Digitized by Google

42
5 C
35

Digitized by Google

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
42
5 C
35
ROMA

31

Francesco a valle

R. Joannis Alciati

Le
Lodali

ud

Francesco Toricella

Francesco
Toricella

Joannis Scolastici
Translatio
in eum librum qui dicitur
Climax -

Mediolani. 1506-

PREFATIO AMBROSII MONACHI IN TRANSLATIONEM IOHANNIS SCOLASTICI IN EVM LIBRVM: QVI CLIMAX DICITVR.

d OMINO Amātissimo & merito. Venerabili patri Matheo Ambrosius. Hortatus es domine amantissime & merito Venerabilis pater: ut fratrū nostrorum commodis cōsulens Beatissimi uiri Iohannis cui ob insignem puto eruditionē scolastici cognomen fuit: opus illud egregium in quo totius monastice perfectionis norma rectissime traditur: meo labore & studio in latinum noua traductione conuerterem. Aiebas enim prioremā illam iterpretationem tibi paruꝫ satisfacere. uiderique ad ītelligendum difficilimam. Difficultatis ipsius causam prudentissime coniiciens ꝙ is. s. qui prior transtulit quicunque tandem ille fuerit. (Nam temere id diffinire nō audeo) nimiūm inhesisset littere: atque contra ueterum eruditorum precepta de uerbo ad uerbum trāstulisset. Expectabasque a me ut sensum illius uiri aptius atque lucidius promerem id ego nego

cium & si preterq̃ erat laboriosum: plurimorũ etiam patere morsibus nõ ignorabam (. Neq enim deerunt qui me superfluum quendam & q grauius sonat arrogãtem & temerarium insimulent) qui post priorem illum interpretem quem afflatum spiritu sancto id opus trã stulisse pertinatius fortasse q̃ consideratius asseuerabuut: denuo transferre ausus sim. Ne tamen reluctãdo diu criminis uite sinẽ reus. neue fr atrum nostroum qui id tecum auidissime expectabãt. quiq mihi uita mea cariores sunt uotis deessem fretus orationibus atq au ctoritate tua me totum ad obtemperandum cõtuli. ipsumq opus ex integro conuerti prioris illius interpretis uestigia omnino deserens sensum eius lucide quantum pro ingenii tenuitate licuit exprimere conatus: Sane istiusmodi hominibus: qui laborem hũc nostrum sine charitatis instinctu mihiq a uanitate metuentes sine stomacho suo seruientes inutilẽ & minime necessarium dicturi sunt p me ipse respondebis. Equissimum enim meo quidem iudicio uident. ut tibi curam hanc totam respõdẽdi permittam qui me ad id opus uel iubentis imperio: uel affectu blandientis hortatus es ut scelus maximum existimarem uotis tuis diutius reluctari. Sciant tamen q

eruntad uituperādum proniores: me nō sine ratione hoc fecisse. cum enim sim (quod ingenue ac libenter confitebor) iuris tui quid mihi minus integrum esse potuit q̄ non dicam iussioni: sed uel uoluntati tue contradicere? Aut igitur isti quid sit uirtus obedientie ignorant. Aut calumpniari irrationabiliter uidentur. Preterea traductionem illam esse obscurissimam ne ipsi quidē negabūt. Quod ergo crimen meum est si quod ille obscurius trāstulit apertius ipse & aliquanto etiam latinius conuertere conatus sum? Porro q̄ fuerit ille interpres eruditus quid attinet dicere. Contendant isti peritissimum illū ī utraq; lingua extitisse. Ego ab illis longe dissentiens: in neutra satis plenum fuisse ueraciter asseuerabo. Nam greca pleraq; non recte ītellexisse cuilibet eius lingue uel medioctiter perito facile cōstabit & latinā posuisse qui affirmat se se imperitissimum esse. haud obscure significat. Sanctissimum uirum illum fuisse hi asserant. Facile ac perlibenter cōsentiam. Nō tamen quia sanctus fuerit eruditum etiam fuisse sequitur atq; idoneum ad transferēdum. Aliud enim sanctitas est atq; aliud eruditio Imo uero si sanctus fuit ne id quidem tēptare debuit quod commode implere nō pos-

ſet.neq̃ id onus ſubire quod numerum ſuaꝝ excederet modum. Facit enim iniuriá doctiſſimo uiro qui illum imperite ac ruſtice loquẽtem reddit. Sed hec fortaſſe liberius q̃ uerecundie mee conueniebat. Neceſſario tamẽ ut reor a me dicta ſunt: ne ſine cauſa me tranſtuliſſe homines exiſtimẽt. Habes pater optime quid huiuſmodi hominibus quantũ ego arbitror recte reſpondere poſſis. Tibi enĩ ut dixi curam iſtam delegauit. Reliquum eſt ut nos ſicut uerbis inſtruis ita oratõnibus iuues. quo pelagus iſtius ſeculi undoſum: ac procellis ſeuientibus inuium: precum tuarũ remigio tuto traiicere poſſimus. ſanctam uenerandãq̃ caniciem tuam Chriſtus dominus noſter euo longiore trãquillam tueatur. Domine uenerabilis ac merito deſiderabilis.

VITA Iohannis Scholaſtici ſub compendio a Danieſe ſcripta.

VENAM Hunc uirum diuinũ ciuitas tulerit atq̃ ante celeſtis militie glorioſam exercitationẽ educauerit non facile dixerim cum id mihi nõ ſatis diligenter exploratũ ſit. Que nam uero modo ipſum

ferat eternisq & immortalibus delitiis pascat longe ante nos Paulus expressit. Est enim : & ipse penitus celestis illius Ierusalem effectus municeps in qua ecclesia primitiuorum est quorum inquit conuersatio in celis est ubi spiritu purgatissimo atq ab omni materia remoto diuina insatiabiliter hauriens: pulchritudinesq inuisibiles cõtemplans: digna sudorum premia recipit : laborumq mercedem quietissimam refert. Nam celestis regni hereditate potitus cum illis . iã in eternum tripudiat iungitq letitiam quorum pes stetit in directo .

Quonã uero modo beatitudinem istam sibi comparauit iam dicere instituã. Hic cum per etatem corporeã sexdecim ferme esset annorum seipsum obtulit Christo sacrificiũ gratũ atq acceptabile : monastice uite iugo colla subiiciens in monte syna eo puto consilio ut ipsa uisibilis loci commoratione admonitus ad inuisibilem deũ facilius dirigetur & aptius pduceretur. Atq peregrinationem ut intellectualium adolescentularum magistram in primis adamauit per quam turpi : & noxia confidentia omni reiecta . humilitateque honestissima assumpta demonem illum a quo nonnunquã ut nobis ipsis placeamus nobisq confidamus inducimur a se penitus elimi

nans ipso quoq; cordis aditu reiecit. Inclinans uero ducem & confidens i domino: ac ei qui se susceperat patri ueluti optimo cuidā gubernatori se totum permittens: altissimos atq; seuissimos uite presentis fluctus sine periculo traiciebat. Adeo uero perfecte mundo propriisq; uoluntatibus mortuus erat: ut inexpertem rationis: ac uoluntatis animam quandam habere uideretur: atq; proprietate naturali omnino liberatam. Idq; cum ante hanc celestem simplicitatē mundane sapientie fuerit non imperitus? quod sane mirabilius ē. Philosophie enim tumor a christi humilitate ut plurima alia longe remotus est.

Decem igitur & nouem annis ita conuersatus est ac beatę subiectionis exēplar omnibus factus: cum is qui se exercuerat senior sanctus migrasset ad christum. Et ipse ad uitę solitarię studium egreditur illius orationibus ut armis potentissimis fretus ad destructionem munitionū sathanę. Quinto autem ab ecclesia lapide: palestrę suę domicilium constituit loco cui tholas nomen est. Ibique quadraginta annos summa animi magnanimitate & alacritate transegit. Ardentissimo amore ac diuinę charitatis igne semper ęstuans. Iam ue-

ro quis possit quantos illic pertulit labores di
gne aut uerbis aut plausibus psequi? Quo-
modo enim id afferri in lucem poterit: cũ om-
nis eius labor clam & sine arbitris exactus sit.
Verum tamen ex primitijs quibusdam: &
uelut ꝑpręuiis occasiõibus beatissimi uiri sanctũ
uitę istitutum audiamus. Edebat quidem
ex omnibus quę sibi per professionis suę uo-
tũ edere licebat sed modice omnino: ut & ex
hoc fastum atq₃ elationis cornu sapientissime
deiceret: breuitate quidem uictus insanam gu
lę rabiem pontus affligens. atq₃ illi per mediã
clamans? tace: obmutesce: & ex omnibus mo
dice gustando tyrannidem inanis glorie sub
iugum mittens. Solitudine preterea & ra-
ro hominum congressu fornacis huius fla-
mã: luxuriam; scilicet adeo extinxit ut omnino
obstructa sedaretur nullasq₃ molestias irroga-
ret. Cupiditatem uero, quam ydolorũ uene
ratiõem apostolus esse diffiniuit, misericordia
dei rerumq₃ exiguitate fortissime fortis iste su
perauit. Accidiam uero animiq₃ desidiam,
quam merito lugem animę mortem dixerim,
mortis memoria, iugique pietatis exercitatio-
ne deuitauit. Cunq₃ nullius mortalis rei affe-
ctiõne teneretur ęternorumq₃ solum sensu pa

4

sceretur: noxię tristitię liber euasit. Iracūdię uero tyrannidem in seipo per obedientię gladium occiderat. Rato preterea congressu corporis rarioreq́ꝫ sermone inanis glorię sanguisugam aranec similimam mortificauit.

Quid octaui uitii suppremam diligentissimamq́ꝫ emundationem superbię. s. prosequar: quam cępit quidem per obedientię mansuetudinem: nonus hic beseleel Perfecit uero celestis Ierusalem dominus presentia sua adueniens humilitatemq́ꝫ aduersus illam exaltans, qua sine diabolum, eiusq́ꝫ cōformem classem destrui possibile non est. Vbi uero in huius coronę contextu ponam lachrimarum illius fontem, rem quidem rarā, & quę in multis nō facile iuenitur, quarum hodieq́ꝫ superest secreta officina spelunca breuissima in extremitate quadam: ad radicem montis posita tantumque ab illius: atq́ꝫ omni alia celula remota quātum ad obserandas glorię inanis aures satis esse uidebatur. Ad celum uero usq́ꝫ gemitibus suspiriis singultibus precibusque & eiusmod i reliquis: que ab hiis fieri solent: qui gladiis cauteriisq́ꝫ punguntur. & quibus effodiuntur oculi pertingens: somniq́ꝫ tātum capiebat: quantum sufficere posse arbitrabatur: ad seruandam animi intellectusq́ꝫ substantiam.

ne per enormitatem uigiliarum cōtabesceret Ante somnum uero ut plurimum oratiōibus uacans libellos etiam conscribere solitus erat quo solo opere accidie langorem ab se fugabat. Porro cursus eius omnis perpetua erat oratio amore incomparabilis ad deum:hūc enim die noctuq; mundissimo castitatis speculo intuēs satietatem ullam capere nolebat: ymo uero ut magis proprie eloquar:non poterat. Huius aliquādo diuini patris uitam imittari cupiēs eiusq; disciplinis ībui atq; ab eo uerę philosophię elemēta pcipē quidā ex his q unam solitariam delegerat.Moyses nōie plerosq; scōꝝ patrum precatores exhibuit; per quos ut se i discipulum susciperet:summis precibus orauit.Igitur illorum precibus fletus a sancto uiro ut optauerat susceptus ē. Huic aliquādo sāctus pater preceperat, ut quodam ex loco pinguis glebę materiam conueheret pro lętiori ortuli olerumq; cultura.Perueniēs igitur Moyses ad denotatum sibi locū q iussus fuerat impigre exequebatur.Sed cum iam meridianum tempus adesset & solis incendio fornacis in morem locus ille ignesceret(erat enim mensis augustus)uictus Moyses: & ex transuectione fatigatus aliquantula requie opus sibi esse decernit. Atque sub imanis saxi

umbra seipsum dimittens obdormire cępit.
Sed clemētissimus deus fideles seruos suos in nullo contristari permittens, Cum iam iā periclitaretur moyses cōsueta illum misericordia hoc modo prępoccupat. Magnus hic pater noster Iohannes cum in celula sua degeret: sibiipsi & deo ut consueuerat uacans in somnum quendam tenuissimum incidit: uiditq́ per uisum uirum quēdā augustiore facię & habitu se excitantem somnosq́ sibi exprobrantem: ac dicentem. Tu ne Iohannes ita secure obdormis & Moyses periculo pximus est? Citius itaq́ euigilās oratione statim armatur intentissime pro discipulo supplicans. Quē post modū ad uesperum reuertentem interrogat non aliquid sibi aduersum atq́ insperatum cōtigisset. Tunc ille. Saxum inquit mirę magnitudinis parum abfuit qui me demoliretur. & penitus contereret. Cum sub illo profunde obdormirem nisi uocem tuā me audire existimans: ex loco concito saltu timore plenus desilissem. Quo facto continue Saxum illud e ripa euulsum ac terrę affixū conspexi. Quo audito uir dei uere mente humilis, nihilq́ ex his que uiderat & audierat discipulo anuucians, occultis clamoribus, & intimę caritatis uocibus hymnum dicens gratias uberimas retulit deo.

Erat ēt uir sanctus occultorum uulnerum medicus. Monachus enim quidam ysaach nomine cum aliquando graui carnis extuaret incendio: cursu ad illum peruenit undiq; merore circūfusus itestinumq; bellum singultibus & lachrimis utens patefecit. Eius itaq; fidem & humilitatem uir dei admiratus, blande his uocibus consolabatur dicens: stemus inquit ambo ad orationem fili, & omnino clemens & misericors dominus preces nō despiciet nostras. Quod cum factum fuisset: nec dum oratione completa, adhuc prono in faciem infirmo fratre prostrato uolūtatem serui sui dominus fecit: ut ex hoc prophetam suum uera dixisse ostenderet. Serpensq; carnis effugit flagellis intentissimę orationis edomitus. Porro is qui actenus fuerat ęger liberatum se ęgritudine conspiciens, omnique iam huiusmodi p turbatione curatum, obstupuit ualde: deoque & inclito eius famulo gratias retulit. Cum uero preterea hic uenerādus pater uerbo gratię ad se uenientes affatim exatiaret, ac doctrinę fluenta largissime profunderet, maligni q dam homines inuidię facibus īflamati tantā q; frugē q̄ta ex illius doctrīa gignebať cohibere moliētes. loq̄cē illū ac nugacē uocare cepūt. qd̄ ille aiaduertēs cūctaq; ī eo q se cōfortabat

Christo posse edoctus nec solum per sermõis exhortationem eos qui ad se utilitatis sue causa ueniebant erudise uolens: sed multo potius per scilenium & per operum philosophiã: ut sicut scripum est abscideret querẽtium occasionem: usq ad certum tempus tacere instituit: mellifluumq doctrine fluuinm compescere. Satius esse & melius existimas hoc interim detrimento affici studiosos bonorum amatores qbus fortasse p silentiũ amplius p futurus erat q̃ nigratos illos indices ãplius irritari ne ulterius eorũ malitia & maliuolẽtia exerceret. Quo circa & illi reueriti humilitatẽ ac modestiã uiri cõsciiq sibi eiusmodi utilitatis fontẽ obturauerant quantiq detrimenti cum omnibus extiterant. Ad uirum supplices aduenerunt doctrineq sermonem cõmuni uoto cum aliis exposcunt: Cessit igitur statim ut qui contradicere non norat & denuo prioris status arripuit normam. Cum igitur ita bonis omnibus excelleret ut similis illi inueniri nõ posset uno simul omnes uoto unoq affectu tanquã nouum quendam moysem inuitum illum ad fratrum magisterium & regimen assumpserũt lucernam ut ita dixerim super principatus cã delabrum eleuantes: optimi sane talium iudices. Nec spe sua frustrati sunt. Ascẽdit enim

& ipse ad montem sacratamq; caliginem subiens dei manibus conscriptam legem suscipit deiq; contemplatione fruēs & intellectuali bus gradibus scandens uerbo dei aperuit os suum: & spiritum attrahens eructauit uerbū bonum de bono thesauro cordis sui. Sic igitur impleuit finem uisibilis uite in principatu ysraelitarum monachorum in hoc solum a Moyse differens q̄ supernam Jerusalem summa facilitate conscendit. Ille enim nescio quo modo etiam terrena frustratus sit. Attestātur autem hisq; diximus quotquot per eū spiritus sancti eloquiis & gratia potiti sunt plurimiq; ex his eius gratia saluati sunt: hodieq; saluatur. Testis optimus sapiētis huius salutis simulq; sapiētie nouus Dauid. Testis itē & pastor noster optimus Iohannes a quo magnus ille exoratus de sinay monte ad nos usq; anime cognitione descendens ueluti nouus alius dei speculator suas a deo tabulas īscriptas ostendit nobis extrinsecus quidem actiue uite intrinsecus uero contēplatiue doctrinam continentes.

EPISTOLA Io. abbatis RAytu ad Ioh. ab. mōtis Synai cognominatum Scholasticum.

OMINO. Singulariter mirabili e-
quali angelis patri patrum & do-
ctori eximio Iohanni abbati Mō-
tis synai Iohannes peccator abbas
Raytu in domino salutem. Agnoscentes nos
a perfectione longius remoti tuam discussio-
nis gnaram singularē q̄ ac uirtutibus ceteris
ornatam obedientiam in ea presertim parte
in qua te cum talento tibi adeo tradito lucrari
conuenit huiusmodi supplicatione utimur. ꝓ-
phetici illius dicti memores: Interroga pa-
trem tuum & ānuntiabit tibi seniores tuos &
dicēt tibi. Quo circa tibi ueluti cōmuni omni
um patri cunctisq̄ i exercitationis lucta senio
ri: mentisq̄ acumine ac uirtutibus omnibus
& perfectione doctrine ꝓdito: per nostras litte
ras procidimus uirtutumq̄ tuarū culmen exo
ramus ut nobis iperitis ac rudibus: ea perscri-
bas: que in diuina speculatione sicut ille olim
Moyses in hoc ipso monte uidisti: ac ueluti ta
bulas quasdam diuinitus: scriptas librum ad
nos: a te dimittas atq̄ in doctrinā nouo ysrae
li proponas eis. s. qui perfecte atq̄ integre de
spirituali egypto: atq̄ uite huius mari exierūt.
Sicut igitur dei loqua lingua instar uirge fre-
tus mirabilia in mari gessisti ita nunc exoratus
quoq̄ ne quis declines monastice perfectōnis

continentia: ut re uera summe magister impigre summaqꝫ cum moderatione describere in salutem & consolationem omnium qui sanctam hanc atque angelicam conuersationem eligere. Neqꝫ assentandi gratia istud a nobis dici arbitreris. Nosti quippe o sanctum caput istiusmodi adulationes alienissimas esse a proposito atque istituto nostro. Sed illud nos dicere existima quod certissime omnes & uident: & intelligunt: & dicunt. Idcirco confidimus in domino cito suscipere: atqꝫ complecti quos speramus insculptos tabulis uenerādos apices quibus hi ueraciter ducantur: qui sine errore sequi eos cupiunt: ac ueluti quandam scalam usqꝫ ad celi ianuas erectam eosqꝫ qui cupiunt ascendere innocuos illesosqꝫ perducentem transcendentes libere & absqꝫ ullo impedimento spiritalia nequitie & mundi: rectores tenebrarum: & principes aeris. Nempe enim si iacob ille pastor ouium cum esset adeo terribilem scalam in uisione conspexit multo profecto magis rationabilium pecorum magis & nō uisione solū: sed ueritate quoqꝫ ascensum ad deum tutum & errore omni liberum ostēdet. uale in domino carissime: ac nimium uenerande pater.

RESPONSIO ad eundem.

a CCEPI. Couenientissimam honestissimo tuo atque impassibili instituto mundoque: & humili cordi quam ad nos pauperes & uirtutibus inopes scripsisti uenerandam epistolam tuam. ymo uero preceptum: ac uires nostras excedentem iussionem. Tuum enim erat reuera tuum tueque sancte anime proprium a nobis rudibus uerboque & opere imperitissimis doctrine: atque correptionis precepta requirere. Familiare enim tibi semper fuit nobis per teipsum proponere humilitatis exempla. Sed nos ut id fateamur: quod uerissimum est: nisi metus atque periculum esset iugum sancte obedientie que uirtutum omnium mater est a nobis excutere. Nunquam profecto ea que supra uires nostras sunt temptare ausi fuissemus. Oportebat enim o admirabilis pater conueniensque erat: hec te ab illis potius querere qui ea iamdudum caluissent. Nos enim in discipulorum adhuc ordine annumerandi sumus. Quoniam uero dei ueri patres nostri ueracisque scientie magistri obedientiam diffiniunt in eis rebus que supra uires sunt: nihil discernendo obtemperare precipientibus. imbecillitatem no

ſtrã pie obliti ea que ſupra nos ſunt audacter tentare aggreſſi ſumus. Non quidem ut ali quid ꝙ tibi pro futurum ſit nos dicturos putemus aut certe aliud explanaturos: quod ipẽ longe melius non noris q̃ nos. O diuinum ſacrumq́ caput mihi enim perſuaſum eſt. Puto autem ꝙ & prudentium ſingulis: mundiſſimum tue mentis oculum: ab omni terrena: & tenebroſa purificatum conſperſione libere: & abſq́ ullius obicis retardatione diuinam itueri lucem atq́ ab ipſa omnino illuſtrari. Ceterum ut dixi in obedientie mortem reformidans & ueluti metu ad obediẽdum impulſus timore ſimul ac deſiderio tuo ſancte iuſſioni obtemperare inſtitui: ut gratus obediens: atq́ pictoris optimi iutilis filius exili & admodum tenui ſcientia mea gracilíq́ oblatione ſolo attramento ſimpliciter uiuentia eloquia adumbrans. Tibi uero iam relinquens. O magiſtrorum ſumme & congregationis princeps iſta: & ornare & clarius diſſerere: atque ea que deſunt implere tãquam ſeruatori ſpiritalis legis.

Hunc tamen ſane conatum noſtrum non iõ miſſimus ad te tanq̃ tibi futuꝝ emolumento. Abſit id penitus (hoc.n. eſſet extreme clemẽtie: cũ ipẽ in Chriſto idoneus ſis nõ ſolũ alios: ueꝝẽt & nos ipſos moribus ſacris & doctrinis

erudire)sed illum uocate a deo congregatio ni que una uobiscum abste doctorũ optime ĩ stituitur trãsmisimus:Quorum precibus quasi quibusdam spei intellectualibus manibus ĩ peritie mole leuigatus: iamq calami uellum explicãs atq optimo gubernatori nostro Christo uerbi gubernacula promittens uotis omnibus fretus iussione tua huius ad illos sermonis iam initium facio. Obsecro autem omnes quorum in manus liber iste uenerit: ut si quid in illo utile fortassis inuenerint id optimi preceptoris nostri esse non ingrate intelligant.Nobis uero solius conatus remuneratio nem adeo donari intentissima oratione deposcant. Non his que dicuntur intendentes. Sunt enim re uera uilissima atq omni ignoratione & simplicitate plena. Sed propositum & alacritatem:ut illius ex euangelio uidue suscipientes.Neq enim numero & laborum multitudini deus mercedem reddit: sed alacri proposito atq feruentissime uoluntati.

PREFATIO IO.Scolastici in librum qui climax dicitur.De inanis uite fuga.Grad.p̃mus

CVM SVMME ĩ comprehensibilis atq incircunscripte bonitatis deus noster & rex sit(Est enĩ cõueniẽtissimũ:ut ad dei seruos loq ĩstituẽtes:

a deo ipso sumamus orationis exordium) cõn ctas ab se conditas rationales creaturas liberi arbitrii dignitate honorauerit. Alii quidem amici illius sunt. Alii uero fideles ac legitimi serui Quidam penitus inutiles. Alii uero ab ipso prorsus alieni. Nonnulli uero q̃uis inbecilles tamen aduersarii. Et amicos quidem dei proprie (O sacrum caput nos rusticiores esse arbitramur) easq̧ circa illum sunt intellectuales incorporeasq̧ substantias.

Fideles autem seruos eos: qui sanctissime illius uoluntati obtemperauerunt. Et impigre: ac infatigabiliter obtemperãt. Porro inutiles seruos quotquot diuino baptismate dignati pacta & cõuenta cũ illo legitime nõ seruauerũt. Alienos uero adeo atq̧ inimicos intelligim9 quoscũq̧ a recta fide deuiasse cernimus. Hostes aũt sunt ii: q p̃cepta dei nõ solũ repulerũt: atq̧ a semetipsis abiecerũt: uerũ eos quoq̧ ualidissime oppugnãt q ea pficere ɔtẽdũt. Q m̃ igiẽ singulis quos mõ memorauimus p̃pus & peculiaris debeẽ sermo. Nobis uero ĩpitis ad p̃sens de oĩbus pseq utile nõ ẽ. Age iã age. ad eos q nos pio uiolẽtissimo caritatis iure subegerũt & fideliter coegerũt fidelissimos dei indignam manũ nostrã p obediẽtiã indiscussam extendẽtes. Et ab illc ge scia

susceptum dei uerbi calamum sub tristi & per lucide humilitati intingentes. Huncq̧ in illorum lenibus & candidissimus cordibus uelut in cartis quibusdam ymo uero spiritalibus tabulis condentes: diuinaq̧ eloquia pingentes: Hoc oratiōis nostre initium sumamus omnibus qui uoluntate & libero arbitrio utūtur deus cōmuniter proponitur: omnibus uita: omnibus salus fidelibus & infidelibus iustis iniquis: piis impiis uitiosis uitiis carētibus secularibus monacis sapiētibus rudibus sanis imbecillibus iuuenibus prouectioribus. Nōn aliter q̄ infusio lucis & solis aspectus temporū q̧ uicissitudines. Neq̧ enim est personarū acceptio apud deū. Impius est rationalis mortalisq̧ natura sponte uitam fugiens: creatorēq̧ suum qui semper est ueluti non esse existimans. Iniquus est qui legem dei ad intellectum suum malum uiolenter intorquet. Et cū sit contraria re hereseos deo se credere putat. Christianus est qui Christum quantum homini possibile est imitari nititur uerbis & operibus. Et tota intentione animi in sanctam trinitatem recte atq̧ incomprehensibiliter credēs.

Dei amator ē qui naturalium oīum rerum & eaꝝ que per leges sine peccato permittuntur particeps. bona que potest operari nō ne-

gligit. Cõtinens est qui in medio tẽptatõnum & laqueorꝫ uersatur moresq̧ trãqllos turbisq̧ ac tumultibus liberos uiribus omnibus imitari: & assequi cõtendit. Monachus est ordo & status angelicus in corpe materiali & sordido cõsumatus. Monachus est qui solum ad deum acie mentis intentus illũ semper orat i oĩ tpe & loco & re. Monachus est perpetua nature uiolentia sensuumq̧ uigilantissima & indefessa custodia. Monachus est castificatũ corpus expiatũ os: aĩusq̧ sp diuino lumine irradiatus. Monachus est afflictus & merẽs aĩus qui iugi mortis memoria siue uigilans siue obdormiens seipm̃ semper exercet. Mũdi derelictio est spontaneũ odium abnegatio q̧ nature ex desiderio fruendi eis rebus que supra naturã sunt tanq̃ ex sua stirpe progenita.

Quicunq̧ presentis uite cõmoda spõte alacriterq̧ relinquũt prorsus aut futuri regni gratia aut ex peccatorum multitudinis memoria: aut sola diuine caritatis causa istud faciũt. Porro si quis nulla ex predictis intentionibus duce id facit huius irrõnabilis est renuntiatio. ue rũtamen finem cursus qualẽcunq̧ inuenerit agonitheta noster optimus approbati. Imitetur is qui peccatorꝫ suorꝫ onus deponere festinat: eos qui extra ciuitatem ante sepulchra

sedent nec desistat effundere feruidas & ignea slachrimarum guttas cordisq; tacitos mugitus Quoad ipse quoq; uenietem uideat Iesum lapidemq; nostre cecitatis a corde remouetem & Lazarum: aium. s. peccatorum uinculis liberantem: ministris angelis iubentem. Soluite illum uitiorum nodis & sinite ad beatam placidamq; tranquilitatem ire. Sin uero alias fecerit nihil omnino proficiet. Quicuq; ex egypto egredi Pharaonemq; cupimus effugere: prorsus Moyse aliquo ad deum ac post deu mediatore nobis opus est: qui pro nobis medius inter actionem & contemplationem stas manus extendat ad deum ut hoc duce directi peccatorum traiiciamus mare atq; amalech: uiciorum principem fugemus. Seducti igitur sunt qui sibiipsis confidentes nullo sibi duce opus esse arbitrati sunt: & illi quidem: qui ex egypto egressi sunt Moysen: qui uero ex sodomis fugierut angelum dei habuere duce

Atq; hii quidem qui ex egypto profecti sunt eos significant qui animarum suaru morbos per medicorum curam & diligentiam sanare cupiunt. Qui uero ex sodomis fugere illos designant: qui miseri immunditiam corporis exuere uotis omnibus desiderant. Quo circa angelis etiam uidelicet equali: ut ita dixerim

adiutore homine opus habent. Nam secundum uulnerum putredinem peritissimo etiã arrifice & medico egemus. Summa re uera uiolentia indefessisque: & iugibus laboribus illi opus est qui in celum ascendere cum corpore nititur idque maxime in principis renunciationis sue: Donec mores nostri assueti uoluptatibus & cor nostrum hactenus sine doloris sensu in amorem dei castitatisque sanctificationem per intentissimum luctum conuertantur. Labor enim re uera & ingens labor summaque amaritudo proponitur: atque eis maxime qui negligentius affecti sunt ꝙ macello & uoracitati assuetum canem nostrum animum scilicet speculationis & castitatis studio sum per simplicitatem & profundam ire extinctionem cautissimamque diligentiam efficiamus. Confidamus tamen quotquot uitiis pulsamur etiam si nundum satis uirum contra hec adepti sumus. Fideque firmissima infirmitatem nostram & anime langorem Christo supplici confessione offeramus: & omnino ipsius adiutorium ultra merita nostra reportabimus. Si tamen nosmet ipsos iugiter in humilitatis profundum dicerimus. Nõ ignorent: qui ad honestissimum istud durũ

ꝙ & arduum: sed leue certamen accedunt: ꝙ in ignem insilire pergunt. Si quidem diuini amoris ignē in seipsos habitare cupiunt. Probet uero seipsum unusquisq; & sic de pane illius cum amaritudinibus comedat: & de calice illius cum lachrimis bibat: ne ad iudicium sibiipsi militet. Si non omnis qui baptisma consequitur saluus est silebo reliqua: Cuncta abnegabunt. Oia despicient. Omnia irridebunt uniuersa excutient: qui fundamentum optimum iactare pergūt. Porro fundamentum optimum triplex est: tribusq; columne fulcitur. Innocentia. Ieiunio: & pudicitia. Omnes qui in christo īfantes sunt ab his tribus incipiant: atq; infantes per etatem sibi ad exemplum sumant. Nihil in illis inuenitur calidum. Nihil durum. Nihil simulatū. Nō auiditas insatiabilis. Non uenter inexplebilis. Non ardens in corpore libidinis commotio. Ceterum secundum escarum incrementa ferre etiam libidinis incentiua succrescūt. Odium sane periculiq; plenissimum est ab ipso: statim conflictus congressu lassescere luctantem. Est enim future necis non obscurum argumentū. Erit nobis omnino perutile forte & ualidum renunciationis initium arripere: scitam si post modum molescere contingat

Anima enim que uiriliter purgare cepetit tut sumq; debilitata cesserit. átique uirtutis & stu dii memoria quasi stimulo quodam & flagel lo uulneratur: atq; ex hoc nonnunq̃ plurimi pristinum uigorem receperunt prioresq; pen nas resumpserunt. Quotiens igitur anima seipsam prodiderit caloremq; amabilem: ac beatissimum amiserit. Inquirat diligẽter qua ex causa id sibi contigerit: atq; aduersus illam bellum omne ac studium summis uiribus re sumat. Neq; enim poterit per aliam portam il lum reuocare: nisi per quam eggressus est.

Qui ex timore initium renunciationis ac cepit timiamati ardenti similis fortasse uideã tur quod initio quidem ab odoris suauitate cepit postmodum uero i fumũ desiit. Qui uero ob mercedis spem: mola asinaria profe cto est: que semper similiter mouetur. Qui autem ex diuina caritate seculo abrenunciat ab ipsis statim iniciis ignem pmeruit qui for tassis in siluam iniectus rogum semper uehe mentiorem ulterius exuscitat. Sunt nõnul li qui supra lapides lateres edificant. Sunt item alii qui super terram columnas erigũt. Et sunt alii qui cum modicum itineris pe dibus fecerint cum calefactis iam artubus & neruis. otius post modũ proficiscuntur. Qui

legit itelligat quid sermo iste significet? Tá quá a deo & rege nostro uocati curramus ala criter ne si forte pauco tempore uixerimus in die mortis infructuosi iueniamur: & fame pereamus. Ita deo & domino nostro placere satagamus ut regi suo milites. Nam post militiam tunc demum a nobis diligentissima seruitus exquiritur. Metuamus dominū sicut facimus bestias. Vidi enim uiros furari cupientes qui cum dei metu a scelere non reuocarentur canum latratibus perterriti statim reuersi sunt quodq3 dei timor non fecerat id canum metus effecit. Diligamus dominum: sicut amicos colimus. ui di enim sepe nōnullos qui cum deum suis sceleribus ad tristitiam prouocassent nullam reconciliationis curam habuerunt. Cum uero caros suos i aliqua uel leuissima re irritassent: omni industria omni intentione omni afflictione omni confessione delicti per seipsos. per cognatos per amicos per munerum largitionem conta moliti sunt: ut illos in antiquam caritatem reuocarēt Prorsus uero in ipsis abrenunciationis iniciis non deficiamus in laboribus non sine labore & uiolentia & amaritudine uirtutes operamur. Cū aū iam proficere cepimus sine merore uel certe cum minimo merore exerce

mur. At uero cum mortalis sēsus noster penitus fuerit absortus atq; ab alacritate nostra superatus. Tunc iam cum omni eas gaudio & studio & desiderio & diuine caritatis flāma pficimus. Quanto sunt laudibus dignissimum qui ab ipsis confestim ab initiis com gaudio: & alacritate summa uirtutes omnes arripiūt: & dei mandata perficiūt. Tanto sūnt miserabiles extimandi qui cum in hac exercitatione diucius uixerint egre adhuc & cum labore illas subeunt si tamen uel tandem subeunt.

Ne ille quidem renunciationū genera uituperemus aut condemnemus quo casu fiūt. Vidi enim quosdam fugientes cum procedenti regi inuiti occurrissent repente in illius obsequium atq; inter illius milites ascribi regiamq; aulam una ingredi atq; inter illius cōuiuas numerari. Vidi semen in terram de agricole manu negligēter lapsum fructum letissimū ac plurimū tulisse. Sicut ecōtra etiam uidi nōnunq̄ in taberna medicorū q̄dā alterius cuiuspiam necessitatis cā aduenisse ibiq; medici solertia & comitate dephensum luminibus ēt suis iiectā amisisse caliginē. Sicq; fit ut i plerisq; ea & firmiora sint: & magis rata que inuitis accidunt: quam que illis ex sua sententia prouenerunt.

Nemo pondus multitudinemq; peccatorũ Attendens indignũ se monastica professione dicat nec se ita decipiet ut seipm humilem exi stimet:si ut fruatur uoluptatibus arduam uirtutis semitans ingredi detractat pretendẽs oc casiones in peccatis. Nam ubi putredinis plu rimum est ibi maxima medicoꝝ arte opus est ut ea putredo omnis depuretur. Qui enim sa ni sunt medicorum tabernas non adeunt.

Si uocante nos terreno & mortali rege & ĩ suum obsequium militare nos iubente nihil moraremur neq; occasiones quereremus sed omnibus dimissis illi summa alacritate pare remus. Attendamus nobis ipis caueamusque diligenter ne forte rege regum & domino do minantium & deo deorum uocãte nos ad ce lestem hunc ordinem per nostram desidiam: & negligentiam obtemperare recusemus. Et postmodum ante tribunal illud horrendum ĩ excusabiles inueniamur. Fieri quidem po test ut his qui seculi negociis & ferreis curis se deuinxit incedat. sed tamen non libere. Nam & hi quorum pedes ferro compediti sunt sepe incedtũ:& sp offendunt uulneraq; suscipiunt.

Is quidem qui sine uxore in mũdo degit so lis negotiis obligatus ei simile est cui ferreis ne xibus manus circũligate sunt. Ideoq; si ad so-

litariam uel monasticam uitā currere uoluerit nō prohibetur. Qui uero uxori coniunctus est ei qui uinctas habet manus & pedes similis uidetur. Audiui ego quosdā in mūdo negligentes cum dicerent ad me. Quomō possumus coniugibus una cohabitantes curisq; rei publice circumuallati uitam monasticam arripere? Ad quos ego. Omnia inquā bona que facere potestis facite. Maledicta in nullum iaciat. Nemini mentiamur. Furto abstinete. Cōtra nullum elleuemini. Neminem oderitis. Ecclesias & collectas frequentate. Indigentibus misericordiam prestate. Neminē scandalizetis. Aliene parti ne propinquetis. Contentiq; estote uxorum uestrarum stipendiis. Ista si feceritis non longe eritis a regno celorum. Cum gaudio & metu ad egregium istud certamen accingamur inimicos nostros nulla ratione formidantes: intuentur eum illi & si non uideantur a nobis animarum nostrarum uultus. Et si illos uiderint formidine contrahi uel immutari contra nos acerbius armantur. Intelligunt enim uersutissimi timorem nostrum. Magno igitur animo aduersus illos arma capiamus. eum enim qui alacriter pugnat nullis oppugnando preualet. Mira dispensatione dominus rudibus adhuc mi

litibus suis bella temperauit ne initio statim prelii magnitudine deterriti ad seculũ redirẽt Quo circa gaudete ĩ domino semper omnes serui dei hoc in nobis signum primum supne aduersum uos pietatis & caritatis qꝙ ille uos uocauit agnoscẽtes. Et hoc item facere de us sepius agnoscitur. Cũ enim fortes animas uiderit. Ab exordiis statim bello uehemẽtiori pulsari permisit: eas celeriter coronare cupiens. Abscõdit dominus a secularibus stadii difficultatem ymo uero facilitatem. Si.n. hanc nouissent nunq̃ profecto abrenuntiasset oĩs caro. Da labores iuuentutis tue Christo: & in senectute gaudebis super pacatissime quietis opibus eaque in iuuentute congregauerimus eũ in senectute postea debiles fuerimus nos nutriunt & consolãtur. Laboremus iuuenes ardẽter curramus sobrie & uigilãter mors enim ĩ certa horis oĩbus iminet. Hostes re uera neqssimos habemus acerimos uersutos calidos ualidissimos nũq̃ dormientes inuisibiles oĩ materie ĩpedimẽto: liberos iguem ĩ manibus tenentes templũq; dei per flamã que in eis est incendere omni studio desiderantes.

Nemo cum iuuenis ẽ inimicos suos demones audiat dicentes noli carnem tuam ita atterere ne morbos & egritudines incurras. uix

enim reperietur hac precipue etate: qui hanc mortificare delegerit etiam si se multis & lautioribus cibis priuauerit. Hec enim sane est demonis astutia idq nixibus omnibus cōtendit: ut ingressum certaminis nostri mollem & negligentie plenissimum faciat. Finemq post medium initio consentientem. Ante omnia istud & inquirent qui Christo fideliter seruire cupiunt: ut loca mores sessiōes ac studia que sibi ex patrum spiritalium sententia: & ex cognitiōe propria competere preuiderint eligant Neq enim omnium est ī cenobiis degere atq eorū maxime qui gule illecebris pulsantur: Neq rursus omnium est uite solitarie quietem sequi & eorum ī primis qui ad iracundiam procliuiores sunt. Vnus quisque diligenter inspiciat cui statui aptior sit. In tribus maxime principalibus statibus monastica continetur uita.

In anachoreseos. In unius uel duorum cōtubernio. In cenobii cum tollerantia commoratione.

In anachoreseos uel cessionis certamine: & solitudine. Ne declines inquit ecclesiastes: ad dexteram: uel ad sinistram: sed uia regia ingredere.

Medius enim predictorū statuū aptissimus

plurimis fuit. Veh enim soli inquit quoniam si in accidiam ceciderit aut somnum aut desidiam aut desperationem non est in hominibus qui illum erigat: ubi uero sunt congregati duo uel tres in nomine meo: ibi sum i medio eorum ait dominus. Quis est ergo fidelis & prudens monachus? qui feruorem suum seruauit inextinguibilem: & in dies usq ad finem uite sue ignem igni adiicere feruorem feruori: desiderium desiderio: ac studiū studio nunquam desiit.

DE VACVITATE Affectionum.

Gradus secundus:

q VIDEVM In ueritate diligit. Qui futuro regno pfrui ueraciter querit qui pro peccatis suis ueraciter dolet. Qui re uera supplicii futuri ꝙ iudicii memoria tangitur. Qui re uera metum mortis assumpsit. Nihil iam i presenti seculo diliget nullius rei curis augetur: nō pecuniarum: non prediorum: non parentum: non mundanę glorię: non amicorum: nō fratrum. non ullius omnino terrenę ac mortalis rei. Sed omnem huiusmodi affectum omnē harum rerum curā ab se excutiens & execrās preterea & carnem suam odio habēs. nudus

secutus impiger christum sequitur in celū sem per aspitiens atq; inde adiutorium expectās secundum Dauid uerba dicentis. Adhesit aīa mea post te. Alteriusq; memorabilis uiri sentē tiam qui dixit. Ego autem non laboraui te se quens & diem aut requiem hominis non desideraui domine. Confusio sane maxima ē hiis omnibus, que predicta sūt, ommissis post uocationem qua nō homo sed deus uocauit nos alicuius alterius rei curam gerere que no bis in hora ultime necessitatis. uidelicet obitus nostri prodesse non possit. Hoc enim est quod dixit dominus conuerti retro nec inueniri aptum in regno celorum. Non ignorans dominus lubricum nostri tirocinii utq; facile si secularium contubernio & familiari congressu utamur rursus ad seculum conuertimur ad quendam qui sibi dixerat. permitte mihi ut abeam & sepeliam patrem meū. Ait sine mortuos ut sepeliant mortuos suos. Solant demones cum iam seculo abrenunciauerimus nobis misericordes ac pios ex secularibus proponere atq; ut illos beatos nos cōtra miseros exstimemus ingerere qui omni eiusmodi uirtute destituti sumus. Ea utiq; intē tione inimici nobis ista ingerunt: ut per adulteram humilitatem nos autem ad seculum re

nocent aut si permanserimus monachi in desperationem precipitent. Sunt qui seculares homines elationis causa despiciāt et nihil existiment. Sunt item & qui ut desperationis prerupta diffugiāt & spem ampliorem sibi acquirant absentes eos similiter contemnunt.

Audiamus quid addescenti illi qui cūcta fere mandata ipleuerat dixerit dominus unū tibi deest. uade & uende omnia que habes & da pauperibus & teipsum pauperem cōstitue alienaq; misericordia idigentem. Si prompte & celeriter currere uolumus intentius inspiciamus quomodo omnes in seculo manentes & uiuentes dominus mortuos dixerit dicens ad quēdam. Sine seculares sepelire mortuos suos seculariter mortuos. Nihil adolescētem illum quominus baptisma susciperet ipedire diuitie. Quā igitur inanes sunt qui dicūt q; baptismatis gratia domus illi diuitias uendere precepit. Sufficiat nobis ut gloriam professionis nostre certius nouerimus huiuscemodi testimonium. Qui in mundo degūt uigiliisq; & ieiuniis & laboribus aliisq; afflictionibus seipsos conterunt. Cum ad uitam monachorum ueluti ad quandam probationis officinam uel stadium se cedunt. Peiorē exercitationem suam ut adulteram & fictam non

alterius arripiunt. Vidi plurima uariaq3 uirtutum germina ab hiis qui degunt in seculo plantari & ex inani gloria tanq̄ ex cloacha & ceno irrigari & ex ostentatione circumfodi atq3 ex laudibus humanis stercorari que tamen translata post modum in desertum solum atq3 seculi hominibus inuium omnisq3 inanis glorie cenulenta aqua uacuū confestim exiccata sunt. Neq3 enim solent aquis proxime arbores in duris & in aquosis exercitationum locis fructum afferre. Si quis mundum omnino odit hic tristitiā effugit. Porro siquis qualibet uisibilium rerum affectione mordetur tristicia nūdum liberatus est Quomō enī nō cōtristabit. si eo q3 diligit priuetur In omnibus quidem grandi uigillātia nobis & sobrietate opus est sed hoc ante omnia uigilantissime attendere & cauere debemus Plurimos in seculo aspexi pre solicitudinibus & curis occupationibusq3 & uigiliis mūdanis proprii corporis īsanos motus effugisse eos ipsos tamen cū exuti curis oībusq3 uigiliis ad monasticam conuolassent. Turpiter ac miserabiliter corporis commotione sordidatos Attendamus nobis ipsis ne forte dum angustam & arduam uiam nos pergere asserimus latam & spatiosā teneamus nosq3 ipsos seducamus.

18

Anguſtam uiam tibi indicabit uentris aff li
ctio:pernoctatio:ſtabilis aque menſura:panis
inedia:ignomine ſalubre:& purgatiuum po-
culum:ſubſanationes:irriſiones:ludibria.ab-
ſciſſiones propriarum uoluntatum:offenſio-
num tollerantia:contemptus noſtri:ſine mur
muratione tolleratio : uim ſibi in tollerando
contumelias inferre iniurias fortiter perpeti:
detrahentibus non indignari: contempnenti
bus non ſuccenſere:condempnantibus humi
litatem exhibere.Beati qui predictam uiã per
gunt quoniam ipſorum eſt regnum celorum.

Nemo in celeſtem thalamum coronatus i
greditur niſi qui primam:& ſecundam & ter-
tiam abrenunciationem impleuerit. Vt.ſ.
primo abrenuntiet rebus omnibus & homi i-
nibus & parentibus. Secundo uoluntati p̃
prie. Tertio inani glorie que ſolet obedien
tiam ſubſequi. Exite de medio eorum & ſe
paramini & immundiciam ſeculi:nolite tan-
gere dicit dominus.Quis enim apud illos mi
racula unquã fecit?Quis mortuos ſuſcitauit?
Quis demones expulit?pfecto nullus. Hic
enim ſunt monachorum inſigniaque mun-
dus capere non poteſt.Nam ſi poſſet ſupflua
eſſet exercitatio uidelicet ſeceſſio. Quotiẽs
poſt abrenunciationem noſtram demones pa

 19

rentum aut fratrum memoria corda nostra i-
portune concalescere ceperint: tunc maxime
aduersus eos orationis arma capiamus. atq
sempiterni ignis memoria nosipsos incenda-
mus & huius consideratione improbum & i-
portunum cordis ignem extingnamus. Si
quis eius rei nulla se affectione tangi putat cu
ius priuatione tristatur huius perfecte decepi
tur. Quicũq iuuenes corporum amoribus
& delitiis insane additi post modum uitã mo
nasticam adire cupiunt tota intẽtione animi
omniq uigilantia seipsos exercere studeant: si
biq delitiis omnibus & uitiis abstinendũ per
suadeant nec forte fiant illorum nouissima
deteriora prioribus. Portus enim & salutis
& periculorum causa est atq hoc nouere qui
intellectuale istud mare nauigant. Miserabile
sane spectaculum eos in portu naufragium
passos aspicere qui in mari seruati fuerunt.

DE PEREGRINATIONE ET Somniis. Gradus Tertius.

PEREGRINATIO Est omnium
que sunt in patria constantissima
desertio quibus a pietatis destina-
tione atq exercitatione ipedimur.

Peregrinatio est omni confidentia noxia uacuus affectus ignota sapientia:publicum fugiens prudentia:secreta uia inuisibilis destinatio occulta cogitatio uilitatis:apetitus: angustie desiderium.diuini affectus argumentum amotis copia inanis glorie abnegatio silentii profundum.Solet fere & ista uiteratio i uitiis sedulo: ac uehementer perturbare amatores domini ueluti in diuino igne uidelicet elongatio a patria & suis intentione prosequende uilitatis atq; afflictionis prouocans huiusmo di amatores.Verumtamen quanto ea maior est & laudibus dignior.tanto discernēda cautius est. Neq; enim omnis peregrinatio si summis ut ita dixerim laudibus uel labiis fiat probabilis est. Nam si omnis propheta sine honore est in patria sua ut ait Dominus.caueamus ne forte peregrinatio fiat nobis inanis glorie occasio. Peregrinatio enim uera ē omnium prorsus rerum desperatio ea ratione suscepta ut nunq̄ cogitatio nostra a deo separetur: Peregrinus est luctus. perpetui & penitus in memoria conditi amator. Peregrinus est qui omnem suorum alienorumq; affectum ac memoriam fugit. Cum ad peregrinationem uel ad solitudinem properas. noli expectare dum tecum pertrahas affixasse

culo animas. Fur enim ex improuiso subre pit. Multi quippe cum negligentes quosq & desidiosos secum seruare molirentur cum illis una periere extincto ex diuturnitate diui ni amoris igne. Statim ut susceperis flammā cicare. Nescis enim utrum breui extinguenda sit ne forte in tenebris te deserat. Seruare alios non exigimur ait enim Sanctus aposto lus. Itaq unusquisq nostrum pro se rationem fratres reddet. & iterum. Qui doces alium te ipsum non doces. Tanq dicat de aliis quidē nescio seipsos autem omnino norunt omnes

Qui peregrinationem amplecti instituis ca ue gyronagū & studiosum uoluptatis demo nem. Solet enim peregrinatio ei prebere occa sionem. Preclarum est nulli rerum morta lium affici. sed huius uirtutis peregrinatio ma ter est. Qui propter deum peregrinatur habi tus omnesq affectus seculi deponat ne per turbationibus ludibrio sit. Qui a seculo pe regrinatur mundum iam nullatenus attingat Solent enim diu sopita uitia facilime reuiui scere. Eua in paradiso in uita exulat monachus patria sua se sponte abdicat. Illa enī rur sus ad concupiscendum in obedientie lignū ptractafuisset. hic aūt periculū profecto a cat

nalibus propinquis sustinuisset: Fuge non segnius q̃ infestissimam flagellum ruine pro xima loca eius enim fructus: qui non adest non usq; adeo desiderio mouemur. Neq; hic falacie furum modus te uelit lateat. Suggerunt pleruuq; nobis ut a secularibus non seperemur mercedem inde maximam nos cõsecututos asserentes. Si uidentes feminas nos ipsos contineamus ac reluctando concupiscẽtiam superemns. Cũ annos aliquos remoti a patria egerimus parumq; religionis aliqd uel compunctionis uel continentie nobis ipsis acquisierimus tunc iam cogitationes uanitatis acrius incumbunt. Vtq; iam reuertamur in patriam importune suggerunt ad edificationem formamq; & utilitatem plurimorum qui actus nostros & opera illicita nouerunt.

Quod si quam docendi facultatem aut tenuem sci ẽti am fuerimus adepti tunc iam ut animarum seruatores & magistros ad seculũ redire persuadent utq; in portu bene congreata sunt pe ssime in pellago dispergant.

Non uxorem Loth. sed ipsum imitari studeamus. Anima quippe que illuc unde exierat conuersa fuerit ut sal infatuabitur iamque immobilis manebit. Fuge egyptum atq; ita fuge ut nunquam illuc reuertaris. Corda

enim que illuc reuersa pachatissimam quie tissimamq; terram yerusalem non aspexerũt, Illicitum tamen non est ut ii : qui in initio conuersionis ob tuendam spiritalem infan tiam suam omnia patriamq; relinquerunt cũ perfecte purgati fuerunt ad eam utiliter rede ant ea scilicet intentione ut cum ipsi salute po titi fuerunt nonnulis etiam causa salutis fiãt: siquidem & Moyses ille qui deum uiderat ad salutẽ gentis sue a deo missus plurima in egy pto pericula.uidelicet i mundo tenebras per tulit. Vtilius est parentes merore afficere q̃ dominum ille enim nos formauit simul & re demit. Illi uero quos dilexerunt nonnũquam perdiderunt. Peregrinus ille est:qui ueluti alterius lingue inter ignote sibi lingue homi nes in sui agnitiõe secum habitat. Nõ quo propiquos nostros & patrios agros oderimus Idcirco ab illis secedimus. Absit id penitus. Sed ut detrimentum q̃ ab illis in nos ma nare solet fugiamus. Qua in re sicut fere i omnibꝰ aliis dominus noster nobis magister & documentum est qui: & ipse sepenumero parentes reliquisse deprehenditur. Et cum a quibusdam audisset. Ecce mater tua & fratres tui querunt te mox preceptor noster optimus impassibile nobis odium ; subinfirmauit di

censmater mea & fratres mei sunt hii qui faciunt uoluntatem patris mei qui in celis est.

Ibi tibi pater sit qui ad deponendam peccatorum sarcinam cõlaborare tibi & potest & uult. Mater uero compunctio sacra quete possit sordibus abluere. Frater autem is qui tecum ad celestem cursum perficiendum laborat & cert at. Sociam tibi & uxorẽ que rere que nunquam a te separetur memoriam mortis. Porro fili tibi amantissimi sit gemitus cordis Seruũ possíde corpus tuũ Amícos uero scās uirtutes ãgelicas q̃ tibi exitus tui tp̃e auxiliari poterũt si eas mõ tibi amicas famíliarius feceris Hec ẽ sane generatio q̃rẽtiũ dominũ Affectus dei parentũ excludit affectũ. Qui uero utrũq; se hẽre dicit ip̃e se decipit. Cũ audiat dominum dicentẽ. Non potestis deo seruire & mamone Et non ueni inquit dominus pacẽ mittere ĩ terrã & caritatem parentum ad filios & fratres qui mihi seruire delegerunt sed gladium et pugnam Seperare enĩ ueĩ amatores dei ab amatoribus seculi Terrenos & materiales ab hiis qui terrena omnia omnemq; materiam superauerunt Glorie auidos ab humilibus letatur enim dominus in hac contentione & seperatione dum fit propter illius caritatem Caue obsecro ne

forte conĉta aquarum tibi plena uideantur ſi propinquorum affectu: & amore tenearis atq; diluuio amoris ſeculi cum eis una pereas.

Noli miſerari parentum aut amicorum lachrimis alioquin in eternum lachrimaberis: quotiens te ut apes circundederint ymo uero ut ueſpe ac ſuper te lamentari ceperint propinqui tui: conſtanter ac celerrime ad mortis atq; operum tuorum conſiderationem cõuerte ut dolore dolorem poſſis excludere. Pollicentur nobis ſubdole noſtri & non noſtri leta omnia & iocunda ſe exhibituros ea ſane ĩtentione ut curſum noſtrum optimum prepediant ſicq; inde iam ad ſuam uolũtatem pertrahãt. Sit autem noſtra ſeceſſio ad eas partes. que humiliores ſint & mius celebres & ab omni conſolatione ſeculi remotiores. Abſconde quantum potes nec pre[illegible]te feras ingenuitatem & claritudinem generis ne aliter in ore aliter in rebus affectus inueniaris. Nullus itaq; ſeipſum peregrinationi expoſuit ut magnus ille patriarcha cui dictum eſt. Egredere de terra tua & de cognatione tua: & de domo patris tui. Cum profecto in barbaram atq; alterius lingue terram uocaretur.

Cuius tamen peregrinationem: mirabilem qui pro magnis uiribus immitari ſtu-

duerunt. eos non nunquam dominus insigni gloria affecit. Et si hanc diuinitus concessam gloriam conueniat per humilitatis clipeum fugere & declinare. Quotiens nos demones peregrinationis alicuius ut magni uirtutis laudant. Totiens illius qui de celis ad terras propter nos peregrinatus est intentissima cogitatiõe meminerimus. Inueniemus qꝫ nosipsos in seculũ seculi tante propter nos assumpte peregrinationi non posse satisfacere. Grauis est & omnino uitabilis ad propiquorum uel etiam extraneorum aliquem immoderata affectio cum ea nos ad seculũ sensum possit attrahere ignemque compunctionis nostre penitus extinguere: Sicut impossibile est uno oculo in celum altero in terram aspicere ita fieri non potest ut in his anima nõ periclitetur qui corpore & cogitatione ab omnibus & propinquis & extraneis non se peregrinum fecerit. Labore ingenti & fatigatione mores graues: & optimos acquirimus: & quos multo temporis labore quesiuerimus fieri potest ut uno momento temporis amittamus. Corrumpũt mores bonos colloquia mala secularia simul & turpia. Qui post abrenuntiationem cum secularibus uersatur siue iuxta illos commanet prorsus aut ĩ eosdem la

queos incidet: aut cor in eiusmodi cogitatione inquinabit: aut certe si nō inquinatus fuerit eos qui inquinantur iudicans atq₃ condēnans & ipse inquinabitur

DE Somniis

q VOD NOSTRE cognitionis intellectus imperfectus sit atque omni ignorātia repletus occultari nō potest., Guttur enim cibos. auris autem intelligentias diiudicat. Etiā imbecillitatem quidem oculorū manifestat sol: ignorantiam uero anime patefaciunt uerbā. Verumtamen caritatis lex etiam ad ea que uires nostras superāt diserenda nos cogit. Reor igitur & si certe statuere non audeo consequens esse etiam de somniis hic pauca insere re ut huius quoque fallacie malignorum non simus penitus ignari. Somnium est animi motus in immobilitate & quiete corporis. Fantasia est oculorum seductio: insopita mente Fantasia est animi excessus uigilante corpore: Fantasia est speculatio parum loco subsistens. Causa ob quam in hoc nobis de somniis dicendum esse arbitrati sumus aperta est. Cum enim relictis domibus: &

propinquis nostris diuine charitatis causa nos ipsos peregrinationi exposuimus:tūc iam demones in somniis nos perturbare moliuntur. Propinquos nobis sub insinuant aut plorantes:aut morientes:aut nostri causa langore aliquo uel etiā detrimēto fatigatos. Qui igitur somniis credit similis est ei qui post umbram suam currit & eam apprehendere nitit.

Demones inanis glorie i somniis prophetice que futura sunt ut astutissimus intiunt atq; ea nobis per somnum prenuntiant ut cū impleta fuerūt que per quietem uidimus stupore maximo detineamur. Et quasi iā prophetice gratie proximi cogitatione tumescere incipiamus. In his qui sibi credunt demon sepe propheta fit Porro eis qui se spernūt semper mētitus est. Spiritus eum cum scit que intra hunc aerem sunt uidet omnia & cū intellexerit moriturum aliquem id per uisum leuioribus predicit. Nihil futurorum expre scia nouerunt namq; & uenefici mortem nobis predicere utiq; possent. In angelum lucis se transfigurātes & martirum speciem sepius transfigurātur accedētesq; se ipsos nobis per somnium ostendunt.excitātes uero elatione & gaudio precipitant. Hoc autem tibi erit

deceptionis ſignum cruciatus & iudicia & ſeparationes. Peruiſum nobis angeli oſtendunt atq; experectos tremẽtes meſtoſq; relinquunt. Cum in ſomno demonibus credere cepimus. Tunc iam & uigilantes ab ipſis illudemur. Qui ſomniis credit per oĩa reprobus eſt & ſtultus. Qui uero eis nulla ratione credit. hec reuera philoſophus eſt habendus. Solis eis credere qui tibi cruciatum & iudicium denuntiant. Quod ſi te deſperatio conturbat & iſtud eſt a demonibus.

De Obedientia Gradus quartus.

n VNC IAM NOBIS AD CHRIſti pugilles ac pietatis athletas procedens ſermo deinceps aptiſſime occurrit. Omnem quippe fructum precedit flos. Omnemq; obedientiam pegrinatio aut corporis aut uoluntatis. In his enim duabus uirtutibus ueluti in aureis pennis ad celum impigre ſe ſancti uiri anima ſubſtollũt De qua ſpiritu ſancto afflatus quidam fortaſſe concinit. Quis dabit mihi pennas ſicut columbe

&euolabo & requiescam? per actiuã & per con templationem & humilitatem. Ne ipsum quidem fortissimorum bellatorum habitum negligenter pretereundum existimemus. Vt illi clipeum teneant fidem. scilicet ad deum atq; ad exercitationis sue magistrum: per ipsum: ut ita dixerim omnem in fidelitatis omnemque preuaricationis cogitationem repellentes. Gladiumq; spiritus assidue uibrẽt uoluntates suas omnes sibi propinquãtes necaturi. Loricasq; ferreas patientie: scilicet ac mansuetudinis se induant: per quas omnem contumeliam ac aculeum. Sermonisq; iaculum repellatur. Habeant & galeam salutis orationis patris spiritalis presidium. Stẽt preterea non uinctis pedibus sed alterum qui deni ad ministeria pretendant alterum uero fixum in orationibus atque immobilem teneant. Obedientia est anime proprie perfecta abnegatio per corpus certius ostensa. Aut forte uersa uice. Obedientia est mortificatio membrorum in uiuente animo. Obedientia est inexaminatus atque indiscussus motus spontanea mors: uita curiositate carens: securum periculum immeditata ad deum excusatio metus mortis cõtemptio: tuta nauigatio. Confectum dormiendo itur. Obedientia

est sepulcrum uoluntatis & excitatio uolunta tis. nihil resistit nihilq; discernit mortuus in bonis aut iis que uidétur mala. Nam qui pie animã suam mortificauerit securus pro omnibus rationem reddet. Obedientia est di scretionis depositio inter diuitias discretiõis. Initium quidem mortificationis uel mem brorum corporis uel anime uoluntatis labor est. Medium uero interdum labor interdũ requies. Finis autem iam omni motus per turbatiõe omniq; laboris sensu uacat. Tũc demum labore & dolore fatigari deprehendi tur uiuens hic beatus, mortuus cum se ani maduerterit uoluntati proprie ob temperasse metuens.s.proprię uoluntatis onus. Quicunq; ad intellectualis congressionis stadiũ exire conamini. Quicunq; iugum Christi tollere super ceruices uestras cupitis & sarcinam uestram alterius collo imponere satagitis. Quicunq; uenditiones uestras sponte scribere curatis ut pro illis in eternam liberta tem conscribamini. Quicunq; aliorum ma nibus sublati & natantes mare hoc magnum traicitis. Scitote q; breuẽ quandam & aspe ram uiam pergere conamini in qua unus & solus latet error quẽ greci ydyorithimã nos sũ am moderationẽ dicere possumus cũ.s.qsq;

ſibi ydoneus ad ſe regendum & moderandũ uidetur. Quem qui effugerit ad ea que ho neſta & ſpiritalia ſũt ac diuine maieſtatis ocu lis gratiſſima fere ante ueniet q̃ ire ceperit.

Obedientia eſt enim nunq̃ ſibi (ne in his quidem uidentur que optima) uſq; ad conſũ mationem uite credere. Cum igitur ceruicem noſtram in domino inclinare atq; alteri credere deſiderio acquirende humilitatis ac proprie ſalutis inſiſtimus. ante huius militie ĩ greſſum: ſi qua in nobis eſt caliditas & prudẽ tia: gubernatorem cautiſſime examinemus & diſcernamus atq; (ut ita dixerim) tentemus ne forte nautam pro gubernatore lãguentẽ pro medico uitioſum pro uitiis carente. Poſtremo ĩfeſtum pelagus pro placidiſſimo portu igna ri diligamus, nobiſq; ipſis paratum promptũq; naufragium conſtituamus. Cum uero pietatis & obedientie ſtudium fuerimus ingreſſi: Minime iam optimũ ĩſtitutorẽ noſtrũ ĩ aliquo penitus diiudicare licebit, et ſi in illo (hõ enĩ ẽ) modica aliqua delicta aĩaduertimus

Si uero alias fecerimus: nihil nobis obediẽ tia ꝓdeſſe poterit. Neceſſe oĩno ẽ ut qui fidẽ certã & ĩmobilẽ ad magiſtros ſuos hẽre cupiunt, eorũ recte facta ꝓfũdo corde hauriãt, ea q̃ ĩ debiliter memorie cõmendent, ut cũ de mo-

nes infidelitatem aduersus eos ullam nostris cordibus inserere conati fuerit ex his quę me moria tenemus illorum ora obstruamus Quā to enim fuerit in corde uiridior fides tāto cor pus ad officia omnia, & ministeria ꝓmptius occurrit. Qui uero per infidelitatem offende rit lapsus est. Omne enim quod fidei caret fū damento peccatum est. Cum tibi cogitatio sugesserit ut prelatum aut diiudices, aut dam nes ab ea nō secus q̄ a fornicatione desili. Ne q̧ prorsus huic serpenti requiē prestes non lo cum, nō igressum, nō initiū loquere ad huius modi draconē atq̧ eū his uerbis ĭcesse. O ma lignissime seductor, nō ego ducē meū ĭdican dum suscepi: sed ille me nō ego illius: sed ille mei iudex ē. Armā quidē iuuenū psalmorum cantus. Murū uero orationē. Lauacrum aūt mūdissimas lacrimas esse patres diffiniūt.

Beatā uero obediētiā confessionē qua sine uitiosorū nemo deū uidere merebit̃. Qui sub iectus ē atq̧ alterius paret ĭperio. ip̄e aduersus seip̄m fert. Nā si q̄dē pp deū pfecte obedierít ēt si nō pfecte obtēpare uideat̃ oē suū iudiciū se exuit: Quod si in quibusdam suam implere uoluntatem uoluerit, etiam si obedire uisus fuerit ip̄e sibi onus luit uel addicit. Quē tamsi ꝑlatus arguere nō destitit rectissime oīo fecit si

autē tacuit nescio quid inde dixerim. Qui in simplicitate in domino subiciuntur, felicē cursum peragūt: dū nō per superstitiosas cauillationes in se demonū uersutias irritant.

Ante oīa uero culpas nostras preclaro iudici nostro soli confiteamur, oibusqꝫ si ita ille iusserit cōfiteri parati simus. Nam in lucem educta uulnera nunq̄ in deterius proficient sed sanabuntur. Cū in cenobiū quodam deuenissem aliquādo aiaduerti iudicis pastorisqꝫ optimi terribile iudiciū. Nam dum illic moram traherē cōtigit quendam ex latronū ordine ad monastice conuersationis gratiā uenire. Quē optimus ille pastor pitissimusqꝫ medicus per dies septē quiete omni perfrui iussit ut monasterii statum normāqꝫ oēm perspiceret. Post diem uero septimū seorsum accitum pastor interrogat. Num sibi censeret optimū cum illis una habitare? Cum uero illum sibi cum omni sinceritate annuentis uoce respondisse cerneret. rursum. quid in seculo iniquū operatus esset interrogat? Postq̄ ergo illū sibi prompte & rationabiliter oīa cōfessum uidit. Alterū ad illū temptādi gratia dicebat uolo inquit ut hec omni cetu fratrum astāte confitearis: & detegas. Ille re uera sua detestās scelera omniqꝫ cōfusione calcata indubitan-

ter id se facturum pollicitus est. Et si uis inqt
etiā in alexandrię ciuitatis medio id faciam.
Deinde collectis in ecclesia pastor omnibus
ouibus suis erant aūt numero ducente trigin
ta. Cum cōsumarentur diuina misteria. (erat
enim dies dominicus) lecto euangelio inferri
iam reum illū nihil cōtra querentē iubet qui-
busdam illū ex fratribus trahentibus modice-
q; uerberantibus iunctum post terga manus
asperimoq; cilitio amictum, ɔsperſumq; cine
re caput preferentem adeo ut ex ipso aspectu
oēs stupefacti protinus ex orto gemitu ingen
ti proclamarent ac mugitum redderent. Ne-
q; enim quisq̄ illorum quid fieret sciebat. Cū
uero iam ecclesie ianuis appropinquaret ma
gna illum & terribili uoce cōpescuit. Sacrum
illud caput clementissimi iudicis. sta inquiēs
es. n. indignus ut huius loci limen attingas.
Tum ille pastoris uoce percussus quę ad illū
exintima ueri medici sapientissimaq; ratione
sonuerat. uidebat enim sibi ut nobis postea:
sub iureiurando firmabat non uocantis ho-
minis sed terribilis tonitrui uocem audiuisse
tremebundus & omnino pauore turbatus
in faciem protinus corruit. Cum uero iace-
ret humi & pauimentū madefaceret lacrimis
permittiť ab admirabili medico qui cūcta ad

illius salutem moliebatur.formāq; salutis,ac certissime humilitatis omnibus dari cupiebat cūctaq; gesserat singulatim & per species dicere.Ille uero cum horrore ingenti omnia singilatim confessus est que audiens omnis cętus penitus exhorreret.Non tātum que per corpus preter naturā:ac secundū naturam in irrationabilibus & mitis animantibus deliquerat. Verum etiam ueneficia & homicidia.&c.que audire aut scripturę tradere. fas non est omnino.nihil reticens. Confessum igitur stati tonderi fratribusq; aggregari pmisit. Ego uero sancti illius admiratus sapientiam seorsum interrogaui illum secretius.Cuius rei gratia tam pegrinam ī ditii formam exhibuisset. Ille autē ut uerus medicus duarum inquit rerum gratia. Primum quidem ut confitentem per presentem tēporalemq; confusionē,ęterna confusione liberarē quod & factum est.Neq; enim ex pauimento surrexit o Ioannes q peccatorum omnium remissione potitus est. Neq; ullo huius rei scrupulo uellim mouearis. Nā unus ex fratribus qui illic aderant mihi procerū quādam ac terribilem se uidisse asseuerant conscriptam cartam & calamum tenentem & cum frater ille humi prostratus peccatum confitens pronun

tiaret hoc ille calamo delebat. Et merito sane dixi inquit pronũtiabo aduersum me iniquitatẽ meã domine.&tu.re.impi.cor.mei.Secũdo sane quia habeo nõnullos qui peccata quidem nec dum cõfessi sunt. Quo circa iam & illos ad confessionem hoc exemplo prouoco qua sine nullus remissione potietur. Et alia igitur plurima admirand & memorabilia in illo dignissimo semperq; memorando & grege & pastore perspexi.ex quibus plurima nobis reserare animus est. Permansi eni apud illos tempus non modicum illorum assidue conuersationem ac uiuendi genus explorãs. Stupens quõo terrestres illi celestes angelos imitarent. Caritatis quidẽ oẽs sibi inuicẽ insolubili uinculo constringebãtur. & quod est oĩo mirabilius nulla apud illos inepta cõfidentia nullus ociosus sermo deprehẽdi poterat. Obseruabant uero id cautissime ut in nullo fratris uulneraretur cõscientia Quod siquis iter eos q̃q̃ odisse ĩueniretur hũc pastor ut dãnatitiũ ad sepatim huiusmodi reis monasteriũ ueluti in exiliũ mittebat. maledixerat aliquãdo unus ex illis ꝓximo suo quẽ ꝓtinus pater sc̃tũs eliminari ius sit. Equũ nõ eẽ asserẽs ĩ mõasterio uisibilẽ atq; inuisibilẽ diabolũ ppeti uidi ego apd̃ sc̃õs illos res maxĩe sane

utiles atq; admiratione dignissimas fratrum cętum in unũ collectum xpiq; caritate deuinctum in utraq; uita actiua.s.& cõtemplatiua mirabilem.adeo enim se ipsos singuli diuinis rebus exercebant ut fere nihil opus haberẽt a patre admoneri: sed se inuicem ultro ad diuinam euigillationẽ excitarent. Erãt enim statutę illis & medistatę & solidatę sanctę quedam & diuinę exercitationes. Nam si quãdo cõtingeret ut eorũ aliquis absente abbate qcq̃ maledici aut alias noxii.uel ociosi sermonis loqui cepisset occulto nutu latenter eum frater alius grauitatis admonens illum a cepto sermone retrahebat. Quod si ille fortassis minus animaduerteret iam qui amonuerat pro strato ante illum toto corpore abibat. Siquid uero necessario loquendum erat omnis illorum collocutio iugis erat mortis collocutio uel admonitio eterniq; iudicii consideratio.

Non preteribo silentio coqui monasterii illius admirabilem singularemq; uirtutem. Cum enim illum animaduerterẽ in tam frequenti perpetuoq; ministerio iugiter secum habitare gratiamq; possidere lacrimarum orarẽ supplex ut mihi quonammodo meruisset istius modi gratiã reuelare dignaretur Qui tãdem precibus fatigatus meis ita respõ

dit. Nunq̃ me hominibus seruire arbitratus sũ sed deo & indignum meipsum quiete omni iudicans ex huius ignis contemplatione sempiterni incendii. iugi memoria compungor.

Aliud iterum singulare uirtutis illorum genus refferre placet. Nam ne ad mensam quidẽ sedentes a speciali opere cessabant. Ceterum signo quodam nutuq; incognito oculte ĩ animo orationis semetipsos beati illi uiri admonebant. Neq; uero ad mensam solum residentes. hoc eos facere animaduerteres. uerum & cum sibi obuiarent: aut cum simul conuenirent id faciebant. Porro siquis ipsorum in aliquo unquam deliquisset uideres fratres alios notis omnibus ab illo flagitare: ut sibi curam reddende patri rationis relinqueret. atq; ab illo debitam increpationis uehementiã perpeti sineret. Quod tamẽ discipulorũ opus maximus ille uir cum explorasset leuiore iam increpationis genere utebatur. Sciens enim qui corripiebatur insontem esse. Neque tamẽ quis proprie deliquisset ĩquirebat quando uero apud illos locum inueniret aut ociosi sermonis aut scurilitatis memoria. Si quis autem ex illorum numero aduersus fratrem contendere unquam cepisset preteriens alter aduoluebatur illorum genibus: sicque iracundie

motum mitigabat. Quod si seruare illos in iuriȩ memoriā sensisset rem protinus ad eū referebat qui post abbatem seculus monasterii in regimine preerat eosq ante occasum solis in gratiam reuocare nitebatur. Sin uero illi obdurati amplius exasperarentur aut cibum sumere usq ad reconciliationem non permittebantur aut certe monasterio expellebantur. Laudabilis sane memoriabilisq diligentia ex qua fructus uberrimus gignebatur atq nascebatur. Plurimum apud sanctos illos uiros deprehensi sunt actu & speculatione districtioneq & humilitate mirabiles. Videres in eis terribile quoddam angelicumq spectaculū senes canitie uerendos angustiore facie infantium in morem ad obediendum semper paratos huc illucq discurrere gloriamq sibi maximam per humilitatem compare. Vidi illuc uiros quinquaginta fere annos in obedientiȩ certamine egisse a quibus cum adiscere orarem quam ex labore isto consolationē quē profectum inuenissent. Alii quidē in abissum humilitatis iā se peruenisse dicebant per quam bellū oē semper excluderent ac superarent. Alii sensum oēm laboris & doloris in maledictis & cōtumeliis se pfecte exuisse dicebant. Vidi alios ex illis eternȩ memo

randis uiris. Angelico aspectu uenerandaque canitie ad profundissimam innocentiam simplicitatemque sapientie plenissimá summa alacritate propositi: Deique adiutorio quesitam nõ irrationabilem quandam & insipidam ut in seculi senibus contingit quales deliros uocare solent peruenisse extrinsecus quidem mitestotos, blandos placidos letos nichil fictum nichil negligens, nichil adulterum in suis uerbis aut moribus habentes rem quidem que in paucis iuenitur. Interius uero in anima deum ipsum ac prelatum infantum in morem ambientes mentisque atiem aduersus demones & uitia audacem firmissimamque intendẽtes. Deficiet me uite mee tempus. O sacrũ caput & deo dilecta congregatio si uoluero beatorum illorum uirtutes & ad celum usque pertingẽtem uite sanctitatem enarrare: Sed tamen existima in illorum sudoribus ac laboribus sermonem hunc nostrũ exornare: quo acrius ad huiusmodi gratam deo imitationem excitemini q̃ propriis uilibusque monitis. Nam absque ulla controuersia id quod deterius est a prestantiore adornatur illud autem in primis rogo ut nichil nos fictum scribere existimetis. Solet quippe

infidelitas corrumpere utilitatem. Igitur ad ea que cepimus rursus accingamur. uir quidã Isydorus nomine alexandrie ciuitatis primarius in ipso cenobio ante hos annos seculo abrenunciauit quem & ipse illic uidere merui. Hunc pastor ille mirabilis suscipiẽs aspectuq; ex ipso asperum quendam & intractabilem superbumq; ac seculi dignitate tumidum conuitiens humana arte demonum fastum sapiẽtissime deiecit. aitq; ad Isydorũ. si re uera cristi iugum tollere decreuisti uolo ut ante omnia te obedientie laboribus exerceas. Cui ille sicut inquit fabro ferrum subiectum est. Ita & ego o sanctissime me ipsum obedientie expono. Quo ille responso gratissimoq; exemplo curatus. Cõtinuo Isydoro exercitii manus admouit. ut ferro uolo inquiens fratrũ ante monasterii ianuam existas omniumq; ingredientium & egredientium prouolutus genibus dicas. Ora pro me pater quoniã peccator sum Sic autem ille obediuit sicut angelus domio. Itaq; cum septem annos ille peregisset. atque ad profundissimam humilitatem compũctionemq; peruenisset. Voluit pater post incomparabilem uiri tolerantiam cuius superiori tẽpore aptum documentum dederat hunc fratribus connumerare. Et ut re uera dignissimũ

etiam ordinatione honorare uerum ille pluri
mis multorum & mei ipsius precibus apud pa
trem egit:ut ibidem illum fineret sicuti hacte
nus fecerat degere cursumq; suum perficere i
telligens.neq; obscure hiis uerbis significans
finem suum iam ac uocationis diem immine
re.Quod & factum est.Nam cum in ipso ordi
ne illum permanere magister permisisset post
decimum diem per abiectionem & ignomi
niam gloriosissime migrauit ad christũ. Post
que septimum dormitionis sue diem ianito
rem quoq; monasterii assumpsit. Dixerat eñ
ei.beatus ille pollicitusq; fuerat ꝙ si post exces
sum suum nulla confidentia ad dominũ frui
mereretur.Inseparabilis ille sibi comes fieret:
idq; celeriter.Quod & factum ẽ ut certissime
nobis meritorum eius & perfecte obedientie
sacreq; ac diuine humilitatis esset indicium.in
terrogaui ego eum cum adhuc superesset ma
gnum hunc preclarum uirum:quam exercita
tionem mens eius habuisset cum ad portam
moraretur.Neq; abscondit a me cum prodes
se mihi cuperet:memorabilis ille : ac dulcissi
mus pater.Inicio inquit hoc existimabam ꝙ
pro peccatis meis essem uenditus.Vnde cum
amaritudine summa & uiolentia & sanguine
prouoluebat omnium pedibus impleueram

uix annum cū sine merore iam ac tristitia id faciebam mercedem adeo tollerātie expectās

Impleto autem rursus anno alio toto affectu cordis indignum meipsum existimare cepi conuersatione monasterii.patrumq; aspectu & contubernio diuinorumq; participatione sacramentorum.indignum item qui in alicuius faciem intenderem.Quo circa defixis i terra luminibus nec ab oculis discrepante animo:intrantes atq; exeuntes ut pro me orarēt deprecabar. Cū ad mensam aliquando cōsedissemus summus ille magister inclinans suum sanctum os ad aurem meam.uis inquit tibi ostendam in extrema profūdaq; canitie diuinum sensum atq; prudētiam?Cumq; id sūmis precibus orarem.Aduocat ex proxia mensa quēdam Laurentium nomine qui quadraginta fere & octo annos in monasterio degerat sedensq; erat sacrarii presbiter.Qui cū uenisset atq; abbati genibus flexis astaret ab illo quidem benedicitur. Sed cum surrexisset nihil illi penitus dixit:sed sic ante mensam sine cibo stare permisit.Erat autem tunc prandii initium.Itaq; Prolixā horā atq; fortasse duas immobilis stetit adeo ut iuse quoq; erubescerem.Neq; enim in illius faciem intueri pre uerecundia possem.Erat eni annus totus octua

gessimumque iam agebat etatis annum. Mansit autem sine responso ullo usque ad refectiõis finem. A qua cum surgeremus mittitur iam a sancto illo ut memorato ysidoro diceret trigesimi noni p̃s initium. Non omisi ego ut sum uersutissimus quin senem illum tentarem. Itaque cum eum postea interrogarem quid astans cogitasset. christi inquit imaginem pastori imposui: neque enim ab illo hoc penitus preceptũ exisse sed adeo existimaui. Quare o pater Iohãnes non coram mensa hominum sed corã altari diuino astare me putans orabam. Nullamque penitus malignam cogitationem aduersum pastorem admittebam. pro sincera in illum fide mea & caritate· dictum est enim caritas non cogitat malum. Sed & ille scito pater quod cum quis innocentie ac simplicitati se omnino dediderit nullum iã maligno contra se aut tempus aut locum dabit. Re uera autem qualis erat ille iustus rationabiliũ pecorum pater. ac per deum pastor talem etiam hẽbat adeo sibi traditũ mõasterii dispẽsatorẽ pudicum & moderatum ut quis alius mittẽ uero ut admodum pauci. In hunc aliquãdo ad ceterorum utilitatem magnus ille inuectus est absque ulla causa iussitque de ecclesia proici i

tempestiue sane.Ego cum scirem eũ eius cer nimus quod si pater obiecerat insontem seot sum magno illi dispensatoris commendabã innocentiam. Ad quem & ille sapiẽtissime Scio inquit pater : sed sicut crudele est ex ore famelici infantis panem rapere & ita seipsum & operarium ledit qui animas suscipit regen das nisi illi coronasquantas illũ sustinere pos se nouit hotis singulis prouidere satagit : siue per cõtumelias siue per ignominias:siue per obiectiones siue per ludibria. Tria enim ma- xime cauenda committit.Primum ꝙ ipse in- crepationis mercede priuatur. Secundum ꝙ cum aliis ex alterius uirtute prodesse posset id agere misit.Tertium uero ꝙ est grauissimum ꝙ ii nonnunq̃ qui uidentur esse probatissimi & laboris patientissimi si ad tempus negligan tur atq; iam ut uirtutibus prediti a prelato nõ corripiantur siue probris atq; iniuriis affician tur ea que in eis inerat modestia & tollerantia destituentur.Nam & si bona & frugifera pin- guisq; terra est cõsueuit tum aque ignominia .s.defectus illam infructuosam . ac siluestrem efficere spinasque fornicationis & noxie secu- ritatis in ea germinare:Hoc non ignorãs ma gnus ille apostolus Thimoteo scribit.insta in uehe argue illos opportune importune . Ego

cum illi spectatissimo duci adhuc resisterem infirmitatemque etatis huius allegarem. Vtq; plurimi fere frustra icrepiti imo & fortasse nõ frustra agrege abrumperẽtur. Ita rursum obiectioni mee: sapientie domicilium occurrit: anima inquit que propter deum pastori fide & caritate deiũcta est usq; ad sanguinem sustineus nunq̃ recedet. Et maxime si antea ab ipso in suis uulneribus fuerit adiuta solatioq; ac beneficiis affecta. memor illius qui dixit neq; angeli neq; principatus neq; uirtutes neq; creatura ulla a caritate christi nos seperare poterit. Quem autem ita colligata & solidata agglutinataq; non fuerit mirũ ualde si non frustra in loco moram facit. Non enim uere sed ficte obediẽtie annexa ẽ. Nec sane magnus ille uir spe sua frustratus est. sed direxit & perfecit atque obtulit christo immaculatas hostias

Audire libet sapientiam dei admiratiq; in uasis fictilibus inuentam. Admirabar ego illic presens nouiter ex seculo uenientium fidem & tollerantiam atq; in ignominiis & contumeliis & aliquando etiam persecutionibus insuperabilem patiẽtiã: quas non tãtum ab abbate. sed ab eis quoq; qui lõge inferiores erãt perpetiebantur. itaque hedificationis gratia quẽdam ex fratribus sciscitatus sum qui

annos quindecim in monasterio egerat abba cyrum nomẽ quẽ maxime affici iniuriis fere ab oĩbus uidebã. Nõnunq̃ uero etiam a ministris ex mensa fugari. Erat enim frater ille naturaliter lingue aliquantulũ icontiuens dicebam itaq̃ ad illũ. Quid est frater abbacyre: q̄ te cottidie a mensa expelli uideo: ac nonnũq̃ dormire in cenatũ? Qui ad hec ita respondit. Crede mihi pater probant me patres mei utrũ monachus esse cupiã: non aũt uere id faciunt Quã ego patris aliorũq̃ intentionẽ nõ ignorans leuissime ac sine ulla molestia oĩa tollero. Et ecce quintumdecimũ iam annum ego istud cogitans sicut & ipsi quãdo monasteriũ intraui dixerunt mihi q̄ usq̃ ad trigessimum annum renunciantes probare solerent. Et recte quidem pater Iohannes. Sine probatione enim aurũ nõ perficitur. Hic igitur egregius abbacyrus secundo anno postq̃ aduenieram migrauit ad dominũ in monasteriũ. Hoc patribus cum deficeret dicẽs gratias ago domino & uobis patres q̄ me ad salutẽ meã temptastis iugiter: hac.n. ex cã imunis a temptatiõe demonũ hactenus mansi. Quẽ ẽt tanq̃ confessorem & cum his qui illic obierant sanctis dignissime equissimus pastor sepelliri iussit.

 34

Detrimento non minimo afficio probitatis emulos si uirtutem certameꝗ macedonii qui primus erat monasterii diaconus monumento silentii sepelliam. hic dilectus domini aliquando iminente epiphanie sancte solemnitate abbatem ante duos dies obsecrat ut se proprie necessitatis gratia ad alexandriã proficisci sineret. Citius tamen se ob diei festi ministerium & preparationem rediturum spondens. Igitur infestus bonis oibus dyaconus dyacono impedimẽto fuit ut dimissus ab abbate ad monasterium die sacro sancte solemnitatis non rediret. Igitur post diem unum peracte festiuitatis reuertentem abbas amouit a monasterio: atque in ultimo incipientium constituit ordine. Suscepit bonus patientie diaconus fortissimusque tollerantie archidiaconus patris uerbum: ac sentẽtiam adeo absque merore ut quasi non ipse sed alius uideretur increpatus. Igitur cum in tali ordine dies quadraginta peregisset rursus illum ad pristinum gradum reduxit sapientissimus pater Quem item post unum diem archidiaconus obsecrat ut se in eadem ignominie humilitate restituat. Deliquisse se graue quoddã atꝗ infandum in ciuitate afferens. Sciens autem

ſanctus hunc non uera proſequi ſed humilita
tis gratia hoc inquirere ceſſit parere. hone
ſto deſiderio uidiſſes canitiem uenerandam
degere in incipientium ordine ſincere oēs ut
pro ſe orarent deprecantem.|Cecidi enim aie
bat in fornicationē in obedientie michi tamē
humili reſerauit hic magnuſ macedonius.Cu
ius rei gratia ad hanc propoſiti humilitatem
ita ſponte accurriſſet. Nunq̄ enim inquit ita
me bello oī lenigatum ſenſi diuiniq; luminis
dulcedinē in me ipſo uidi ut nature angelorū
eſt non cadere ut aiunt quidam forte nō ua-
lentiū:hoīum uero cadere rurſumq; cū hoc
contigerit ſurgere demonū uero cum tantū
ſemel ceciderit nunq̄ penitus reſurgere. Is
autem cui monaſterii diſpenſatio tradita erat
hoc mihi enarrauit. Iuuenis īquit cū eſſem
atq; in cura animalium degerem. Contigit
ut in grauiſſimam anime ruinam precipita
rer ego cibi conſuetudo erat nichil unq̄i cor
dis fouea tectum ſeruare apprehenſā cauda
(quam finem operis appello)medico mox fa
cinus meum denudaui. Qui ſerena facie ſub
ridēs leuiterq; maxillam meam feriens. abi in
quit fili miniſteriumq; tuum.ut prius exeque
re nil penitus metuens.Ego itaq; fide firmiſſi
ma roboratus paucisq; diebus ſanitatis mee

certior factus uiam meā gaudio simul & tremore plenus currebam. Habet omnis creature ordo ut aiunt quidam differentias plurimas. Itaq; quoniā & in illo fratrū cetu erant profectuum sentētiarumq; differentie siquos forte pater sanctus ostentationi studere denotasset cum seculares ad monasterium ueniebant hac eos arte curabat. Contumeliis illos in conspectu aduentantium afficiebat ministeriaq; illis ignobiliora iniungebat: Quo illi increpationis genere ita sanabantur ut iam siqui ex seculo ad monasteriū uenissent aspectum eorum cursu fugerent. Eratq; iocundū spectaculum uidere ipsam inanem gloriam se ipsam persequentem hoīes quia fugiētem.

Noluit me dominus ex eo monasterio absq; uiatico orationum sancti cuiusdam uiri demigrare. Assumpsitq; inde septimo die anteq̄ proficiscerer uirum per cūcta mirabilem mēnam noīe secundū post abbatem in monasterii regimine qui annos iam quinquaginta & nouem egerat in monasterio omnemque cenobii administrationem executus fuerat. Tertia igitur die celebrantibus nobis pro dormitione tanti patris officium consuetum subito locus ille ubi sancti uiri corpus iacebat miri odoris fragrantia impletus est permisit

igitur magnus ille loculū in quo repositum erat corpus detegi quod cum factum esset uidimus omnes ex illius preciosissimis plantis ueluti ex duobus fontibus unguenti manare suauitatem. Tūc ad omnes monasterii magister conuersus uidetis inquit ut fatigationē eius ac laborum sudores quasi re uera unguentum preciosissimum oblati susceptique deo sunt Multas quidem & alias huius beatissimi menne uirtutes nobis loci eiusdem patres referebant. Dicebant uero & istud ꝙ uolēs aliquando insignem illius pater monasterii probare patientia reuersum ad monasteriū prostratumq; abbati & benedictionem secū dum consuetudinem suscipere orantem aue spera usq; ad colecte horam ita illum humi iacere prostratum permisit. Tunc uero iam illum benedicens & ueluti ostentationis gratia cuncta facientem ac impacientissimum obiurgans errexit tandem Sciebat enim sanctus quā id fortiter ferret. quo circha & istud ad cunctorum hedificationem spectaculum edidit huius uero sancti menne discipulus qui magistri oia plenissime nouerat & de his certiores nos reddere solebat. Cum illum cu

riosius interrogarem an ante abbatem ita p
stratus sōno depressus fuisset. Asseuerabat il 36
lū sic humi iacētē psalteriū omne cecinisse.

Non omittam sermonis nostri coronam
& presenti illustrare smaragdo. Moui ego ali
quando quibusdam ex illis fortissimis seni-
bus de solitarie uite questionem. illi uero se-
rena ac subridenti facie leto atque placidissi-
mo gestu aiunt ad me. Nos o pater iohan
nes terrenicum simus terre etiam propius ui
te institutum cepimus: illud conuenire iudi-
cantes ut pro mensura infirmitatis nostre etiā
bella subiremus satius esse existimantes cum
hominibus luctari qui aliquando quidem ef
ferantur: aliquando uero mansuescunt & re-
scipiscunt quam cum demonibus qui aduer-
sum nos semper armantur & seuiunt. Ali-
us uero ex illis rursus sempiterne memoran-
dis uiris cum me in domino plurimum dili
geret meq; familiarissime uteretur. michi se
mel placidissime dixit.

Si re uera sapientissimus cum sis effectum uir
tutemque uerborum eius qui dixit omnia pos
sum in eo qui me confortat. Si Christū tota

animi intentione complexus es si spiritus san ctus castitatis rore ut olim in uirgine ita sup uenit in te. Si uirtus patientie obumbrauit tibi accinge sicut uir lumbos tuos obedien tie linteo & a quietis cena consurgens in spi ritu contrito fratrum pedes laua imo uero abiecta mente fratrum pedibus aduoluere Statue in cordis tui ianua seueros ianito res & uigiles. Tene insuperabilem atq; im mobilem mentem in corpore huc illucq; di stracto. Exerce in membris agilibus ac mo bilibus intellectualem quietem: Atq; id qmi racula excedit omnia: Esto in medio tumul tuum inpauidus animo. Restringe insanā linguam ne ad contradicendum facille desi liat. Pugna aduersus hanc rabidam dominā dies septuagies septies. Affige in anime li gno quam crucem dicimus incudē uidelicet mentem ut per alternos maleorum ictus & crepitus percussa ludribiis & maledictis irri sionibusq; lacessita iniuriis affecta in fracta & in nullo lesa seu dissoluta perseuerans tota lenis & plana immobilisq; persistat. Exue te uoluntatibus tuis. ut confusionis amictu: atque his nudus: stadium pietatis ingredere. indue quod rarum & difficile inueniri potest ad certaminis magistrum immobilem uel in

uiolabilem fidei loricam:quam nulla iam in
fidelitas dissoluere aut uiolare possit. Con
tine freno pudicitie tactum impudenter pro
silientem. Reprime perpetua meditatione
mortis oculum ne horis singulis magnitudi
nes ac pulchritudines corporum curiosius in
tueri uelit. Refrena iugi tui ipsius cura cu
riosum animum qui dum sui negligens est
fratrem semper condemnare uult: omnẽque
dilectionem & misericordie affectum ad pro
ximum sincere semper ostende. In hoc enim
amantissime pater uere cognoscent homines
ꝙ christi discipuli simus si in unum congre-
gati dilectionem habuerimus ad inuicem.
Irrisiones horis singulis ut aquam uiuam
bibe. Huc huc rursus aiebat amicus optimus
hic accede nobiscũ cũ una morare. Nam cun
cta que sub celo sunt proscrutatus. iocunda
& leta sanctus dauid. Nouissime omnium he
sitãs[uel exultãs aiebat. Ecce nunc quid bonũ
aut quid iocundum? Nichil sane aliud ꝗ ha
bitare fratres in unum. Quod si nundum
huiusmodi patientie & obedientie tam pre
claro bono dignissimus reliquum est ut infir
mitatem agnoscentes nostram. Procul a certa
minis stadio in solitudine flemus atque hu
iusmodi athletas beatos confiteamur eisque

patientiā in precemur. Victus sum fateor uer bis optimi patris ac prestātissimi magistri qui michi euangelica : & prophetica auctoritate ac longe amplius sincerissimi amoris iure repugnauerat. Ex quo factum est ut sancte obedientie absq; ulla controuersia iam palmam non inuitus darem. Vnam ad hoc per utilem illorum beatorum uirtutem memorabo ac ueluti ex paradiso exiens ad ineptam rursus & in utilem ac diuinosam orationem nostram remeabo. Ad orationem plerumq; stantibus nobis. Animaduertit pater sanctus quosdam inuicem colloquentes quos ante fores ecclesie statuens iussit. Vt per septem dies cunctis intrantibus & exeuntibus prosternerētur siue clerici siue presbiteri fuissent. Considerans autem ego quēdam ex fratribus ad psallendum attentius astantem atq; in principio maxime hymnorum ueluti ad quosdam nutibus suis & facie loquentem. Rogabam ut michi quid sibi nos ille & nutus ille uellet apiret: Qui pdesse mihi cupiens nichilq; abscondere decernens. Ego inquit pater iohannes cogitationes meas & mentem atque animum colligere a principio collecte consueui

& cotam cōuocatis eis acclamare. uenite adoremus & procidamus christo regi ac deo nostro. Eum uero qui parande fratribus refectioni preerat cum curiosius inquirerem hoc facere animaduerti· Ad cuius latus cum appēsum cingulo breuem libellum conspicerem didici eum cottidie cogitationes suas. in eo notare hasque omnes nuntiare pastori solitum. Non solum autem illum sed & alios q̄ plures id facere ibidem prospexi. Erat enim ut compari patris sancti mandatum. Expulsus est aliquādo a patre unus ex fratribus qui apud illum proximum suū ut nugis & loquacitati deditum criminatus fuerat. Qui ad monasterii ianuam septem dies perseuerans orabat ut ingressu. simul & uenia potiri mereretur. Quod cū didicisset studiosus animarū custos nichilque omnino sex illis diebus illū comedisse explorasset. Hoc illi denuntiat ut si habitare omnino in monasterio uellet statuendum se sciret in penitentium ordine.

Cum igitur hoc libenter amplectaretur penitens iubet eum pastor ad seperatum peccata lugentibus monasterium deduci:

quod & factum est. Quoniam uero se obtulit occasio ut dicti monasterii mentionem face remus. Pauca de illo necessario dicenda sunt

Locus erat uno tantum lapide a magno monasterio distans carcer. appellatus omni mortali consolatione destitutus. Non illic un q̃ fumi uapor apparebat non uinũ non oleũ ad cibum non aliud quicq̃ preter panẽ & mi nutata ollera in hoc si qui post supernã uoca tionẽ deliquissẽt ita eos claudebat pater ut p cedere inde nusq̃ ualerent: Non quidem oẽs simul sed seorsum singulos aut certe multum duos simul alibiq; tãdiu morabantur quo ad eum dominus de singulorum remissione cer tiorem faceret. Constituerat autem illis qui preesset loco magnum & singularem quẽdã uirum ysaach nomine qui perpetuã fere ora tionem ab his qui sibi seruandi tradebantur exigebat. Erant illis etiam ad accidiam uitan dam plurima palmarum folia. hec uita hic status hoc propositum est faciem dei iacob re uera inquirentium. Est quidem preclarum la bores sanctorum admirari imittari uero insti tuere salutem prestat. Porro illorum conuer sationem uelle quempiam repente totam imi tari irrationabile est simul & ĩpossibile. Quo tiens reprehensi mordemur atque augimur

tàngat nos memoria noſtrorum delictorum donec uiolentiam noſtram quam uult a nobis perpeti intuens dominus & peccata noſtra & augentem cor noſtrum dolorem una deleat & in gaudiũ conuertat. Secundũ enim multitudinem dolorum meorum in corde meo inquit. Conſolationes tue letificauerunt animam meam. Tempore idoneo non obliuiſcamur eius qui dicit. Ad dominum Quantas oſtendiſti mihi tribulatiões multas & malas & conuerſus uiuificaſti me & deabiſſis terre cum corruiſſem iterum reduxiſti me: Beatus qui propter deum cottidie maledictis & conuiciis laceſſitus ſibi ipſi' uim fecerit. Hic enim cum martiribus tripudiabit: & angelis parem confidentiam & gloriam merebitur.

Beatus monachus qui ſe ipſum omni ignominia omnique abiectiõe dignum horis ſingulis extimati. Beatus qui uoluntatem ſuã ad finem uſque mortificauit: ſuique ipſius curam omnem atque diligẽtiam ſpirituali magiſtro permiſſit. Nam ad crucifixi dexteram conſtituetur. Siquis increpationem ſiue iuſtam ſiue iniuſtam ab ſe ipſo adicit hic ſalutẽ ſuam abnegauit. Qui uero hanc ſiue cũ labore ſiue labore ſuſcipit cito ſuorum delictorũ uenia & remiſſione potietur. Deo eã quã

ad patrem tuum habes fidem sinceramque caritatem inuitimis ostende. Et ille hūc occulte certiorem faciet:tui in illū affectus integeri neq; dilectionis ut tibi post hac uberiori beniuolentia & familiaritate iungatur. Is qui serpentem omnem semper prodere paratus est certissime de se fidei argumentum dedit qui uero illum i sui cordis latebris ocultat adhuc uagus errat. Siquis amorem suum ac proprie dilectionem quā ad fratres habet explorare cupit tunc inde certior fit cum se i fratris delictis lugere intentius prospexerit:rursus q; i illius profectibus & gratiis letari. Is qui dum loquitur uerbum suum q̄uis illud sit uerum firmare uoluerit sciat se diaboli morbo egrotare. Quod si cum suis equalibus colloquendo id facit fortasse aliquando maiorum increpatione curabitur. Sin uero i maiorum & sapientiorum sermone contra sententium pertinax in sua opinione perseuerat humana arte nunq̄ sanari poterit. Qui in uerbo humilis nō est nunq̄ profecto erit in opere. Nam qui in modico infidelis est in magno quoq; infidelis erit neq; cuiusq̄ cedet auctoritati frustraq; laborabit neq; sancta obedientia quid

q̃ sibi preter iudiciũ reportabit. Siquis cõsciẽtiam suam mundissimam in patris spiritalis subiectione seruauit hic iam mortem ut somnum: imo uero ut uitam cottidie intrepidus expectat certissime sciens obitus tempore sui ipsius non a se sed a patre rationem esse requirendam. Siquis in domino nulla ui impulsus a patre ministrationem suscipit atq; in ea preter spem & expectationem suam lapsus in aliquo fuerit: Non ei qui dedit arma sed sibi qui suscepit ruine causam imputet. Suscepit enim arma ad pugnandum contra inimicũ: cõuertit aũt ea i cor. Quod si coactus id fecit: infirmitatemq; suam iniungenti ministerium predixit: bono animo sit: nam & si ceciderit non morietur. Nescio quomodo me pene fugerat. O amantissimi & hunc uobis apponere suauissimum uirtutis panẽ. Vidi enim illic obedientes in domino qui seipsos iniuriis & contumeliis atq; ignominijs cottidie afficerent ut cum ille sibi ab alijs irrogarentur hoc exercitio parati inuenirentur tanquam assueti non augi ignominiis. Anima que semper cõfessionẽ delictorum meditatur hoc ueluti freno a peccatis cohercetur

Namque confiteri detractamus ea ueluti in tenebris sine ullo metu perpetrare consueui mus quotiens absente patre eius nobis faciẽ fingimus! ipsumque nobis astare putanus: congressumque omnem aut sermonem aut cibum aut somnum. aut aliud quilibet eius modi quod sibi ingratam. Fore putamus fugimus & aduersamur Tunc re uera obediẽtiam liberam & minime adulteram nos arri puisse sciamus. Nam pueri segnes & ignaui ex magistri absentia letantur quam ardentes & industrii summũ detrimentum sibi arbitrãtur. Interrogaui quendam ex illis pro bea tissimis patribus quõ obedientie uirtus hu militatem possidet. Qui ait etiam si mortuos suscitet gratus obediens & si lacrimatum pos sideat donũ: etiam si bellorum fremitu permaneat liber omnia pẽitus spiritalis patris pre cibus consecutum se arbitrabitur atque ita ab sanni tumore permanebit liber. Quando enĩ in illa re. effetri : atque gloriari poterit quã non suo studio uel merito sed solo patris ad iutorio se egisse constanter tenet: Non nouit solitarius huiusmodi uirtutis munus. Quippe plus in illo iuris habet in anis tumor cum si bi suggerit proprio illum labore ac studio uir tutes parturisse. Cũ is qui subiectus est duos

euaſerit laqueos manebit enim ſeruus chri-ſti perpetuus obediens(cõtẽdit demon obe dientie deditos)Hũc quidem ſordidis inqui-nare humoribus nunc uero duros corde: & pretet morem ſolitum turbulentos aridoſq; & infructuoſos gule deditos: atq; orationem pigros ſomnilentoſq; & tenebris plenos efficere ut eos ita affectos ueluti qui ex obedientie uirtute nil proficiant. Imo uero etiam retro erat:ab inſtituto certamine retrahat. Neq; enim eis in mentem uenire permittit q; dum iſta que uidentur optima nobis ſingulari dei diſpenſatione ſubtrahuntur.materia nobis p fundiſſime humilitatis datur.Repulſus eſt ſepenumero quorumdam tolerantia huiuſmodi deceptionis auctor cum poſt paululum ad huc iſto loquente alius angelus poſt modicũ aſtans altero nos modo ſeducere nititur.

Vidi populoſq; obedientie deditos facile compungi placidos eſſe continentes ſtudioſos feruentes quos patris preſidium bello ſeruauerat im munes quibus aſtantes demones eos iam eſſe ydoneos qui ad ſolitudinem p petarent ſuggeſſerunt.ueluti per eam poſſent ad faſtigium ſumme ac placidiſſime quietis euadere.his illi perſuaſi ac ſeducti atq; e portus fida ſtatione ad pelagi profunda tranſeũ

tes. Tempestate ingruente solatio gubernato rum destituti sordido salsoque mari miserabiliter absorpti sunt. Necesse est enim cõuerti mare & turbari atque efferari ut tunc materiam omnem quam perturbatio & uiciorum flumina in ipsum dedixerunt omnemq; putredinem & herbam per eadem rursus in terram deiciat. Inueniemus si diligentius inspiciamus post feros fluctus maris maximã tranquillitatem seq; solere. Qui patri spiritali. nunc quidem obedit. Nunc uero inobediens est is ei comparandus est qui oculis suis modo colirium modo calcem imponit. unus eum inquit si hedificet & alius destruat. Quid nisi labores acquisierũt Noli o fili atq; domini obediens spiritu elatiõis decipi neq; peccata tua ueluti ex persona alterius magistro denuncies. Neque enim licet absque uerecundie rubo re eterna confusione liberari. Aperi denuda detege medico uulnus tuum. Dic age noli confuudi. Meum uulnus est pater mea plaga cuius mihi causa fuit non alterius sed mea negligentia. Nemo huius auctor extitit non homo non spiritus non corpus non aliud qc quam nisi desidia mea. Esto dum cõfiteris habitu spẽ cogitatione: ut condemnatus reus dimisis in terram luminibus: atque si fieri po-

test magistri aut medici pedes:ut christi pedes lachrimis riga.Solent nonnunquam demones nos ut aut non confiteamur hortari: aut certe ut hoc ueluti ex alterius persona faciamus siue ut alios quosdam peccati nostri insimulemus auctores sicut certum est:consuetudo plurimorum ualet:& cuncta ex ea pendēt eamque sequntur omnino longe amplius ea ualebit in bonis cum potentissimum habeat adiutorem deum.Noli o fili annis plurimis laborans lassascere donec in te ipso beatissimam inuenias requiem.Quod si te ipsum in initio toto animo ignominiis exposuisti: Ne indignum putes adiutori ac magistro tuo tā quam deo uultu animoque dimisso culpas tuas confiteri.uidi enim reos quosque miserabili omnino habitu uehementiorique confessionis & supplicationis ui duritiam ac seueritatem emolisse iudicis illiusque iracondiam in misericordiam conuertisse.Quo circha Iohannes quoque domini precursor antequam baptismi lauacra donaret ab accedentibus cō fessionis humilitatem requirebat.Non quidē ullo eorum ipse indigens: sed eorum saluti modis omnibus consulens.Nec metu ullo: aut magna admiratione teneamur. Si etiam post confessionem oppugnamur:prestat

enim cum inquinatiōe carnis q̄ cum elatiōe mentis habere conflictum. Noli citius accurrere neq; elleueris facille: cum enarrari audis solitariorum atq; anachoritarum patrum uitas tu enim prothomartiris militia incedis. Neq; si cadere in conflictu contingat ft aterna ex acie excedendum est. Nam tunc maxime indigemus medico cū uulnera susceperimus. Is enim qui adiutorio subnixus pedem in lapidem offendit si adiutorio destitutus esset: Non offenderet solū sed omnino moreretur. Quotiens lapsi ceciderimus ocius demonis atq; acerius instruit ac ueluti rationabilē imo uero irrationabilem occasionē nacti tūc iam nobis quietem solitudinis suggerunt ea intentione ut ruine nostre ruina etiam addiciant cum se medicus de uitium suarum impotentia excusat tunc ad alium necessario eundum est. Nam sine medici peritia pauci curantur. Quis ille erit qui aduersetur ita diffinientibus nobis eam nauem quam gubernator optimus ac peritissimus regit si naufragium incidat omnino periturum si gubernatore destituta esset: Ex obedientia humilitas ex humilitate uero placida animi tranquillitas nascitur. Quippe in humilitate nostra memor fuit nostri dominus & redemit nos de-

inimicis nostris. Nichil igitur dicere prohibet exobedientia tranquilitatem nasci per quam finis humilitatis acqritur Hec enī illā ichoat sicuti moyses legem perficit autem filia matrem: sicut maria sinagogam. Supplicio re uera omni digni apud deum sunt illi egroti qui medici peritiam utiliter experti anteq̄ perfecte reddantur sanitati hunc deserūt alterūq; illi prefertur. Noli eius manus fugere qui te obtulit domino. Neq; enim alium ita ut illū in uita tua reuereberis. Nequaquā tutum est impito & gregario militi ad gladiatoriū certamen descendere: Ita ne monacho quidem tutum est. Anime ignaro rudi adhuc perturbationumq; neq; in his antea extractato ad solitudinem contendere: Ille enim in corpore. hic uero in anima periclitabitur. Boni (inquit scriptura) duo super unum. Hoc est bonum est filio una cum patris adiutorio per operationem sancti spiritus aduersus anticipationes siue uiciosam consuetudinē pugnare. Qui tecū duce pastore gregē uie ignarum ductori infantem patre suo egrotū medico gubernatore nauem destituit & fraudat utrisque periculum parat. Qui uero sine patris auxilio contra spiritus nequam pugnare nittitur ab illis occiditur. hi quidem qui

ad medicorum tabernas in initio aduenîût dolores suos:Qui uero ad subiectionem ac cedunt eam que in se humilitatem notent. Nam illis quidem dolorum lenigatio istis uero sue reprehẽsiõis adiectio certissimũ signũ sanit atis est sit tibi conscientia subiect õis spe culum & satis est. Hi quidem qui in solitudine patri subiecti sunt demones tantum aduersarios habent. Qui uero in cõgregatõne sunt demonibus atque una hominibus col luctatur & priores illis quidem ex iugi cõspe ctu preceptoris diligentius illius mandata cu stodiunt. Sequentes uero nõnunquam per illius absentiam ea paululum transgrediun tur. Verum si studiosi laborumque patientes fuerunt per offensionem tollerantiam defe ctum illum copiosissime supplent coronasq; duplices refferunt. Omni custodia seruemus nosmetipsos. Portus enim nauibus repletus eas facile conterere ac demoliri solet atq; ma xime illas que ab iracundia ueluti a uerme aliquo latentur perforate fuerint.

Dum submagistri manu sumus silentio supremo ignorantiam semper pretenden tes nos ipsos asuefaciamus. Vir enim tacitus philosophie filius: plurimamque semper scientiam possidet. Vidi eum qui sub

ditus erat uerbum ex ore magiſtri rapuiſſe deque eius ſubiectióe deſperaui animaduertens illum ex ea ſuperbiam potiuſquam humilitatem acquiſiſſe. Omni uigilantia proſpitiamus omni diligentia obſeruemus omnique cuſtodia prouideamus quando aut quomodo miniſterium orationi preferendũ ſit. Neq; enim ſane id ſemper faciendum eſt attende tibi ipſi quando in conſpectu fratrũ tuorum aſtas. Vt non uelis eis iuſtior uideri in nullo penitus. Duo enim mala facis dum & illos ex hoc tuo falſo ac ficto ſtudio conturbas & tibi ex omni loco arrogátiam & ſuperbiam conquiris Eſto animo ſtudioſus ac ſolicitus neque id penitus corpore fingens non habitu non ſermone non ſigno. Iſtudque ſi proximum tuum ſpernere ac minimum uel minimi exiſtimare quieuiſti. Quod ſi hactenus ad id pronus ex iſtis eſto fratribus tuis p omnia ſimilis neque per ellationem diſſimilis. Vidi plerumque improbum diſcipulum enim de magiſtri uirtutibus coram hominibus quibuſdam loqueretur gloriantem. Qui tamẽ dum ſibi ex aliena fruge gloriam uideretur acquiſiſſe ignominiam potius retulit conctis ad illum conuerſis ac dicentibus

44

Et quomodo arbor bona ramum infructuo- sum tulit? Non tunc non: pacientie deditos uirtuti existimemus cum patris obiurgationē fortiter tulerimus: sed cum a cunctis homini bus contempti atq; uerberibus etiam affecti cōstāter tollerauerimus. Patrem enim id circho tolleramus quia reueremur illiq; pro im- pensa nobis cura debitores sumus. Bibe sum- ma alacritate obiurgationes atq; irrisiones: a quo uis homine tibi propinatas non aliter. q̄ aquam uite. Potare enim te querit salubri po- tione & p quam omnis animi lasciuia & luxu ria purgetur. Nam huiusmodi reuera haustu orietur intima & profunda castitas in anima tua: luxq; dei condidissima ex corde tuo non desitiet. Nemo cum sub se ipso uiderit fratrū cetum requiescere in mente sua incautus glo rietur. Fures enim iuxta sunt recolens recole: quid dominus dixerit. Cū omnia feceritis que precepta sunt uobis dicite serui iutiles sumus quod debuimus facere fecimus. Porro qua iu dicii subtilitate labores nostros deus examiet in exitus nostri tempore sciemus. Cenobium est terreste celum. Id circho quasi angeli mini strantes domino affici in corde studeamus. Nonnunquam hi qui in eiusmodi celo sunt corde fere lapidei fiunt. Nonnunquam uero

per compunctionem moliuntur: ut per huius 45
modi duritiam elationem fugiant. & per lacri
mas labores cõsolētur. Modicus ignis plu
rimum cere moliuit. Modicumque contingē
tis ignominie omnem sepe cordis feritatem
omnem duritiam omnemque cecitatem re-
pente moliuit obdulcauit deleuit uidi aliquā
do duos latenter obsidere certantiumque ge
mitus: ac labores obseruādo ascultare: sed al-
ter imittandi studio id faciebat alter: ut cum
tempestiuum cerneret. ista cum exprobratiōe
publicaret: ac dei famulum a sacra ista exerci-
tatione restringeret. Noli preter rationem sile-
re ne ex tui silentii improbitate aliis turbatio-
nis & amaritudinis actor fias. Neq; moribus
tardus incessuq; celer sis: alioquin turbulen-
tis & insanis deterior eris: uidi ut ait Iob huius
modi nonnunquam morum tarditate: inter-
dum uero etiam ex dexteritate animas pare-
re maliciéq; uarietatem admiratus sum. Qui
infratrum medio consistit non tātum ex psal
morum modulatione quam ex cõe lucra-
ri poterit. Nam sepe ex alterius uocibus & mo
dulationibus ;ne; uirtutem intellectumq; p̃s
cõsequi possumus impedimur. Certa tota ani
mi intentione mentemque semper iquietam
a. uagam infatigabiliter contine: te ipsum ad

te ipsum colligẽs. Neq3 enim ab his qui obe
dientie legibus uiuunt orationem sine ullo
cogitationũ strepitu quietam requirit deus.
Noli tristari aut merore ullo affici si dũ oras
subtilissime inimicus irrepit animiq3 itentio
nẽ clam ut fur auertit sed bono animo esto
dum semper lubricam reuocas mentem. An
gelis enim solis datum est huiusmodi nõ pa-
tere furibus. Qui sibi ipsi latenter persuasit
nunquã sibi ab huiusmodi conflictu recedẽ
dum usq3 ad extremum spiritum me similẽ
mortem ut ita dixerim anime & corporis ĩ
pendant nichil huiusmodi facille incurret.
Nam cordis hesitatio & infidelitas locorum
q3 mutatio offendicula semper atq3 calamit-
tates parare consueuerunt. Qui enim proni
ac faciles admigrationem mutationemq3 lo
corum sunt improbi omnino iudicantur Ni
chil ita boni operis fructus consueuit obtun
dere ut locorum crebra mutatio. Si ignotum
tibi hactenus medicum siue medicine offen
deris tabernam esto ut preteriens uiator con
ctorumq3 illic degentium clam experimen-

tū ſume At ſi ex opificibus & miniſtris quid quam auxilii & emolumenti in tuis egritudinibus te accepiſſe perſenſeris maxime uero in timore anime quem euacuare queris tunc iam ſecurus accede teq; ipſum uēde illic humilitatis auro ſub obedientie cirographo & adminiſtratiōis litteris teſtibuſque angelicis horum in conſpectu diſrumpe atque conſinde proprie uoluntatis cartam. Nam ſi huc illucq; circumeas fedus iam & pretium quo te chriſtus emerat uiolas. Admoneat te iugiter ſepulcri memoria Nemo e monumento progreditur ante cōem reſurrectionem omnium Sin uero exierint aliqui cōſidera quia & mortui ſunt. Quod nos uti ne patiamur dominum intenti oremus. Cum ſenſerint fragiliores quiq; ac ſegniores grauia ſibi imperari tunc orationes preferre contendunt cū uero leuiora tunc ab hac ueluti ab igne diffugiunt. Sunt nonnulli qui poſtq; adminiſtrationis officium ſuſceperint pro conſolatione & quiete fratris requiſiti illo ſe abdicant atq; id ei concedunt: Sunt item

qui ex pigritia' id faciunt. Sunt qui ex inani gloria facere id uolunt. Et sunt qui ex alacritate animi. Si te rapuit quodlibet genus uiuendi uidesque in eo. anime oculũ absque profectu persistere disiungi ab instituto quam celerius sattage. Verum his qui probatus est eque in omnibus probatus est sicut etiam econtra. Maledicta in seculo atque iniurie multa sepe difficilia fecerunt. Ita & in religiosis congregationibus gule illecebra. ruinam omnem & negligentiam atq̃ contemptum operantur. Hãc tu rabidam dominã si subigere nolueris omni in loco placidissimam quietem acquirere ualebis. Illa uero si tibi dominetur extra monumentũ omni in loco periclitaberis. Dominus quidem illuminat cecos obediẽtium oculos ad contuendas magistri uirtutes. Idemq̃ eos excecat ne defectus uideant econtra uero bonis omnibus infestus demon facere conatur. Sit nobis o filii: forma optime subiectionis argentum: ꝙ uiuum dicitur ꝙ quamlibet in omnia uoluatur manet tamen omni sordium commixtione liberum. Qui soliciti ac studiosi sunt seipsos cautissime attendant ne dũ negligentiores quosq̃ iudicant seuerius q̃ illi cõdẽnẽt: Idcirco. n. ut reor iustificatus ẽ Loth qui cũ in flagitiosoꝝ medio obseruaretur nũ

quã illos penitus iudicasse deprehensus est semper quidẽ conseruandus est quietus animus atq; ab omni perturbatione liber Sed attentius tamen cum domino psallimus student enim maxime demones perturbationibus orationẽ nostrã ĩpedire atq; demoliri. his reuera minister ydoneus censetur qui cum hominibus corpore asistat mente tamẽ per orationem celos pulsat. Iniurie quidem atq; contumelie obiectionesq; & huiusmodi cetera in obedientis anima absinthii amaritudini similia sunt laudem uero honores gloriosiq; rumusculi in his qui talia studiose aucupantur in morem mellis suauitatẽ maximam gignunt inspiciamus ergo diligẽtius naturam utrarumq; rerum Absinthiũ quippe omnem intestinorum fecem purgare certum est. Mel uero bilem augere solet. Secure eis credamus in domino qui curam nostri susceperunt etiam si quedam ĩperent que cõtraria ac saluti nostre uideantur aduersantia Tunc enim tunc fides ad illos nostra ueluti in fornace humilitatis comprobatur Hoc enim est uerissime fidei indicium si contraria quam sperabamus aspicientes precipientibus absque ulla hesitatione obtemperemus Ex obediẽtia ut diximus humilitas na-

ſcitur ex humilitate diſcretio.ut a magnó quo que caſſiano in eo ſermone quem de diſcretione conſcripſit uenuſtiſſime atque altiſſime diſputatum eſt.Ex diſcretione uero animo clariſſimum lumen infunditur : ex quo etiam preuiſio naſcitur.Quis igitur ad hoc tã preclarum iter obedientie non leto animo ac currat cum ante ſe tantam bonorum copiã uidetur?De hac ſingulari uirtute cantor ille optimus aiebat.Paraſti in dulcedine tua pau peri obedienti deus preſentiam tuam in corde ipſius.Nunquã excidat ibi in tota uita tua maximus ille athleta qui totis decem & octo annis auribus exterioribus nunquam a magiſtro audiuit.Salueris ãterioribus uero quot tidie audiebat a domino. Nos quidem ſalueris quod optatiuus eſt ac pro incerto ponitur ſed ſaluus factus es:quod firmum ſimul. ac diffinitum eſt.Plerique ex obedientiũ grege cum facilitatem patris animaduertunt ſenſum dum neſciunt ad ſuas uoluntates eorum nutus inclinauit.Sciant autem huiuſmodi ſe confeſſionis corona omnino occidiſſe.Obedientia eſt ſimulationis propriique deſiderii omnimoda renunciatio.Sunt qui ſuſcepto imperio cum imperantis intentio in hoc parũ

gratum animaduerterent id repudiauerunt Sunt item qui cum idem persentirent tamen in conctanter ac sine ulla hesitatione obtemperauerunt. Querendum qui nam ex his re giosius fecerunt. possibile non est ut dyaconus sue ipsius resistat uoluntati atq; tibi persuadent qui in neglıgentia uiuunt & in una solitaria celula siue in cenobio perseuerant.

Cũ ut loco excedamus oppugnamur. Sit ea pugna nostre illic nirtutis indicium. nam si oppugnamur quis pugnare nos ambigat? Nonero occultator iniquus nec fraudator in humanus ut ea apud nos sileam que silere omnino nefas est Iohannes sabbatia sumus uir mihiq; carissimus res mihi retulit auditu mirabiles & memoratu dignissimas res mi hi retulit auditu mirabiles & memoratu dignissimas. Quod aut is uir perturbationibus & passionibus sit liber atque a mendatio procul uerboq; & opere mundus cum eius experimentum ceperim noui pater optime. Hic itaq; mihi ista narrauit. Erat iquit in monasterio meo quod est in assia.

Inde enim iustus ille aduenerat senex quidam negligentissimus ac parum moderatus quod non iudicandi causa sed

ueritati studens dico. Hinc erat discipulus mi
nos Achatius nomine quem nescio quo pa-
cto sibi acquisiuerat simplex quidem animo
ac uoluntate sed sensu ac cogitatione prudē-
tissimus. Qui tanta ab huiusmodi sene passus
est. quanta si referre uoluero plurimis forte ui
debuntur incredibilia. Non enim iniuriis so
lum atque contumeliis & ignominiis uerum
etiam uerberibus eum quottidie afficiebat.
Erat autem hec illius tolerantia non sane irra
tionabilis. Ego igitur cum illum quottidie ut
emptitium seruum suprema in erumna dege
re aspicerem: obuians illi sepissime dicebam.
Quid est frater Achati? Quomō tibi ē hodie?
Ille uero continuo nunc quidem liuētem tu
midumque oculum. Aliquando uero faciem
fractam & ceruicem: sepe ictum caput osten-
debat. Ego itaque sciens eum patientie ope-
rarium aiebam illi. bene sustine uiriliter & pro
derit tibi. Cum igitur egissent annos nouem
submitti illo & acerbo sene migrauit ad do-
minum sepultusque est in patrum cimiterio
Post quinque autem dies abiit ad magnum
quendam illic senem Achatii magister dixit
que illi Pater achatius mortuus est. Quod cū
audisset senior. respondit |uere senex non id
mihi persuades. Qui ait ueni & uide cōtinuo

surrexit senex uenitque cum beati pugilis ma gistro ad cimiterium. Clamauitque tanquam uiueret ad eum qui uere in beata requie uiue bat. Dicēs frater achati: putas ne mortuus es? Cum uero gratus ille obediens etiā post mortem obedientiam ostendens magno illi: ita de sepulchro respondit. Et fieri quomodo potest pater ut moriatur homo obedientie dedi tus? Tunc senex ille qui pridie illius magister appellatus fuerat territus in faciem cum lacri mis cecidit. atq; ad monasterii abbate petiit: ut sibi iuxta tumulum eius celulam construe re liceret. Illicq; iam sobrie uixit dicens patri bus: semper homicidium feci. Mihi quidē pa ter Iohannes noster magnum hunc Iohannē fuisse qui cū mortuo locutus sit. Aliud enim quoddam ueluti de alio mihi enarrauit bea ta eius anima. Fuit autem ipse ut postea cer tior sum factus. Cum id explorassem diligen tius. Alius quidam aiebat in eodem alie mo nasterio cuidam monacho miti atq; māsue to in discipulum est datus. hic cum uideret se a sene quasi honorari ac prestari sibi requiem quod plurimis periculosum esse solet: bene & prudenter excogitat. Obsecrat senem: ut illū ab se dimittāt: quod idcirco non ualde mole stum fore uidebatur: quia habebat seniot: &

alium discipulum profectus igitur ab illo est litterisq; cōmendatitiis magistri sistitur in quo dam ponti cenobio. Prima autem nocte qua cenobium ingressus est uidet quosdā per som nium ab se rationem exigere. Tādem post ter ribile id horrendumq; examen debere se repe rit centum auri libras. Ex perrectus itaq; uisum q; diiudicās ait. humilis anthioche (hoc enim erat ipsi nomē) uere graui ere: oppressi sumus alieno. Plurimaq; per soluenda restant Sic igi tur in cenobio inquit permāsi annos tres obe diens omnibus nichilq; discernens cum me omnes sp ernerent: atq; ut peregrinum iniuriis afficerent. Neque enim erat ibi preter me pere grinus alius monachus. Post triennium uero rursus in somnis aspitio quendam qui decem debiti mei libras abolitas ostendit Expurge fa ctus itaque intellexi uisionem & dixi. Decem solūmodo libras per solui. Et quando imple cturus sum reliquū debitum: Tunc ad me ip sum dixi Humilis anthioche ampliore labore & ignominia opus habes. Ex tunc itaque mē amentem & fatuū simulare cepi nichil tamen ministerii mei penitus obmittens. Quo circa in tali me ordine atq; alacritate cernentes im mittes patres cuncta michi monasterii grauia opera iniungebant. Cum uero in hoc institu

tó uite .xiii.ânis perdurassem uidi eos qui mi chi an^tea apparuerant rursus ad me uenire to tiusque debiti solutionem impletam ex inte gro ostendere. Cum igitur in aliquo me ue xabant monasterii monachi debiti mei stratũ rem uiscebar atq; ita fortiter ferebam.Ista mi chi sapientissimus iohannes ueluti ex alterius persona enarrauit.Ideoq; se esse anthiochum cognominauit.Hic autem fuit re uera qui ci rographum suum per patientiam fort ter con scindit Qualem uero discretionis gratiam san ctus iste pro suppræma obedientie uirtute ad eptus sit refferre libet.Cum aliquando sederet in monasterio sancti labbe accesserunt ad eũ tres adolescentes discipuli illius fieri nolentes Quos continuo hospitio letissime suscepit oĩ buſq; humanitatis officiis prosequutus est:uo lens illos ex itineris labore recreari. post diem ergo tertium dicit eis senex.Ignoscite mihi fra tres quia homo malignus sum nec possum ex uobis quempiam suscipere. Illi uero nichilo minus scãdalizati nõ sũt Sciebãt enĩ senis opa sed cũ maxius p̃cibus ut se suscipet optiere nõ possẽt p̱strati iã ante pedes eius obsecrabãt ut uel uiuẽdi normã illis traderet quo ĩ loco & q̃uo hitare d̃buissẽt.Cessit senior sciẽs q̧ cũ hu militate ad obtẽperãdum pati id peterẽt. Ait

que uni uult dominus te o fili in solitariis lo cis cum patre in subiectione persistere. Secū do autem dixit. Abi uende uoluntates tuas & domino da: & tollens crucem tuam persiste i conuentu & cenobio fratrum & omnino the saurum habebis in celo. Deide dicit. & tertio assume in animo tuo inseparabiliter: & tota i tenrione uerbum illud. Qui perseuerauerit usq; in finem hic saluus erit. In intimis uisceribꝫ reconde abiensq; si fieri potest eum exercitationis tue in domino ducem ac magistrū que re: quo in omniū mortalium natura nullus sit asperior aut grauior sub quo perseuerans iugiter obiurgationes: & irrisiones quottidie: ut mel & lac bibe. Ad quem frater ille inquit. Si huiusmodi negligens fuerit. Quid facio pater? Et si fornicari inquit illum uideris. Noli discedere sed ad te ipsum conuersus dic. Amice ad quid uenisti? Tunc aspiries timorem tue mentis dissipari excondescendentiamq; mitescere. Contendamus totis uiribus omnes qui dominum metuimus ne i uirtutis gymnasio nequitiam nobis ipsis acquiramus: malitiam q; & acerbitatem & astutiā per que cursus impeditur noster. Solet enim id contingere nec mirum quam diu enim homo aut priuatus aut nauta aut agricola fuerit nō usq; adeo ad

 51

uersus illum inimici regis armatur. At cum il-
lũ a rege sigillũ accepisse uiderint scutum q̃ &
gladiũ & arcum & frameam: uesteq̃ indutum
militari tunc maxime aduersus eũ insrendũt
dentibus ac modis omnibus necare cõtẽdũt
Quo circha nõ dormiamus uidi plerũq̃ in-
fantes pueros simplicitate ac decore mirabiles
sapientie & eruditionis atq̃ utilitatis acquirẽ
de gratia ad magistros proficisci nihilq̃ inde
eruditionis consequi nisi tantum fastum:
& nequitiam ex reliquorũ contubernio. Qui
sensum habet intelligat. Impossibile est: ut qui
artem aliquam totis animis addiscunt nõ ĩ illa
quottidie proficiant: uerũ alii quidẽ ex his pro
fectũ suũ agnoscũt. Alii uero dei dispensatio-
ne ignorant. Optimus ille trapezita est qui
quotidie uespe lucrũ ac detrimentum oĩo cõ
putat. Q̃d scire manifestius non põt nisi ho
ris singulis ĩ tabulis oĩa denotet. Nã cũ calculi
singulis horis ponũt totiꝰ dei rõ postmodũ cla
rius agnoscitur. Quotiẽs exp̃bratur & condẽ
natur stultus dolet atq̃ augit: uolẽsq̃ arguenti
citius silentiũ ĩponere ueniã p̃stratus postulat
non humilitatis gratia sed ut ille exprobrare
desinat. Cũ obiurgaris tace ac suscipe anime
cauterium. Imo uero castitatis luminaria. Cũ
cessauerit medicus adurere. Tũc demũ ut tibi

ignoſcat ſuppliciter obſecta. Nam in illo fer uore in crepationis fortaſſe penitentiam non ſuſcipit. Quicunq; in congregationibus degimus aduerſus omnia quidem ſed contra hec duo precipue uitia horis ſingulis pugnare debemus aduerſus inſaniam uentris atq; iracundiam. Hec enim in turba fratrum propriis materiis abundant ſolet diabolus eis qui in ſubiectionis humilitate uiuunt uirtutū quas ſequi non poſſint deſiderium immittere. Similiter & in ſolitudine uiuentibus: Aliena & ad ſe nichil pertinentia ſuggerere. Euolue diligenter & explica ſubditorum reproborum mentē inuenies illic uagam & uariam intentionē ſolitudinis deſideriū ieiunii enormitatē oratiōis inſuperabilis affectum ſumū glorie contēptū memoriā mortis in delebilē perpetue compūctionis ymaginē iracondie oīmodā ſedationē altiſſimi ſilentii caſtitatiſq; excellentiſſime ſtudium. Quibus rebus cū ex diſpenſatione dei initio carent nonnulli decepti fruſtra acceptis ſtudiis deſilierūt. Iſta enim id circho ante tempus inimicus eos fecit inquirere ne perſeuerātes cū tēpeſtiuum eſſet eis fruerentur. Contra his qui ſolitariam uitam delegerunt ſeductor aſtutus obedientium gloriā ingerit. Hoſpitū ac peregrinorum curam miniſtrationem fra

ternitatis ſtudium contubernii familiaris dul cedinem infirmantium obſequia &c. que ſui ſtudii nõ ſunt ut iſtoſ quoque ſicut & priores uerſutus ille inſtabiles faciat. Paucorum reue ra eſt ſolitudinẽ ut dignum eſt proſequi: eorũ que ſolum modo qui ad labororum tollerantiã atq; ad auxilium bellorum diuina conſolatio ne recreantur. Pro qualitate autem noſtrarum paſſionum ſubiectiones quoq; diſcernamus ac prompte elligamus. Si te ad libidinem ac laſciuiam pronum animaduertis. Is te pater exerceat qui uentri indulgere non norit. Nõ qui miraculis coruſcet. Paratuſq; ſit ſemper ad ſuſcipiendos peregrinos. Porro ſi ellata ceruice es feruidus atq; in clemens non mittis ac blandus moderetur. Non eos ĩquiramus qui futura prenoſcunt ac preuident ſed ante om nia penitus humiles noſtriſq; egritudinibus ac moribus atque habitatione congruentibus imittare iuſtum illum abbacyrum cuius antea mentionẽ fecimus & hic enim optimus ac preclarus ad prompte obtemperandum modus eſt ſi ſemper ita tecum reputes. Tem ptat te pater. Neque unquam penitus fal leris ſi cũ iugiter a patre obiurgaueris amplio rẽ in eũ fidem & charitatẽ aſſumis habitat in aĩa tua ſpũs ſanctus inuiſibiliter & obũbrabit

tibi uirtũsaltissimi.Noli ergo gloriari ac leta ri si contumelias & ignominias fortiter tolleras sed luge magis: ꝙ aliquid omnino dignũ contumelia egisti patrisq; animam contra te commouisti.Rem dicturus sum mirabilẽ sed uide omnino ne hesites.Cuius habeo sententie patronum Moysem expedit in deum magis peccare q̃ in patrem nostrum. Nam si deum ad iracondiam prouocauerimus dux noster illum recõciliare nobis poterit.Si uero ducem ipsum perturbauerimus nullum iam qui nobis illum propitiũ faciat habebimus. Que utraq; mihi in unũ recurrere uidentur. Inspiciamus diligenter & discernamus sobrieq; ac uigilanter attendamus quid quo tempore seruandum sit. Nonnunq̃ enim cum a pastore incusamur gratifice tollerare ac tacite debemus.Nonnunq̃ uero facti nostri rationẽ reddere.Mihi quidem inhis omnibus silendum uidetur:que nobis ullam ignominiã afferant lucri enim tempus est:in his uero que in personam alterius redundant rationem reddendum ob uinculum caritatis atq; isolubilis pacis.Quicũq; ad obedientiam disilierunt:hi tibi postmodum utilitatem eius enarrabunt. Tunc enim in quo celo stabant agnouerunt. Is qui ad placidissimam aĩ quietẽ atq; ad deũ

currit de oi qua maledicta non sustinet i gens detrimentum se sustinuisse arbitrantur. Sicut enim arbores que a uentis agitantur altioribꝫ semper radicibus nituntur ita & qui in obediētia degūt ualidas atq̧ incōcussas animas possident. Qui in solitudine residens agnouit imbecillitatem suam migransq̧ seipsum obediētie uendidit. hic cecus cum esset sine labore respexit ad Christum. State state dicam iterum state fratres currentes athlete audientes: quid de uobis ille sapiens clamet: sicut aurum i fornace dominus imo uero in cenobio probauit eos & sicut holocausta hostie accepit illos in sinibus suis.

De accurata Penitentia Gradus quintus.

PENITENTIA ē reuocatio baptismatis penitentia est secunde uite conuentio ad deum penitens est humilitatis emptor. Pnia ē corpee consolatiōis perpetua & iugis repudiatio. Penitentia est seipsum semper cōdemnans cogitatio securaque cuiusque sui cura. Penitentia est spei filia: infidelitatisque est desperationis abnegatio. Penitens est reus confessione liber. Penitentia est recōciliatio domini per bo

na opera peccatis repugnantia . Penitētia est conscientie emendatio.Pnia est uolūtaria ea rum rerum omnium que affligant tolleratio Penitens est crucicituū sibi semper opifex. Pe nitentia est ualida uentris afflictio:animeqꝫ ī sensu firmissimo iugis reprehensio concurri- te.& accedite uenite & narrabo uobis omnes qui deum irritastis·Congregamini : & uidete quanta ad edificationē ostendit deus anime mee.Preferamus ordine atqꝫ honore eorum narrationem qui per ignominiam serui atqꝫ operarii uenerabiles sunt. Audiamus obser- uemus faciamus quicunqꝫ preter spem ruinā ullam passi sumus.Surgite & sedete qui per ruinam scelerum iacetis. Attēdite fratres mei uerba mea.Inclinate aurem uestram qui deū rursus uobisipsis ueram conuersionē recōci- liare cupitis.Cum audissem ego ī becillis ma gnum quendam esse & peregrinum statum: atque humilitatem eorum qui separatum il- lud monasterium quod carcer appellatur in- colebant:quodqꝫ illi lumiari luminarium de quo ante mentionem fecimus adiacebat.Ob secraui iustum illum ut me illuc uisendi gra- tia perduci faceret·Cessit precibus meis sum- mus uir nolens animam meam in ullo con- tristari omnino.Cum igitur peruenissem ad

penitētiū monasteriū: Jmo uero ad religionē lugentium uidi re uera si dicere id audeā que negligentis oculus non uidit aurisq; desidiō si non audiuit & in cor pigri hominis nō ascē derunt res & uerba que deo uim in ferre pos sent habitus & studia que ipsius clementiam celerrime flecterent. Quosdam enim ex reis il lis uidi noctibus totis usq; mane subdiuo sta re peruigiles pedesq; immobiles tenere Tum q; somno miserabiliter depressi agitarentur uim nature iferre nullamq; sibi ipsis requiem oīo indulgere sed se ipsos increpare ignomi niisq; & cōtumeliis afficere atq; excitare Alios miserabiliter in celum intuentes & illic adiu toriū cū gemitu & suspiriis & uocibus inuocā tes. Alios in oratione existentes. ac reorum in morē uictis post terga manibus humi liuidas facies suas inclinātes indignosq; qui se in celū aspicerēt uociferātes. nec quicq̄ ad deū dicere orādo precogitationū & cōscie hesitatōe presu mētes neq; qūo uel unde orationē facerēt pre sumētes solāq; aiam tacitā mutāq; mentē deo offerentes tenebris ac despatiōe plenā Nōnul los ī pauimēto strato cilitio & ciere sedētes ac faciē genibus operiētes frontēq; īterrā colidē tes. Alios iugiter pectora tundentes animāq; suam lac uitam suspirio ingenti reuocantes.

Ex his alii quidem pauimentum madefacie-
bant lachrimis. Alii uero quia lacrimarum i-
bres non haberent seipsos miserabil ter lamē
tabantur. Plurimi ut fieri in mortibus solet su
per animabns suis ululatum dire uocis emit
tebant angustiam cordis fratre non ualentes
Alii ex intimo corde rugiebant atque intra os
gemitus sonum cohibebant. Interdum uero
cum se continere non possent repente excla
mabant. uidi ego illic nonnullos habitu &
cogitatione & actu quasi a semetipsis excessis
sent. ac stuporem mentis incurrissent ueluti
eneos quosdam summo ex merore effectos.
& totos tenebis obsitos & ad omnia uite hu
ius ueluti insensibiles factos. Mentem quip-
pe iam in humilitatis abissum demerserant:
ac meroris igne oculorum lacrimas frixerāt.
Alios item mestos sedere atque in terram fi-
xis obtutibus stare perspexi: caputque assidue
mouere & leonum in morem ex ymo cordē
rugitum ac gemitum emittere. Ex his alii ple
ni spe remissionem omnimodam inquiren-
tes orabant. Alii ex ineffabili humilitate indi
gnos se remissione iudicabant nec omnino
posse deo rationem reddere clamabant. Qui
dam hic excruciari: ut illic misericordiā cōse-
querentur a domino supplices poscebāt. Ple

riq; ex conſcie onere attriti ac depreſſi ſatis ſi bi ex intimis eſſe dicebant: ſi uel ſuppliciis exi merentur: regnoq; non potirentur. Vidi illic animas humiles contritas & pro graui pondere incuruatas ac deiectas qu e uocibus illis ſuis ad deum emiſſis lapides quoq; ipſos ad cõpunctionis ſenſum emolire potuiſſent. Ita enim defixis in terram luminibus aiebãt. Nouimus ſane nouimus omnibus iam penis atq; cruciatibus nos eſſe digniſſimos. Et merito quidem? Neq; enim ydonei iam ſumus q pro debitorum noſtrorum multitudine ſatiſfacere poſſimus etiam ſi orbem uniuerſum: ut pro nobis lugeat cõuocauerimus. Illud ſolum oramus iſtud deprecamur id tota animi intentione ſupplicamus ne in furore tuo arguas nos: neq; in ira tua corripias nos: neq; iuſtiſſimi iudicii tui legib9 excrucies nos. ſed partius atque miſericordius. Satis enim nobis eſt ingenti illa tua ac terribili cõnumeratione ſuppliciisq; illis ocultis ignotis atq; iaudítis liberari. Neq; enim ut penis omnino liberemur petere audemus. Qua.n. facie quo animo id audeamus qui profeſſionẽ noſtrã uiolauimus eãq; poſt priorẽ clementiſſimãq; remiſſionem ſordidauimus? Illic profecto o dulciſſimi amici illic uerba dauid rebus ipſis

cerneretis ĩpletã erũnis affectos hoĩes atq; uſq; i finẽ uite ĩcuruatos totiſq; diebus meſtos ĩcedẽtes: & exputrefactis corpis ptibus fetorẽ exalãtes q ꝗſi ſine ulla carnis cura ꝺgerẽt oblĩuiſcebãt comedere pãnẽ ſuũ. Potũq; aque cũ gemitũ miſcebãt. & cinerẽ cũ pane manducabãt. Adheſerãt illoꝝ oſſa carni ipſiq; ut fenũ exaruerãt: neqꝗ apꝺ illos audiuiſſes niſi hec uerba ue ue me miſeꝝ me miſerũ. Iuſte. iuſte parce. parce dauid. Nõnulli miſerere dicebãt. Alii uero rurſus miſerabilius clamabãt. Ignoſce. ignoſce domĩe ſi poſſibile ẽ: uidiſſes ĩ illis eſtuãtes lĩguas iſtar canũ ex ore pcedentes. Ex his alii ſub ardẽtiſſimo ſoliseſtu ſeipſos cruciabãt. Alii cõtra accerrimo frigore ſe affligebãt. qdã modicũ aꝗ deguſtãtes ne oĩo ſiti exarſcerẽt ita qeſcebãt. Nõnulli cũ panis exiguũ qd accepiſſent reliquũ manu lõgius piciebãt ĩdignos ſe q rõnali cibo ueſcerẽt aſſerẽtes qppe q irrationabiliter egiſſent. Quẽ apud illos locum riſus habere poterat. Quem ocioſus ſermo? Quem iracondia? Quem furor? Nec eſſe quod in hoĩbus iracũdiã ſciebãt. Adeo luctus furorem omnẽ penitus extinxerat. Vbi apud illos contradictio? ubi feſtiuitas? ubi confidentia? ubi corporis obſequiũ & cura? ubi uel ueſtigiũ inanis glorie? ubi deliciaꝝ expectatio?

56

ubi tenuis uini cogitatio? ubi pomoꝝ degustatio? ubi fer uētis olle solaciū? ubi gule ulla illecebra? Hoꝝ enī oīum apd illos spes nulla erat Nō terrene cuiusq̄ rei citra augebant. Nō iudicare ullū oio hoīnū didicerāt. Nihil hoꝝ pēitus si illis iuenisses. Ceteꝝ iugiter ad dominum clamabāt solaq; orationis rex audiebat Alii.n.pectus ualide manibus cedētes: quasi iā ad ipsam astarēt celi ianuā ad dominū dicebāt. Api nobis iudex ianuam. Api nobis ex quo illā nobisipi p pcm̄ clausimus: Clamabat alius. Ostēde faciē tuā tm̄ & salui erimꝰ. Alius ecōtra. Appare his q i tenebris & umbra mortis sedēt hūilibus tuis. Alius rursus cito anticipent nos misericordie tue qa paupes pimus: qa despauimus: qa nimiū defecimus. Nōnulli aūt aiebāt putas ne apparebit dominus ultra sup nos. Alii uero nō ptrāsiit aīa nostra debitū itollerabilē? Alii putas ne adiciet dominus ultra cōsolari i nobis? Putas illū audiemꝰ dicētē nobis q sumus i uīculis isolubilibꝰ exite & q i iferno pnie sedemus relaxamini. Putas ne clamor noster ad aures domini igressus ē. Cōcti uero sedebant semp ante oculos suos mortem attendentes ac dicentes. Quid putatis continget? Quenam erit illa sententia? quis finis noster? Putas erit reuocatio? Nū superest ulla spes uenie mestis hūilibus reis?

Num ualuit oratio nostra ingredi ante conspectũ domini? aut merito repudiata est. abiecta atq; confusa? Aut si forte intrauit quãtum peregit? quantum placauit deum? quantum profecit? quantum operata est? Emissa quippe ex immundis corporibus & labiis parum uirium habere potuit. Putas omnino reconciliauit iudicem? An ex parte? An uulnerum uel medietas deleta est? Quippe maxima cũ sint plurimis & laboribus & sudoribus & doloribus indigent. Putas appropinquauerunt nobis angeli custodes nostri? An adhuc longius a nobis stant? Nisi enim illi appropient nobis inutilis & infructuosus est omnis labor noster? Neque enim habet uim confidentie oratio nostra: neq; mundicie pennas: ut ingredi ad deum possit nisi hanc e proximo assumant angeli qui nobis presunt: eamque offerant domino. Nonnunquam uero hesitantes huiusmodi ad inuicem dicebant: num fratres aliquid proficimus? Num petitione nostra potiemur? Num iterum suscipit? Nũ aperit? Alii uero ad ista respondebant. Quis nouit ut dixerũt niniuite. Fratres nostri: si forte peniteat deus atque ab ingenti illa penitentia nos liberet? tamen quod nostri muneris est nõ negligamus. Et si quidem ille aperuerit bene est. Si

uero alias benedictus dominus iuste exclusit nos: Verumtamen perseueremus pulsantes: usq ad finem uite nostre. Forsitan si improbitati nostre ac perseuerātie cedens aperiet: benignus quippe & misericors est. His atq huiusmodi seipsos exhortantes atq excitantes aiebant: Currimus fratres curramus: cursu enī opus est & uehementi cursu: quoniā cetu nostro decoro atq optio excidimus. Curramus neq huic carni nostre sordide atq nequam parcamus fratres sed occidamus illā sicut prius occidit nos. Sic beati illi rei faciebant. Genua ī illis ex perpetuo orationis usu obcaluerant. Oculi defecti atq defatigati intus profunde recesserant pilis omnibus ciliorū amissis. Gene ardentium feruore lacrimarū aduste uidebantur. facies marcescentes ac palide squalebant: nihilq a mortuis in comparatione differebant. Pectora tonsionum ictibus dolebant: saliueq sanguinis ex pectoris illisionibus emittebant? ubi lecti usus? ubi indumenti mūdicia & firmitas? Omnia ibi discisa erāt: & sordida ac pediculis operta. Quid autem ē eorū qua demonibus arripiuntur si illis conferatur afflictio. Quid mortuos plangentium amaritudo) Quid meror in exilio degentiū? Quid paricidii reorum pena? Nihil sane est

illorum pena suppliciumq; quo inuiti afficiũ
tur. Si uoluntarie istorũ pene conferãtur. Sed
queso fratres ne ea que dicta sunt fabulas exi
stimemus. Rogabant nonnuũquam isti ma
gnum illum iudicem pastorem dico inter ho
mines: angelum: ut ferrum ac torques collo
ac manibus iponeret pedesq; patiẽtium con
stringeret ligno. nec eos prius inde solueret q̃
sepulcrum succederet. Imo uero nec sepulcrũ
quidem. Neq; enim profecto hanc quoq; bea
torum illorum re uera miserabilem ad deũ cari
tatem atq; penitentiam abscondam quotiẽs
ad dominum profecturi & in corrupto tribu
nali iudicis sistendi erant. Felices illi regionis
penitẽtium ciues hoc p eum q̃ sibi preerat ad
iurantes ab magno illo summis p̃cibus pete
bant ne sepultura humana dignarentur sed
brutorum. Instar aut fluuialibus undis trade
rentur aut in campum piecti bestiis deuoran
di permitterẽtur. Quod etiam nõnuũq̃ fecit
illorum p̃cibus obtempans discretionis lucerna
iubens illos omni psalmodia omniq; hono-
re priuatos proici. cũ uero extrema illorum hora
aduenisset t̃ribile omnino miserãdũq; specta
culũ cerneres. Nam cum eum qui se precede-
bat eflare. iã aĩam sẽsissent socii ad huc sensu
integro uigente circum stabãt illũ siti extuan
tes & lugẽtes ac desiderio pleni miserabili oĩo

hitu mestioreq; sermonē capita sua cōmo uē-tes efflātē iā aiam ītertogabāt misericordiaq; flagrātes aiebāt ad illū qd ē frater? Quonāmō tecū agit? Quid dicis? qd spas? qd suspicaris? pfecisti ne? ex labore tuo: qd q̄rebas? aut nō ua luisti? puenisti ad portū: aut nūdū potitus es: spe tua? Accepisti certā aliq̄ fiduciā: an adhuc icerta spe fluctuas? consecutus es libertatē an agitatur. Abigitq; cogitatio? Sensisti aliq̄ i cor de tuo lucē: an tenebris adhuc & ignominie: cōfusiōe plenū ē? ulla ne tibi uox ītrinsecus fa cta ē dicēs. Ecce sanus effectus es? aut dimittū tur tibi pcā tua? aut fides tua te saluū fecit. Illā ne tibi adhuc uocē audire uideris? q̄ dicit ouer tātur pcōres ī ifernū? & ligatis māibꝫ & pedibꝫ mittite illū in tenebras? & tollatur ipius ne ui deat gloriā dei? Quid ais frater. Dic nobis ora mus ut & nos scire possimꝫ: qd nā illic nos ma neat? Tuū qppe tps iā clausū ē: alidq; de ceto ī ēnū nō iuenies. Adh qdē alii dormiētiū: bene dictus aiebāt dominꝫ q nō dedit nos ī captio nē dētibꝫ eoꝝ. Alii uero illd gemētes dicebāt for sitā ptrāsibit aīa nostra aq̄ itollerabilē. Q d nū dū cōfidētes aiebāt: sed cōsiderātes q̄ sit pauē-dū illd terribile incettūq; iudiciū. Alii uero ēt mestius. Quiddā respōdebāt ac dicebāt ue aie illi q̄ non seruauit pfessionē suam itegram &

maculatam.hac enim hora tātum sciet: quid illi preparatum sit. Que ergo omnia cū apud illos audissem & uidissem parum abfuit quin desperatione absorberer cum meam in tuere milicię & negligētiā eamqȝ sanctorum illorum afflictōni comparem que nam uero qualis ue erat eius loci facies & habitatio tota tenebrosa erat in formis fetida sordida squalida. Carcer enim & condempnatio rectissime appellabat Ipsa deniqȝ uel sola loci cōtemplatio perfecte penitentie ac luctus magistra erat. Sed eaqȝ ali is difficilia atqȝ ipossibilia uidentur: eisq uir tute spiritualibus diuitiis se excedisse memine runt. grata sunt & amabilia fitqȝ eorum per fa cilis assumptio. Anima enim que priori confi dentia priuata: spe cōsequende beate tranqlita tis excidit sigillumqȝ castitatis aperuit: diuiciis qȝ gratiarum spoliata & diuina consolatione destituta ē: pactumqȝ & placitum domini uio lauit: extinxitqȝ iam in se: decorum lactimarū ignem: quotiens horum memoriam tangitur que per suam negligētiam se amisise retinet acerrimo dolore compuncta & uulnerata nō solū quos prediximus labores: cum omni stu dio & alacritate suscipit: ueꝝ ēt se ipam macta re per exercitationis magnitudinē cōtēdit: si tamen i illa caritatis ac timoris domini fauil-

 59

la;ulla derelicta est.Huiusmôi profecto erant: beati illi.Hoc.n.secũ in aio uolucentes:uirtutis ꝙ qua exciderant altitudinẽ cõsiderãtes memorati sumus(aiebant)dieꝝ antiquoꝝ igniti ꝙ illius studii nostri.Alii ad dominum clamabant:ubi sunt misericordie tue antique?quas ostendisti anime nostre i ueritate tua.Memor esto obprobrii: & laboris seruorum tuoꝝ. Alius uero:quis me ponat aiebat secũdũ mẽsem dieꝝ meoꝝ priorum in quibus me custodiebat deus quãdo lucebat lucerna lucis:eius super caput cordis mei.Sicꝙ priores oẽs uirtutes suas memorabant. Atque illa infantium more plorabant dicentes ubi est orationis puritas:ubi huius certissima fiducia? ubi dulcis lacrime:in amaritudine ecce:ubi se finit?ubi iterime mundicie & castitatis spes?ubi beatissime ac placidissime quietis expectatio?ubi sincera ad pastorem fides?ubi orationis illius in nobis efficatia & uirtus.Perierũt ista omnia & quasi nunq̃ uisa sint:defecerunt:utꝙ nunquã fuerint ita deleta sunt & perdita. Ista cũ gemitu & lamentatione prosequentes ita demum alii ut a demonio arriperẽtur orabant. Alii ut morbum inciderent precibus a domino poscebant.Plurimi oculos amittere miserandũ ꝙ oĩbus spectaculũ fieri optabãt.Nõnulli me

dici fieri:& langórē corporis contrahi solum ne futura supplicia experiri cogerentur cupiebant. Ego autem. O amici nescio quo pacto diutius inter lugētes uersatus sum totoq aio in illorum admiratione suspensus me ipsum ɔtinere nō potui. Sed ut ad id unde aberrauerat redeat oratio. Cum triginta dies in custodia illa perseueraſſem impatiens in magnum illud cenobiū ad magnum patrem reuersus sum qui ut me aspexit imutata facie totūque ueluti attonitum agnouit sapientiſſimus immutationis causam:& ait ad me quid ē pater Johannes? uidisti ne laborātium certamina? ad quem ego uidi inquam pater. uidi et admiratus sum. feliciores que existimaui qui post lapsum ita lugent quam qui nunquam lapsi sunt & se ipsos non sic deflent. Illis enim ruina sua causa fuit beatiſſime ac tutiſſime resurrectionis. Tum ille. sic inquit est. ac protinus adiecit ueraciſſima illius ligua. Erat hic ante decem annos frater quidam nimium solicitus atque studiosus talisq operarius ut cum ego illum cernerem ita spiritu feruentem tremere ceperim: illi q a diaboli inuidia nimiū metuere ne forte dum uehementius currit offenderet ad lapidem pedem suum: quod

fere eis euenire solet. qui celerius uadunt.
Quod et factum est.cum uero profundo uesperere regrederetur ad me. nudat uulnus: querit emplastrum,petit cauteriū. perturbatur uehementius.Cum uero medicum aspiceret se uti durius nolentem(erat enim miseratione dignus)proicit se in pauimentum. Apprehendit pedes multisq; illos lacrimis ubertim rigans petiit se ad eam(quam uidisti custodia)·damnari: impossibile esse clamās illuc non proficisci.Quid multa? Egit ui sua ut clementia medici,in duriciā uerteretur: quod in lāguentibus per ratum est atq; omnino mirabile aduolat otius penitentes:additurq; illis socius ad luctum promptus atq; meroris particeps. Igitur doloris gladio percussus in corde quem diuina caritas acuerat. Octauo postq̄ eo peruenerat die migrat ad dominum id petens ne sepultura frueretur.Quem ego ut sane dignissimum & huc retuli & in patrum sepulcro sepeliui.Id circo & post seruitutis septimam octauo die liber euasit nec defuit qui idotissime agnosceret non illū ante a sordidis & uilibus pedibus meis resurexisse q̄ sibi deus ppitius ignos ret nec mir. sane sūpta.n.i corde illius

meretricis fide eadem & ipse spe & confiden-tia lacrimis pedes meos inutiles rigauit. Om nia uero possibilia esse credēti dominus pre dixit: uidi in puras animas corporum amori bus ad insaniam usq; seruientes que ex amo ris experimento sumpta occasione penite n tie eundem amorē transtulerunt ad dominū omniq; protinus timore reiecto in dei carita tem inexplibiliter amplectendam incitate sūt quo circha pudice illi meretrici nō dixit quia timuit: sed quia dilexit multum potuitq; faci le amore amorem repellere. Nō autem igno ro admirabiles uiri fore ut ista quibusdam ui deantur incredibilia. Aliis uero ad credendū dificilia. Nonnullis etiam desperationē par-centia que modo enarraui beatissimorum il-lorum certamina. Porro uir fortis ex his stimu lum magis igneum: q̄ iaculum sumpsit zeliq; conceptum feruorē in corde ferens abiit. At q illo alacritate minor est: cognita imbecillitate sua atq; ex hac cognitione, & reprehensione sui facile humilitatem possidens: post primū cucurrit: nescio an apprehenderit. uir autem negligens ista que dicta sunt ne audiat quidē ne & forte id modicū qd interī operatur om-nino despetās dissipet. Cōpleaturq; in illo q dominus dicit ab eo aūt qui non habet alacri

tatē & ipſum quod habet auferetur ab eo. fie ri non poteſt:utquod qui i lacum cecidimus iniquitatum inde unquam emergamus niſi nos in abiſſum humilitatis penitentium deiiciamus. Alia adhuc peccantium conſcientie reprehenſio & alia que perfectis per dei opatione prouenit diues ac letifica humilitas. Alia eſt triſtis merentium humilitas:Ne queſo hāc tertiam uerbis inuenire ſtudeamus alioquin inaniter erremus.Que uero ſignum eſt ignominie perfecta tolleratio:lugenti quoque nōnunquam precedens: conſuetudo uiolenter dominatur.Nec mirum. iudiciorū atque ruinarum ratio obſcura eſt atque tenebroſa nullaque hanc anima facile animaduertit:difficilime enim comprehendi ac diſcerni poteſt.que nam nobis per noſtram negligētiam: que nō per diuinam derelictionem:qua nonnunquā deus humanam animam prouidētiſſima diſpenſatione deſerit:que nam per auerſionē dei nobis ruine contingant. uerum id mihi quidam aſſeuerauit eas que per diuinam prouidentiam contingunt celeri conuerſione ſolere aboleri:neque enim permittit nos deus illis diutius teneri: quibus noſtri profectus gratia ad tempus traditi ſumus. Quicūque lapſi ſumus ante omnia ſpiritui meroris reſiſtamus

ipe enim orationis tempore assistens prioris confidentie nos admonens orationem nostrā ipedire nititur. Noli turbari si quottidie laberis neq resilias. sed sta uiriliter prosus. n. reuerebitur tollerantiam tuam custos tuus angelus. Dum adhuc recens atq in sanguine ē uulnus facile curari solet. Nam quam dura & neglecta atq obducta uetustate sunt difficilime sanantur ingentiq labore & ferro: & cauterio & igni uisibili ut curari possint indigent Plurima sunt que tempore fiunt insanabilia deo tamen oia sunt possibilia. Anteq̄ corruamus clementem esse deū demones suggerunt post ruinam uero duꝛ & immittem dicūt. Noli ei credere qui post grauiorem lapsum i minimis defectibus ingemiscenti: dicit utinā id non fecisses. Nā istud quidem nihil est. Sepe enim parua munera ingentem iudicis irā mitigarunt. Qui re uera reatus sui penam dat is omnem diem non luget se amisisse arbitratur: etiam si qua fortassis bona alia in illo fecerit. Nullus eorum qui se penitentie lamentis atteriuit in exitu securus fieri expectet. Nō quod incertum est: id satis firmum non est. Dimitte mihi per certam securitatem: ut refrigerer antequam hinc incertus abeam: ubi spiritus domini ibi nexu soluti sunt. Itidemq ibi

humilitas profunda & inuiolabilis. Nam qui sine his duobus hinc proficiscuntur: non se fallant: uincti sunt: qui seculo seruiunt soli huiusmodi certis securitatibus & maxime priore alieni sunt. Nõnulli tamen per ecclesiam & pietatis opera currentes lucrum suum in exitu cognoscunt. Qui seipsum penitentie lamẽtis afficit alterius lamentum aut casum: aut q̃ timoniam non facile agnoscit. Canis si a fera ulla mordeatur aduersus ipsam uehementius accensus animatur ex dolore uulneris incomparabili ferotia insaniens. Caueamus ne forte: non ex munditia: sed ex falsa confidentia seipsam conscientia desistat reprehendere id erit solutionis delictorum certissimum indicium: si semper quisq̃ debitorem se existimet. Nihil dei miserationibus equale aut maius ẽ atq̃ ideo qui desperat. Sibiipsi mortem consciuit. Dignum item diligentis atq̃ accurate penitentie est: si omnibus contingentibus: inuisibilibusq̃ tribulationibus atq̃ etiam pluribꝰ dignos nos nõ esse: cõstanter teneamus. Moyses cum deum uidisset in rubo rursus in egyptum idest ad seculi tenebras ad faciendos lateres itellectualis fortasse pharaõis rediit. uerũ die rursus ad rubũ imo uero ad mõtẽ dei ꝑtinus regredit. Qui itelligit qd sibi ẽ uellit spe-

culatio nunquã omnino desperabit:Magnus ille Job ex diuite pauper effectus ẽ: sed rursus illi opes duplicate sunt: in hiis qui negligẽtes sunt grauius omnino post uocationem ruina est que spem consequende placidissime tranquilitatis obtundit:beatumque & maxime optabile existimare persuadet:posse omnino:uel ex hac fouea:resurgere.Attende queso diligentius attende.Neque enim penitus per quã uiam ab errauimus per eãdem reuertamur.Sed per aliam longe breuiorem . Vidi duos eodẽ modo eodemq; tempore currentes:ex quibus unus erat senior.laboribus excellens: alter discipulus:atq; is:sene celerius cucurrit:priorq; ĩgressus est in humilitatis monumentum:Caueamus omnes: sed in primis qui cecidimus ne impii origenis morbo cor nostrum egrotare incipiat.Is enim scelestus doctrine morbus Cum nimiam dei clementiam preferat: uoluptatum amatoribus maxime acceptus esse cõsueuit.In meditatoine mea imo uero in penitentia mea exardescet orationis ignis omnem adurens materiam:finis tibi & forma & exemplar:& imago ad penitentiam fiunt sancti illi rei:quos paulo ante memorauimus:atq; ita ĩ omni uita tua:libris omnino opus non habebis.donec tibi illucescat Christus dei filius: &

deus in resurrectione studiose & accurate pe-
nitentie. Amen. 63

De memoria mortis gradus sextus.

Mne uerbū pcedit cogitatio: mortis autem & scelerum memoria fletum precedit & luctum. Quo circa & in hoc opusculo in suo ordine ponuntur. memoria mortis est cottidiana mors memoria uero exitus iugis p horas singulas gemitus: formido mortis nature est proprietas quam intulit in obedientie peccatum Timor autem mortis peccatorum quē nulla penitentia deleuerit certum argumentum est Formidat christus non tremit mortem ut duarum naturarum proprietates apertissime ostē dat. Sicut cibis omnibus panis utilior ē & magis necessarius ita prestat omnibus operibus mortis cogitatio. Memoria mortis his qui fratrum in medio uersantur labores: & exercitationes parit imo uero ignominie dulcem appetitum. eis uero qui i solitudine ab omni tumultu remoti degunt deponere curas: omnes persuadet & orationi perpetue insistere mentemq; diligētissime seruare: que sane uirtutes omnes huius & matres sunt & filie. Sicut stā-

numsi argento propius admoneatur quolibet aspectu simillimũ sit manifestissime agnoscitur. Ita & his qui discernere nouerunt aperta & manifesta est naturalis: & ea que preter naturam est: exitus formido. Id autem uerissimum eorum qui toto corde mortis meminerunt argumẽtum est. Si sponte totius creature: affectionem abnegent. uoluntatem propriam omnino derelinquant. Probatus ille quidem est qui mortem diebus singulis expectat Sed ille sane sanctus qui hanc horis singulis desiderat. Non omne mortis desiderium probabile aut bonum est. Sunt enim qui iugiter consuetudinis uiolentia adacti peccant mortemq cum humilitate optant. Sunt item: qui penitere nolũt: & eam ex desperatione aduocant: Et sunt qui per operationem sancti spiritus suum e corpore excessum querunt. hesitãt nonnulli religiosi cuius rei gratia cum tãtum nobis beneficii & emolumenti conferat: mortis memoria: ipsius precogitationem a nobis absconderit deus. Non aduertentes ꝙ mirabiliter salutem nostram deus moliatur. Nemo enim si presciisset mortem suam ad baptisma siue ad monasticam uitam protinus accederet: sed omnes dies suos in iniquitatibus conterens: ad ipsum iam exitum suum ad baptis-

mum & ad penitentiam se conferre festinare. Sed cum per longam temporis moram uitiis iam esset assuetus. Migrasset utique sine ullo emendationis fructu. Caue qui luges ne unquam canem illum suscipias: qui misericordem deum pollicetur. Agit enim hoc ut abs te. Interim luctum: ac securissimum expellat metum. Tunc uero solum clementiam eius tibi policere cum te desperatione absorberi uideris. Qui mortis diuiniq; memoriam iudicii semper in se ipso continere cupit curisq; secularibus distrahendum se exponit: is ei similis est qui dum natat: plaudere manibus ambabus uult. memoria mortis ualida & efficax ciborum abscidit apetitum quibus per humilitatem excisis passiones simul exciduntur. cordis indolentia excecauit animum. Ciborum autem multitudo exiccauit fontes. Sitis & uigilie attriuerunt cor attrito autem corde exierũt aque. dura gule deditis que diximus uidentur & negligentibus icredibilia. Porro uir exercitatus temptabit alacriter: & cũ periculũ fecerit subridebit. in his uero que adhuc inquirit: mestior abibit. sicuti pfectã caritatẽ sine lapsu eẽ patrũ auctoritas diffinit: ita & ego pfectũ mortis sensũ sine timore eẽ denũciatio plurie qdẽ sũt actiue mẽtis opatões. Puta itẽtio carita

tis ad deum:Memoria dei memoria regni memoria ipsius presentis dei:seculum illius uerba qui dixit.prouidebam dominum in cōspectu meo semper.Memoria sanctarum intellectualiumq; uirtutum memoria exitus occursusq; siue cruciatus. A magnis quidem cepimus in his uero que preter lapsum sunt desinimus:Monachus qdem egiptius mihi aliqdo narrauit:qꝫ cum in itimo corde mortis memoriam penitus fixisset uelletq; aliquādo necessitate urgente carnis huius luto:solacii qddam indulgere ab huiusmodi memoria uelu ti a quodam indice prohibitus sit.Quodq; mirabilius est cum uehementer uellet hanc memoriam expellere a se non potuerit.Alius quidam hic iuxta commanens loco qui tollas dicitur: ex huiusmodi sepe cogitatione repente obstupescebat: ac animo deficiens ueluti insensibilis fiebat repertusq; a fratribus nōnunquam ab eis ut qui fere efflasset animam baiulabat.non obmittam etiam solitarii illius q in choreb habitabat reffere hystoriam.Hic cū diucius negligentissime uixisset nullamq; anime sue curam penitus haberet morbo tādem comprehensus ad extrema deductus est.Cūq; iam corpore perfecte migrasset:post unā horam in seipm rediit.Orauitq; nos omnes: ut

Inde protinus abscederemus & celule aditu lapidibus obstructo permansit intus annis. xii: nulli omnino quicquam loquens nec aliud quidquam preter panem & aquam degustans Sedens autem ea tantum que in excessu uiderat attonitus uoluebat: atqꝫ in his adeo fixo se per erat cogitatu ut nũquam iam uultum immutaret sed semp sic attonitus per durans uim lacrimarum feruentium tacitus profunderet. Cum uero iam morti esset proximus rupto ac patefacto aditu ingressi sumus. Cumqꝫ ab illo doctrine uerbum supplices inquireremus hoc ab illo tantũmodo audiuimus. Ignoscite mihi Nemo qui re uera mortis memoriam agnouerit pecare nunquam poterit. nos uero nimium mirati sumus intuentes eum qui pridie ita negligens fuisset repente mutatũ ac beatissima transformatione alterum effectum. Illo igitur in ꝓximo cimiterio. sepulto cum post dies aliquot sacras illius reliquias requireremus non inuenimus: domino in hoc quoqꝫ nos certiores faciente solicite illius & accurate laudabilisqꝫ penitentie atqꝫ omnibus fidutiam ꝑstante qui etiam post summam uite negligentiam se ipsos emendare nolunt. Sicuti abyssum quidam infinitam esse diffiniunt locum enim sine fundo eam uocant ita & mortis intenta co

gitatio ineffabilem: & icorruptam castitatem atq; operationem parit: quod firmatur facto huius quem modo memorauimus iusti. huiusmodi sane timorem timori iugiter addiciunt: nec unquam desinunt quo ad ipsa quoq; ossium uirtus consumatur & hoc autem cum bonis eius reliquiis domum dei esse nobis ipsis persuadeamus. Qui ad ipsa quoque monumenta nonnunquam proficiscentes duri quodammodo ac sine lacrimis persistimus. Cum uero ab huiusmodi spectaculo remoti sumus sepius compungimur. Qui ad omnia mortuus ē: is mortis memoriam tenuit: qui uero ad huc ad aliquid afficitur: hi uacare sibi ipsi non poterit siue se insidiis appetens. Ne uelis uerbis omnes certiores facere tue ad illos dilectionis: sed a deo postula: ut hanc illis secretius reuellet. alias non sufficiet tempus: ut illud affectibus & compunctioni ipartiri possis: Noli falli stulte operarie: ut tempore tempus reparari presentes. Neq; enim sufficit dies queq; uel sui ipsius debitum domino persoluere. Nō est (ait) quidam non est presentem diem pie pertransire nisi hāc esse ultimā totius uite nostre existimemus. Et quod fit mirabilius necesse ē gentilles quidam tale aliquid locuti sunt. Nā

& summam philosophiam m ortis meditationē esse diffiniunt.

De luctu gradus septimus.

L Vctus secundum deum est meror anime afflicti cordis affectus semper id quod sitit ardētissime inquirens quo non potiatur summo id cum labore persequit atq; post ipsum anxie merens ululat. Vel ita luctus est stimulus animi omni affixione & affectione nudatus atq; ad seruandum cor a sancta tristicia immobiliter fixus compunctio est iugis conscientie excruciatio que per intellectualem confessionē igniti cordis refrigerium molitur. Confessio est obliuio nature siquidem ex hoc oblitus est quidā comedere panē suū. Penitentia est uoluntaria et leta totius corporee delectationis uel consolationis repudiatio propriū illorū est qui in btō luctu pficiūt cōtinētia labiorum q; silētiū eo℞ uero q iā pfecerūt nō irasci in iuriasq; oīno obliuisci. Eorū uero qui perfecti & cōsumati sūt pfūnda aī hūilitas ignorātie sitis uexationūq; iuitis aduenietiū spōtanea esuries pcātiū nō ɔdēnatio sed ultra uires miseratō suscipiēdi st pmi ȝ laudabiles scdi sed illi btī q esuriūt afflictionē & ignominiā siciunt qm

cibo insaturabili saturabuntur. Qui luctũ acquisitionibus illum uiribus tene. Solet enim nisi firme solidetur auolare a tumultibus curisq; corporeis ac delitiis fugatus maxime uero facile a multiloquio & scurilitate dissolui-tur:non secus quam ab igne cera maior ac potentior baptismate post baptisma(& si audax dictu id uideatur)fons lacrimarum ẽ.Illud eni precidentia delicta nostra purgauit.Illud uero posteriora:atq; illud quidem omnes ab Infantia acceptum Inquinamus propter hoc autem & illud repurgamus. quod nisi diuino munere datum esset omnibus rarissimi omnino qui saluarentur.Inueniri potuissent mestitia & gemitus ad dominum clamant timoris autem lacrime legatione funguntur.Porro ille quas sancta caritas effũdit susceptas atq; exauditas esse preces nostras indicant nobis sicut humilitati nihil eque congruit ut luctus:ita ei nil reluctatur ut risus cõtinẽs pro uiribus beate compunctionis beatam letificamq; tristitiam retine neq; i eã operari nulla tenus cesses quo ad sublimen te atq; ab humanis contagiis purgẽ xp̃o domino sistat.Perscrutari ne desinas atq; in te ipso imprimere abyssum sempiterni ignis

67
crudeles ministros seuerum crudelemq; iudicem nemini tunc ignoscentem inferni ignis chaos. Infinitum subterraneorum terribilium q; locorũ ac uoraginum terrific os descensus atq; eorũ omnium ymagines ut si qua ẽ i anima nostra luxurie lasciuia ingenti tremore percussa transeat in incorruptam ac perpetuam castitatem & per gratiam luctus igne omni clarius lucescat. Sta in orationis pce tremens nec aliter quam reus iudici assistens ut & interiori & exteriori habitu furorem iusti iudicis concilies. Neq; enim animam patitur despicere uiduam sibi anxie astantem molestiasq; inuiolabiliter perientem. Siquis anime lacrimas possedit: huic locus omnis aptissimus est ad luctum quod si solis adhuc exterioribus operatur loca moresq; eligere ac discernere non desinat. Sicut thesaurus ocultus eo qui in foro propositus est: & Inuiolabilior est & minus fures solicitat ita & ea. que prediximus intelligamus Noli eis esse similis qui mortuos sepeliunt qui nunc quidem super eis lugent nunc ipsorum gratia Inebriantur. sed esto ut uinti admetalla damnati qui horis singulis a carnificibus ceduntur. Is: qui modo lugere modo delitiis &

risu solui deprehenditur ei similis est qui ca-nem uoluptatis cum panę lapidat. qui hunc quidem persequi actu uester re autem sibi assi dere hortatur. Esto sub tristis. ostentatõnis ini micus: ac iugiter ad cordis tui custodiam atto nitus. Metuunt quippe seueram tristitiam de mones haud secus q̃ canem fures. Nõ est fra tres eadem nostra: que ad nuptias uocatio: Prorsus enim ut nos ipsos lugeamus, uocati hoc adeo sumus. Quidam dum lacrimas. pro fundunt in illo ipso beato tempore: ut nil om nino cogitent sibiipsis uim facciunt. Improbe id quidem: non enim intelligunt lachrimas: absque cogitatione: & intentione animi pro-fusas: brutę non rationabilis nature esse pro-prias. Ex cogitatione lachrime prodeunt. Pa-ter enim cogitationis rationalis animus est: Cum in lectulo decubas sit tibi ipse iacẽtis ha bitus figura ĩ sepulchro clausi: minusque dor-mies. Ipsa quoque mense delibatio lamentan de sor tis: uermium illotum te admoneat: mi-nusque delicias requires. Sed & in ipso aque potu flamme illius sitim ne obliuiscaris: atque ita uim nature omnino facies. Quociens ue-

68

ro preceptor noster honorificans nos contu- melia:& terrore & ignominia affecerit subea mentem nostram terribilis illa iudicis sente- tia sicque insitam nobis irrationabilem tristi tiam:& amaritudinem mansuetudine: & tol lerantia ueluti gladio ancipiti oratio iugulabi mus. Tempore(ut ait Iob)arescit mare·Sit: & tempore:& tollerantia:que dicta sunt: fiunt i nobis:& proficiũtur:memoria eterni ignis te- cum singulis noctibus dormiat: tecũque eui- gilet:nec unquam tempore psalmodie domi- nabitur tibi negligentia. Ipsum quoque indu mentum tuum te ad exercitium luctus horte tur. Omnes enim qui mortuos lugent nigris uestibus operiuntur. Si igitur non luges prop pter hoc luge. Sin uero luges propter hoc ma xime te lamentis affice ꝙ ex honorabili & trã- quillo ordine te ipsum per tua scelera in hu- miliorem:& laboriosum deiecisti. Sicut in ce- teris omnibus ita:& in lachrimis iudex quoqꝫ noster optimus atqꝫ eqꝫssimus nature uires oĩo diiudicat· Vidi modicas guttas istar sãguinis cum labore effundi:uidi & fontes:absque la-

bore perfruere Ego deniqȝ merentium dolo rem ac gemitum pluris existimaui q̄ lacrimas puto qȝ & deus item. Non conuenit lugenti- bus theologie sermo nam ex eo maxime solui illorum fletus consueuit: Is enim qui de theo logia disserit in solio doctoris pompam presc renti: qui autem luget in silentio uel cilicio & sterquilinio sedenti comparatur: atqȝ hoc est (ut reor) qȝ dedit maximus interrogantibus respondit. Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena idest uitiositatis? Sicut creatura motum aliquando ex se gignit. Non nunquam uero aliunde suscipit ita & de com punctione quoqȝ sentiendum est. Quotiens diuina uel etiam curantibus uel studiose ope rantibus nobis in lacrimas ui secrete compun ctionis excitata in solo fletu requieuerit erra- mus solicite: dominus enim non uocatus aiduenit spongiamqȝ diuini meroris & refrige rii piarum lacrimarum aquas uobis clemens porrigit quibus deleantur scelera cirographi nostri. Serua eā ut pupillā oculi: tui dōec spō te abeat. longe enim maior est huiusmodi cō punctionis uis q̄ eius quā studio nostro & la bore acquisiuimus. Nō quasi quando uult lu get: is gratiam luctus adeptus est: sed hic ma- gis qui in qiubus uult luget: ne is quidem: sed

qui sicut deus uult luget. Nõnunquam enim luctui qui secundum deũ est: inanis glorie mi scentur ingrate lacrime. Quod tunc fieri pie: & prudenter aĩaduertimus: cum lugere nos metipsos: & tamen malignari uiderimus. Cõ punctio proprie est: animi dolor: omni elatio ne carens: nec ullam sibi omnino consolatio nem indulgens: solamq; resolutionem suã ho ris singulis meditans consolationẽq; dei quã humiles monachos uisitat. ut aquam frigidã expectans. Quicũq; toto cordis sensu luctum possederunt. Hi uitã quoq; ipam suam ut la borum plenissimam lacrimarumq; & dolorũ iugiter materiam sibi ministrantem oderunt. Corpusq; suum ut nuncium aduersati sunt. Quotiens in his qui secundum deum lugere uidentur superbiam aut iram deprehenderis: horum scito lacrimas non ex eis esse quas cõ punctio salubris elicit. Que enim societas in quit lucis ad tenebras. Solet adultera compũ ctio elationem gignere. ea uero que laudabi lis & probata est consolationem. Sicut ignis sti pulam inflammat & consumit ita caste lachri me sordes omnes & uisibiles & inuisibiles cõ sumunt. Lachrimarum rationem plerique patrũ non patere & esse obscurissimam atq; ad inuẽ niendam difficilimam definiunt: atq; in his

potissimū qui rudes imbuuntur ex multis eas & uariis occasiōibus gigni. Puta ex natura ex deo ex afflictione uituperabili. Itemq; ex lau dabili ex inanni gloria ex fornicatiōe & dile ctione ex morti memoria aliisq; plurimis ue rum omnibus his lachrimarū modis diuino timore discussis & cognitis ex iugi nostre reso lutionis memoria mundissimas & ab omni fraudis suspitione alienas lachrimas nobis cō parare studeamus. Neq;.n: est in eis elationis furtiue suspitio sed emundatio magna profe ctusq; charitatis in deum peccatiq; abolicio & cādidissima & ab omni perturbationum stre pitu remota ac felicissima requies. Eos sane qui lugent. Nōnunq̄ ab optimis lachrimis in choasse & in deteriores desinere nec nouum nec mirum est sed a contrariis aut etiam natu ralibus in spirituales transferri lacrimas & sin gulare est & laudibus re uera dignissimū hoc autem problema manifestius nouerūt qui cir ca inanem gloriam proniores sunt. Noli ante q̄ perfecte emunderis lachrimarum tuarum imbribus credere. Neq; enim habet fidem ui num statum e torcularibus expressum: Om nes quidem lachrimas nostras quas secundū deū profundimus essem mirum utiles nemo

est qui refrigetur. Quemnam uero sit utilitas earum in tempore nostre migrationis agnoscemus. Qui ex iugi luctu in deum proficit: Is epulari quottidie & festa celebrare nō desunt. Qui uero corporaliter epulari nō desinit: Hūc sempiternus luctus recepturus est? Non enim reis est in carcere leticia: Ita ne monacis quidē uera in terra solemnitas. Atque id circho forsitan honestus ille fletus emulator igemiscens aiebat. Educ de custodia aīam meā ut exultet iā in tua ineffabili luce. Esto sicut rex in corde tuo sublimis in humilitate residens & risui iubēs uade & uadat & dulci fletui. Veni & ueniat. seruoq; & tyramno corpori fac hoc & faciat. Si qs beato gratiosoq; luctu, se ueluti spōsali indumento uestire curauit hic spiritualem aīe cognouit risum quis putas erit huiusmodi qui tp̄s suū oē tā pie ac religiose in monastica conuersatione cōsumpsit ut nullū diem nullā horā nullū momentū aliquādo p̄diderit q̄ nō in diuino seruitio religiosisq; operibus expēderit: id apud se iugiter ac solicite reputās possibile nō eē eūdē diē bis in uita cōspicere? Btūs quidem is monachus qui celestibus & intellectualibus uirtutibus defigere aī obtutus ualet: sed ille sāe absit metu ruie ē q ex mortis

fcelerumque memoria genas suas uiuentium aquarum perpetuis imbribus rigat. Facile autem aduocor: ut credam priorem illum statū per hunc secūdum profecisse: atq; ad illam felicitatem peruenisse. uidi ego mendicos ac pauperes improbos facetis quibusdam uerbis ipa quoq; regū corda ad misericordiā celeriter inclinasse: uidi item pauperes: ac uirtutibus inopes: non urbanis quidem: sed humilibus tenebrasq; ac hesitatōnem testantibus uerbis ex profundo corde ad celestem regem summa ī probitate atq; perseuerantia clamantes inuiolabilem illius naturam atq; clementiam uiolasse: qui lachrimarum suarum gratia in animo inflatur: eosq; qui non lacrimantur damnat. Is ei similis est: qui ab imperatore contra īimicos suos accepit arma hisq; ipis seipm necat. Non indiget deus lachrimis nostris: o socii. Neq; hominem ex cordis angustia lugere uult: sed magis ex insigni ad eum caritate in hilaritate animi letari. Peccatum remoue & supflue iam erunt sensibilibus oculis fusce meste q; lachrime. Neq; enī cauterio opus est si uulnus desit. Non erant in adam an te preuaricationem lachrime: sicut nec post resurrectionē iam destructo peccato erunt. Si quidem tunc aufugit dolor & tristicia & gemitus. uidi in g-

busdam luctum. uidi item in aliis: eo q luctu indigerent luctum. his autem & si luctus nō desit: tamen ut qui illum non habent ita affici untur. per quam hanc animi decoram castitatem inuiolabiles furibus permanent Atq hi sunt de quibus dictum est. Dominus sapientes facit cecos. solent enim ipse quoq lacrime leniores quosq nonnunquam attollere. Quocirca quibusdam diuina dispēsatione subtrahuntur ut dum se ipsos priuatos uiderint studiosius eas requirentes miseros se ipsos agnoscant gemittibusq et merore ac dolore animi profundaq tristitia & hesitatione se conterāt que omnia lacrimarum uices implere solent & si ab ipsis nimium utiliter nichil extimentur Inueniemus nonnunquam si obseruemus diligentius ridiculum quiddam in nobis demones moliri. Nam cum saturitate distenti fuerimus compungunt nos rursum cū ieiunauerimus obdurant: ut seducti lacrimis parenti uitiorum gulle ac delitiis nos ipsos exponamus. Quibus ob temperandum non est sed omnino contra faciendum. equidem ipsā cōpūctionis uim consideras stupeo quonā mō eaq luctus & meror dicitur gaudium intrinsecus & leticiam ueluti mel: & fauum cōcsa possideat. Quid igit ex hoc nobis inui

tur?id profecto quod proprie dei domini hu-
iusmodi conpunctio esse pto confesso habea
tur. Est tūc in aīa iocunda uoluptatis deo la-
tenter mestos & contritos corde consolante.
uerum ut occasio efficacissimi luctus doloris
ꝗ perutilis nō desit: historiā omnino misera-
bilem ad hedificationem animarum referre
libet. Stephanus quidam hoc in loco habitās
solitariā & qetā uitā adamauerat: hic cū ānos
plurimos in monastico certamine egisset ie-
iuniisq maxime & lacrimis esset ornatus aliis
ꝗ pterea uirtutum priuilegiis floreret celulā
ad radicem montis in quo sacram illlam diui
nāꝗ uisionem speculatus olim fuerat he-
lyas: sibi consttruxerat. hic igitur tam uene
randus moribus intentione maioris laborio
siorisque penitentie profectus est ad anacho
ritarum locum cui fides nomen erat. Quo in
loco cum annos aliquot arctissimo uite insti
tuto peregisset erat enim hic locus ab omni
cōsolatōe mortali penitꝰ rēotꝰ oībusq fere hoī
bus inuius septuagita. enim fere milibus pas
suum ab omni humana habitatione disiun-
ctus erat rursus extremo uite tpe rediit cupiēs
in celula sua priore sancti illius montis habi-
tare. Erant aūt ibi duo ex palestina discipuli

ad modum religiosi qui etiam p̄die obseru a-
bāt celulā senis. Inq̄ cū paucos egisset dies lā
gorē icurrit ex quo & mortuus est Igitur ante
unū exitus sui diē repente aīo obstupuit. ap
tisq; oculis ad dexteram atq; ad sinistrā ptē
lecculi circūspiciebat & q̄si rōnem qdā a se exi
gerent cōctis q adstabāt audiētibus aiebat
aliquando qdē ita sane: sic re uera. sed p hoc
tot ānis ieiunaui aliquando uero nō certe mē
timur hoc nō feci. Deīde rursus ita uere ē. hoc
ita ē. sed fleui. sed ministraui. Ac rursus uere
me acusatis. Inquibusdā ēt aliq̄do aiebat. Ita
sane & qdem ad hec qn dicam nō habeo. iō
misericordia ē. Et erat pfecto spectaculū hor
rendum ac terrificū inuisibile illud seuissimū
q; īdiciū i quo ēt q; terribilius ē & qd nō fece
rat illi obitiebāt me miserū quietis ac solitudi
nis sectatori in nōnullis peccatoꝝ suoꝝ: quid
ad hoc respondere posset se non habere dice
bat qui iam fere quadraginta annos mona-
chus fuerat & lachrimarum gratiam habue-
rat. ueh. ueh. ubi nam erat ezechielis nos qua
illis obiceret. quia in quo te inueniam in eo
te iudicabo dixit dn̄s uere nihil huiusmodi
respōdere potuit. Cuiꝯ rei gratia. Illi gloria q̄so
lꝯ agnouit. Quidā uero mihi ueracit affirma
uerūt q; hic dū eēt i herēo pdō quoq; ex ma-

nu sua nutriebat.Hic ipse;tamen cum adeó in feste ratio a se exigeretur carne solutus est:qd iudicium quis terminus que sententia quis rõnis eius finis fuerit incertum penitus reliquẽs Sicuti uidua que uiro suo fuerat orbata:si filius sibi sit unigẽitus illi soli unitur eiusq̧ post dominũ solatio potitur ita anima si lapsa fuerit nullo alio solatio exitus sui tempore tam secure nititur:ut abstinẽtie laborè ac lachrimis. huiusmodi nunquam concinent neq̧ in hymnis secum iubilabunt hoc enim luctum interrumpunt & perimunt.q̧ si tu per ea luctum tibi constituere studes adhuc ea res abste remotissima est.Luctus quippe certus fixusq̧ dolor ẽ anime perite Precurssor beatissime tranquilitatis in plerisq̧ luctus preaptaus& emundãs consumensq̧ omnium uitiorum siluam.Quidam honesti huius boni probatus operarius ista mihi de se narrauit.cum inquit sepius studiose instituerem aduersus inanem gloriam siue iracundiam siue uentris saturitatem omnino bellum gerere : luctus ratio subclamans mihi intrinsecus attestabatur.Noli inani gloria efferri nam recedam abste.Similiter quoq̧ in aliis perturbationibus dicebat. Cui ego aiebam nunquam tibi ero inobediens donec me.Christo domino sistas:luctus quidem pro

funditas consolationem aspicit: cordis uero mundities illustrationem suscepit. Illustratio ineffabilis est quedam efficatia quam ignote intelligimus & inuisibiliter aspicimus. Consolatio est refrigerium afflicti animi Infantis in morē in se ipso uagientis simulq; grate ac iocunde subridētis. suffragatio est anime que in merore ceciderit innouatio. afflitas lacrimas in eas q̄ sunt ac pacatissime mirabiliter transferens lacrime exitus metum excludere ubi uero timor excussit timorem: continuo serena lux gaudii illuxit. Cum autem indeficiens id gaudiū desierit flos sancte caritatis orietur humilitatis manu adueniens gaudiū abste ut indignus obice ne forte dum nimiū facilis ad suscipiendum es lupum pro pastore suscipias. Noli propere ad contemplationem currere in alieno tempore ut hoc humilitatis tue pulchritudinem in sequens tibi in seculum seculi castissimo iungatur amplexu. Pricipio quidem infans cum agnoscit patrē gaudio penitus impletur. Si uero ille certa ratione peregre profectus fuerit atq; iterum redierit: gaudii simul & meroris infans plenus efficitur. Gaudii quidem quia eum quem cupiuerat uidet meroris: quia tanto tempore honesta illa pulchritudine priuatus est abscon-

dit se ipsam infantis mater quē si se uiderit an xie inquirere gaudio afficitur sicq̧ illū instruit sibi adherere iugiter affectūq̧ suū altius īsātu imprimit eumq̧ ad se ardentius amandū inuitat. Qui habet aures audiēdi audiat ait dominus. Non augetur spectaculoꝝ ordinando rū cura is reus in quem fuerit lata sentētia ita ne is quidem qui attentius luctui studet deli ciis aut gloria aut furore aut iracundia unde cumq̧ capietur. Luctus est penitētis aīe cer tus & fixus dolor quottidie dolores doloribꝫ adiciens. Justus & sanctus dominus q & eum q ratiōe sectatur quietem ratione conpungit & eū q rōne subdit quottidie letificat. Qui horū alteꝝnō legiptime arripit hic luctu priuatū se intelligat. Abice abste eū qui in ꝓfundissimo luctu ad te accedit canē deūq̧ tibi i clementē & immisericordē suggerit. Nā si diligē ter obserues inuenies illū cū ad pcm̄ te hortat īclemētā & misericordē atq̧ ad ignoscēdū facilē deū tibi polliceri. Exercitatio assiduitatē gignit. Porro assiduitas ī sēsū firmissimū desinit. Qui autem in sensu fit difficile auferri potest ēt si quodlibet magnum atq̧ electissimum uite institutum ara pueris id quasi extremum & notum existimare debes: nisi cor afflictum merensq̧ possideas: Oportet enim

reuera maximeque necesse est:ut qui post salutare lauacrum inquinati sunt igne cordis Infatigabili:ac miseratione dei manus suas ut ita dixerim pice excutiant. uidi ego apud quosdam supremum terminum luctus sanguinem enim eos pre afflicto & percusso cor de profundere ex ore comspexi. recordatusq; sum eius qui dixit. Percussus sum ut fenum & aruit cor meum. Ille quidem lacrime quas metus gignit in se ipsis custodiam possident Que uero ex caritate prodeunt antequam ipsa proficiatur inquibusdam facile fortassis auolant nisi forte ignis ille sempiterne memorandus operis tempore cor penitus incēdat. Et est sane mirabile quodammodo id quod uilius &. Indignius est certius atq; securius sit suo in tempore sunt materie que fontes nostros exiccent sunt. item que in ipsis & cenum & feras belluas pariant per priores quidem illas. Loth filiab us suis nequiter congressus est. Per feras uere diabolus cecidit Ingens in hostibus nostris uersutia summa nequitia uirtutamq; matres: matres uitiorū & humilitatis auctores materias superbio opifices faciunt. Solent nonnunquam ipse etiā sedes nostre & locoꝶ species aium nostꝶ ad

compunctionem excitare. Doceant te hoc Iesus: & Helias & Ioannes soli apud se orantes. Animaduerti plerunq; in ipsis quoq; ciuitatibus mediisq; tumultibus moueri nobis lachrimas: ea profecto arte demonum: ut putantes quidam nihil se ex his tumultibus ledi seculo propinquare non metuemini. uerbum unũ nonnunquam dissoluit luctum. Mirum uero si unum quoq; uerbum rursus illum reuocare: postq̃ auolauerit possit. Nõ accusabimur o socii neq; nobis crimen dabitur in separatione anime. a corpore q̄ nõ miracula egimus q̄ non de theologia deseruimus: q̄ non contẽplatiõi operam dedimus: sed ob hoc maxime rationem omnino deo reddituri sumus: quia lugere unquam destitimus.

De ire uacuitate & mansuetudine gradus octauus.

Sicut aqua: si paulatim igni adiciatur: flamã penitus extinguit: ita & ueri luctus lacrime: oẽm flamam iracõdie ac furoris extinguere cõsueuerũt. Quo circa: nos quoq; ista cõsequenter suo ordie subiciemus Ire uacuitas in explebile est ignominie desiderium. sicut contra in

his qui inani glorie student: infinitus est laudis appetitus: Ire uacuitas: ē nature superatio absq; ullo iniuriarū sensu ex certaminibus: & sudoribus proueniens. mansuetudo est aīi immobilis status inter uituperationes laudes eodem modo pseuerās. initiū quidē ire uacuitatis est labiorum silentium in perturbatōe cordis. Medium āt silentiū quoq; ipsarū cogitationū in aī tenuissimo metu. Finis uero est inter īmundorum spirituum flatus stabilis: ac fixa trāquilitas. Ira est tolleratio occulti odii memoria. s. iniuriarum alte aīo impressa. Ira est desiderium quo eū qui nos irritauit affligi cupimus. Iracūdia est subita cordis excādescētia: nec diuturna. Amaritudo est iniocūdus atq; īsuauis motus in aīo cōsidens. Furor est morū inconstās motus aīq; turpitudo. Sicut cum sol apparuerit: fugantur tenebre ita cū afflare ceperit suauissimis humilitatis odor: ōis amaritudo omnisq; furor ex aīo exterminatur. Quidam cum sint nimium ex furore mutabiles: negligentiores ad hunc saluandum curādūq; fiūt nō intelligentes miseri quid scriptura sacra cōmemoretur dicēs. Momētū furoris eius ruina ē illi. uelox ē motus mole uno sepe momēto amplius triticū aīe & fructū uite cōterēs atq; demoliēs quā faceret: die alius integro.

Quocirca prudenter & toto aio attendendū est. Ea sepe flāma quam subito uehemens uē-torum flatus accenderit fructum cordis amplius adurit & perimit: quā ea que: & lentius excitata est & diutius uiget. Ne istud quidem uos latere debet amici ꝙ ad tempus iniqui se demones astu subducūt: ut dum maxima uitia ueluti minima negligimus iam insanabiliter egrotemus. Sicut lapis acutus angelis asp. Si aliis lapidibus contundatur: & colidat omne illud acumen amittit. Solidaqꝫ tuis asperitas contrita dissoluitur: fitqꝫ rotundus atqꝫ leuis. Ita & anima dura atqꝫ ad iracondiam prona si dure & iraconde uirorū multitudini admisceatur: atqꝫ cum eis una degat: alterum e duobus sustinet: aut enim extollerantie uirtute proprium curabit. uulnus aut si iniuriis fatigata cesserit suam penitus. Infirmitatem noscet: ꝗ sibi ignauia & fuga ueluti speculū ꝗdā ante oculos ponet: furibūdus est caducus uolūtarius: qui dū āticipatur inuitus cadens: colliditur atqꝫ disrūpit. Nihil minus penitentibꝫ cōuenit ꝗ concitatus furor. Quippe cōuersio summa indiget humilitate. Hi uero maximi t ioris argumētū est: si is demū supme hūilitatis e minus eē ꝑ ꝯfesso hēt: ut eo ēt ꝑsēte a quo irritamur sereno illū ac trāqllo corde diligamꝰ:

is sine dubio finis furoris erit: si soli dū degimus aduersus eum qui nos in aliquo leserit & uerbis & gestibus repugnantes utamur. Si spiritus sanctus anime pax & diffinitur & est: nichil eque ut furor eius a nobis presentiam segregare poterit. Cum permultas atq; diras furoris species agnouerimus unam ipsius solāq; progeniem (& si adulteram) utilem tamē esse deprehendimus: Vidi enim nōnullos qui cū usq; ad insaniam excanduissent: diuturnamq; adeo ac penitus immedulis insitam iniuriarū memoriam euomuissent per uitium illius commotionis fuisse liberatos: cum is qui eos leserat prioris diuturniq; doloris illos uel penitentia uel satisfactiōe curasset. Vidi item alios qui irrationabili lōganimitatis specie ex silentio memoriam illate iniurie in intimis recondiderunt eosq; insanis deteriores atq; infeliciores esse iudicaui: qppe p attramētū cōlūbe cādorē demoliti essent sūma igit aduersū serpentē istū cura & diligētia pugnādū ē & ipse eni naturā habet adiutricem non secus q̄ turpis concupiscentie coluber. Vidi nōnullos iracōdie furiis succēsos p amaritudine aī cibū ab se oīno reiecisse: q tū ex hac irrōnabili ɔcupiscentia uel ɔtinētia uenena uenenis adiecerūt

uidi item alios cum ueluti rationabilem cau
ſam furoris nacti eſſent gulle & illecebris ſe
ipſos addixiſſe:ac ueluti ex fouea i precipitiū
corruere. Alios item aſpexi prudentiores qui
peritorū more medicorū utriſq; cōmixtis ex
equabili & moderata conſolatione maxima
emolumenta cōſecuti ſunt. Nonnunq̄ mode
rata melodia furorem optime lenit & mitigat
ſepe uero ea que immoderata eſt & importu
na cum uoluptate coniungitur. Ea igitur ſic
demū optime utemur ſi ipa aptiſſime ad nor
mā dirigamus. Cum ſederem aliquando cu
iuſdam neceſſitatis cauſa iuxta quorundam
ſolitariorum celulam audiui illos perdicum
more itus ſūma amaritudine & furore apud
ſe corrixantes atq; in eius perſonam qui ſe le
ſerat tanq̄ his preſens eſſet petulantiſſime in
ſilientes Quos ego ne ultra in ſolitudine ſe
derent pie & fideliter monui nolēt ex homi
nibus demones fieri uidi rurſus alios cor
de laſciuo : ac lubricos eſcarum nimietate
diſtendi : qui mites ſe eſſe : & blādos : at
q;(ut ita dixerim)amatores fratrum ſimulan
tes:perſonam ſibi ſanctitatis & honeſtatis im
ponerent:quos ut ſolitudinem ſectarētur hor
tatus ſum ueluti ferramentum quiddam lu-

xui & escarum nimietati inimicum si nolent ex rationabili in brutam naturam miserabiliter decidere. Cum uero quidam mihi utrisq; se miserabilius efferri dicerent eos ego sue uoluntatis arbitrium sequi prorsus ihibui: eorumq; pceptoribus hoc amice sugessi ut hūc aliquando nonnunq̄ uero illum ordinē eos sequi permitterent. Dum illi per omnia rectori atq; gubernatori ceruice summissa perfecte obtemperaretur is quidem uoluptatibus studet seipsum fortassis: aut & alterum suorum morum discipulum corrumpere ac perdere solet iracundus uero lupi in morem gregē totum sepe perturbat: animasq; plurimas humilimas uulnerat. Graue quidem est oculum cordis pre furore turbare secundum ps. testimonium dicētis: Turbatus est a furore oculus meus lōge uero grauius & labiis ēt animi impetum exprimere. Grauissimum autem ac totius monastice & angelice diuineque conuersationis alienum oio atque inimicū manibus quoq; furori satisfacere. si festucam alterius sanare uis uel magis tibi uelle uideris: Noli pro scalpello trabem hanc uelle recidere atq; retundere. Trabs quippe sermo durus est gestusq;. Indecorus. Scalpellum uero mansue

ta doctrina mittisq reprehensio argue enim in quid in crepa obsecra non aut etiam partute Si uero & hoc fieri opporteat raro omnio ne tuncquidem parte ipsum facere debebis. Si diligentius ispiciamus animaduertemus pleros q ex his qui iracundie facibus ex agitatur prope ieiunare uigilare quietem solitudinis sectari: Est enim ea uersutissimi demonis intentio idq summopere inquirit ut ueluti per rationabilem occasionem penitentie & luctus eas materias que morbo huic incrementa dare possint sequedas illis psuadeat. Si lupus unus (ut antea diximus) gregem totum auxilio demonis perturbare potest: & unus profecto sapientissimo frater: uelut uter oleo repletus angeli adiutorio fretus fluctuum rabiem in serenitatis tranquillitate conuertere: nauemq seruabit illesam ac pro magnitudine iudicii q prior ille pmeruit mercedem adeo refert pfectus forma oibus factus. Initiu bte tolleratie est in amaritudine & dolore anime ignominias suscipere: mediu uero eas tollerare sine merore finis autem & consummatio sumam

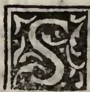
illas laudem existimare. Gaudeas post ualeas secunde. Sed tu felix ac beatus tertie quippe q in domino exultas. Notaui miserandum omnino spectaculum in his qui iracundie inseruiunt q illis latenter ex elatione contingit: indignati enim eo q ira fuissent superati rursus irascebantur. Admiratusq sum cum intuerer illos ruina ruinam ulciscentes ac peccato peccatum persequentes miseratus sum: demonũ q uersutiam stupens parũ abfuit quin de mea ipsius uita desperarem. Siqui se ipsum tumore & iracundia nequitiaq & simulatione facile superari perspiciens contra hec mansuetudinis & tollerantie ancipitem gladium educere instituit: hi profectus ueluti fulonum salutarem officinam fratrum monasterium ingredi laboret: atq eorum qui maxime duri & immittes sunt: siquidem hec uitia perfecte exuere cupit. ut illic ex contumeliis & ignominiis: dum fratrum uexationibus extenditur atq intellectualiter pulsatur fortassis uero etiam sensibiliter calcibusq tunditur & conculcatur: sordesq aie illius uestes macularẽt diluat. Ipsa te plebeia uox psuadeat pbrũ & ptũeliã lauacrũ

esse ultiorum anime.Solent enim seculares cum aliquem in faciem ignominiis & contumeliis respserint gloriãtes ad alios dicere laui illum.Qui profecto uerum est.Alia in his qui ad huc rudes inbuuntur ex fletu in est iracũdie necatio Et alia in his qui perfecti sunt cõmotionis commoda cessatio . Quippe prior illa lacris ueluti freno quodam ligata est.hec uelut serpens a btã tranquilitate ueluti a gladio quodam accutissimo neccata ẽ.uidi ego tres una monachos iniuriis affectos ex quibus unus mordebatur quidem iniuriis atq; perturbabatur . sed tamen silentio premebat iracũdiam, alius uero gaudebat quidem ex lucro suo sed eiusqui se maledictis in sectatus fuerat peccato augebatur . Tertius uero proximi tantum damna secum uoluens uim ardentium lacrimarum perfundebat.Erat q; suaue spectaculũ timoris & mercedis & caritatis operarios aspicere.Sicuti corporum febris cum una sit non unã sed plures habet sui occasiones ardoris.Ita & furor atq; commotio fortassis uero aliarum spiritierum perturbatio nũ quoq; nostrarũ plurimas ac uarias occasiones & causas habere noscuntur . Quo circha possibile non est ,tantam rerum uarietatem.eodẽmodo diffinire.sed magis cõsiliũ ex

animo meo do ut pro solicito egrotantiũ stu
dio quisq; medicine compendium inquira
mus. Primum itaq; remedium erit: ut quisq;
causam sui doloris agnoscat. Causa quippe
cognita contra hanc medicamenti etiam au
xilium ex prouidentia dei spiritualiumq; ui
rorum diligẽtia suscipiemus. Qui nobiscum
in domino una ingredi cupiunt nostro exẽ
plo admoniti i illud propositum nobis: Inter
lectuale iudicium ingrediãtur predictasq; tur
bationes siue causas quodãmodo sub obscu
re simul examinent. Vinciatur iam tyramnus
iste mansuetudinis nexibus. Flagelloq; lõga
nimitatis uerberatus atq; a caritate pertractus
sistatur tribunali rationis: Atq; ut cõuenit exa
minetur & ita discutiatur. Dic nobis ostulte &
turpissime genitoris tui & eius que te male
peperit appellationem: filiorumq; tuorum &
sceleratissimarum filiarum. Preterea & eorũ
qui te debellant & necaturi sunt nomina edi
cito: Ille uero sic iterrogatus ita respõdere ui
debatur. Plurime generationes mee sunt nec
unus mihi pater est. Matres uero mee sũt ian
nis gloria. cupiditas castrimargia. Nonnun
quam uero & fornicatio. Qui autem me ge
nuit fastus appellatur. Porro filie mee memo
ria iniuriarum inimicitia disceptatio & odiũ

Aduersarie uero mee:quibus nūc uinctus te-
neor:que his obiecte sunt. Mãsuetudo : & in
irascentia.Ea aūt que mihi insidiatur:humili-
tas dicitur:quis uero illam genuit: loco suo il
lam interrogate.

De memoria Iniuriarum Gradus Nonus.

Ancte quidem uirtutes Iacob sca
le cõparãtur.uitia uero nepharia:
ei q̃ cecidisse legit̃ ex Petri sūmi
apostoli mãibꝫ cathene & ille qdē
simul nexe:atq; alt̃i ad alterã trãsmittētes ī ce
lū sustollūt amatores suos uitia uero se inui-
cē gignere atq; artissime cõplecti cõsueuerūt
Quo circa cū iã audierimus ĩplacabilē furorē
pgeniē suã memoriã iniuriaꝝ appellãtē d ea
nūc:inuitãte nos tpe loquamur.Memoria in
iuriaꝝ ē furoris dementia:pctõꝝ custos.iusti-
tie odiū:uirtutū pditio:uenenū aīe:mētis assi-
duus:uermis orõnis cõfusio.depcatõis excisio
caritatis alienatio.clauis fixus:iniocūdus sen-
sus:q ī amaritudinis suauitate diligitur: iuge
peccatū:nūq̃ dormiens iniqtas horis singulis
admissa malitia.ē istud quoq; tenebrosum ac
molestissimū uitiū inuiscatū dico.i. iniuriarū
memoriã unū ex his q̃ generãtur nec gignūt:
iue ēt gignunt:atq; iõ plura de illo loq̃ uolu-

mus: q iracūdiā sedauit his huiusmōi memoriā pemit. Dū.n. uiuit pater filios generare nō cessat. Qui caritatē possidet iracōdiā ab se fugauit. Qui āt inimicitias exercet īportunos sibi labores cōgregat: caritatis mensa dissoluit odiū. & dona mūdissima emoliūt aīam: mēsa neglecta mater cōfidentie. & p fenestrā caritatis uentris ingluuies īgreditur: aīaduerti odiū: uinculū fornicationis diuturnū dirupisse: memoriāq; iniuriaꝝ illic iā mirabiliter & preter spem pseuerasse: Mirandum sane spectaculū demonē a demone sanari conspicere: sed hoc fortassis ē ex dispēsatiōe opus dei nō demonū lōgissime a caritate ualida: & naturali. remota est memoria iniuriaꝝ: eiq; facile appropiabit fornicatio: uideasq; latenter in colūba corrūptionē. Iōquē mordet iniuriaꝝ memoria: aduersus demones id magis patiat: & quē delectat blādū inimicitiaꝝ uenenatūq; odiū: corpori suo semp̄ i festus inimicus sit. Amicus ingratus ac dolosus: caro est: & si foueatur amplius ledit. Solet scripturas diserere memoria īiuriaꝝ atq; ad ꝑprie affectionis sensum sci spiritus eloqa uiolēter attrahere. Cōfūdat huiusmōi yhu orō: q̄si iniuriaꝝ q̄ mēoriā seruē: cū illo dicere nō possum. Si p igētē luctā hmōi puersitatē oīo d̄struere nō ualeas saltē uerbis

& corporis habitu inimico tuo te penitere si-
gnifica.ut uel hanc ad illum:|simulationē diu
tiu3 ueritus:perfecte tandem illum diligere co
garis:a conscientia ueluti ab igne quodā assi
due admonitus.Hac uero putredine & peste
tum demum te perfecte curatum intellige:nō
cum pro eo:qui te contristauit oraueris.nō cū
illum muneribus effeceris:non cum ad men-
sam tuam eum perduxeris:sed cum cognita il
lius aliqua calamitate:siue corporali siue spiri
tuali.quasi ipse eam perpessus fueris:ita te au-
gi dolore atq3 illachrimari perspexeris. Mona
chus solitarius:qui hanc seruat i semetipō me
moriam:aspis nidificans est : letale uirus secū
ubiq3 circūferens.Memoria passionū Iesu hu-
iusmodi curabit animam dum in illius clemē
tiam a c tollerantiam intuens ualide confusa
erubescit.Ligno putrido intrinsecus gignun-
tur uermes:& mitissimus moribus quietique
adultere coheret iracondia.Qui hanc eicit re
missionem reperit.Qui uero illi agglutinatus
est miseratione priuatur.laboribus se quidam
ac doloribus ut ueniam mererentur exposue
runt.hos tamen uir : qui iniurias obliuiscitur
facile anticipauit.Siquidem illud uerissimum
est quo dicitur.dimittite celerius & copiose di
mittetur uobis:uere germaneq3 penitentie cer

tum argumentum est obliuio iniuriarũ. Qui uero inicitias tenet & se penitere existimat similis ẽ ei q se ĩ sõnis currere putat. uidi Iniuriarum memores dum de huiusmodi salutari obliuione admonerent. uerba sua reueritos ab hoc quieuisse uitio & peste. Nemo huiusmodi ob tenebrationem simplex esse ac tenue uitium existimet. Solet enim ad ipsos quoq; spirituales uiros sepius extendi.

De Detractione Gradus Decimus:

Nullus. reor prudentium & recte sẽtientium ex odio & iniuriarũ memoria detractionem nasci refragabitur. Quo circha & post maiores suos: ueluti in serie constituta est detractio est proles odii tenuis langor pinguis: & ocula ac latens sanguisuga: que caritatis omnem consumit ac demolitur sanguinem. dilectionis simulatio. cordis sordes ac duritiam parans. castitatisq; exterminatio. Sicuti quedã sunt adolescentule que mala sine ullo uerecundie rubore operantur. Nonnulle uero que grauiora his clam ac uerecundius faciũt Ita in passionibus ignominile fieri uideas: huiusmodi uero adolescentule sunt. Simulatio nequitia meror memoria illate iniurie cordisq; detractio que alia suggerere uidentur: &

ad alia intente sunt. Audiui detrahētes quos-dam eosq; protinus increpatione coercui qui cū mihi satisfacere uellēt. Hoc se ex eius cari tate & cura cui detrahebant facere dixerunt Ego uero eis. quiescite inquam. atq; ab hu-iusmodi caritate cessate. Ne ille mentiatur q ait detrahentem secreto proximo suo' hunc persequebar. Si te dicis diligere clam ora ne que obiurges mirum hunc quippe caritatis modum deus libentissime suscipit. Neq; istud cogitare obmittas': si te abiudicando peccan tem sobrium omnino seruare cupis q & Iu-das in choro discipulorum fuit. Et latro in ho micidarum numero mira tamen in uno tem poris momento utrisq; facta est retributio & commutatio. Si quis detractionis spiritum su perare cupit non peccanti fratri sed suggeren ti demōi causam sceleris ascribat. Nullus enī est qui in deum peccare uelit & si omnes non coacte sed sponte peccamus uidi aperte pec cantem atq; occulte penitentiā agentē & quē ut neqssimū iudicauerā Inueni pudicū ac so briū apud deū existiati. Cū illū p cōuersionē & penitentiā sibi propitiū fecisset. Noli eum uereri qui apud te proximo detrait hityma uero dicito ei. Quiesce frater. Ego in his que grauiora sunt quottidie delinquo illum ergo

quomodo damnare possum? hoc enim uni- 88
co medicamento duo illa lucraberis q & te
ipsum & proximum curabis. est inter reliquas
que ad remissionem peccatorum ducunt &
ista ad modũ compendiosa uia. s. a iudicãdo
abstinere, siquidem id uerissime dicitur. Noli
te iudicare & nõ Judicabimini. Alienissimo
est ab aqua ignis. ita & iudicare ab eo qui pe
nitere cupit ẽt si in ipõ aĩe a corpore digressu
quenpiam peccare uideris ne tum illum qui
dem damnare audeas. Incertum est enim ho
minibus iudicium dei in magnis quidem de
lictis aperte lapsi sunt maiora uero clam opa
ti sunt: seducti sunt ergo qui libenter aliorum
mores corripiunt. Fumum pro sole amplectẽ
tes. Audite me obsecro audite pessimi alioq
iudices si uerum est. ut est profecto uerissimũ
q i quo iudicio iudicaueritis iudicabimini: p
culdubio in quibus causati fuerimus proxi-
mum. in eadem quoq ipsi incidemus siue
spiritualia illa fuerint siue corporalia. Neque
aliter fieri potest. Qui celeres nimiumq dili-
gentes proximi iudices sunt. Hoc id circo pa
tiuntur quia nũdum suorum peccatorum fi-
xam ac perfectam memoriam curamq susce
perunt. Nã si qs a moto ꝓprii amoris uelami
ne mala sua diligẽter ĩspiciat nullius iã rei al

terius in hac uita curam geret id apud se re
putans tempus sibi sufficere non posse quo se
ipsum lugeat: etiam si centum annos uixe
rit: etiam si iordanem fluuium in lachrimas
uersum ex oculis suis manare perspexerit. No
taui luctum nec ullum in eo de tractionis aut
condemnationis uestigium inueni aut pecca
re nos demones urgent aut cum non pecca
uerimus iudicare peccantes ut per hoc secun
dum primũ illud homicide inquiuent. In hoc
scito eos qui memoriã illate sibi iniurie seruãt
atq inuidos aperte dignosci ꝗ doctrinam &
opera uirtutesq proximi libenter & facile ui
tuperant & calumniantur spiritu odii misera
biliter precipitati ac demersi. Vidi quosdam
clam ac sine arbitris scelera penitus horrenda
ꝑpetrare: qui ꝗ putarent se esse mundissimos
eis qui publice leuia aliqua admittunt gra-
uissime imminebant. Iudicare est impudens
direptio diuine dignitatis. Condemnare au
tem anime proprie uirtutis sicuti elatio sola
absq alio uitio comite perdere se habentem
potest ita & iudicandi uicium & si solũ in no
bis fuerit perfecte nos ꝑdere ualebit. Si quidẽ
& phariseus ille ex hoc solo cõdẽnatus est bo
nus & probus uue lector matura acina come
dẽs acerba legere nunꝗ patietur. Porro gratĩ

uiri ac prudētis animus quotquot in aliis uir 83
tutes ispexerit studiosissime notabit insipiens uero querelas defectusq; perscrutabitur. De quo & dictum est scrutati sunt iniquitates defecerunt scrutantes scrutatiões. Neq; si oculis tuis peccatum uideris condemnes neq; illis credas. sepius enim falluntur. & ipsi.

De loquacitate Gradus Vndecimus.

d Iximus in precedentibus breuiter q̃ sit periculi plenissimum utq; eis quoque qui spirituales uidentur Nõnũq̃ subrepat iudicare proxios Imo uero iudicari atq; alingua cruciari. Nũc uero causam iã & ianuã p quã ingreditur & egreditur consequens est paucis eloq suoq; loco statuere. Loquacitas est ianis glorie sedes p quã seipsã iudicare atq; in publicũ pducere solita est: loquacitas est ignorantie certũ argumentũ detractionis ianua. scurilitatis dux mẽdatii opifex compunctiõis desolatio. Accidie auctor siue euocatrix somni p̃cursor intente fixeq; cogitationis dissipatio. Custodie exterminatio. Cõtra uero taciturnitas in cogitatõe mater ẽ oratiõis. Captiuitatis reuocatio ignis diuini amoris obseruatio cogitationũ diligẽs inspectio. Specula hostiũ carcer luctus: lacrimarũ amica. memorie mortis opatrix suppliciorum

pictor iudicii indagatrix sagax meroris submi nistratrix inimica fiducie quietis coniunx.am bitiose doctrine aduersatrix.scientie adiectio. Speculationis opifex secretus in deum profe ctus.occultus ascēsus: Qui peccata cognoscit continet linguā suā. Qui uero loquax est mū dū se ipsum ut oportet agnouit. Studiosus si lentii apropiat deo ipsiq3 iugiter in abdito cor dis assistens illustratur ab eo. Yesu silentiū ad mirationi & reuerentie pillato fuit. Viriq3 quie ta & silens uox profligauit inanem gloriā uer bū dixit petrus & fleuit amariter. Quia illius i memor fuit qui ait. Dixi custodiā.ui.m.v.d.i. .l.mea. Alteriusq3 dicētis. Melius est e sublimi cadere in terram:q̄ ex lingua cadere. Plura de his equidem scribere nolo. & si plures me hu ius uitii astu tius id facere hortentur audiui tamen aliquando uirum quendā cuius apud me plurimū ualebat auctoritas. Cū de solitu dinis quiete loqueretur afferentem loquacita tē ex uno horū penitus gigni aut.s.ex peruer sione & iniqua intēperantiq3 cōsuetudine.lin gua enī mēbrū corporis cū sit:n.quo iā erudi ta fuerit eius cōsuetudinē requirit. Aut rursus in his qui in certamine sunt maxime uero ex inani gloria. Nōnūq̄ uero ex ingluuie uentris Quo circa plurimi sepe cū frenarēt uētrē uio

lentia iã ac debilitate quadã & linguã & eius uerbositatẽ cõcluserũt. Qui curã sui exitus ges sit circuncidit uerba & qui possidet animi lu ctũ: ut ab igne ita fugit a loquacitate. Qui dili git solitudinis quietẽ clausit os suũ. Qui uero processionibus gaudet hunc uicium hoc cel la ɔ̃turbat. Qui altissimi diuiq ignis flagrãtiã sẽsit is nõ secusq̃ ãnis fumũ oẽm fugit hoium cetũ apẽ qppe fumus exagitat huius uero pro posito cetus hoium cõtratius. Paucorũ re uera est aquã nullis aggerũ molibus septã suis mea tibus arcere. Sed multo pãdorũ est incõtinẽs edomare os.

De mendatio. Gradus. xii.

e X lapide quidẽ ac ferro excutitur ignis ex loquacitate uero ac iocis mẽdaciũ nascitur. Mendatium est caritatis exterminatio. periurium uero dei abnegatio. Nullus recte sentientium parũ eẽ mẽdatii peccatũ existimat. Quippe cõ tra nullũ uitiũ terribiliori snia spẽs sãcts usus ẽ. Sicut ait dauid ad deũ pdes oẽs qloquũtur mẽ datiũ. qd iã illi passuri sunt qui iuramentis mẽ datia coniungunt & consuunt. Vidi non nullos mẽdatiis gloriari eisq se honestari pu-

are qui cum iocis ociosoq; sermoni ridicula non nulla subtexerent audiētium luctus miserabiliter demoliti sunt. Quotiens demones ab huiusmodi faceciarum auditu ueluti a pestillentia morbositatis post inchoationem grauis ac molesti auctoris nos fugere uelle pspexerint. tunc uero iā gemina nos ista cogitatione illaqueare nituntur nobis ita suggerentes. Noli contristare fratrem talia narrantem aut certe noli te ipsum ceteris astantibus meliorē diuinarumq; rerum studiosiorem iudicare. Exili cicius nec moram ullam ibi feceris. Sin alias in oratione tua ridiculosarum rerū tibi ymagines finges neq; ind fugias solum uerum & iniquum cetum religiosa seueritate dissolue mortis atq; iudicii mentionem in medium adducens. Est quippe prestātius ex hoc te fortasse modicum inani gloria respergi ut plurimis ita inueniaris utilitatis auctor. quam per ignauum & improbum silentium tibi pariter & aliis detrimenti causa fieri. Simulatio mendacii mater est sepe uero etiam materia. Quippe quidam simulationē nichil aliud esse diffiniunt quam mendatii meditationem atq; opificem agglutinatum sibi atq; connexum habentem Iusiurandūm Qui timorē domini possidet alienissimus est

à mendatio. Judicem habens in corruptum 85
conscientiam suam. sicut in perturbationibꝫ
reliquis damni differẽtiam agnoscimus ita &
in mendatio quoqꝫ.Aliter enim ille iudicatur
qui per supplicii timorem.Aliter qui nullo pro
posito mentitur.Alius deliciarum mentitur.
causa.Alius uoluptatis gratia . Alius ut astã
tibus moueat risum.Alius uero ut insidietur
fratri eumqꝫ detrimẽto aliquo afficiat. Ex cru
ciatibus principum deletur mendacium.ex
lacrimarum uero multitudine in finem peri
mitur.Dispensationem allegat.Qui menda-
tium suggerit:& perditionem animę sepe iu
stitiam existimat. Raab se imitari argumenta
tur qui mendacia confingit per que perditio
ne sua aliorum salutem semoliri dicit:Cum a
mendacio mundi fuerimus tamen si ita ali-
quando necesse sit tempore admoniti ipsum
cum timore subeamus nescit puer mendati-
um ita ne anima quidem que fuerit ab iniq
tate omnino aliena.Qui uino exilaratus fue
rit:& si nolit uera in omnibus dicet Qui uero
compunctione fuerit inebriatus mentiri non
poterit.

De Accidia Gradus.xiii

Nus & hic. Nõnunquam ex loqu
citatis ramis est: ut iam i prioribus
diximus Priaq; ꝓgenies: accidia ẽ
Quo circa congruum illi ordinẽ i
neqssima cathena distribuimus. Accidia ẽ ai
remissio: mentis resolutio: neglectio uite mo-
nastice: professionis odiũ: e cellula item pro-
dire hortaẗ sonitũ aliquẽ: aut fragorẽ pedũq;
strepitum excitans. Qui seipm luget: accidiam
nescit. hoc seculares beatos dicit. Deum ut in
clementẽ & in misericordem calumniatur: est
in psalmodia inualida. In oratione imbecillis
In ministerio ferrea: in opere manuum impi
gra in obedientia improba. uir bene subie-
ctus alienus est ab accidia: & per ea que sensi
bilia sunt ad ĩtellectualia proficit. Cenobium
accidie resistit. uiro autem solitario: hec ĩdiui
dua in eternum comes est: neq; illũ ante mor
tem deseret quottidieq; dum uixerit illum op
pugnabit. Hec anachorite celulam ĩstituita sub-
risit atq; appropinquans iuxta sibi tabernacu
lum fixit. Mane primo languentes medicus
uisitat: accidia uero monachos circa meridiẽ.
hospitum susceptionem accidia suggerit: atq;
per laborem manuũ elimosinas fieri precatur
uisitare ĩfirmos hortatur alacriter: Illius admo
nẽs qui in euãgelio dixit. Infirmus eram & ui

sitastis me:ad merore aliquo affectos ac pusil- 86
lanimes ut proficiscamur inducit. Consolari
pusillanimes:ipsa pusillanimis suggerens. Ad
orationem stantes necessarie cuiuspiam rei
admonet omnemq3 mouet artem ut ide nos
aliqua:ueluti rationabili fune ipa nos irratio
nabilis attrahat tribus horis horrorem:dolorē
capitis:febremq3 ac uertiginem accidie spiri-
tus fecit. At ubi hora nona superuenit conua
luit modice: mēsa uero posita astratu exilit:&
cum orationis tempus remeauit:rursum cor-
pus grauari cepit:in oratione assistentes iterū
somno demersit importunisq3 oscitationibus
uersum ex ore dirripuit. uitia quidem pertur-
bationesq3 relique:una aliqua uirtute singule
euacuātur. Accidia uero monacho mors est:
q̄ si se iugiter cōtinet uirilis ac robusta aīa:mor
tuā esu scitauit mētē. Accidia uero: ac desidia
totas uirtutū opes simul dissipauit:cū sit hoc
unum ex octo. uitiis principalibus oīo grauis
simū q̄ in illis fieri cōsequēs est:i isto quoq3 fa
ciamus. & illud tam̄ p̄terea addamus:nisi aga
tur psalmodia non apparet accidia:cōsūmata
q3 si nasi apti sunt oculi. Accidie maxime tem
pore:uiolēti elucēt. Nihil.n.eq3 ut accidia mo
nacho tot corōas p̄at Si cōsideres diligentius i
uēies eā stātes pedib9 oppugnare lassitudie se-

dentibus:ut ſup parietem ſe reclinent perſua dere.uinciatur & hic tyrannus a peccatorum memoria cedatur ab opere manuum. traha tur a futurorum bonorum intenta cogitatio ne.aſtanſq; ut conuenit interrogetur.Dic no bis o tu temiſſe ac diſſolute:quis te male ge nuit:aut qui ſunt nepotes tui:qui ue te oppu gnantes:uel qui ſit interfector tuus: ille uero pcũtantibus ita reſpondeat.Qui uero mihi p ſolitudinis quietem cedunt cum his una de go.Ego in his qui uere obediens ſunt:nõ ha beo ubi caput reclinem.Que mihi nomen de derunt plurime ſunt. Interdum enim inſenſi bilitas anime quandoq; uero irreminiſcentia quedam atq; obliuio celeſtium.Nonnunquã etiam immenſa laborum magnitudo.Stirpes uero mee locorum mutationes ſunt:que me cum fiunt in obedientia ſpiritualis patris futu ri iudicii obliuio. Nonnunquam uero etiam profeſſionis derelictio.Porro aduerſarie me a quibus nũc uictus teneor pſalmodia: opi ma nuum coniuncta mortiſq; memoria.Que ue ro me penitus necat oratio eſt adiuncta futu rorũ bonorum firmiſſime ſpei.quis uero ora tionem genuerit ipſam interrogate.

De Gula Gradus.xiiii.

d E gulla. Loqui instituentes si nunquam alias: Hunc maxime cõtrahat nos ipos philosophari ꝓposuimus. Mirũ eni: si quis unquã hac liber euasit? nisi forte qui sepulchrum habitauerit. Castimargia est simulatio uentris. Cum enim saciatus fuerit i digere se clamat: & cum distentus atq; disruptus uociferatur exuriem. Castimargia est saporum uariorumq; liquaminum opifex: suauitatis fons. Obstruxisti uenam & aliunde prorumpit: hac quoq; aggeribus obruta uiam sibi aliam fecit. Exstinxisti flámam & aliunde reuixit Itaq; rursus extincta superatus ab alia es: Castimargia est oculorum seductio. modica suscipiens: & uniuersa simul absorbere suggerens. Aduersus castimargiam sepe inanis gloria inimicitias gerit: & super infelici monacho quasi uenali mancipio inuicem pugnant. Hęc illum ut ieiunium soluat: impellit. Illa q̃ ut uirtutem abstinentiã prodat: oĩbus urget: sapiens monachus: utrãq; uitabit: & suo tempore alteram altera arcebit: & a se penitus abiciet. Carnis igne crescente illam puniamus: atq; i omni tempore & loco: abstinentiam seruemus. At cũ sedatus extinctusq; fuerit: ꝙ quidem dum i uita sumus fieri uix posse puto. Tunc iam opus nostrum

âtq̃ abſtinentiã celemus. uidi nõnunquã illu ſione demonum ſeniores aliquos benedi- ctione ſua iuuenes nõ ſibi ſubditos ad potan dum uinum atq̃ ad remittendum abſtinen tiam reliquam hortari. His ſi fuerit ꝓbate ui te atq̃ auctoritatis habuerintq̃ teſtimoniũ in domino obtemperandum eſt moderate tam̃ ſi uero negligentiores ſint huiuſmodi illorũ benedictionẽ nõ curamꝰ. Atq̃ potiſſimũ ſi ad huc carnis ardoribꝰ ĩfeſtãur putauit. Euagriꝰ ſapientiſſimũ ſe omniũ alacritate ſenſus fieri ſed fraudem paſſus ſibi mentitus eſt miſer in ſcipientiumq̃ Inſcipientiſſimus ex hoc ipſo oſtenſus eſt. Quod ut in pleriſq̃ aliis ita & in hoc quoq̃ aĩaduerti poteſt. Ait enim quodã cum uarios delicatoſq̃ cibos anima concupi ſcit pane anguſtetur & aqua. ſimile enim qui dam dicere uidetur ac ſi puero preciperet ut ſcalarum gradus omnes uno paſſu repen te conſcẽderet. Quam nos ipſius irrationabi lẽ ſniam uertẽtes ita dicimꝰ cũ uarios delica toſq̃ cibos aĩa cõcupiſcit & q̃rit nature ꝓpriũ aliquid uidetur inquirere. Quo circa ſum- ma induſtria contra huiuſmodi callidiſſimã inſidiatricẽ uigilandũ eſt alioquin grauiſſi- mũ ꝯtra nos excitabit bellũ ruieq̃ laq̃os para

bit primũ itaq; abſcidamus a nobis eos cibos 88
qui impugnare poſſunt tum uero etiam cali
dos nec oleum flame adiciamus. Deinde ue
ro ſuaues quoq; ac delicatos ſi fieri poteſt eos
cibos corpori indigeamus qui facile repleant
& maxime leues uileſq; & exigui ſunt ut ex re
plectione facili ĩexplebilem eius auiditatem
faciemus. Per exiguitatem uero leuitatem atq;
uilitatem celeri digeſtione ſecuta cito reſpira
re poſſumus animo atq; calore tanq̃ a flagel
lo liberemur ſi diligentius intueamur anima
uertemus quotquot ſunt ex rebus ſpirantibus
cibi eos oẽs ſuo calore ĩ nobis incẽtiuũ excita
re libidinis. Ride eum ſpiritum qui tibi poſt ci
bum & conſuetam refectionis horam ut diffe
rat improbe ſuggeat cum enim non a hora ſu
peruenerit priorem abnegauit concordiam.
Alia in ſontibus. alia reis continentia conue
nit. Illis enim corporis motus inſignum eſt iſti
uero uſq; ad mortẽ & finem aduerſus hoc in
exorabiliter atque irreconciabiliter ſe habe-
ant ac priores illi iugum quidem per animi
moderationem ſeruare uolunt ſequentes ue
ro deum per anime merorẽ perpetuãq; com
punctionem ſibi placare ſtudent. Tempus le
titie & conſolationis pfecto quidẽ uiro eſt cũ
nulla rerũ mortaliũ angitur cura ei uero qui

adhuc in certamie est colluctationis tempus uitioso autem festiuitas:festiuitatem: celebritasq; celebritatum.Insomnia ciborum & dapũ in corde:gulle:deditorum.Iudiciorũq;: & cruciatuum in corde lugentium.Escarum facietas fornicationis est mater. Afflictio aũt uentris caritatem parit. Qui leonem blanda demulcet manu: nonnunquam illum mansuescit.Qui uero corpus obsequiis fouet:ipm amplius efferauit.gaudet iudeus sabbato: & diẽ festo. Monachus uero gulle deditus sabbato die & dominico.ante tempus computat pascha:& ante plurimos dies epistolas parat.Secum noluit attonitus famulus uentris:quibus cibis epulabitur.dei autem seruus quibus gratiis ditabitur.Mox ut aduenit hospes: in caritate totus ex gulle cõcupiscentia mouetur: detrimentumq; suum consolationem fratris existimat:In aduentu quorundam uinum bibere statuit & dum uirtutem abstinentie sibi uidetur occulere uicii seruus efficitur: Contine uẽtrem ne ipe ab eo tenearis: tuncq; incipias cum rubore confusionis cõtinere. Nore quid dixerim qui in secretam foueam inciderunt uiri autem eunuchi hoc experti non sunt uentrem cogitatione sempiterni ignis circumcidamus. Quidam enim cum huic obtemperas-

sent postremo membra sua absciderũt duplicemq mortem sibi consciuerũt. Animaduertimus si inquiramus diligentius: Naufragia nostra omnia ab isto fieri mens ieiunantis cũ sobrietate orat intemperãtis autem impletur immundis ymaginibus. uetris saturitas exsiccauit fontes: sin uero ille siccetur pariet latices. Qui uentri dum obsequitur fornicationis spiritum uincere uult is ei similis est qui oleo. Incendium extiguere nititur. Si affligatur uenter. humiliabitur cor. Sin autem ille foueatur. Superbit cogitatio. considera te ipsũ pria diei hora meridie & uespe anteq̃ sũas cibũ atq ex hoc adisces ieiunii utilitatẽ. Exultat namq mane atq appropinquat cogitatio Sexta uero cum aduenerit aliquãto remissio fit. Circa uero solis occasum prorsus humiliatur. Afflige uentrem & omnino frenabitur lingua. Quippe multitudine escarum h nervos accipit. Pugnans pugna aduersus uentrem & sobrietati propter hunc maxime stude. Nam si modicum laboraueris continuo erit dominus adiutor tuus & cohoperabitur tibi. Laxi & moliti utres capatiores fiunt. sin autem negligantur minus capient. Qui uentrem ingurgitat dilatauit intestina. Qui uero aduersus hunc pugnat cõ traxit ac restrinxit

illa his autem restrictis nil opus est pluribu᷑ cibis.tuncq̃ iam naturaliter ieiunantes efficimur.Sitis nonnunquam sedauit sitim fame uero famē abscidere & durū ē & ipossibile: si q̄d̄o te uicerit.hunc doma laboribꝫ.Quod si per infirmitatem id fieri nō potest : uigiliis aduersus rursus pugna.si grauātur oculi opꝫ manuum arripe.Sin uero non ad sit somnus noli id tangere.Nam possibile non est deo & mamone hoc est deo & operi manuum mentem assistere.Neq̃ illud te lateat ꝙ plerunq̃ demon stomacho insidet nostro facitq̃ ut homo nunquā satietur.etiā si uniuersam comedent egyptum totūq̃ nilū biberit:Post cibum gule iniquus sp̄s abscedit : fornicationisq̃ in nobis spiritum immittit . Illiq̃ quid fecerit nūcians apprehende īquit illū occupa & cōturba.nam uentre distento non multum ī deiciendo laborabis.Qui cum uenerit.Cōtinuo subridet:somnoq̃ deuinctis nostrjs manibus & pedibus omnia quecūq̃ uoluerit facit atq̃ animam nostram corpusque contaminabit fantasiis inquinationibus obsceniq̃ liquoris egestionibus:& est sane mirandum spectaculum uidere ī corporeā mētē feda corpis colluuiōe maculari.atq̃ obscurari eādēq̃ rursus p carnis huius luctū emūdari atq̃ ītē uissimā n a ture sue redire substātiā.Si angustā duramq̃

 90

uiā pgere xp̄o pmisisti repme uētrē hūc. n, si foueas atq̃ distēdas pacta & cōuēta cū domino tuo irritasti. Intēde aio ut audias dicētem lata & spatiosa ē uia uētris q̄ ducit ad pditionē fornicatiōis: & multi sūt q p eā gradiuntur Et q̄ angusta ianua atq̃ arta ē uia ieiunii q̄ ducit ad uiā castitatis & pauci sūt q p eā igrediūtur. pnceps ē demonū q cecidit lucifer: & princeps uitiorum concupiscentia gule. Cū ad mensam epulis istructā discumbis pcedat in mediū iudicii mortisq̃ memoria. uix. n. sic uel pau᷑ cōcupiscētie obsistes. Dū calicē bibis: memento item aceti & fellis domini tui: prorsusq̃ aut continebis aut certe per gemitum sensu humiliore eris. Noli errare nunquam a pharaone liberaberis neq̃ supnū pascha celebrabis ni si sēp amaritudines & azima cōederis. Amaritudies sūt ieiunii uiolētia & afflictio. Azia uero sēsus mime iflatus. Impmatur omnino respitatiōi tue sermo ille dicētis: Ego aūt cū mihi deones molesti essēt. i. c. & hu. i. i. a. m. & o. m. ī sinu aie mee adhesit: Ieiūiū ē nature uiolentia. circuncisio suauitatis faucium īcentiuorū omnium abscisio malorū cogitationū āputatio īsōniorū liberatio oratōis mūditia ī signo lumē aīe mētis custodia obceca tiōis solutio ɔpūctiōis ianua suspitiū hūile le

tã cõtrictio loquacitas abdicatio quietis occa
sio, obedientie custos somni leuiatio sanitas
corporis trãquilitatis auctor peccatorũ remis
sio paradisi porta & delicie. Interrogemus ut
alios ita & hunc ymo uero pre aliis omnibus
hunc nostrorum hostium nequã preceptorẽ:
uitiorum ianuam: Ruinam adam esau perni
tiem interitum ysraelitarum noe turpitudinẽ
gomorrorum proditorem. Loth crimen filio
rum ely exterminationem : inquinationum
ducem. Vnde gignatur qui nam sint eius nã
ti quis itẽ sit a quo cotera ut & a quo i finem
perimatur. Dic nobis o mortaliũ hoium mini
um uiolẽtia domina. que omnes auio i exple
bilitatis emisti unde tibi introitum in nobis
paras? quid ue post igressum tuum parare cõ
sueuisti? & quis nam sit tuus ex nobis exitus?
quo nã modo. s. at ste liberamur? illa uero agi
tata contumeliis nobis ita tirannice cruenta
feroxq̧ respondit. Quid me maledictis incessi
titis qui mihi estis obnoxii aut quo separari a
me studetis que nature cõnexa sũ. Janua mea
natura ciborum est consuetudo uero in exple
bilitatis mihi causa est. Porro materia pertur
bationis mee consuetudo quam dixi atq̧ in
dolentia anime mortisq̧ irreminiscentia Stir
pũ uero meatũ noi aquomodo queritis adisce

 91

re. Dinumerabo eas & super arenam multipli cabuntur. Primogenitorum tamen meorũ eo rum qui huiusmodi sunt appellationes audi te. Filius primogenitus meus fornicationis in centor est. Secundus ab illo est obdurationis auctor somnus est tertius. Mare cogitationũ Inquinationũ fluctus profundumq; secretarũ atq; ignotarũ imũdiciarũ ex me procedunt. Fi lie uero mee sunt desidia loquacitas confiden tia scurilitas risum mouens contradictio ceruicis duritia tarditas ad audiendũ insensibilitas captiuitates elatio atq; tumor temeritas mun di amor: cui succedũt oratio in munda. Flu ctusq; cogitationũ. Nõnunq̃ uero calamitas quoq; preter omnẽ spẽ & expectationẽ: quas necessario desperatio sequitur oibus acerbior & grauior. Opugnat quidem me sed non superat peccatorũ memoria inimicitias per oia contra me gerit mortis intenta cogitatio. Ni chil uero in hominibus est quod me perfecte destruat. Qui paraclitum possidet interpellat aduersum me: illeq; exoratus nõ permittit me operari uitiose. Qui uero nullum illius gustũ susceperunt omnino dulcedinis ac suauitatis mee rapiuntur illecebris.

De incorruptibili castitate. Gradus. xv.

Vdiuimus modo uesanã gule cõcupi
scentiam: suã esse progeniem libidi
nis & fornicatõis pugnã asserentem.
Quod sane mirũ nõ est docet.n.nos hoc ipsũ
uetus ille noster pater Adã Nã nisi gule illece
bris supatus fuisset nunq̃ qđ esset cõiũx agno
uisset. Qui igitur primum mandatum seruãt
in secundũ nõ incidũt preuaricationis ma
lum. sed permanent filii adam modicum qđ
ab angelis minorati atq; istud ne immortale
maneat malũ (ut ait uir ille summus cui cogno
men theologia dedit) Castitas ẽ icorporee na
ture familiaritas castitas est xp̃i iocũdũ diuer
soriũ terrestrisq; clipe⁊ cordis. Castitas excessiũa
nature abnegatio corpisq; mortalis atq; cor
ruptibilis re uera ad incorporeã spiritualẽq;
substantiam cõtentio. Castus ille est qui amo
re amorem exclusit ignemq; ignis spiritus ex-
tinxit. Pudicitia generale uirtutum cogno-
men oĩum est. Pudicus est ille qui ne in som-
nis quidẽ ullũ motũ ullãq; status sui mutatio
nem sentit. Pudicus est ille qui & in somnis
quidem perfectam semper isensibilitatem in
corpo⁊ specie & uarietate possedit Hec regu
la hm̃i finis est perfecte cõsũmateq; castitatis:
ut ita aĩata sicut inaĩata intueamur atq; ita
rationalibus & brutis corporibus afficiamur
Nemo ex his qui se studio castitatis exercent

suis hāc laboribus aut sua idustria se acquisis se putet. Nā possibile nō est ut quispiā naturā suā uincat ubi deniq̄ natura superata est illic is qui supra naturam est aduenisse cognosci tur. Nam sine ulla controuersia id quod dete rius est a potētiore destruitur. Initium quidē castitatis est cogitationibus sordidis non ac quiescere. atq̄ per iterualla temporum obsce no liquore illo simpliciter & absq̄ ulla ymaginis illusione res pergi. Mediū uero naturali bus motibus ex repletione ciborum aduenien tibus absq̄ ymaginibus inquietari ita tamen ut ad fluxum usq̄ illi non pueniat. Finis autē mortificare corpus: iam antea mortuis cogi tatōibus sordidis. Felix re uera est qui ad om nem calorem corporis atq̄ aspectū perfecte insensibilis effectus est non qui carnis lutū si ne sorde seruauit hīni castus est, sed q̄ huius mēbra aīe pfecte subicit. Magnus quidem & ille est qui nulla ex tactu passione mouetur. Maior uero qui nullo aspectu uulneratus est atq̄ cogitatione supne pulchritudinis igneū spectaculū uicit. Is quidē qui per orationem in mūdum canem a se abigit. Pugnanti leo ni cōpat. Qui aūt reluctādo fugat ei similis ē q adhuc psequit inicū suū. Porro q huiꝰ ipetū oic redigit ad nihilū Is & si i carne supest iā ti

ex aceruo surrexit. Si istud uere castitatis certum argumētum est immobilem in eis phātasmatibusq̧ p somnum uidemus persistere Is profecto erit luxurie finis si uigilans quispiam ex immundis cogitationibus fluxum patiant. Qui sudoribus suis ac laboribus aduersus huiusmodi aduersarium pugnat. Is ei similis est qui inimicum suum papiro ligauit: Qui uero continentia ac uigiliis pugnat: ei similis est qui cathenis hunc torquibusq̧ deiunxit. Porro is qui altissima humilitate & uacuitate iracundie sitiq̧ depugnat: Is ei comparatur qui occidit inimicum atq̧ in arena occuluit. Arenam uero intellige humilitatem Neq̧ enim uitiorum gregem pascit: sed terra & cinis est. Alius qui est ex certaminibus Alius uero qui ex humilitate profunda. Alius item qui ex diuina reuelatione tyrannum uinctum tenet: atq̧ captiuum: atq̧ ex hiis alius quidem lucifero. alius magne fulgentique lune. alius uero splendidissimo soli compara tur. Omnium tamen conuersatio in çelis est Ex aurore quippe candore lux prodiit ex luce uero solis iubar accenditur. Ita & in his quos modo memorauimus ītelligēdū ē. Somnum uulpes simulant ut auē fallāt. Demō uero & corpis pudicitiā fingit ut aiām pimat. Ne re

 93

corderis in uita tua luto carnis tue: neqꝫ tibi ipsi omnino fidas donec xp̄o domino obuiā pergas. Noli confidere si ꝑ continentiā non laberis. nichil.n.comedebat quidam & de celo deiectus est Abrenuntiationem quidā doctissimi uiri pulchre ita diffiniūt. Aiunt quippe illam inimicitiam esse aduersus corpus atqꝫ aduersus gulle concupiscentiam inexorabile bellum. In is quidem qui rudes imbuuntur lapsus corporis ex deliciis maxime fieri solet. In mediocribus uero etiam ex ellatōe animi. Porro in hiis qui perfectioni proximiores sunt solum mō ex condemnatione contemptuqꝫ superbo proximi. Quidam eos beatos dixerunt eunuchos qui ita sunt geniti tanq̄ uiolentissima carnis dominatione liberatos Ego uero eos maxime beatos dico qui ex cottidiana pugna eunuchi fiunt. Hi enim ratiōe ueluti gladio quodā abscidere se ac mutilare solēt. uidi quosdā nō spōte ruere. uidi itē alios spōte ruere. uelle: nec posse: eosqꝫ iis qui cotti die corruunt īfeliciores existiaui ut q nō possent fetorem ēt appetere. Miserabilis qdē & ille q corruit sed ille lōge miserabilior q alteri ruine causa fuit. Duorum.n. lapsuū alteriusqꝫ uoluptatis onus ipse sustinet. Ne uellis fornicationis spiritum disceptādo uel cōtradi-

cendo in fugam conuertere. Ille.n.persuade
re probabiliter nouit. Quippe qui aduersum
nos naturaliter pugnat: Qui sua industria car
nē suā uincere uel debellare uult in uanū cur
rit. Nisi dominus domum carnis deleuerit d o
mūq̄ aīe edificauerit: frustra quispiā hāc ieiu
nādo hāc uigilādo destruere nitit̄. Offer an
te oculos domini carnis naturalē infirmitatē
tuā humiliatus ibecilitatē agnoscens prorsus
q̄ suscipies in intimis castitatis donū. Est ī his
qui libidinis uruntur ardoribus iugis corpo
ree cōiūctionis appetitus (ut mihi quidā retu
lit. q hoc fuerat expertus) postea q̄m resipuerat
& iā continētissime uiuebat: Immūdus sane
spiritus inuerecundus impudicus in manis
atrox qui dū cordis sensum ipudēter occupat
facit quoq̄ ut is qui ipugnatur ī corpore do
lorē sentiat atq̄ in morē fornacis uratur deū
deniq̄ non timet eterni supplicii memoriam
nihil extimat orationē execratur mortuorū
reliqas ac si lapides iuet ī aīatos atq̄ ī ipa ne
pharie actiōis ɔsūatōe ifelicē hoiem mētis ipo
tē ac totiꝰ rōnis ex ptē facit iugiq̄ ɔcupiscē tia
febriat. Cuiꝰ nisi breuiati eēt dies: nō eēt sal
ua oīs aīa luto isto ex sāguie limoq̄ sordido
ɔcreto uestit ī nec sie mirū. Oē.n.qd fcm̄ ē co
gnatione suā auidissie appetit ut puta sāguis

sāguinē uermis uermē lius limū: & caro igitur appetit carnē: tā & si nos q̄ nē uostre: uī iferre: ac celeste regnū cōcupiscere satagimus: arte & astu: seductorē ludere ac fallere conamur. Btī sane sunt q̄ h̄ pugne genus expti nō sūt. Nos quoq; ut ab huiusmōi piculō īmunes sumus deū suppliciter oremus. Qui.n.ī h̄mi foueā lapsi sunt: ab ascēsu & descēsu scale illius q̄ uidit Jacob lōge remoti sūt. his uero q̄ eiusmōi sūt ut surgere possint: sudoribus doloribus afflictōibus laboribꝫ fame siti: ac sūma rerꝫ oīum penuria opus erit. Aduertamus diligēter & uidebimus ipos spūales inimicos nostros: ut sit i belllo: uisibili & ī ipo plio & pugna: q̄ aduersus nos istruūt: singulos munus aliq̄d subire ppriū: qd̄ sane mirꝫ ē. Aiaduerti i his q̄ tēptātur casus casibꝫ crudeliores. Qui hēt aures audiendi audiat. Cōsuetudo est demoni eos maxime q̄ ī certamine sunt cōstituti: qq; solitariā uitā delegerūt: toto malignitatis sue impetu: oī studio: & arte oīq; tēptatiōe & astu: ad ea uitia q̄ pter naturā sūt ipellere: eisq; ide āplīꝫ oppugnare: unde & hij q̄ nūq̄ cū femis degunt cū nulla huiusmodi cōcupiscentia urnn tur se btōsdicūt. Ignorātes miseri qd̄ ubi maior i tētꝫ ē illic miore opus nō ē. duabus reor ex causis hōicide illi atq; miserimi i hiis q̄ pter naturā sūt

maxime oppugnare nos miseros: atq; uastare consueuerunt: & quia ruine materia ubique prompta ac parata sit: & quia huic sceleri supplicium grauius debetur. Nouit quod dictum est: iuuenis ille qui prius onagris imperas ad extremum a spiritualibus ac seuissimis onagris miserabiliter deiectus atq; illusus est: & q pridie celesti nutriebatur pane postremo tanto ac tã singulari munere priuatus est. Quod q; mirabilius est post penitentiam suam amarissime ingemiscens preceptor noster Antonius columna (inquit) magna cecidit neq; tamen ruine illius referant modum sapientissime: sane nouerat enim fornicationem esse: q corporaliter sine alterius corporis iunctione admitteretur. Est quippe in nobis mors quedam ac ruine pernities: quam in nobis ac nobiscum semp circunferimus in iuuentute maxime: quam equidem scripture tradere ausus non sum. Continuit enim manum meam is: qui ait. Qui enim in occulto a quibusdam fiunt turpe e: & dicere & scribere & audire. hac meam: nec meam: in inicam amicam carnẽ: mortem quidem paulus appellauit Infelix. n. homo (inquit) quis me liberabit de corpe mortis huius? Alius uero theologus uitiosã: & ancillam: & nocturnam eam uocat. Anebam at

addiscere cuius rei gratia talibus aduersus il- 95
lam appellationibus utitur. Si ergo (ut predi-
ctum est) caro mors est: Profecto qui hãc uicit
oino nõ moritur. Et quis oro ille homo est q̃
uiuet & non uidebit mortem inquinationis
carnis sue? Querendum censeo quis maior sit
ille qui cum mortuus est resurrexit: an qui om
nino mortuus nõ est? Nonnulli secundũ bea-
tum dicunt: sed ii profecto falluntur. Nã chri-
stus cum mortuus fuisset resurrexit. Qui autẽ
primum beatum putant nullam uolunt in eẽ
morientibus. Imo uero cadentibus desperatio
nem clementissimũ deũ esse inanis ille ini
micus fornicationis auctor dicit. Huic uitio
quippe naturali facile ignoscere. Si uero frau
des demonũ obseruemus diligentius inueni-
mus eos post fedam actionem iustum illũ iu-
dicẽ durũ atq; inclemẽtẽ appellare: Nã prius
quidem ut nos ad peccatum hortarentur cle-
mentiã illius suggerebãt. Post lapsum uero il
lius inuiolabilẽ iusticiã suggerũt ut nos ide
sperationem precipitẽt. Cũ uero merori & de
speratio coniungitur nosipsos miseros agno-
scere & dicere aut accusare uel ulcisci pro cul
pa non possumus; hac uero amota & extincta
rursus qui nimiam dei clementiam suggere-
bat tyrãnus i sequtur. Quia incorruptibilis atq;

incorporeus deus est. Idcirco maxime castita te atq integritate corporis nostri delectatus. Aiũt quidã nulla re (ita ut fetore) demones de lectari. Itaq uitio nullo: ita delectãtur: ut ing natione corporis nostri: Castitas hoiem deo maxime familiarem & quantum possibile est hoi: similem facit. Mater quidẽ dulcedinis ter ra pfusa rore. castitatis aũt mater ẽ: quies obe dientie: coniũcta. Nonnũquã corporis btã il la imobilitas: q̃ ex qete acqsim ɔnõ icõcussa p manet. Ea uero que ex obediẽtia puenit ubi q pbabilis firma atq imota perdurat. Vidi plerunq supbiã humilitatis auctorẽ: uenitq in mentẽ ille: qui dixit. Quis agnouit sensum domini. Ruine foueã fastus ac supbia gignit: ruina uolẽtibus sepe fuit humilitatis occasio. Qui concupiscentia gule ac sacietate fornica tionis spiritũ uincere uult is ei similis est: qui oleo extinguit incendium. Qui uero sola cõ tinentia bellum hoc: sedare uel superare niti tur: ei similis est: qui una manu natãs: pellago liberari contendit. Sit ergo humilitas conti nentie coniuncta Nõ sine illa prior h inutiis agnoscitur. Is qui se uno quodam uitio amp us urgeri cõspicit: cõtra ipm: & solũ ante oĩa: seipm armet: & maxime si hostis itestinus sit: nisi. n. iste pfligatꝰ fuerit: nihil nobis reliquos

 96

uicisse proderit. Cũ uera egyptium hunc nox
quoq; pcusserimus oīo deũ ĩ humilitatis ru-
bo ĩtuebimus. Sẽsi ergo aliq̃do cõtemptates
gaudiũ q̃ddã irrõnabile: & cõsolationẽ aĩe lu
pũ istũ ad me fallẽdũ excitasse puerilisq; nimi
ũm suprascripti fructũ me: nõ corruptionẽ: te
nere putabã. Si oẽ peccatũ quodcũq; hõ pec-
cauerit extra corpus est. Qui autẽ fornicatur
in corpus suũ peccat. id circo ita dictũ est: q̃a
ipsius carnis substantiã fluxu inquinare con
sueuit: q̃d in aliis peccatis reliq̃s seductos ho
mines consueuimus dicere. Cũ uero q̃uẽpiã
fornicatũ fuisse audiuerimus cũ dolore dici-
mus. ille cecidit. Fugit hamum celeriter piscis
ita & animus uoluptati deditus aduersatur
solitudinis quietem. Quotiens aliquos sibi in
uicem turpi & nephario uinculo diabolus li-
gare uoluerit utrasque partes diligenter: ex-
plorans illic ignem immittere incipit: ubi cõ
cupiscentie flammam facilius excitare posse
animaduertit. Nonnunq̃ hii qui circa uolu-
ptatem proni sunt. compati misereri: ac facile
compungi uidentur. Qui uero castitati stu-
dent non sic talia possident: uir quidam scië-
tissimus pblema terribile q̃siuit ex me. Q dã
qẽs pcm oibꝫ grauius ẽ: hõicidio: xp̃iq; abne
gatõe; exceptis? Cũq; illi respõdisse ĩheresẽ la

bere. Et quo nam inquit modo catholica ec-
clesia hereticos quidem : cum heresem priorē
toto animo repudiauerint atq̧ anathematiza
uerint: suscipit atq̧ ad sanctorum misteriorū
cōmunionē ut idoneos admittit: Eum uero
qui in fornicationem lapsus fuerit confitentē
atq̧ peccatum ipsum omnino deserentem in-
torsus suscipiens: per annos aliquot eum a ue
nerandis imaculatisq̧ misteriis ex traditione
apostolica separare permittit. Hac ego ambi
guitate percussus stupui ambiguumq̧ illud ꝑ
mansit ambiguum. Perscrutemur diligenter
metiamur atq̧ obseruemus que nobis dum
psalimus iocūditas ac suauitas ex fornicatio-
nis spiritu: que nam uero ex spiritualibus elo-
quiis atq̧ ex eorum uirtute & gratia obueni-
at. Noli o iuuenis tibi ipsi ocultus & ignotus
esse. uidi enim quosdam dum ex animo pro
suis caris ac dilectis orarent ex huiusmodi me
moria in nequitie concupiscentiam precipita
tos caritatis legem se iplere putauisse. Fit non
nunquam ut ex solo tactu corpus inquinetur
Nihil quippe sensu isto grauius nihil periculo
sius. Admoneat te is qui matris manui pali
um circūdedit. atq̧ ab hiis: que uel naturalia
uel preter naturam sunt proprio atq̧ alieno
corpore comprime manum. Nemo (ut reor)

 97

omnino sanctus dicitur:nisi prius lutum hoc in sanctificationem traduxerit : si tamen uult traduci potest:cum in lectulo decūbimus tūc maxime sobrii ac uigilantes sumus: tunc enī mens exuta corpore:cum demonibus lucta-tur:& si inueniatur uoluptatibus addicta libē ter in proditionem labitur :memoria mortis tecum semper quiescat tecumque simul euigi let solaque semper ruminăda oratio yesu nul lum enim adiutorium in somno his prestan-tius atque efficacius inuenies. Sunt nonnulli qui sola ciborum causa huiusmodi bella ad-uersum nos excitati : atque obsceni humoris profluuium fieri putant: atque asseuerāt.ego autem extrema fatigatos egritudine: & ad sū-mum ieiunantes ualide huiusmodi aspergi-ne fedati cognoui. Interrogaui aliquando p batissimum quendam ac discretōnis gratia or natum monachum quid de his sentiendum esset:mihiq; ad modum lucide beatus ille re-spondit.Est inquit quidem ī somnis quedam seminis emissio:que ex ciborum multitudine & requie est.Et alia que ex superbia contingit cum.s.diutius mundi:feda hac respersione p-stiterimus.& per hoc in superbiam efferimur Fit rursus plerunq; cum iudicamus atq; con-demnamus proximum.horum inquit gene-

rum duo contingere etiam infirmis possunt fortassis & omnia: porro si qui se ipsum predictis omnibus causis mundum esse conspicit. Hic ex huiusmodi tranquilitate beatus est Qui uero ex demonũ inuidia id patitur deo id fieri ad tempus permittente fit: ut per hác calamitatem que sine peccato est altissimam tuto possideat humilitatem. Nemo nocturna fantasmata quem somnis uiderit per diem se cum uoluere ac retractare uelit. Id enim demones idcirco moliuntur: ut ex huiusmodi somniis uigilantes inquinent. Aliam quoq; hostium nostrorum audiuimus astutiam sicut cibi qui corpus ledunt: post annum siue diẽ infirmitates in nobis gignere cõsueuerũt ita nõnũq̃ & in eis causis fit q̃ aīam inquinant. Vidi quosdam cũ delicatius uiuerent nõ statim oppugnari. Vidi itẽ alios cum mulieribus cibũ uná sumere ac degere neq; cõtinuo unq̃ cogitatõe pulsari q tũ hac fiducia decepti ac negligentiores facti cũ i cellula sua paucitatẽ atq; securitatẽ eẽ putauissẽt ꝯtiuo i interitũ p̃cipitati sũt cuiusmodi aũt iste interitus sit q singulatim i is solis & i corpore & i aīa cõtigit. Is q expꝯ ẽ nouit q uero expꝯ nõ ẽ scire nõ põt. Quo i tempore summũ nobis adiutoriũ p̃stabit cilicium & cinis totisq; noctibus statio immobilis panis desideriũ ardens ligua modice

 98
qȝ irrotata.sepulchrorũ habitatio atqȝ oĩa ante
hũilitas cordes & si fieri potest pater spiritua
lis aut frater solicitus tantusqȝ sensu ad auxili
um adhibeatur. Miror eni si quispiam solus
ex huiusmodi pellago nauem seruare integrã
possit. Eidem uero sceleri nõ eadem semper
debetur pena. neqȝ idem indiferenter aquocũ
qȝ admittitur. sed ex eodem lapsu centuplum
alius quam alius puniri merebitur. intelligi-
tur autem hec differentia ex locis profecti-
bus moribusqȝ aliisqȝ plurimis: mirabile mihi
quidam suppremumqȝ castitatis insinuauit
culmen. Quidam aiebat cum pulcritudinẽ
atqȝ uenustatem iutueretur corporum ex ea
admonitus magnifice glorificauit opificem
atqȝ ex solo huiusmodi spectaculo in amorẽ
dei fontemqȝ lacrimarum excitatus est. Eratqȝ
stupor ingens uidere qđ alteri foueã ruine fu
isset id alteri coronarũ causã preter naturam
fieri huiusmodi uero si sẽp hoc sensu atqȝ hac
actiõe pdurat ante communẽ resurrectionem
iam in corruptionẽ trãsit. Eadem regula & ĩ
melodiis & icãticis utemur. Nam hii quidem
qui deum diligunt in hylaritatẽ diuinamqȝ di
lectionẽ atqȝ in lacrimas & ex mũdanis & ex
spiritualibus canticis excitari solent. Cõtra aũt
qui uoluptatibus addicti sunt undiqȝ sibi pdi

tionis materiam colligunt: Quidam ut supra iam diximus in remotioribus locis oppugnari amplius solent quod mirum non ē: habitāt enim illic libētius demones: quippe qui a domino in desertis atq̧ in abyssis ad salutē nostram relegati sunt. Solitarium acerrime oppugnant nequitie spiritus: ut ex desperatione ꝑfectus e deserto ad seculum reuocent. A nobis si in seculo degimus discedunt: ut dum illis nos minime oppugnari perspiciamus: secularibus rebus iam securi imoremur: ubi sane oppugnamur illic profecto aduersus inimicū pugnamus. nam nisi oppugnetur a nobis: ip̄e quoq̧ amicus noster efficitur. Dum uero alicuius necessitatis gratia in seculo uersamur: manu domini protegimur: fortassis per orationem spālis patris ne dominus per nos blasfemetur. Nonnunquam uero id fit per indolētiam nostram: q̄ his que dicuntur: ac gerūtur in seculo diutius assuefacti ob calluerimus: siue q̄ demones sponte secesserint: nobisq̧ elationis ac tumoris locum reliquerint: quo uno uitia omnia replentur: Audite astem aliam: atq̧ uersutiam seductoris huius: omnes qui castitatem exercere atq̧ seruare delegistis. Enarrauit mihi quidam ex his qui fraudem hāc experti fuerant: q̄ is fornicationis spiritus seip̄m

ad fratrem usq; subducit summamq; monacho 99
interim religionis reuerentiã suggerit. Fortassis
uero etiam lachrimaruum flumina: per id ma
xime temp9 quo cũ mulieribus sedet ac loq-
tur: suadetq; ut eas de memoria mortis: de iu
dicii die: de pudicitia admõeat: ut per hos ser
mones. fictamq; religionis speciem ad lupum
tanq̃ ad pastorem infelices ac misere accurrãt
Factaq; iam fiducia & consuetudine: demum
tunc infelix monachus inflagicii ruinam pre
cipitatur. Solerter queso fugiamus caueamus
q; eum fructum uel uidere: uel audire quẽ ul-
tra gustare nõ instituimus. Miror enim si da
uid sublimi illo ꝓpheta nos ipos fortiores ar
bitremur: quod fieri non potest. Nempe adeo
sublimis: ac singularis castitatis laus est: ut eã
pleriq; patrum impassibilitatem appellare au
si sunt. Aiunt quidam post peccati gustum im
possibile esse: quẽq̃ castum nomĩari. Ab his
ego longe dissentiens: ita diffinio: & possibi
le esse & facile ei qui siluestrem: & inferacem
oleam: indecoram ac frugiferam uelit inseren
do conuertere. Nam si corpore ille uirgo fuis
set cui celorum credite sunt claues: iuste for-
tassis isti prudenterq; discernerent. Sin uero
ille eos confundat: qui & socium habuit: & ca
stus fuit: & regni claues a domio suscipe me;

ruit uarius ac multiplex est fornicationis ser/
pens eosq; qui concubitum nunquam exper
ti sunt: ut solummodo experiantur ac desinát
importune solicitat. Eos uero qui iam experti
sunt ex memoria obsceni facti ut iterum expi
ri uelint infelix hortatur. Plurimi ex prioribꝫ
per ígnorantiam mali huius minus ípugnan
tur. At qui iam sceleris hoc periculum fece/
runt per turbationes infestius & bella patiun
tur. Veruntamen contra nonnunquam con
tingit. Quotiens ex somno pacifici quidam &
tranquilli extragemus: sci nos angeli latenter
consolantur: Idq; tamen maxime fit cum in
summa orationis ac sobrietatis intentióe ob
dormierimus. Plerúq; uero etiam ex iniquis
somniis & uisionibus lecti somno expergisci/
mur. Vidi impium super exaltatum & elle/
uatum & perturbatum in me sicut cedros li/
bani & transiui per continentiam: & ecce nó
erat ut prius furor eius: & quesiui eum dum
humiliassem cogitationem meam & non est
inuentus locus eius aut uestigium: qui cor/
pus uicit is etiam naturá superauit. Qui uero
naturam superauit is profecto supra naturá
effectus est Porro is id cui contingit modicú
qd minus q̄ angeli habet: ut nó dicá nihil mi
tú nó é ab ícorporeo & omni materia remoto

eum qui ex corpore & materia cõsistat oppugnari:atq; etiam uici:sed illud sane mirũ atq; admiratione dignissimũ si is qui corpore idu ctus ẽ cũ hac inimica & isidiosissima materia pugnans in corporeos hostes i fugã couertat ac superet. Summam circa nos deus in hoc quoq; prouidentiã gerens pcacitate femine quasi freno quodam pudore restrinxit. Nã si hec ad marẽ spõte accurreret nõ fuisset salua oís caro. Plerĩq; patrũ discretiònis gratia maxi me i signes aliud esse diffiniũt primũ ipetum Aliud incogitãdo morã. Aliud cõsensũ aliud captiuitatẽ. aliud luctã. & aliud eã que passio siue pturbatio i aĩo dicitur. Impetũ.n. illi bea ti esse aiunt sermonem simplicẽ siue ymaginem cuicusq; rei cordi recenter in iectam: moram uero cum quis ei ymagini siue cum passione aliqua siue preter passionem immoratur. Consensum uero nutum atq; inclinationem anime ad eam ymaginem cum uoluptate. Captiuitatem uero uiolentã inuiti cordis abductionem suam iugem ad quecunq; ingressum atque optimi nostri status exterminum. Luctam uero esse diffiniunt cum pari uirtute pugnatur & sponte sua quisque uel superatur uel uincit. Passionem autem eam propriam: esse dicunt que tempore

longiore in aio uiciosius incedit: eumq3 iam sui consuetudine in suum habitū transduxit adeo ut sua sponte propriaq3 iam uolūtate ad eam currat. Ex his omnibus gradibus prior q̄dem sine peccato est. Secūdus non ita: sed cū aliquo peccato est. tertius uero pro certantiū colligitur statu: porro lucta uel corōe: uel supplicii cā est. Nempe enim captiuitas aliter orationis tpe: aliter preter orationis tempus iudicatur: aliter item i mediis atq3 in omnibus malis cogitationibus extimatur: Sed passio sane in oibus absq3 ulla controuersia uel digne penitentie: uel futuro cruciatui substantia subiecta est. Itaq3 is qui primū illum ipetum sine ullo passionis sensu auersatur: extrema illa omnia penitus abscidit. Est apud diligentissimos & maxime discretos: patrum alia quoq3 horū subtilior ratio & notio quam: per aripismum quidam appellari dicunt. i. subtilissima animi quedam latensq3 subreptio. que flatus instar tenuis sine ulla temporis mora: dictoq3 omni & ymaginatione celerius passionem patienti q3 insinuare cousueuit. Nullum hoc spiritu celeriorem nullum occultiorem inuenies quippe q̄ tenui mora absq3 ulla cōsensus immoratione: absq3 tempore absq3 attactu. apud quosdam uero absq3 notione ulla aduētum suum

animo indicat. Si quis igitur huiusmodi sub-
tilitatem per gemitum cōprehendere potuit:
Hic nos instruere iam: ac docere poterit: ut so
lo oculo: simpliciq; aspectu: & tactu manus: au
dituq; cantici cuiusdam: preter intentionem
oēm atq; cogitatōnē fornicari aīa latēti uolu
ptate pt: Aiūt qd ā ex cogitatōe fornicatōis ad
actū nephariū corpꝰ deduci. Alii ecōtra ex cor
pis sēsibꝰ iniqs cogitatōes gigni asseuerāt. At-
q; pores qdē illi. hac rōe nituntur q nisi mēs:
atq; animus accurrerent nunquam sequi po
terit corpus. esse. n. id sub ditione animi. Seq̄
tes uero corporalis uitii malignitatem ita p
affirmatione sensus sui allegant: ut dicant
nonnunquam ex uenustissimo aspectu uel
tactu manuum uel olphatiendi suauitate uel
suauissime uerocis auditu cogitationibus ne
quitie aditum patere ad cor. Sed de his qui ī
domino potest doceat. Sunt enim ista his qui
discretionis actione imbui cupiunt nimium
& necessaria & utilia. Nam eis quidem qui in
simplicitate ac rectitudine cordis operantur:
nulla horum ratio habenda est. Neq;. n. ē om
nium scientia. neq; rursus est omnium beata
simplicitas certa ac tuta contra hostiles nequi
tias lorica. Nonnulla quidem uitia ex intimis
progrediuntur ad corpus quedam uero con-

tra per corporis sensus ad animam penetrant atq; hoc ultimũ secularibus maxime Primũ uero illud eis qui solitariã uitã delegerunt q̃ eis materie nõ ad sint cõtingere uideas. Ego de hoc illud interim dixerim. Quæres apud malos prudentiam & non inuenies. Quotiẽs intentius aduersus fornicationis spiritum im pugnantes hunc ex corde per ieiunii lapidẽ atq; humilitatis gladium ex cruciatũ eieceri mus tunc iam corpori nostro uelut uermis q̃ dam insidens ĩprobos quosdã ac irr ationabi les motus miser ille pelliciens nos inquinare conatur quod illi maxime perpeti solent qui inanis glorie spiritum secuntur. Dum enim se hac peste liberatos gloriantur nulla etiam cogitationũ nequã assiduitate pulsati in mor bũ illũ pro lapsi sunt. Atq; quod id uerum sit cum se isti ad solitudinis quietem contulerũt se ipsos diligenti inquisitione discutiant inue nient profecto cogitationem quandã in cor dis abditis ueluti serpentem in sterquilinio detulisse que proprio illos studio atq; alacrita te uirtutem intime castitatis acquisisse sugge rit. Non intelligunt miseri illu apostoli. Quid habes q̃ non acceperis? uel gratis: uel ex deo uel ex alterius opere: & oratione. Inspiciãt ergo isti diligẽter atq; omni studio

 102

predictum colubrum ex cordis ſui latebris ſũma humilitate mortificatum abſtrahãt: ut ab ipſo liberati poſſint & hii fortaſſe aliquando tunicas pelliceas exuere triumphalemq; caſtitatis hymnum: ut illi caſtiſſimi iſantes deo canere ſi tamen exuti non inueniantur illorum humilitate nudi. Obſeruat & hic ipſe ſpiritus longe amplius ceteris tempora & cum corporis habitu aduerſus ipſum orare non poſſumus tunc maxime nos impurus oppugnare nititur. conuenit illis qui mundum uerã cordis orationem poſſiderunt corpore exercitatio orationis: uidelicet manuum extenſio: tunſio pectorum gemituum ſingultuumque perturbatio. Sinceris ac iugisi celum conſpectus perpetua genuum curuatio: que omnia dum nonnunquam propter preſentes facere non poſſumus: tunc maxime nos oppugnarẽt demones: cum nec dum mentis ſoliditate orationiſque ſecretiſſima uirtute: contra hoſtes noſtros inſurgere ualemus. Neceſſario fortaſſis illis cedimus. exili cito. ſi poſſibile eſt abſcondere modicum ſecretius. eleua anime atiem ſi potes: ſin uero: uel exterioribus luminibus in celum aſpice: extende i figuram crucis immobiles manus: ut per ipſã quoque

formā & habitum ortātis Amalech cōfundas & superes. Clama ad eū qui saluare te pōt. Nō in sapientia ornatuq; uerborū sed in simplici tate atque humilitate sermonis ante omnia: ita semper exordies. Miserere mei quoniam infirmus sum. Tunc experieris altissimi uirtu tem atq; inuisibiliter inuisibiles per inuisibile persequeris auxilium. Qui sic pugnare assue factus est cito ac solo mitu animi persequi ho stes ac fugare poterit sed prioris illius laboris hoc extremū i remuneratione datur dei ope rariis & merito sane. Cū aliquando incongre gatione quadam essem: notaui solicitum at q; studiosum fratrem dum a malis cogitatio nibus molestiam pateretur nec inueniret il lic locum ydoneum orationi ad nature neces saria simulata necessitate exisse atq; illic aduer sus hostes ualidissima oratione conuigere cū uero loci indignitate promoueter. Cur iquit loci huius.q.minus ydonei te facies mouet. Persequebantur me immunde cogitationes. ego in loco immundo ut sordibus mondarer oraui. Omnes quidem demones primo intel lectum nostrum obnubilare contendunt. at que ita demum ea que sibi amica sunt sugge runt nisi.n.mentis nostre claudantur oculi: tesaurum nostrum furari non poterunt. sed

fornicationis spiritus multo ceteris uelocius instat. Hic demu cũ nõnũq̃ principem mentem tenebris obduxerit ea homines facere inducit que soli amites operantur Que crãt cũ post aliquod interuallum temporis mens resipiunt: non eos solum qui uiderũt sed nos ipsosquoqꝫ erubescimꝰ: turpes actus nostros uel locutiones uel habitus recolentes. Priorẽ qꝫ nostram obsecratione obstupescimus denicqꝫ plures sepe ex huiusmodi discretione ac peste quieuerunt. Auersare totis uiribus eum hostem qui te post actũ fedum orare uel religiose agere uel uigilare prohibet memor eius qui dixit. Id circo autem ꝙ mihi molesta sit anima mea anticipatiõibus uiolenter oppressa faciam ultionem eius ex inimicis eius. qs est qui corpus uicit? Qui contriuit cor. qui se ipsum abnegauit. Nam quomodo non conteretur is qui uoluptati mortuus est? Est inter uitiosos alius alio uitiosior. Videasqꝫ nonnullos ipsas quoqꝫ sordes ac scelera sua suauiter & cũ uoluptate confiteri. Solent immũde turpesqꝫ cogitationes a seductore cordis fornicationis spiritu suscitari. Quarum tamen medicina continentia est atqꝫ eas nichil existimare Quo nam autem more & modo meum hũc amicum uinciens in morem ceterorum diiu-

dicem nescio.Prius enim quam illum uinciā soluitur & antequam diiudicem: cum illo in gratiam redeo:& antequā paternam flector. Quo illum uinciam:quem ut amem a natura suscepi? Quomodo ab eo liberabor? cui i seculum colligatus sum? Quō mecū etiam surgentem destruā. Quō incorruptibilem ostendam qui naturam accepit corruptibilē? Quid illi rationabile dicam : qui per naturam mille rationibus ac persuasionibus mentitur? Si enī ipsum ieiunio uinciam:rursus illi proximū iudicans:tradór si & iudicare desistens hunc superem:elatus corde in eundem precipitor. Est ꝙ cooperator & hostis adiutor atq; aduersarius auxiliator simul & insidiator. Si foueatur oppugnat:si affligatur debilior fit.lasciuit per quietem rursus uerbera:& flagella non sustinet. Si illum contristem periclitor. Si foueam : per quem uirtutes acquiram non habeo. Quid sit circa me sacramenti: que nam sit mee concretionis ratio quomodo mihi : & amicus sim.& inimicus:quis uideat? quis intelligat? Dic tu.Dic mihi o coniunx mea:o natura mea neque enim de te ab alio quam abs te discere curabo. quomodo ex te uulneratus maneam:quomodo possum naturale periculum effugere:quando iam bellum aduersum

te gerere Christo pollicitus sum.quomodo tu am tyrannidem superem ex quo uim tibi inferre delegi.Illa uero aduersus seipsam(ut ita dixerim)Respōdens ita dicere uidebitur. Nō tibi id loquar:quod ipse non nosti: sed quod simul ambo cognouimus.Ego in me ipsa dilectione glorior matre.Exterioris quidem incendii genitrix: & causa in primis est cura nimia:atq; immodica requies. Porro interioris flamme:motusque cogitationum ex precedēte requie actibusque preteritis occasio gignitur.Ego cum iniqua concepero.Pario scelera que simul ut nata fuerint per desperatiōem generant mortem. Si meam tuamque profundam infirmitatem nolis penitus meas uinxisti manus. Si gule concupiscentiam fregeris: meos obligasti pedes: ne gradi in anteriora possint.si obedientie collum submittas a me disiunctus es.Si possideas humilitatem amputasti caput meum.

De auaritia gradus xvi.

Plurimi.Sapiētissimi doctores post prefatum tyrānum hunc auaritie millecipitem spiritum statuere cō sueuerunt: Itaque ne insipientes: nos sapientium immitemus ordinem:eandē

regulam terminumq; secuti. Pauca prius de morbo ipso ac sicut postmodum de ipsius curatione loquemur: Auaritia siue cupiditas est ydolorum ueneratio. Infedilitatis filia infirmitatum occasiones prefert senectutis est uates. terre siccitatem precinit. iuentute fami p[er]spiciendum suadet: Auarus est euãgeliorum irrisor transgressorq; uoluntarius. Qui caritatem possidet pecunias spergit. Qui uero utrãq; rem se tenere dicit ipse se fallit. Qui semet ipsum luget etiam corpus abnegauit. Nã si ad id se tempus nocet neq; illi parcet. Ne dixeris pauperum gratia pecunias congrego. Duobus.n.minutis celeste regnum uenit hospitalis & auarus sibi iuicem obuiauerunt. postremusq; priorem idiscretum appellauit: Qui uicit hoc uitium amputauit curas. Qui uero illo deuinctus est: nunquam orabit pure. Auaritie initium elemosinas pretendit. Finis uero est odium pauperum. Dum congregat q[ua]si q; misericors officitur at cum fuerit pecuniarum copia contrahit manus: uidi nonnullos pecuniis pauperes qui prioris sue paupertatis obliti in conuersatione pauperum spiritu diuites effecti sunt monachus cupidus nunq̃ patet accidie horis.n. singulis illud apostoli uolunt. Qui ociosus est nec manducet. ac rur

 105
us manus iste ministrauerunt mihi & his qui mecum sunt. Nuditas rerum omnium cu tarum est depositio. Securitas uite uiator om nibus impedimentis liber meroris alienatio mandatorum fides. Nudus monachus mun di totius est dominus. Deo.n.curam sui credi dit. & per fidem omnes possidet seruos. Non dicet homini necessitatem suam sed que affe rūt quasi de manu domini suscipiet. Nudus operarius totius mortalis affectiōis inimicus que sibi ad sunt quasi non sint ita existimat & si apprehendit. Anachoresis omnia arbitrabi tur ut stercora. Sin uero cōtristetur in aliquo nundum que sit uera nuditas agnouit. Vir nudus purissimam orationem emittit. Qui uero cupidus est materie ymagines in oratio ne uersat. Qui in sancta subiectione durant a cupiditate longissime remoti sunt. Quid.n. iam habeant proprium qui ipsum quoqꝫ cor pus suum alieno imperio exposuerunt? Hu iusmodi imo hoc tantū detrimento affici cō sueuerūt ꝙ ad migrandum prompti semp ac parati sunt. Vidi plerunqꝫ monachos in loco ex aliqua materia sibi tollerantiam acquisiuis se quibus tamen eos ego beatiores censui q propter dominū uirtutē illā sectātur Qui sup na gustauit facille terrena cōtēnet. Qui uero

sine gustu illoꝝ:& terrenis letatur possessioni bus. Is qui sine ratione nuditatem hāc sequit̄ duabus ex ptibus ledit̄. Nam & p̄sentibus ab stinet. & futuris priuat̄. Caueamus ergo o mo nachi ne auibus ifeliciores uideamur ille: nō solicite sint: neq; cōgregant. Magnus & ille q̄ dē est qui pecuniis gratis renunciat. Sed ille profecto sanctus est: q uoluntati sue abrenun tiauit. Nā alter q̄dē centuplū siue p pecunias siue p gratias accipiet: alter aūt sempiternā ui tā hereditario iure possidebit. Neq; fluctꝰ un q̄ deerūt mari neq; auaro iracōdia & meror d̄ esse poterunt. Qui auaritie materiā cōtempsit hic lite oi & cōtrouersia liber euasit. Qui uero possidere amat p acu ēt usq; ad morte corri xabit. Fides cōstans circūdet curos. Porro mor tis memoria corpꝰ ip̄m quoq; abnegabit. Nō fuit in Job ullū auaritie uestigiū atq; priuatus oibus sine turbatione p̄stitit. Merito radix ma loꝝ oium & est & dicitur. Hoc. n. & scelera & furta inuidias cedes diuortia. Inimicitias pro cellas iniuriaꝝ memoriā crudelitatem mala deniq; omnia inuenit modica ignis fintilla i gentem siluā accendit pleriq; totam succende runt. unaq; uirtute qua. s. nullis mortaliū rerū afficimur: uniuersa uitia illa diffugunt. Porro huiusmodi uirtutem experimentum gustus-

 106

ꝙ dei parit & cura solicita reddende a nobis in fine orationis. Nō ignorat qui intentius legit matris malorum ratiōem. At.n. in sua nequam & execrabili stirpe secundam suam esse progeniem lapideam insensibilitatem. Sed ꝓhibuit me proprium illi ordinem distribuere serpens ille multicipes ydolorum seruitus: qui nescio quo pacto tertium ordinem apud patrum discretissimos in octo principalium uitiorum cathena sortitus est. Quem nos cum mediocriter tetigerimus loqui iam de insensibilitate uolumus quippe que tertia ab ea: dicitur: que secunda in ordine generatiōis ē post ꝗ rursus de sōno & uigiliis. Preterea ēt de puerili atqꝫ ignauia formidie paucis differemus. Hi enim morbi proprie illorum sunt qui adhuc rudes imbuuntur.

De insensibilitate. Gradus Decimusseptimus.

INsensibilitas. Et in corporibus: & i spiritibus est mortuus sensus ex diutino langore in insensibilitatē desinens. indolentia est q̄ ihabitum transiuit: negligentia segnis ac torpens

animi intentio presumptionis est germē alacritatis impedimentū fortitudinis laqueus cōpunctionis ignoratio desperationis ianua obliuionis mater quā cū genuerit ipsius filie sue fit filia timoris exclusio indolēs est stultus philosophus ab se ipso damnatus. expositor sibimet contrarius locutor. Cecus uidendi magister De sanitate uulneris disputat atq; id fricando exasperare non desinit. Contra morbum loquitur & que sunt noxia manducare non cessat. Aduersus se ipsum orat & protinus ad opus suum proficiscitur. Id dum perficit sibi ipsi indignatur nec uerborum suorū pudet miserū. Male facio clamat. & tamē acrius instat. Os contra uitium orat. & corpus pro uitio luctatur. De morte phylosophatur: qui quasi non sit moriturus ita uiuit. de separatione corporis & aīe seuerius admonet & quasi sempiternus futurus sit dormitat. De continentia disputat. & pro gulle concupiscentia certat cum de futuro iudicio legit subridere incipit. De ianis glorie fuga meditatur. & eadem in ipsa lectione capitur. De uigiliis dum loquitur expectoratur & ipse somno ptinus iniungitur Orationem collaudat & eam nō secus q̄ flagellum uitat. obediētiam summis audibus effert primusq; ipse contra eam agit

eos qui nulla mundi affectione compediun tur extollit nec erubescit ipse pr ouili panno contendere atque pugnare. Intus amaricatur atque in ipsa amaritudine rursus irascitur nec sentit dum ruinam adicit ruine: Saturatus penitentiam agit modicumque progrediens rursus saturitate distenditur. Silentium beatū dicit ipsumque per loquacitatē laudat. De mā suetudine admonet & in ipsa doctrina non nunq̄ irascitur. Cum resipuerit ingemit at- que agitans caput rursus perturbatione corripi tur uituperat risum ac subridens de gemitu docet Semetipsum ut inannis glorie cupidū in plerisque accusat & per eam sui uituperatio nem sibi gloriam querit Affectu libidinis in faciē respicit & de pudicitia disputat. deserti & qetis sectatores ipse ī seculo degēs collau dat Misericordes glorificat & paupes expbat Semper sui accusator est & tamen rescipisce re non uult ne dicam nō potest. Vidi ego hu iusmodi plurimos cum de exitu eternoque iu dicio uerba fieri audirent illacrimari & cum ad hoc essent ī oculis lacrime ad mensam so licite accurrere. admiratusque sum quomodo luctum quoque hoc pernitiosa & male olēs do mina captiuare potuit ingenti insensibilitate captiuata uel roborata. Sed lapidee huius &

precipitis insaneq; simul & fatue domie uulnera & dolos quam satis uisum & pro tenui cognitione & facultate mea denudaui neq; diu aduersus illam uerbis pugnare consilii e Porro si qs in domino est qui expimento suo possit uulneribus afferre remedia non illum pigeat id exequi. Ego enim imbecilitatem in hoc meam ingenue confiteor quippe qui ab huiusmodi peste forte detineor. Nam neq; fraudes illius & arces a me ipso potuissem deprehendere nisi hanc summa ui tenuissem eamq; diligenter examinans que pdicta sunt confiteri fecissem timoris domini & infatigabilis orationis illam duplici flagello cedens. Quo circa & hoc diuine uidebatur uiolenta illa & nequissima domina. Hi qui mihi fedete deuincti sunt mortuos uidentes rident in oratione stātes lapidei toti & duri tenebrisq; pleni sunt: sacramq; intuentes mensam q si ad gustandum cōmunem panem cum uenerint affecti sunt. Ego cum aliquos conpungi uideo irrideo. Cuncta que ex affectus alacritate gignantur bona. Is qui me genuit pater necare me docuit. Ego risus mater. Ego somni sū nutrix Ego satietatis aica ego cū reprehendor nō doleo ego false religioni spetiei connexa sum. Itaq; stupore percussus atq; insa

ne sermonibus territus Interrogabam quod esset eius genitoris nomen illa uero ad me: Ego inquit non tantum unam homo natiui tatem sed numerabilis quodammodo & ista bilis ratio mee conceptionis est: me facietas roborat·me tempus auget.me pessima con- suetudo consolidat. Ea uero que detinetur a me nunquam liberabitur insiste ingentibus uigiliis. Iudicium sempiternū Infatigabili stu dio meditare. Ita tibi forsitan parumper ce dam intuere diligētius occasionem ex qua ti bi nata sum & aduersus matrem meam con stanter certa Neq; enim una mihi indifferē ter est mater: Inter sepulchra frequenter ora eorumq; indelebilem ymaginē in corde tuo pinge Hanc enim nisi ieiunii stillo tibi descri pseris me in eternum uincere non poteris. 108

De somno oratione psalmodia in conuē tu: Gradus.xviii:

Omnus est nature exparte con- stantia. ymago mortis sensuum ferie: unus quidem: est som- nus habet autem plurimas sicut & concupiscentia occasiones: siue causas fit enim uerbi gratia: ex natura: ex cibis

ex demonibus fortassis uero ex somnio Immoderatoq; ieiunio ex quo dum caro lacescit se ipsam iam per somnum consolari querit. Sicut inmoderatus potus ex consuetudine pendet & ita de somno sentiendum est. Quo circa in iniciis renuntiationis contra hoc uigilantissime pugnandum est. Perdifficile est.n. longam consuetudinem curare. Obseruemꝰ diligentius & inueniemus cum insonuit ssignum spiritualis tube uisibiliter quidē congregari fratres inuisibiliter conuenire inimicos atq; hos quidem cum ex perrecti fuerimꝰ astare lectulo nosq; ut iterum decubemus lectulo hortari. Expecta inquiunt dum compleantur principales hymni sicq; demum in ecclesia proficisceris. Alii. cū ad orationē assistere ceperimus nos in somnum precipitant Alii preter cōsuetudinem uentrem immoderate stimulent. Alii ut inuicem colloquamur hortantur. Alii mentē nostram in turpes cogitationes pertrahunt. Alii super parietem reclinare nos ut debiles admonēt. Nonnunquā uero oscitare etiam inmodice faciunt. Nonnulli illorum orationis tempore risum nobis mouent: ut per hunc ad indignationem contra nos deus ꝓuocet: Alii ꝑ summā desidiā festinare nos ī uersuū pronuntiatione īpellunt.

Alii contra psalmodiam protrahere uolupt a tis causa hortantur. Hō nunquam uero ori ēt assidentes nostro ita illud claudūt ut uix apiri posse uideatur. Is q dum orat deo se assiste re intimo cordis affectu existimat ut columna perstabit imobilis: nec ab ullo horum irri detur quos mō prediximus. uerus obediens mox ut ad orationem stare ceperit illustratur totus nonnunquam uero etiam exultatione perfūdimur. Est enim huiusmodi pugil prepa ratus & p integerrimmum purissimumq mi sterium iam antea ignitus omnibus quidem possibile est cum multitudine orare. Plurimi uero cum uno solo unanime fratre conueni entius orant. Paucorum uero ualde est soli taria oratio. Si cum multitudine psallas pur gatissimam & ab omni materia remotā oratione offerre non poteris. Ceterū pexercitatō ne mentis ea que canūtur eloq a tūc speculare uel rursus dū ut uersū pximus finiat expectus intentius ora. Nihil dum oras imiscere oratio ni decet. siue illud inutile sit & otiosum siue utile & necessariū. Sed orationi & operi di stribuenda sunt tempora. Quod manifeste docuit is qui magnum Antonium erudiuit angelus. Probat quidem aurum fornax sed stu dium & caritatē i deū mōachoꝝ pbat oratio

nis intentissima qualitas?

De Vigiliis Gradus.xix.

t Errenis qdem ac mortalibus regibus qui astant alii expediti ac nudi fere sūt. alii faces alii clipeos alii gladios tenent : est autem ingens atq; incomparabilis primorum ad sequentes differentia. Quippe alii proprie cognati regis esse atq; familiarissimi solent. Hi uero serui & ministri & ista quidem ita se habent. Age uero iam nos quoq; quo nam mō in uespertinis diurnisq; conuentibus & orationibus deo & regi nostro assistimus solertius inspiciamns. Quidā enim inuespertinis p nocttatiōibus expeditissimū ab oī cura nudi puras ad orationē extēdūt māus: Alii cū psalmorū modulatiōe assistūt ī hac Alii lectiōi magis icūbūt Quidā p opus manuū ex īfirmitate uirilitate aduersus somnū repugnāt Nonnulli mortis meditatione se exercent ex huiusmodi cōsideratiōe cōpunctionē sibi acqrere studentes. Ex his omnibus pmi & postrēi diuinis excubiis insistūt. Si uero mōastice uitē ppiores sunt. Tertii uero iferiorem ambulāt uiā. uerū deuotione & uirtute offerentiū deus munera

ſuſcipit & extimat. uigilans oculis expiauit mi
tē immodicus ſomnus obtudit & excecauit
animum. Peruigil monachus fornicationis
inimicus ſomniculoſus uero contuberna-
lis eius eſt uigilie incendium libidinis fran-
gunt atq; a ſomniis liberant. Suffuſus lacri-
mis oculus tenerumq; cor & ad ſui cuſtodiā
erectum cogitationes cautiſſime obſeruat:
cibos fornacis in morem conſumit: paſſiones
edomat linguā reſtrigit & reprimit fugatque
fantaſmata. uigilans monachus piſcaẗ cogita
tiones eaſq; p tranquilitatem noctis facillime
& conſiderare & capere pōt. Dei amator mo
nachus mox ut ſonus tube icrepuerit ad ora-
tionem uocans letus & ylaris dicit euge eu-
ge negligens uero. uhe mihi uhe mi hi Men-
ſe preparatio gule deditos arguit. Orationis
autem exercitatio dei amatores Probat prior
ille dum inſtructam conſpicit menſam geſtit
letitia, ſequens autem meſtior fit Somnus
multus obliuionis opifex uigilie uero memo
riam emundant. Diuitias agricole ex area &
torculari colligunt Monachi uero ſuas opes
& ſciam ueſpertinis maxime nocturniſque
orationibus: & animi exercitationibus con-
gregant ſomnus multus iniquus: eſt ſo-
cius: dimidium: uite: negligentibus

ſiue amplius diripit Improbus monachus in colloqutionibus uigil & fabulis. Cum aũt orationis hora ſuperueneritſomno illi grauã tur oculi.molis & laſciuiis monacus in loqua citate probatus.at ubi lectio illata fuerit aſpi cere preſomno non ualet.Cum nouiſſima tu ba inſonuerit mortuorũ erit reſurectio. Ita cũ ſermo ocioſus perſonare ceperit dormientiũ erit euigilatio.Amicus fallax ſoporis tyrãnus Nõnunquam poſtquã ſatiati fuerimus cedit fameque & ſiti nos acriter oppugnat. Opus manuum cum orare pergimus ferre nobiſcũ ſuggerit. Aliter quippe uigilantium orationẽ demoliri nequiuit primus hic rudibus oppu gnando ſubrepit:ſiue ut eos Initio negligen tiores faciat ſiue ut ſpiritum fornicationis ui am paret.Quouſq; ab eo liberi ſummus cum multitudine pſallere non deuitemus. Sepe enim fit ut aſtantium oculos ueriti dormitare erubeſcimus.Inimicus enim leporibus canis ita ẽ ſomno inanis glorie ſpiritus. finita die uenditor. Monacus uero pſalmodia finita re ſidens computat lucrum . permane poſt orationem ſobrius : ac uigilans : tuncque cateruas demonum aſpicies : Nam ut quia nobis in oratione expugnati fuerin poſt orationem iniquis nos phantaſiis circũ-

uenire moliuntur. Residens obserua diligentius inspicies eos qui consueti sunt primitias anime diripere. Fit nonnunquam: ut i somnis ex assiduitate exercitii laudabilis psalmorum meditemur eloquia. Plerunque uero demones ea suggerunt nobis: ut nos ad superbiam eleuent. Tertium genus dicere nolebam nisi me quidam coegisset. Anima que uerbũ dei quottidie sine intermissione meditatur? Solet per soporem quoque in eodem morari. Est eni hoc secundum primi proprie remuneratio: qua. s. spiritus fãtasmata: enitãtur.

De ignominia formidine Gradus .xx.

Qui in cenobiis: siue conuentibus uirtutem arripit non ualde cõsueuit oppugnari formidine: qui uero remotioribus locis solitarius degit caueat ne unquam sibi formido dominetur cenodoxie germen: & infidelitatis filia formide puerilis est mos in uetula ab inani gloria oppressa anima. Formido est fidei conuersio in expectatione earum rerum: que non uidentur: tumor est: premeditatum preuisumq; periculum siue ita: Timor est sensus tremulus cordis qui de incertis calamitatibus iugiter

agitatur indignans.tumor est certe confiden tie ac securitatis priuatio.Superba anima est formidinis ancilla sibi ipsi fidens.sonitusq; & umbras rerum quarũlibet metuens.Hi quidẽ qui amant nec dolent formidine omnino ca rent.qui uero formidolosi sunt lugent & de sperant stuporem mentis plerũq; patiuntur & merito sane:Iustus.n.cũ sit deus superbos deserit ut relicti non extolli doceamur. con cti quidem formidolosi sunt qui inanem glo riam sequuntur.Nõ autem ideo omnes quo q; qui carent formidine sunt humiles. Nam & latrones & qui sepulcra uiolant nulla for midine trepidant. In quibus locis consuesti expauescere ad ea non te pigeat noctu profi cisci.Nam si his que praua sunt cedas: conse nescet tecum puerilis ista & ridiculosa pertur batio Dum uero ad ea proficisceris oratio nis armis accingere. Et cum perueneris ex tende manus:& yesu nomine cede inimicos Nulla enim neq; in celo neq; i terra sunt ar ma potiora.liberatus ea peste liberatorem tu um collauda.Nam si illi gratias referas i eter num proteget te.Nunq̃ poteris uentrem subi to implere ita ne formidinem quidem statim uincere ualebis. Pro mẽsura luctus formido citius uel serius recedit. inhorruerunt pili

 112

carnis mee (iquit elyphas) demonis astutiam enarrans. Aliquando quidem anima non nunquam uero corpus ante formidare inci pit; alterumque alteri passionem communicat Quotiens formidine concepta in carne: metus improbus in animam irrumpere non potest. iuxta est infirmitatis huius liberatio. At cum per contritionem cordis insperata omnia prompte expectamus: tunc reuera formidine sumus liberati. Non tenebre, non locorum solitudo: demones contra nos roborant: sed anime sterilitas: plerunque uero etiam disciplina diuina nobis dispensatione permissa. Qui uerus seruus est domini: proprium solumque dominum timebit. Qui autem necdũ metuit umbramque suam sepius extimuit. Instante quidem inuisibiliter spiritu terretur corpus astante uero angelo exultat humilium animus. Quo circa ex affectu huius presentiam agnoscentes otyus ad orationem recurramus. Nam ut nobiscum oret nosque adiuuet clementissimus castos ad nos aduenit.

De cenodoxia Gradus
Vigessimusprimu

S Olent plerique dum de uitiis dispu
tant inanem gloriã seorsum diffi
nire a supbia. unde & octo esse pri
cipalia . & primaria uitia dicunt.
Theologus uero Gregorius aliiq; plurimi do
ctores septem ista esse tradiderunt: quos ego
maximo sequor. Quis enim inanem gloriam
deuicit: & superbus fuit? Ea uero est ambarũ
adinuicem differentia: que est naturaliter pue
ri ad uirum & tritici ad panem. hoc enim pri
cipiũ est illud finis. Nũc igit deiuitõ & plenitu
dinis passionum: nephario. s. tumore: tempo
re admoniti: paucis loquamur: Qui enim de
his longissime philosophari nititur: is ei simi
lis est qui de uentorum pondere i cassum cu
riose querit. Concordia est specie quidem im
mutatio nature: morumq; peruersio: & obser
uatio: querelle: qualitate uero: laborum dissi
patio. sudorum perditio. thesaurorum insidie
perfidie alumna. superbie precursor. in portu
naufragium: in area formica: que & si tenuis
est: laboribus tamen omnibus & fructibus in
sidiatur. Expectat formica dum perficiatur tri
ticum . Cenodoxia uero dum congregentur
opes. Gaudet illa ut furetur. Hoc autẽ ut dissi
pet: gaudet desperationis spiritus cum uidet
multiplicari uitia. Cenodoxia uero cum uir

tutem multiplicari uidet. Prioris ianua multi tudo uulnerum Si uero diuicie laborum ob serua diligenter & usq; ad mortem & sepul crum inuenies hanc nephatiam labem cotti die uestibus unguentis pompis aromatibus & aliis florere lucet omnibus affatim sol om nibusq; studiis cenodoxia aggaudet. uerbi cã Ieiuno inaniter glorior. latendi causa soluo ieiunium tanquam prudens iterum glorior. Si splendide uestis: uincor ea peste. Si uilius induar denuo glorior. Si loquar hac superor si taceã iterum superatus sum. Quocũq; hũc tribulum ieceris erecto persistit aculeo. Eius modi uero gloriosus est fidelis ydolorũ cul tor qui deum quidem collere & uenerari ui detur hominibus uero non deo placere stu det. Omnis autem huiusmodi est qui obsten tatõi obsequitur. eius uero ieiuniũ absq; effe ctũ mercedis erit eius item improba oratio utraq; ad hominum laudẽ captãdũ operat̃. Monachus iuaniter glorians. Duabus exptib; ledit. Corpus. n. p afflictionẽ conterit nec ullã inde mercedẽ recipit. Quis non rideat ceno doxie operarium qui dum ad psalendũ stat ab ea exagitatus interdum in oculis omniũ deflet? Abscõdit deus nõnũq; ab oculis no stris et q̃ possidemus bona uir aũt laudator

ymo uero seductor per laudes oculos aperit nostros his autem apertis a nobis euanuere diuitie. Adulator est demonum minister sup bie dux compunctionis exterminator bonorũ demolitor erroneus ductor. qui. n. beatos nos dicunt inquit ille nos seducunt. Sublime est quidem illatas contumelias fortiter libenterq; pferre sanctum uero ac iustũ laudes absq; lesione transire. Vidi lugentes dum laudarentur iracundie facibus succendi: & ueluti i mũdis passione passionem cõmutare. Nemo que sunt hominis nouit nisi sanctos hominis qui in ipso est. erubescat igitur & obmutescat qui nos beatos in faciẽ dicere nituntur. Cum audieris q; te uel proximus uel amicus tuus maledictis insectatus sit absentem siue & presentem tunc ostede caritatis opus atq; illum ipse collauda. magnũ quidem est laudes hominis ab aĩa excutere sed longe maius auersari demonũ laudes. Non ille humilitatem ostendit qui se ipsum deicit & uilem dicit. qd .n. mirũ si se ipsum tolleret: sed qui ab alio probris respersus caritatẽ in illum integram atq; inuiolabilem seruat. Animaduerti cenodoxie demonem dum cogitationes fratri suggerent alteri quoque prius eas reuellasse ut cum ab eo que in corde suo uersarentur: Au

diret hunc uelutiprecognitorem ac beatum diceret.Jpa quoq corporis membra carpere repentinosq corpori tremores excitare cõsue uit impurus hic spiritus Nõ illum audias cum tibi ut episcopatum uel monasterii principatũ suscipias ingerit.Est enim laboris immodici canem a macelli mensa amouere.Solet cum uiderit aliquos uel modicum inquietis propo sito ac tranquillo statu profecisse mox ut reli cta heremo ad seculum proficiscantur horta ri.Abi ingẽs in salutem animarum pereũtiũ Alia ethyopum est:& alia statuarũ form ita & alius modus est inanis glorie eorum qui in seculo morantnr alius eorum qui in desertis degunt.Seculariũ aduentus preuenit inanis gloria leuioresq monachos aduenientibus obuiam progredi hortatur, eorumq prouo lui pedibus Jtaq est superbia plenissima hu militatem.simulat mores habitum incessum q moderando componit submissaq loqui tur uoce atque ad manus peruenientium ut aliquid accipiat respicit Dominos ac patres & primarios appellat & qui post dominum sunt uite illorum causa. Ad mensam re sidentes abstinere hortatur & inferiores absq misericordia exagitat.Eos qui in psalmodia negligẽtiores esse solẽt fortiores facit.Mutisq

& sine uoce uenustatem uocis adicit. somni culososq; uigilantes efficit. adulatur ei qui preest canonis primatumq; sibi largiri affectat Et dum hospites abscedant patrem illum & magistrum nominat. Eos qui honorati sũt superbos facit: & qui despecti iniurie memores ostendit. Cenodoxia nonnunquã pro honore ministrauit ignominiam suis enim discipulis irata confusionẽ illis maximã induxit. Cenodoxia feruidos iracondia mites in conspectu hoium & mansuetos fecit. hec naturalibus bonis & donis ut plurimũ in silit & per ea infelices trahit uel sternit. Vidi demonem socium ac fratrem suum perturbasse atq; effugasse. Nam cum aliquando frater irasceretur aduenirentq; interea seculares hospites: ex iracundia incenodoxiam translatus est miser simul enim utriq; seruire non poterat. Is qui se ipsum cenodoxie uendidit duplicem uiuit uitam. Nam inter monachos habitu degens: in seculo mente & cogitatione uersatur si ad supernam gratiam festinamus accurrere supernam gloriam degustare studeamus. Qui enĩ illam degustauerit terrenã oẽm protinus contemnet. Miror enim siquis absq; illius gustu hanc possit aspernari. sepe fit ut qui ab inani gloria predati ac uastati sumus conuersi post

modum illam acrius uastemus. Vidi quosdã operarios spirituale exercitum ex inani gloria cepisse. Abiectoqꝫ postmodũ noxioqꝫ uitioso principio correcta intentiõe laudabili fine qđ minus recte ceperant consummasse. Qui in prerogatiuis naturalibus puta acumine peritia lectione pronunciatione ingenio ceterisqꝫ omnibus que nobis sine nostro labore proueniunt extollitur: hic nunq̃ eis que supra naturam sunt bonis potietur. Qui.n.in modico ĩfidelis est in multo quoqꝫ infidelis erit. Eiusmodi uero est seruus inanis glorie. Pleriqꝫ ut supernam tranquilitatem diuitiasqꝫ gratiarũ ac miraculorum perpetrationem & uirtutem prenoscendi adipiscantur: corpora sua in cassum contriuerunt ignorantes miseri ꝙ non labores sed summa humilitas huiusmodi munera pariat. Qui munera prolaboribus exigit hic periculosum iecit fundamentum. Qui uero seipsum debitorem extimat. Is insperatas gratiarum opes repente suscipit. Caue ne proditori unq̃ obtemperes. Cum te quasi pro audictium utilitate uirtutes propalare suggerit. Quid enim proderit homini si mundo uniuerso prosit: sibi uero ipsi detrimẽtum faciat. Nichil eque ut humilis nec ulla simulatione fucatus habitus intuentes edificare poterit.

Fit enim & aliis uiaticum nunquam extolli.
Quo quid maius ad utilitatis rationem esse
possit.non uideo.Horruit quidam ex his qui
uidere acutius poterant narrauitq; qd uide-
rat :cum sederem inquit in cetu quodam ad
uenientes ad me cenodoxie & superbie de-
mones iuxta me ex utraque parte sederunt.&
unus ex his:q dē digito suo illo nouissimo:pul
sauit latus meū hortans ut aliquid qd ad con
templatiōem pertineret siue opus quodlibet
in deserto a me gestum loquerer.Quem cum
a me expulissem dicens conuertantur retror
sum & erubescant qui mala cogitant mihi:p-
tinus is qui a sinistris erat ad aurem mihi di-
xit.Eya bene fecisti:magnusq; effectus es:qp-
pe qui imprudentissimam matrem meā uice
ris:ad quem ego rite sequentia : uersus assu-
mens . Dixi auertantur statim erubescentes q
dicunt mihi.Eya bene fecisti . Eūdem ego cū
interrogassem quomodo inanis gloria sit su-
perbie mater ita respondit.laudes inquit ani-
mam eleuant & inflant.Porro cum anima ad
elationem uenerit iam tunc illa supbia assu-
mens in celum usq; attollit:& usq; ad abissos
deicit.Quedam gloria est que a domino pro
uenit ego enim inquit eos qui me glorificant
glorificabo; est & alia que ex diabolico appa

ratu & fraude proficiscitur. ueh enim inquit cum uos benedixerint omnes homines. Priorem apertissime cognoscescum illam ut detrimentum existimans:omni conatu auersatus fueris:& quocunq; proficisceris conuersationem tuam occultaueris. Secundam uero cũ uel parum aliquid:ut ab hominibus inspitiaris operatus fueris. fingere eam que in nobis non est uirtutem scelerata suggerit. Sic enim inquit luceat lux nostra.cõ.ho.u.ni.o.n.b.& g.p.u.qui in celis est.Plerũq; dominus inanis glorie cupidos in illius odium p aliquam cõtingentem sibi ignominiam traduxit. Cuius odii initium est oris custodia amorq; uilitatis & ignominie. Medium uero Intellectualium omnium inanis glorie studiorum amputatio. Finis uero(si tamen ullus est abysso finis)ea omnia coram multitudine studiose ac sine ullo doloris sensu querere quẽ ad ignominiam pertinent nostram. Noli confusionem tuam abscõdere.q.id. ueritus ne cibi uideatis offendiculum ponere. Iam uero etiam secundum culpe & erroris speciem non eodem fortasse medicamine semper utendum est. Quotiens nos gloriam aduocauerimus.: siue cum innocata ab aliis tamen ad nos premissa peruenerit siue cum ad inanẽ gloriam studiose

aliqua facere tentamus: luctus nostri memineri mus: ac nostre secretioris ac trepide orationis: prorsusq; illius improbitatem obtundemus: atq; in reuerentiam transferemus. Si tamen uere orationis nobis cura est. Sin autem uel mortis nostre considerationem citius arripiamus. Si uero ne id quidē possumus uel eam confusionem metuamus que gloriā inanē sequitur. Qui. n. se exaltat humiliabitur: nō in futuro seculo sed etiam in presenti. Quoties nos laudatores imo uero seductores laudare ceperint citius iniquitatum nostrarum multitudo: memorie occurrat. Inueniemus nos ipsos indignos: his que in nostram laudem dicuntur uel geruntur. Sunt inter inanis glorie studiosos qui ī quibusdam petitiōibus suis exaudiri a deo debeant, quorum deus. iō anticipare orationes & preces consueuit. ne per orationis studiū id qd petierant accipientes supbiores fiāt. Nō ualde solent qui simpliciores sunt ī uenenū istud incidere. Cenodoxia quippe est simplicitatis amissio: fictaq; institutio: uermis plerūq; dum excreuerit natis alis in sublime subuectus est. Ita & consumata inanis gloria supbiam peperit que malorū omnium dux princeps & consumatio est.

De Superbia. Gradus. xxii.

S Vperbia. Est dei abnegatio. Inuentio demonū. Aspernatio hominū. Condemnationis mater. Sterilitatis augmentum. Laudum progenies. diuini adiutorii expulsio. stuporis pcursor. Lapsuum ministra. Casus materia. Iracūdie fons. Simulationis ianua. Firmamētū demonum. Delictorum custos. Duritie & crudelitatis artifex. Compassionis & misericordie ignoratio. Amarus exactor. Immutis iudex. Dei aduersatrix. Initium superbie finis est inanis glorie. Medium uero despectio proximi & laborum suorum ipudens diuulgatio. Laus in corde reprehensionis odium. Abnegatio diuini adiutorii. propriiq; studii elatio & confidentia demoniacus mos audiamus itentius omnes qui foueam istam cupimus effugere: A gratiarum actione plerunq; hec pestis teterrima solet incrementa suscipere. Neq; nūctio improbe deum abnegare suggerit: uidi quendam deo gratias ore agentem: sensuq; superbe gloriantem. Testatur id aptissime phariseus ille qui dixit. Deus gratias ago tibi ubi ruina cōtigit illis antea superbia tabernaculum fixerat. Prius enim illud hoc subseqns idicat: ponamus duodeci esse passiones ignominie. Audiui insignem quendam & hono-

rabilē dixisse uirū si unā harū elationē dicō uolūtate diligas sola ea reliqrum undeci loc ū iplebit. Altū sapiens mōachus cōtradicit uehemēter humiliter aūt sēciēs cōtradicere nescit. Non sustinet cipressus in terram inclinari neqꝫ monachus] elatus corde optemperare. uir excelso corde dominari appetit Aliter enī perire ut cunqꝫ non potest ymo non uult Superbis deus resistit. Quis iā illos miserari pōt? Immūdus apud deū est omnis elato cord qs iā huiusmodi mundare poterit. Disciplina q dem supborū lapsus est stimulus demō dere relictio aūt stupor & in illis quidem prioribus homines ab hominibus sepe curati sunt extremum uero curari ab hominibus non potest Qui reprehēsionem ab se excutit hoc se morbo laborare significat qui uero illam admittit pestis eius uinculo solutus ē Si absqꝫ alio uitio hoc solo celestis quidam de celo corruit querendum an forte humilitate sola sine uirtute alia possibile sit in celum conscendere: Superbia est diuitiarum uirtutis sudorumqꝫ perditio Clamauerunt nec erat qui saluos faceret. Id circo penitus quia superbia id fecerunt: Clamauerunt ad dominum & nō exaudiuit eos ideo omnino qa cās quas orabant

non absciderunt superbientem fratrem pba-
tissimus quidam ac discretissimus senior spe-
tialiter corrupuit: At quem ille cecutiens ait
Ignosce pater Neq3 inaniter glorior neq3 su-
perbus sum. Tunc sapientissimus senior ad
eum & quo nam inquit modo Fili decla-
mare manifestius potuisses te hoc morbo la
borare. Talibus itaq3 plurimū confert subie-
ctio deuota crassus atq3 ignobilius institutū
uite uirtutumque clarissimorum patrum ea
rūque naturā excedere uident intentissima le
ctio. Fortasse uel sic erit huiusmodi lāguenti
bus aliqua salutis spes Pudor est alieno orna
mento gloriari extremeq3 dementie de donis
extolli. Queque tibi ante natiuitatem fuere
uirtutum bona eis solis gloriare nam que ti-
bi deus largitus est ut ipsam quoq3 natiuita-
tem quas uirtutes preter mentem acquisisti
ille sole tue sunt. Mentem enim tibi largi-
tus est deus. Et que extra corpus exegisti certa
mina ex tuo solo studio fuerunt. Corpus
quippe non tuum ē opificium sed dei. No-
li confidere quo ad sententiam suscipias. Cū
uideas quendam qui postq̄ itroductus in tha
lamum fuerat atq3 succubuerat ligatis ma-
nibus & pedibus in exteriores religari tene-

bras.Noli elata ceruice gloriari luteus cũ sis, plurimi.n.qui sancti atq; omni materie pudore fuerant liberi de celis deiecti sunt. Cum his suis operariis locum ceperit demon tunc iã ipsis in somnis aut per uisum in figura sancti angeli uel martiris alicuius apparens misteriorum reuelationem uel gratiarum munera largitur:ut per hunc modũ seducti miseri perfecte demum sensu integro & sanitate mẽtis excidant.Etiam si mille mortes pro xpo pateremur ne sic quidem satisfacere aut debitũ nostrum implere possemus Alius quippe est dei alius seruorum sanguis(secundum dignitatem dico)non secundum substantiam. Nũquã nos ipsos disquirere & diiudicare desinamus.iugiter probatissimorum patrũ qui ante nos luminarium in modum splenduerunt uitam ac mores intueamur nosq; ad illorum comparationem studiosio examinemus tũc sane tunc nos ipsos ne uestigium quidem diligentioris conuersationis attigisse inuenie mus:sed seculari ad huc instituto in morari. monachus proprie est animi occulus õi elatione carẽs in mobilisq; corporis sensus. Monach⁊ ẽ q hostes ferarũ i morẽ ꝓuocat & irritat cũ illi ab ipso fugiãt mõach⁊ ẽ iugis excessus mentis ac meror uite. Monachus est qui

ita uirtutibus affectus ē utesset uoluptatibus alius.Monachus est lux cordis oculos iugiter irradians.Monachus est humilitatis abyssus spiritū cēm precipitans & suffocans:superbia est fastus obliuionem peccatorum igerit. Nā illorū prepetua memoria humilitatis est opyfex.Superbia est anime suprema inopia dum illa diuitias ymaginatur lucem qꝫ esse in tenebris existimat. Non solum non permittit hec execrabilis pestis in anteriora progredi sed etiam ex altitudine deicit.superbus est punicum malum interius putridum exterius uero decorem proferens. Superbus monachus demone opus non habet ipse enim sibi iam & demon & hostis & inimicus est. Alienissime sunt aluce tenebre & ita superbus a uirtute oī alienus est. Sunt in superborū cordibus blasfemie uerba inanimabus aut humilium celestia dona.Solem execratur fur superbus uero mittes aspnatur nescio quo pacto se ipsos plerīqꝫ superbi latuerunt:& cū se putarent esse inpassibiles in exitu paupertatem suam cognouerunt. Qui hac labe deprehensus fuerit domini auxilio illi opus erit:una est enī illi salus hominis. Deprehēdi.n.seductricē hāc sine capite mecum aduenisse nostris sue humeris inuectā ambasqꝫ obediētie uinculo illaqueans

uilitatisq̧ flagello uerberãs qualiter i me esset igresse dicere cogebã. Itaq̧ cũ cederent aiebãt Nos neq̧ initiũ habem⁹ neq̧ natiuitatẽ prĩci pes.n.& gẽitrices sum⁹ omniũ uitiorũ Oppu gnat aũt nos i modice cõtrictio cordis ex sub iectione initiũ sumens. Nullius iperio subici patimur. Ideo in celis quoq̧ seditiones mouemus. Nos ut totum simul audias omnium q̃ sunt cõtraria humilitati genitrices sumus cõcta qppe q̃ illi suffragãtur nobis aduersissima sunt Nos i celo ipso fuimus & quo fugies a facie nostrã. Nos ignominias obuiã in irascẽtiã obliuionẽ iiuriarũ & ministeriũ sequi sepe consueuimus. Porro stirpes nostre sunt spiritualiũ lapsus iracũdia detractio. Amaritudo clamor. furor blasphemia. Ipocrisis. odiũ Inuidia contradictio suoq̧ alterius malle regi moderamine in obia unum & solum est i quo conatus oẽs uiriũ nostrarũ deficiũt Idq̧ tibi forte dicimus. Si te ipsũ corã domino ex intimo cordis affectu semper accuses nos ut araneas contemnes. Nam ut uides superbie est equus cenodoxiã q̃ conscendi. Sed scã hũilitas & sui ipsius iugis accusatio ridebunt & equũ & assesorẽ eius triũphale q̃ tamen suauissime canentes Cantemus domino glorio e.h.e.c.&.a picit i more & i hũilitatis abyssũ

De ieffabilibus cogitatõibus blasphemie.

Gradus.xxlii.

Ceue. Radicis & matris seniorem esse progeniē in supioribus audiuimus uidelicet nepharie superbie sceleratam filiā blasphemiā Id circo necesse ē eā i mediū adduci. Neqꝫ.n.q̄uis ē iste inimicus sed hostibus oībus immanior & grauior. Et quod duriusē nō facile spirituali medico enūtiari ad confitendo denudari potest Quo circa plurimis nōnūquā desperationis & diffidentie causa fuit omni illorū cōsūpta spē nō secus q̄ a uerme consumit̄ lignū. Iste ig̃ t̄ iste sceleratissimus & sepe alias ad sanctā sinaxim & ad ipsā horrēdā sacroꝝ misteriorū horā blasphēare dominū & i ipa q̄ cōsumatur sacrata solet. Ex quo maxīe māifeste colligīus nō eē aīam nostrā q̄ illa ītus uerba locuta sit ipia & nō ferēda sed demonē dei bonorūqꝫ omniū aduersariū q id circo d̄ celis deiectus ē ꝙ illic quoqꝫ dū se p̄ supbiā extollit Ideū quoqꝫ blasphemias & ꝯtūelias iaculari uisꝰ ē. Nā si mea sūt turpia illa & scelerata uerba qd ē ꝙ donū celeste suscipiēs adoro? Quō possū unā & bn̄dicere & maledicere. Plurios seductor iste aīarūqꝫ corruptor in stuporem & amentiam sepe deducit. Nulla. n. alia cogitatio ita difficile: ut ista enuntiari potest: Quo circa & multis plerunque consueuit

euenire. Nihil enim ita demones cogitatiōe
ꝙ contra nos roborat ut eas in confessas in
corde nutrire atq̧ occulere. Nemo sibi uerbo
tum blasphemie causam imputetur. Cordis
quippe cognitor dominus nouit nostra non
esse huiusmodi uerba & inuenta sed hostiū
nostrorum. Ebrietas offendendi causa est: &
superbia cogitationum indecentium. atque
his quidem qui offendit non quia offenderit
sed quia ebrietatis causa id passus ē omnino
punietur. cum ad orationem stamus immun
de ille infandeq̧ cogitationes nobis impor
tune obstrepunt. At cum orationem finieri-
mus protinus excedūt. Neq̧ enim oppugna-
re eos solent qui aduersum illas nos dimicāt
Nō solum autem deum & diuina omnia im
pius ille spiritus blasphemat: sed & turpissima
quedam & deterima uerba in nobis intelle-
ctualiter loquitur. ut aut orationē deseramus
aut nos ipsos in desperationem deiciamus.
plurimorum quidem intercepit orationem.
multos a sacrorum misteriorum communio
ne separauit. Quorundā corpora merore ta-
betescit alios p ieiunium domuit nequā hic
& inanis tyramnus: nullamq̧ eis requiem cō
cessit. Idq̧ non solum i seculi hominibus. ue
rum & hiis quoq̧ qui monasticam uitam sub

ferunt fecit: nullam eis iam salutis spem re-
liquam improbissime suggerens: infidelibus-
q; omnibus & ipsis quoq; gentilibus misera-
biliores esse denuncians: qui blasphemie spiri
tu se perturbari sentit: atque eo liberari cu-
pit: pro certo habeat nō suam animam huius
modi cogitationū esse cām: sed ipsu; illū spi-
ritū q aliq̄do domino dixit. Hec oīa tibi da-
bo si pcidens adoraueris me. Id circo nosquo
q; contemnētes ipsum & q̄ ab illo dicūtur ni-
hil existimātes: securi & i trepidi dicamus. Va
de post me sathanas. d. d. meū. a. &. i. s. sermo
aūt dolusq; tuus in caput tuū cōuertetur: & in
uerticē tuum blasphemia tua descendet in p̄
senti & in futuro seculo. Qui preter hūc mo-
dū: aduersus blasphemie spūm pugnare uult
is ei sinum est qui manibus suis corruschatio
nem cōtinere nititur. Nam quomodo uel cō
prehēdere uel resistere aut reluctari aduersus
eum poterit qui repente in coruenti instar p
transit habetq̄ uerbū momēto uelocius cōfestī
q; euanescit? Nā hostes quidē reliqui insistūt
p̄stant moresq; trahūt ipsisq; aduersū se pugnā
tibus p̄bent: hic autem simul que apparuerit
abscondit statimq; ut locutus est mentem per
transiit. Solet plerunq; in simpliciorum atque
puriorum mentibus huiusmodi demon im-

morari. quod hii maxime uehementius ceteris concuti & perturbari consueuerunt quibus sane non dicimus id ex superbia aliqua pro prie sed ex demonum inuidia & caliditate cō tingere Desinamus tandem iudicare & con demnare proximū & cogitationes blasphe mie nō metuemus. Id enim huius & occasio & radix est sicut qui indomo inclusus audit exterius preter euntium uerba nec tamen cū eis ipse colloquitur: Ita & anima que in se ipa degit demonis blasphemias auscultās quas per illam transiens loquitur non turbatur. qui hunc spiritum despicit liber euasit qui ue ro illi aliter reluctari nititur tandem subia cebit. Qui enim uerbis spiritum continere uult is ei similis est q uentos inducere nititur Monachus quidam studiosus cum ab eo p turbaretur ad uiginti annos carnem suā ieiu niis & uigiliis macerare non perstitit cū ue ro nullam utilitatem se inde cepisse sentiret profectus conscriptā in carta perturbationem ac tentationem suam sancto cuidam ac pba tissimo seni obtulit in faciem prostratus nec illum intueri ualens. Vt autē legit senior sub risit fratremque erigens dixit. Pone fili ma num tuam super oculum meum. Quod cū fecisset ait illi senior Super collum meum sit

frater hoc peccatū quotquot annis te oppugnauerit uel oppugnaturum sit. Tu autem id obserua ut hoc iam flocipendas & nihil extimes. Quibus uerbis ita roboratus est frater: ut non ante est cella sanctis excideret quam huiusmodi morbum euanesceret. Hoc autē is qui exptus est mihi postea Enarrauit deo gratias referens.

De mansuetudine & inocentia p gratiā q̄sitis Gradus.xxiiii.

Recurrit. Quidem solem matutina lux omnem uero humilitatem mansuetudo precedit. Quo circa lucē ipsam audiamus ita eas gradatim ordinantem Discite inquit a me quia m.s.&.h.cordis. Iustum ergo est & legitimū ante solem luce illustrari. atq̧ ita demum clarius solem intueri. Fieri enim non potest ut hunc intueatur qui lucem antea non cognouerit ut uera dictorum decet institutio mansuetudo ē aīī cōmutabilis statꝰ eū i honoribꝰ se & ignominiis hēns. Mansuetudo est in perturbationibus proximi pro illo affectu sūmo

atq; integerrimo orare. Mãsuetudo est supereminẽs iracondie pelago populus scopulus. Mãsuetudo est firmamentũ patienttie: caritatis ianua ymo uero mater. discretionis argũmtum. Docebit enim inquit dominus: mites uias suas uenie ministra. confidentia in oratione: spiritussancti diuersoriũ: Ad quem enim inquit aspiciam nisi ad mansuetum & quietũ & tremẽtem sermones meos. Mansuetudo est obedientie adiutrix fraternitatis dux: furentium frenũ. irascentium retinaculum: gaudii i dultrix. imitatio christi. Angelorũ proprietas: demonum nexus: atq; amaritudinis clipeus in cordibus mansuetorum requiescit dominus. Anima uero turbulẽta diaboli est sedes. Mittes hereditabunt terram ymo uero dominabuntur ei. uiri aũt insani ac furore pcipites ex terra sua uastabuntur. Mãsueta anima simplicitatis sedes. Mens aũt iracunda nequitie est opifex. Mittis anima capiet sapientia uerba dirigit enim i iudicio. m. Domus ymo uero in discretione. Anima recta contubernalis ẽ humilitatis: iniqua autem superbie est adolescentula. Mansuetorum anime implebuntur scientia. mens iracondi tenebris iracondie uel ignorantie cohabitat. Iracondus & simulator obuiauerũt sibi nec inueniri poterat ser-

mó rectus in disceptatione eorum. si cor prio
ris explices inuenies insaniam. Si uero si per-
scuteris animum aspicies nequitiam: simplici
tas habitus est anime uarietate carens: totius
q̃ puerse intentionis ignatus: & qui nulla ma
la cogitatione moueatur. Neqtia scientia est:
ymo uero turpitudo demoniaca priuata ue
ritate: & q̃ plurimos latere uideatur. Ipocrisis
est & corpis & anime contra ius status, ad in
uentionibus omnibus impletus. Innocentia:
letus ac serenus est animi status omni adin-
uentione ac figmto. Equitos est intentio cu-
riositate carens: affectus integer: sermo purus
neq̃ ulla fictione uel ppatatiōis arte fucatus
a nequitia remotus. Mundissima est natura
animi in ea qua creata est animi puritate per
sistens: atq̃ secundum eam omnibus congre
diens. nequitia est rectitudinis peruersio. iten
tio seducta mentita dispensatio perplexis uer
bis annexa iuramenta profundū cordis. frau
dis abyssus assuetum transiensq̃ in habitum
mēdatiū naturalis iam tumor humilitatis ad
uersarius. penitentie simulatio fletus elonga
tio confessiōis inimicitie. pprie sētētie uolun
tatisq̃ defēsio lapsus artifex resurrectionis ad
uersatio. contumelie risus fatua grauitas. fi-
cta religio. demoniaca uita malus est diabo-

ſo & familiaritate coniunctus & noīe quo cit
ca Et dominus illum ita appellandum mo
nuit. In oratione quam ipſe inſtituit dicens li
bera nos a malo. Fugiamus a ſimulationis p̄
cipitio & a uerſutie lacu audientes eius ſentē
tiam qui dixit. Quoniā qui malignātur exter
minabuntur. Et ſicut olera herbarum cito de
cident. huiuſmodi.n. paſcicua eſt demonum
ſicut deus caritas ita equitas quoq; appellatur
atq; ideo ſapiens in cant ait ad cor eqtas di
lexit te rurſuſq; ſapientis huius pater bonus
& rectus domus. Eoſq; qui hoc cū illo appellā
tur noīe ſaluari dicit. Ait.n. qui ſaluos facit re
ctos corde. Et rurſum equitatem animarum
uidit & uiſitauit faciem eius. Prima incremen
ti puerorum proprietas eſt ſimplicitas omni
uarietate libera. quā quouſq; habuit ille Adā
non uidit aīe ſue nuditatem neq; carnis ſue
turpitudinē. Bona quid eſt ac beata & illa ſim
plicitas q̄ qbuſdā in eſt naturaliter. lōge tamē
illa beatior & excellentior q̄ laboribus & ſudo
ribus ex malitia traducta eſt uel fuerit. Nam
illa quidem a uarietate multiplici ac pturba
tionibus protegitur atq; illeſa ſeruatur. Hec
uero altiſſime humilitatis & manſuetudinis
genitrix & alitrix eſt & priori quidē non mi
ma debetur merces: ſequenti uero laudatiſſi

ma & incomparabilis reddetur. Quicunq; ad nos attrahere dominum cupimus simpliciter ad illum & absq; ulla fictione & uarietate & malicia & curiositate ueluti ad magistrum pcipiende discipline causa accedamus simplex .n. ille & integerrimus cum sit simplices esse uult & innocentes animas que ad se conueniunt. Nunq̃ enim uideas simplicitatem ab humilitate separatam. Malignus est preuisor mendax ex sermonibus cogitationes: & ex habitu cordis intima se comphẽdere existimas Vidi rectos malignari a malis didicisse atq; admiratus sum quomodo proprietatem nature atq; priuilegium amittere tam cito potuerunt: ut recti facile decidunt: ita difficile puer si trãsferri ĩ rectitudinẽ possunt. Vera pegriatio & subiectio labiorũq; custodia sepe ualuerũt mirabiliter ĩsanabilia pluria transferre & curare. Si scientia plurimos inflat inde forte simplicitas & imperitia humiliare consueuerunt. Verum documentum certusq; finis ac forma beate simplicitas: Beatus paulus simplex tibi erit: tantum eius tanq; celerem profectum nemo usq̃ uel uidit uel audiuit uel uidere unq̃ poterit. Monachus simplex rationale iumẽtũ est obediẽs quod onus suũ ductori

ſuo perfecte depoſuit. trahentem ſequitur ut uult & donec mactetur contradicere non nouit difficile diuites ingrediuntur in regnum ſtultiq; ſapientes in ſimplicitatem Ruina ſepe eos qui ex malis acutiores fiunt frugales facit ſalutem illis atq; innocentiã inuitis largiens. Pugna & contende totis uiribus ſtultã tuam ſapientiam decipere atq; ita faciens inuenies ſalutem & equitatem in xp̃o ieſu domino noſtro. Amen.

De uictrice paſſionũ omniũ altiſſima humilitate Gradus. xxv.

q Vi diuine caritatis proprie ſancteq; humilitatis competenter & beate caſtitatis uere ac diuine illuſtrationis firmiter timoriſq; domini ſine mendatio & certe cordis fiducie ſine errore ſenſum atq; effectũ & uim uiſibili morbo enarrare uult: eoſq; qui actenus non guſtauerunt huiuſmodi narratione ſe illuſtrare putat: ſimile aliquid ei facere uidetur qui eos qui mel nunq̃ guſtauerunt huiuſmodi illius dulcedinẽ uerbis & exemplis docere nititur Sed hic ſane fruſtra deſcidat: Et in caſſum & ſuperfluo loquitur. Nunq̃ enim id efficit qd

uult prior autem ille aut' imperitus est: nar- 125
rationis sue aut inani gloria uehementer illu
ditur. Adiecit sermo thesaurum discutere in
uasis fictilibus ymo uero in corporibus recō
ditum: cuius qualitas neqꝫ agnosci: neqꝫ illius
uerbis exprimi possit. solus enim titulus sup
ne incomprehensibilis qui ingentem atqꝫ in
finitum perscrutandi laborem uerbo queren
tibus prestat. Erat autem titulus huiusmodi.
Sancta humilitas. quicunqꝫ dei spiritu agun
tur: ii nobiscum intellectuale hoc. Sapientissi
mumqꝫ concilium conueniant: scientie tabu
las diuinitus scriptas & manibus intellectua
liter ferentes: conuenimus & quesiuimus ac
discussimus uenerandi tituli uirtutem. Et ali
us quidem hanc esse dicebat recte factorum
intentissimam obliuionem. Alius uero extre
mum se omnium magisqꝫ peccatis obnoxiū
existimare. Alius mentis cogitationem: qua. s.
imbecillitatem propriam ifirmitatemque co
gnoscit. Alius uero in irritationibus anticipa
re proximum: primumqꝫ iracundiam soluere
Alius gratie dei & misericordie agnitionem.
Alius rursum contriti animi sensum ac uolū
tatis proprie abnegationem. Ego uero cum
oīa audissem apud me ipsum diligenter &
uigilāter examinās, btissimū illius sensum p

auditũ adiscere nõ potui. Quo circa & omniũ nouissimus uelut cãis cadẽtes michas ex mẽsa pbatissimorũ beatissimorũq; patrũ colligens de hac singulari uirtute ita diffiniens dixi humilitas est aĩ gratia sine noĩe solos apud eos nomẽ habens q illius expimẽtũ cepunt. humilitas est ineffabilis diuitie dei appellatio & donũ discite.n. inqt nõ ab angelo non ab hoie nõ atabula sed ame: hoc est a mea i nobis habitatione & illustratione & operatione qa mitis sũ & hũilis corde & cogitatiõe & sẽsu & Iučietis belloꝝ regem & aliẽationẽ cogitationũ aĩabus nostris. Aliđ ẽ uitis huiꝰ i ptur bationũ ad hoc tempestate spectaculũ. Aliud iam in uerno fructuum tpe. Aliud in estate uirtutũ. Et si i unã letitiã & frugẽ uitis unius spectacula ista concurrant uni uera unde & propria uulti signa & argumẽta fructuũ hẽt Deniq; quotiens in nobis sancte huius uitis florẽ ceperit botrus: mox humana omnem gloriam & famam cũ dolore execramur. Iracundiamq; & furorem a nobis penitus eliminamus. At cum iam spirituali etate in animo profecerit hĩ regina uirtutum in nichilum uero ymo in execrationem cunctaq; a nobis geruntur bona existimamus & in diebus singulis omni nostro nos addicere per ocultam dis

ſpationem arbitramur. Porro diuinorũ co- 126
piam nobis indultorũ munerũ ut q̄ hac ꝑter
meritum noſtrum acceperimus additionem
fore cruciatus amplioris ſuſpicamur. Idcirco
tunc quoq; manet in uiolabilis mens noſtra
ſe ipſã itra mediocritatis ſacculũ tutiſſime cõ
tinens. Furũq; tantũmodo ſtrepitum ac ludi
bria audiens atque his omnibus inuiolabilis
ꝑmanens. Si qdem inuiolabile penetral hu-
iuſmodi eſt mediocritas De florum itaq; par
turitione celeriq; profectu ſempiterne uirtu-
tis huius fructus breuibus diſeruiſſe ſatis eſt
Jam uero q̄ ſit facie huius uirtuti perfectum
p̄mium. Quicunq; domini familia res eſtis
ipſum interrogate de quãtitate igitur ipſius
dicere non poſſum. Rurſus de illius qualita-
te loqui longe impoſſibilius cenſeo. De pro-
prietate ergo eius ut initio inſtitueramus di-
cere conemur. Solers & accurata penitentia
luctuſq; q ab oĩs macula diluitur ſãctiſſimaq;
rudium humilitas tantum inuicem diffe-
runt quantum a pane furmentum & farina
Conteritur quippe prius animus & p efficacẽ
penitentiã extermiat unitur uero quodãmõ
atq; ut ita dixerĩ admiſcet deo p aquã itegerrĩ
luctus ex quo ẽt igne dñi ſuccẽſa ſolidat ĩ pa

nem sancta humilitas fermento iam omni &
tumenti fastu libera. unde & in unam uirtu-
tem actionēq3 se ipsam conglobās sancta hec
constans tribus annulis cathena: ymo uero
celestis yris suas quodammodo proprietates
habet: quodq3 alterius signū esse dixeris: hoc
alterius quoq3 notiōem esse reperies. Ideoq3
quod breuiter a me dictum est curabo exem
plis atq3 auctoritate firmare. Proprietas qppe
honestissime huius atq3 omni admiratiōe di-
gnissime trinitatis prima atq3 precipua est
ignominie suauissima & iocundissima ppes
sio: quam anima ut morbos suos: & peccata
maxima sedet atq3 consumat supinis mani-
bus expectat atq3 complectitur secunda uero
est omnis iracundie uictoria atq3 in eius exti
ctione seruata mediocritas tertius aūt gradus
optius ē ut & bōis suis nūq̄ aliqs ifideliter cre
dat iugiterq3 addiscere d'syderet. Finis qdē le
gis & ppharū xp̄s ad iusticiā oī credēti. Finis
uero imūdaꝝ passionū iani s gloria & supbia
oī nō aduertēti. q̄rū cū iterēptrix sit itellectua
lis ista cerna cōtubernalē suū omni ueneno
mortifero seruat illesum ubi i illa ypocrisis ap
pareat uenenū. Vbi detractionis rubigo? Vbi
serpens aliqs occultari i ea possit qui stati ex
cordis cauernis & terra i lucē adductus occi

dat. Nō apparet i huius cōiūctiōe odiū non detractionis ſpeties nō iobediētie ullus odor niſi forte fidei rō piclitet. Tūc.n. obtēpare pſi die cōſiliū nō fuerit. Qui hāc ueluti ſpōſe ſpō ſus unitus mittis placidus ad cōpūctionē facil lis atq̧ miſericors ē ſup oīa aūt trāqllus ſerē us obtēpās & freni patiēs ylaris uigil ipigris erit. Et qdē me neceſſarie erit multa pſeq: placi da ſp ai trāqlitate beatus erit. Si qdē i hūilitate noſtra memor fuit noſtri. Dominus & rede mit nos de inimicis noſtris Monachus humi lis nō curioſe abdita reqret. Supbus uero idi tia quoq̧ dei. curioſitate illicita diſcutiet. Quē dā pbatiſſimū & diſcretiōe maxie ornatū fra trē aſtantes dēones ita ut oculis eius appare rēt uiſibiliter beatū illū pdicabāt. Ad quos ille ſapiētiſſime. Siqdem mei mentis aīe cogita tiōibus laudare deſtiteritis ex diſceſſu ueſtro magnum me exiſtimabo. Sin uero me lauda re nō deſinitis ex laudibus ueſtris feditatem meam coniicio. In mūdus qppe eſt apud de um omnis ſublimis corde. Aut igitur abite & magnus factus ſum aut ſi placet laudate: & ampliorem ueſtri cauſa acquirā humilitatem Moxq̧ illi ancipiti uerbo ſtupefacti euanue runt. Caue ne ſit aīa tua canale huius unde uitalis: ut eam quidem nunc emanet nūc ne

so emanare desinat glorie & elationis ardorę consumpta: sed sit beate tranqlitatis fons: paupertatis fluuium semper ex ipso gignens. Memento carissime ꝙ uallis i seipis frumentum spiritualemqꝫ multiplicant fructum. Valis est humilis anima intermedium montium: sine arrogantia semper atqꝫ immobilis permanēs: non ait scriptura ieiunaui. nō ait uigilaui: nō habui requiem: sed humiliatus sum & saluauit me celeriter dominus. Penitentia quidē suscitat: luctus uero celum pulsat: sed sancta humilitas aperit. Ego autem trinitatem ī unitate: & in trinitate unitatem dico atqꝫ adoro Cuncta quidē que uidentur sol illuminat omnia uero q̄ geruntur ratione roborat humilitas. si non adsit sol plena sunt tenebris omnia & nisi adsit humilitas nostra omnia & fetida & extrema erunt. unus in oī creatura locus semel aspexit solem. & una plerūqꝫ cogitatio pepit humilitatē: uno & solo die mūdus omnis exultauit: & una uirtus: h̄ ē quam nō possunt imitari demones. Aliud eē dicitur extolli alid̄ non extolli: & aliud humiliari. Prior. n. omnē diē iudicat seq̄ns uero nō iudicat. Porro t̄tius cū īdemnatus sit sp seipsū cōdemnat. Aliud est humilē esse. Aliud conari eē hūilē & alid̄ laudare humilē. Prius illud pfectoꝶ est. scdm neraciū obedientiū. tertiū uero oīum fideliū.

Qui in intimis humilis est alabiis non ledet 128
qd enim thesaurus non habet hoc ianua nō
prodit.Solitarius equus nōunquam currere
uidetur at si gregi societur tunc suā agnoscit
tarditatem.Si iā in nature bonis cogitatio glo
riari desinat principii sanitatis argumentum
est.Sed quousq; fetorem illud auriat unguē-
ti odorem sentire non poterit. Non increpa-
bit non iudicabit non dominari appetet nō
circunuenietur is qui amori in eo est deditus
quo ad mihi cōiūgatur.Ait humlitas sancta
Nam post conuinctionem meam ei iam lex
posita non est. Cuidam fortissimo athlete
xp̄i qui ad hanc beatissimā uirtutem festina
bat impuri demones laudē incorde subsemi
nabant At ille diuina inspiratione malignoꝝ
spiritum nequitiam pio & religioso compen
dio uicere aggredit̄ Describit ī cellule piete al
tissimarū uirtutū appellatiōes puta pfecte ca-
ritatis angelice hūilitatis mundissime oratiōi
ī corruptibilis castitatis & huius uirtutū reliq̄
rū Cū ergo illū cogitatiōes extollere cepissent
dicebat illis.Eamus ad argumētū aduenieńsq;
relegebat appellationes illas sibique ipsi cla-
mabat:Cum has omnes possederis tunc sci-
es quā longe adhuc adeo sis Cum enim eas
possederis seruus: eris in utilis fecisti enim

quod facere debuisti.Que nam sit solis huius uirtus & substantia dicere ipsi nõ possumus Ceterũ ex effectibus eius & proprietatibus q̃ sit illius substantia colligimus. Humilitas est protectio diuina ex qua fit ut recta facta nostra nõ uideamus.humilitas est uilitatis abyssus furibus omnibus iuiolabilis.humilitas ē turris fortitudinis a facie inimici. Non proficiet inicus i ea & filiꝰ ymo uero cogitatio iniq̃tatis nõ apponet nocere ei.Et concidet a facie eius inimicos eius & eos qui oderunt eũ in fugam conuertet. Sunt & alie magnifico huic professori in animo proprietates p̃ter illas q̃ supra demõstrate sunt. Ille.n.una excepta diuitiarum intuẽtibus iudices sunt ignosce aũt illas nec d̃cipieris. Cum sanctam hãc substantiam in te ipso eẽ p̃spicias in multitudine ineffabilis luminis in amore orationis incredibili. Anticipabit h̃ in noxiũ cor & aliena pcã accusare nesciuit.Precurrit hanc quã diximus substantiam inanis glorie totius odium. Qui se ipsum ex intimo animi sensu & affectu nouit iam i terra seminauit.Nam nisi ita seminemus fieri non põt ut floreat humilitas. Qui se ipsum agnoscit diuini timoris intimam notionẽ cõp̃hẽdit p quam sollicite incedens ad caritatis ianuam p̃ueniet. Hu-

 129

militas est regni celestis ianua sibi propinquã tes introducens de hac reor dominum dixisse ꝙ ingredietur & ex hac uita egredietur intrepide & pascua inueniet & uiriditatẽ in paradiso. Omnes qui per aliam portam in habitu uenerunt fures uite sue sunt & latrões. Nũquam disquirere nos ipsos desinamus si ueraciter agnoscere nos uolumus. Quod si pximum nostrum ubiqꝫ ex intimo affectu cordis meliorẽ nobis esse arbitramur iuxta est diuina misericordia Impossibile ẽ eni ex niue pgredi flãmã sed lõge ipossibilius ut in eo ꝗ alterius secte & opinionis sit humilitas propa fideliũ ac religiosorũ uirtus oriatur. Plurimi nos ipsos peccatores dicimus & fortasse ita existimamus ignominia uero hoc pbat. Nũꝗ desistet is ꝗ ad trãqlissimũ hũc portũ festinat mores uerba cogitatiões intẽtões qstiones ex qsitiões istituta conatus uota oratiões facere itelligere & excogitare quo ad coopante domino ignobilioribusqꝫ istitutis infestissimo & procellosissimo elationis pelago aie sue naui culã liberet. Qui enim hac liber euaserit i oĩbus reliqs peccatis facile ut publicãus ille satisfaciet. nonnulli quidẽ pp peccata preterita postea etiam ꝙ remissione potiti sunt humilitatis materiã usqꝫ in finem tenuerũt per ea

tumor ē ímanissimum colaphis cedētes. Alii rursus considerantes xpi passionem seipsos debitores esse constanter tenent. Alii ex cotti dianis defectibus semetipsos humiliant & ui lissimos existimant. plerīq; ex accidētibus tē ptatiōibus morbis & lapsibus gratiarum ma trem sibi familiarissimam fecerunt. Sunt item nonnulli qui tamen an modo supersint dif ferentie non possunt qui ex ipsis dei muneri bus quantúlibet in eis profecerint semetipsos humiliant seq; indignos esse huiusmodi di uitiis existimant sicq; afficiūtur tanq̄ debitis suis cottidie adiciāt Hoc igitur humilitas hoc beatitudo hoc perfectum consumatumq; pre mium est quociēs aliquem audieris īfra pau cos annos altissimam acquisisse tranquillita tem noli hunc existimare aliam q̄ hanc bea tam celeremq; uiam pedibus ambulauisse. Sacra est biga caritas atq; humilitas quippe il la exaltat. h̄ exaltatos ne unq̄ decidant tenet. Aliud est contritio & aliud humilitas. Contri tio ex ruina nascitur. qui enim cadit conteri tur. Cadensq; confidentia in oratione lauda bili cum impudentia assistit. speiq; baculo ut confractus & collisus nititur: ipseq; desperа tionis canem a se abigit. Cognitio est uera & tuta proprie mensure comprehensio: iugilcq;

seuiorum quoq; peccatorum memoria. humi- 130
litas est doctrina intellectualis christi: spiritua-
liter ab his qui digni fuerint in penetralibus
anime recondita uerbisq; sensibilibus i acces-
sibilis Qui sedicit huiusmodi unguēti fragrā-
tiam penitus sensisse & cum laudatur uel pa-
rum mouetur corde aut uim uerborum intel-
ligit rapiturq; uel modice laudibus hic non
se fallat. seductus est. Quendam toto affectu
animi audiui dicentem. Non nobis domine
non nobis sed nomini tuo da gloriam. Scie-
bat enim naturam non facile ab hac illesam
seruari posse abste laus mea i ecclesia magna
futuro. s: tēpore. Prius enim q̄ illud adueniat
hanc sine periculo ferre non possum. Si hic
tandem finis & ratio & modus est supreme
superbie uirtutes que nō ad sint glorie causa
simulare; Id profecto erit altissime humilita-
tis argumentum culpas que itidem non ad
sint in quibusdam rebus uilitatis causa uel
gratia confingere. Quod fecit qui panem &
caseum sumpsit in manibus abiectionis sue
gratia. Et sanctus ille qui ueste reiecta absq; ul-
la passione quippe castissimus ciuitatem cir-
cuiuit nudus. Non metuent huiusmodi iam
neq; curabunt hominū offensam cum iam p
orationē uirtutē eā cōsecuti sunt ut oēs inuis-

biliter edificent conctisq; satisfaciát. Qui prius curat secundo isto se carere significat. ubi enim domius nos audire paratus est ibi oia facere tuto ualemus prestat eni cótristare homines q̃ deū. Gaudet qppe deus cū nos cōtende uanissime ellationis cā prompte uidet ad ignominias currere. Parat autem huiusmodi certamina superna peregrinatio Magnorum enim re uera ē pati suis esse ludibrio. Non te ea que dicta sunt perturbent. Nemo unquam repente uno simul passu scale gradus omnes conscendere potuit. Jn hoc cognoscent nos dei esse discipulos: Non quia nobis demonia cōtemperant sed quia nomina nostra in humilitatis celo conscripta sunt Natura fert ut sterilitas defectusq; fructuum citrorū ráos ī altitudinē tollant. At hi si icurrētur fructū citius ferunt. Scit qd sibi hoc uellit qui prudentius considerat hēt ascensū apud deū sancte huiusmodi gradus tricessimū sexagessimū & cētessimū. Atq; in extremo qdē hi qui beatam tranquilitatem consecuti sunt p stant in medio uero xp̄i milites fortes. Primū aūt conscendere oēs possunt. Qui se ipsū ue rociter agnouit nunquam profecto illudetur ut maiora se tentare uellut sed pedem iam securus beato huic tribulo imponēt metuūt

minute aues accipitre ita & humilitas studio 131
si: contradictionis sonum: absq; pdictionib9
quidem & illustrationibus signisq; & prodigiis
salute plurimi potiti sunt sine humilitate aūt
nemo unquam celestem thalamū igredietur
Illorum enim h̄ fida custos hanc uero illa in
his qui leuiores sūt sepe necauerūt. Istud quo
q; cū humiliari nollemus dispensatione mira
bili fecit deus ut nemo uulnera sua clarius q̄
proximus possit intueri ex quo necessario sit
ut illi ac deo non nobis ipsis sanitatis nostre
gratiam acceptam referamus. Qui mente est
humili uoluntatem suam semper ut seductri
cem detestatur & in postulationibus suis ad
deum fide firmissima que conueniant cōsue
uit adiscere atq; his prompte obtemperare
Non magistrorum conuersationē attendens
sed deo curā suam fidelissime commitens q
per asinam quoq; balaam utilia & necessaria
docuit etiam si omnia secūdum deum faciat
cogitet loquatur operarius huiusmodi nec sic
quidem sibi credat humilis enim stimulum
& onus sibi adiectum portabit si sibi ipsi cre-
dat: sicut contra superbus si alteri cedat. Mi-
hi angeli esse uidetur nunquam in peccatū
labi. Audiui enim terrestrem angelum dicen
tem: Nihil mihi cōscius sū sed nō i hoc iustifi-

catus sum. Qui.n.iudicat me dominus ē. un de iugiter nos ipsos damnare & accusare debemus ut p uilitatem uoluntariā lapsus non uoluntarios abiiciamus & diluamus. Sin aūt alias omnino ī exitu nostro a nobis horū exiget ratio. Qui meritis suis minus aliqd a deo postulat omnino his que supra se sunt potit ē. Testatur hoc publicanus ille q cū postulasset ueniam iustitiā retulit. Solū ut sui meminisset a domino poposcit latro paradisūq; totū hereditario iure possedit hoc aūt in nobis non est dū spōte peccamus idq; pñtie illius signū est. Sciens dominus exteriori habitu figurari anime uirtutem sumpto linteo in humilitatis nobis conpendium ostendit. Studiis assimilatur aia & ad que gerit formatur atq; ad ea figuratur. Principatus angelorum cuidam sup bie materia fuit cum tamen non ideo ut sup biret illū accepisset. Aliter affectus est q ī solio aliter q ī sterqlinio sedet. Atq; iō fortasse magnꝯ ille iustus extra ciuitatē sedebat ī stercore. Tūc.n.pfectā ꝯsecutus hūilitatē ex ītio affectu cordis dicebat. Cōtēpsi me ipm & contabui. Existiaui aūt me ipm terrā & cinerē. Inuenio manassē illū īter hoīes ceteris āplius & pnitio sus peccasse tēplūq; dei ac religionē oēm pro phāo cultu ydolorū ignasse p quo si mūdus

totus ieiunasset nullā sceleribꝫ eius dignā pe nitētiā īferre potuisset. ualuit tñ hūilitas īsana bilia illius uulnera curare. Q m̄ si uoluisses sacrificiū dedissem (ait dauid deo) corporibꝫ p ieiuniū īmolatis nō delectaberis. Sacrifitiū deo & q̄ seqtur oēs ītelligūt. Peccaui domio beata hec hūilitas p adulterio & homicidio aliq̄do clamauit. & ptinus audire meruit. Abstulit dominus peccatū tuū a te uiā qdē huiꝫ atq̄ materiā corporales labores eē sancti & sē p memorandi patres diffinierūt. Ego pterea obedientiā cordisq̄ rectitudinē eē dico quē naturaliter quoq̄ tumori aduersāt. Si supbia ex angelis quosdā dēones fecit hūilitas prsus ex demōibus angelos efficere potest. Quoꝫ circa q ceciderūt bono aīo sint & resurgere studeant. festinemus totisq̄ uiribus uitamur ad huius supptemum uerticem conscendere: si minus uel illius humeris iuehi. Quod si adhuc pigri sumus uel ulnis eius non excidamus. Qui nam inde ceciderit mirabor. Si quo sempiterno muriere potiri merebitur: Nerui huius ac uie sunt non signorum manifestatio: sed auditas rerum omnium inuisibilis peregrinatio sapientie cauta occultatio. pronuntiatio uarietate carens; elemosine quesitio no-

bilitatis abſconſio.confidentie relegatio.loq̄citatis elongatio. Nihil enim ut paupertatis ſtatus:& mendicorum uita uiuere: animam humiliare aliquādo potuit.Tunc.n.phyloſophia noſtra:amorq́ʒ ad deum ſingularis oſtēditur:cum ſublimari poſſumus & ſublimitatem conſtantiſſime fugimus. Si quando contra uitium aliquod armaris: humilitatis maxime ſocietate & preſidio nitere ſuper aſpidem enim & baſiliſcum aſcendet:conculcabit leonem & draconem.i.ſuper peccatum & deſperationem diabolumq́ʒ & corporis draconem. humilitas eſt celeſte inſtrumentum : quod ex abyſſo peccatorum in celum animam leuare poteſt.Cum quidam huius aliquādo pulchritudinem in corde ſuo fuiſſet intuitus ſtupore comprehenſus orabat ut eius qui illam genuerat appellationem mereretur addiſcere ad quem illa clara ac intenti facie ſerenum ſubridens.Quoniam ait genitoris mei nomē addiſcere feſtinas cum ſit ipſe ſine nomine. Nō tibi id dicam donec poſſideas deum. ipſi gloria in ſecula Amen.

De Diſcretione Gradus.xxyi.

d Iſcretio.In his quidem qui rudes imbuūtur eſt uera ſuorum intimorum profectuū necognitio.In mediis ue-

rò intellectualis ſenſus:bonum qđ uere ac pͥ- 133
prie bonum eſt:a naturali bono atq; contra-
rio:ſine errore diſcernens.In his autem qui p
fecti ſunt ſcientia que per diuinam illuſtratio
nem in eis ineſt.Talis uero iſta eſt : ut ēt que
in aliis obſcure inſunt : ſuo lumine illuſtrare
poſſit. Aut fortaſſe uniuerſaliter h agnoſcitur
& eſt diſcretio diuine uoluntatis uera:certaq;
comprehenſio:in omni tempore & loco:q̄ ſo
lis mundiscorde & corpore:& ore eſſe agno
ſcitur.Is quidem qui tres hoſtes religioſa pieta
te deiecerit:ſimul etiam quinq; proſtrauit:qui
uero illos negligit:neutrum uincet: Diſcretio
eſt incontaminata conſcientia & purgatiſſi-
mus ſenſus.Nemo.n.cum audierit uel uide-
rit aliquem in cōuerſatione monaſtica ſuprà
naturam profeciſſe:ex ignorantia in infideli
tatem incidat.ubi enim deus qui nature ſup-
eminet inhabitat:ibi iam res quoq; ſupra na-
turam fuit : Tribus iſtis maxime generalibus
modis diaboli omne bellum in omnibus exci
tatur. Aut.ſ.ex noſtra negligentia: aut ex ſup-
bia:aut ex demonum inuidia. Ex his primus
quidem miſerabilis eſt ſecundus uero miſer-
rimus.Tertius autem beatus.Ad omnia poſt:
poſt deum: cōſcia noſtra:ut norma & regula
utamur:ut cum unde flatus uentorum adue

nerit nouerimus: aduersus hunc. Iā pandere uela ualeamus. In omnibus que secundum deum operamur tres nobis foueas demones parant. Ad primum quidem. bonum uti ne fi at impedire conantur. secundo uero si in primo superati fuerint ut non secundum deum fiat moliuntur. Quod si hac quoque intentione sua: fures isti potiti non fuerint: tunc iam cum scilentio conuersati fuerimus: laudibus nos efferunt & beatos dicunt. Priori quidem illorū arti aduersatur studium mortisque cura sollicita. secunde uero subiectio & contemptus. Tertie se ipsum semp accusare & aduersum se conqueri. hoc uero labor est ante nos donec ingrediatur ignis dei i sanctuarium nostrum: Tunc enim uitiose consuetudinis ī nobis necessitas ulla non est. Deus autem noster ignis est consumens motum omnem: & concupiscentie ardorem & obtenebrationem & presumptionem & obcecationem interiorem & exteriorē uisibilem & inuisibilem. Contraria his demones facere consueuerunt. Nā cum animam uicerint mentisq obtud erint: ac peruerterint aciem nihil iam erit in nobis miseris utile nihil religiosi operis non sobrietas: non discretio: non agnitio: non reuerentia: sed indolentia insensibilitas indiscretio ui

susque priuatio: recognoscunt manifestissime que diximus: hii qui ex fornicatione resipuerunt quique se represserunt a stulta confidentia: & qui ex imprudentia in pudoris sensum uenerunt: quomodo post mentis resipiscentiam post illius obcecationis immo uero mutillationis destructionem uerecundentur atque erubescant ut ita dixerim se ipsos in his: que prius dum in ea obcecatione degerent uel gerebant: uel loquebantur. Nisi prius in die anime sero factum fuerit: eamque tenebre impleuerint. Non finabuntur fines: nec mactabunt: nec perdent. furtum est substantie reique familiaris perditio. Furtum est: q bonum non est id pro bono operari. Furtum est ignota anime captiuitas. Mactatio anime est mors rationalis mentis cum in indigna: & nepharia opera inciderit: Perditio uero ē post consumationem iniquitatis sui cuiusque desperatio. Nemo in preceptis euangelicis impossibilitatem querulus obiciat. Sunt enim anime: que plusquam preceptum fuerit illis per euangelium fecerunt persuadebit: tibi id penitus: is qui plusquam se ipsum proximum dilexit: ac pro eo animam exposuit. Et cum imperium dei de hoc nō accepisset. Cōfidant ac bono sint aīo humiles quātūlibet p-

turbationibus ac uitiis exagitentur. Nam & si incidát in omnes foueas & si muscipulis omnibus illaqueantur omniq; egritudine egrotent cum tamen sani facti fuerint medici omnibus & luminaria & lucerne: & gubernatores fiunt: eosq; qui casuri uidebantur: per ea q̃ experti sunt seruát. Quod si quidam etiam p̃teritis uitiis adhuc ui subiguntur: & uel simplici uerbo docere alios: & instruere possunt doceant. Non tamen etiam principatum sumant. Fiet enim fortasse: ut suos aliquãdo sermones erubescentes. ipi quoq; operari incipiant. Continget q; illis id q in quibusdam se ceno uolutantibus fieri perspeximus qui cum luto & ceno prorsus sordidati essent quomodo ibi cecidissent pretereuntes docebát hoc illis eorum salutis gratia narrantes: ne & illi eadem uia caderent. Quos tamen dum aliorum saluti consulunt; & ipsos ceno saluauit oĩpotens sin uero uitiosi aliqui sponte se ipsos uoluptatibus ĩmergũt Silẽtio doctrinã idicabũt. Nãq; cepit iesus facere & docere ĩmane re uera duruq; pelagꝰ traiicimꝰ O hũiles mõachi plurimis & scopulis uertiginibus & tumoribus & piratis & belluis & siphonibus procellosissimusq; uentis & fluctibus plenum scopulum quidem in anima feram iracundiam

repētinamq; intelligimus uertiginē uero eas 125
res que preter ſpem circundant mentem eam
q; ipſam in deſperationis profundum precipi
tare ſtudét tumorem uero ignórantiam que
malum pro bono continet beluas autem gra
ue iſtud ac ſilueſtre ferumque corpus pirrataſ
duriſſimos cenodoxie milites uel ſatellites q
omnis noſtrum uirtutumque labores dirripi
unt. Fluctus uero inflatum timentemque uē
trem qui impetu proprio ad beluam tranſmit
tit. Syphones autem deiectam e celo ſuperbiā
que nos & in celum extollit & uſque in infer
num precipitat. Nouerunt omnes qui litteris
eruditi ſunt que nam ſit diſciplina rudiū que
mediocrum & que magiſtrorum. Intēdamus
toto animo uideam uſq; ne forte diutius in di
ſcendo remorati Ad huc in inſtitutis rudium
inueniamur. Eſt enim confuſionis in modice
uidere ſenem in ludum litterarum proficiſci.
Optimum in omnibus ac ſalubre alphabetū.
Videlicet obedientia. Ieiunium cilicium. Ci-
nis lachrime cōfeſſio: Silentiū humilitas uigi
lie fortitudo. Frigus labor erumna. Contētus
cōtrictio obliuio. Illate contūelie fraternitatiſ
māſuetudo. Fides ſimplex oiq; curioſitate ca
rens. Curarū ſeculariū abiectio amabile parē
tū odium totius rei mortalis repudiatio ſim-

plicitas innocentie coniuncta.Spontanea ui litas.Porro finis proficiētium ac ratio ista est inanis glorie & iracundie uacuatio facilis me liorū spes quies discretio iudicii fixa & solida memoria.misericordia hospitalitas.Modestia correptio:oratio oi perturbatione libera aua ritie repudiatio.Eorum uero spirituū & cor porū que religiose & pie in deo consumman tur.Hic finis hec ratio & lex ē cor captiuatio ne superius cōsumata & perfecta caritas hu militatis fons mentis peregrinatio xp̄i inhabi tatio lucis & orationis inuiolabilis thesaurus diuine illustrationis copia mortis desideriū odium uite fuga corporis mundi intercessor deo uim inferens Angelorum in ministrādo socius Scientie abyssus.Misteriorū domus ar canorū custos hoium saluator. Demonū de us ultiorū diuinis dominator corporis.Natu re pcurator.pcō extraneus beate trāquilitatis domiciliū mutator domini p auxiliū domini Nō parua nobis uigilantia & sobrietate opus est cū corpus morbis fatigatur. Cum eni nos humi iacere demones uiderint nec posse ite rim p ībecillitatē exercitatōe cōtra eos uti tūc acerrime nos oppugnare nituntur. Eos qui dem qui in seculo sunt dum infirmantur nō nu quam etiam blasphemie spiritus conse

quitur eis uero qui a ſeculo remoti uiuũt ſi q dem rebus neceſſariis abundent caſtimargie & fornicationis ſpiritus iſeſtus eſt. Sin aũt in locis humana conſolatione carentibus deiq; bellatoribus congruis degãt accidie atq; ppe tui meroris tirannus eis aſſidet. Aiaduerti fornicationis lupum dolores lãguido adiicientẽ atq; inter ipſos dolores motus in eo turpes excitãtẽ etq; obſceni illum humoris egeſtione fedantem erat aũt res maxime ſtupenda uidere Inter duriſſimoſ aculeos doloris carnẽ uigentem atq; inſanientem. Propius autẽ accedens iacentes uidi atq; in ipſo ſuo lectulo ex diuīa operatione & cõpunctione capientes cõſolationẽ doloreſq; p eam conſolationẽ repellentes. Erant aũt eo aĩo & ſic affecti ut infirmitate ipſa liberari unq̃ nolenti qu ppe qui peã uelut i p penã q̃dã ſalutare aĩe uitiis se exutos & liberatos cernerẽt. Itaq; glorificaui deum qui luto lutum lauerat & emundauerat: Intellectualis mens. Intellectuali ẽt ſenſu omnino amicta eſt. Hunc autem ſenſum qui & in nobis eſt & in nobis non eſt requirere non deſinamus. Illo enim inuento & manifeſtato exteriores ſenſus omnino uim amittent suam: illique unico obtemperabunt. Atque hoc eſt quod nouerat quidam ſapiens cum

diceret. Et diuinum inuenies sensum. Vita monastica in intimo sensu cordis exerceatur In operibus in uerbis in cogitationibus i motibus i omnibus denique. Sin uero aliter fiat non monastica sane erit ne dixerim angelica Aliud est prouidentia dei, Aliud adiutorium Aliud item illius custodia Aliud misericordia Aliud consolatio. Primum.n.illud in uniuersa creatura declaratur. sequens uero in solis fidelibus. Tertium deinceps in his qui uerissime fideles sunt. Quartum in his q̃bi seruiũt Extremum uero in his qui se diligũt ostenditur. Fit plerumque ut ꝙ alteri medicina est alteri uenenum sit. Nonnunq̃ uero eadẽ res si eidem suo tempore offeratur medicina est sin autem in tempestiue uenenum efficitur. Vidi medicum ignauũ & obtusum infirmũ confractum & collisum affecisse contumeliis nichilq; ei preter desperationem parauisse. Vidi Item medicum ingeniosum & peritissimũ iflatum cor per ignominie ferrum curauisse omniq; id fetoris putredine euacuasse. Vidi eundem infirmum aliquando pro purgãdis sordibus obedientie bibisse poculum & moueri ambulare neq; dormitare: Aliquãdo uero anime egrotare oculis: & quietem agere atq; in silentio perseuerare Qui habet aures au

 137

diendi audiat. Quidã nescio quã ratiõe neq; eni existimatione dona dei comprehendere didici naturaliter (ut ita dixerim) ad continẽtiam & solitudinis quietem & castitatẽ & cõfidentie noxie abiectionẽ & mansuetudinem & conpunctionẽ proni sunt. Quidã uero ipsã fere naturam suã his rebus aduersissimã habentes p uiribus tamen sibi ipsis uini facere ꝑsistunt qui & si interdũ subcũbunt eos tamẽ ego nature uiolatores libẽtius q̃ priores illos suscipio atq; complector. Noli magnum sapere o hõ neq; eis diuitiis extolli quas sine labore acq̃sisti. Prescius.n. dominus largitor munerũ summi detrimenti & ĩbecilitatis atq; ꝑditionis tue uel aliquantisꝑ te suis gratis absq; ullo tuo merito muneribus seruare decreuit. Secuntur nos rudimenta ĩfantie nature & educatiões & studia siue obluctantur quoq; cũ uirtutis conuersationisq; monastice icrementa capere ceperimus. Monachorum qdẽ lux angeli sunt. cunctorum aũt mortaliũ lux monastica est disciplina. Certent ergo summa ope per oĩa fieri oĩbus optima forma. neq; nullam cuiquam dent offensionem. Nam ex his q̃ gerunt uiuendi normam omnibus ꝓponũt. Déiq; si lux uertat̃ i tenebras tenebre ipe.i. hoies seculo addicti q̃tũ putas ꝑterea ob

tenebrabuntur? Itaque si mihi obtẽperare uul tis conuenit oĩuo ut nos ipsos nõ uariemus: neque in partes diuidamus in felicẽ aĩam no stram: ne aduersus millia milliũ & decies to tidem inimicos nobis pugnandũ sit. Neq̃ .n. poterimus oẽs illorum astutias addicere uel oĩno iuenire: trinitate beatissima aduersum tres tribus potissimum armemur. Sin alias la bores nobis ipsis plurimos prebebimus. Pro fecto si nobis cum etiam fuerit qui conuertit mare in aridam: Noster quoq̃ israel uidelicet mens domini uidens ipse sine fluctuum ra bie trãsibit uidebitq̃ egyptios in lacrimarũ aquis suffocatos. Sin uero ille non habitet in nobis fluctuũ illius sonos. Videlicet carnis hu ius strepitũ quis sustinebitur. Si esurrexerit in nobis deus p actionẽ dissipabuntur inimici eius Et si per contemplationẽ illi appropiqua uerimus: Fugient qui & illũ oderunt & nos a facie illius & nostra sudore ac labore non so lo uerbo diuina mãdata addiscere curemus Non enim uerba sed opera exitus nostri tem pore ostẽdenda erũt. Qui thesaurum aliquo in loco latere audiunt eum solicite inquirũt atq̃ ob ingentem acquisitionis laborẽ inuen tum cautissime custodiunt. Nam qui sine la bore diuitias adepti sunt eas itẽ facile effun dunt. Est.q̃dẽ per difficile eas p̃turbatiões

quibus diutius assueti sumus uincere qui ue 138
ro eis cottidie adicere non desinũt aut de se ipsis desperauerunt aut nichil ex renũtiatiõe lucrati sunt. Non ignoro tamẽ deũ posse oĩa Nichilq; illi esse impossibile. Rẽ quidẽ me interrogauerunt ad iudicandum difficilẽ & q̃ omnes etatis nostre hoĩes trãscendat. In ul loq; ex his libris qui in manus nostras uene- rant contineatur. Aiebant enim que nam p prie sunt principalium octo uitiorum germi na. Aut quod ex tribus maxime pricipalibus cuius quinque reliquorum initiũ & propago ẽ. Ego in re tam ambigua ignorantiã mea ige- nue confessus hoc a beatissimis illis uiris au diui. Mater quidem fornicationis est gule concupiscẽtia. Accidie uero inanis glorie: Porro triũ reliquorum. Tristitia orrigo ẽ sicut & iracũdia. Supbie uero ianisgloria. Ego rursus a sępisne mẽorãdis illis addiscere ora- bã: Que nã ẽt ex his octo nascerẽt & q ex quo pprie originẽ traheret. Illi uero me blãde ac placidissĩe absq; ullo elatõis uitio e docẽtes: Aiebãt nullũ ordinẽ aut prudẽtie rõnẽ i eẽ i rebꝫ stultis sed oẽm potiꝰ puersionẽ atq; i ɔstã tiã atq; id mihi ueris exemplis & rationibus persuadebãt beati illi plurima documẽta ad ducẽtes i mediũ ex quibus aliqua huic operi inserimus. ut ex eis iam alia quoq; planissime

intelligere possimus. Exēpli causa Intempesti uus risus aliquando quidem ex fornicatione aliquando uero ex inani gloria nascitur. Cū .s. apud se ipsum intrinsecus turpiter quisq̧ gloriatur. Non nunq̄ uero ex delitiis gignitur Multus somnus aliquando ex delitiis aliquā do ex sonno uel ieiunio nascitur cum.s. illi q̄ ieiunant extolluntur aliquando uero ex acci dia aliquādo ex natura etiā multiloquium ali q̄do ab inani gloria aliq̄do a castimergia initium sumpsit. Accidia uero aliquando ex deliciis & ex contemptu timoris dei oritur.

Blasphemia proprie quidem est superbie germen. Nonnunq̄ uero etiam ex iudicando in eadem re proximum siue etiam ex improba demonum inidia nascitur. Duritia cor dis iterdum a satietate sepe uero etiam ab insensibilitate atq̧ ab affectione uitiosa originē ducit Hec uero rursus affectio & a fornicatōe & ab iani gloria & ab auaritia atq̧ a castimar gia aliis quoq̧ plurimis orit. Malitia rursus a tumore ac iracūdia nascitur. Hypocrisis inde potissimū incipit siquo sibi nimiū placeat seq̧ ipse moderetur neq̧ alterius uiuat arbitrio. Porro his contraria a contrariis gignuntur. Et ne plura dicā deficiet me quippe tp̄s si p singula indagare uoluero. Proprie horum

interemptrix uitiorum predictorum humili-
tas est quã qui possidẽt oĩa uicerũt. Genitrix
malorũ oĩum est uoluptas malitie coniuncta
His qui detinetur non uidebit deũ. Nichil no
bis illius abstinentia prioris proderit nisi ase-
quenti etiã abstineamus. Timoris domini
exemplum a principũ ferarumq; metu capia
mus. Ceterũ affectus ad deũ forma tibi sit cor
porũ amor. Nichil enim nos prohibet a con
trariis rebus uirtutum petere exẽpla. Acerrime
declinat in malitiã presens hĩ generatio tota
q; elatione & simulatione repleta est: que la-
bores quidẽ corporis fortasse ad antiquorum
patrũ exẽplar hactenus seruat ipsoꝝ uero gra
tiis oĩno indigna iudicatur. Cum certe (ut re
or) nũq̃ alias ita indignerit natura nostra hiis
gratiis ut nũc. Et merito sane id patimur Nõ
ẽn. laboribꝫ deus delectatᷓ sed siplicitate & hũi
litate atq; his se potissimũ reuellat. Et si uirtus
xpĩ in infirmitate perficitur non repellet do
mus humilẽ opariũ: Quotiẽs aliquẽ ex athle-
tis xpĩ corporaliter uexari uiderimus nõ icle
mẽter uitio illius infirmitatis eius causã depu
temus: sed simplici magis & pura caritate ut
propriũ mẽbrũ ut militem ex bello uulneratũ
suscipiẽtes obsequiis oĩbus illum foueamus.
Quedã nobis ĩfirmitates ꝑ purgatõe pec

catorū q̄dā p hūiliatōe aī contigūt. Pius .n. & clementissimus dominator noster & domꝰ sepe cū quosdā pigriores ad exercitationē ui derit. Iam p infirmitatē ueluti p leuiorē ac fa ciliorem exercitationem carnem eorū hūiliat Interdū uero aīam quoq; ipsam a cogitatōibꝰ malis ac uitiis emūdat. Cūctaq; nobis siue uisibiliter siue ēt iuisibilite r cōtigūt aut bene aut uitiose aut medio suscipimꝰ. uidi tres fra tres damno simili affectos atq; unus ex hiis ī digne tullit. Alius sine merore ptitit. Tertius uero ide īgēs gaudiū cepit uidi itē agricolas unū semen in terra uaria ītentiōe iecisse. Aliꝰ quippe ut opes sibi ipsi cōgregaret id fecit. Aliꝰ ut creditoribus suis satisfaceret. Alius ut dōis honoraret dominū: Alius ut p decorā frugē & culture pitiā laudem sibi a p trāseūtibus ui te uiā aucuperetur. Alius rursus ut inicū sui emulū amplius excrutiaret. Alius uero ut otio sua ab hoibus exprobaretur. Hec igit agricola rum & seminis appellationes. Ieiunia sunt. ui gilie. Elemosine misteria atq; his similia. Por ro intentiones illas prōpte ac solerter ī domi no fratres examinabūt. Sic enī aquam ex fon tibus haurimus. Nonnunquam etiam eam (que dicitur). Raria una hausimus. Ita & cū uirtutes exercemus fit sepe ut uitia clam illis

implicita &connexa ſimul arripiamus.Exem pli cauſa hoſpitalitati caſtiargia dilectiōi fornicatio diſcretioni aſunt prudentie nequitia manſuetudini ſimulatio & tarditas & deſidia & contraditio & ſui cuiuſq; moderatio atq; i obedientia.Silentio doctrine atq; eruditionis tumor.Gaudio elatio.Spei pigritia.Dilectioni ruſum condemnatio. Quieti ſolitudinis accidia & torpor Caſtitati amaritudo.Humilitati confidentia.atq; his omnibus ueluti cōmune collitiū ymo uero uenenū ianis gloria ɔnexa eſt.Non cōtriſtemur quociens petētes aliqd a domino nō cito exaudimur uellet enim dominus ſi id expediret omnes hoīes uno temporis momento fieri ipaſſibiles omnes qui petunt aliquid a domino nec petitionis ſue cōſequuntur effectū oīo pp aliquam iſtatū cauſarū id patiūtur ſiue quare i tēpeſtiue poſtulāt uel quia indigne & cū iani gloria uel qa ſi accipent i ſupbiā ſe eleuarēt fierētq; negligētiores cū id qd petierāt adepti eſſent. Quod demōes ac uitia uel ꝑturbatōes ad tps aliqd uel ēt iugiter ab aia diſcedāt nullɔ fere ābige ut puto. Quot aūt mōis eorū hmōi diſceſſio a nob fiat pauciſſimi ſciūt receſſerūt a qbuſdā uitia nō ſolū fidelibɔ uerū ēt ifidelibɔ uno excepto illd.n.ſolū ueluti ꝑiatiū uitiorū

omnium reliquerunt:ut ipleret ceterorũ locũ cumtale sit atq; a deo noxium ut e celo preci pitare possit. Consumitur prius materia diui no igni inflãmata:& cũ ea a radicibus cõsum pta: Anima que purgata fuerit: simul iam & uitia recedunt:nisi forte rursus ea per materia le uite institutum:& negligentiam nobis attra hamus. Sponte demones excedunt: ut dũ se curi dormitamus infelicem animam repente inuadant atq; diripiant. Non ignoro has bel uas aliter quoq; se solere subducere. Cum.s. anima omnino uitiis assuefacta eisq; confor mis fuerit effecta tunc enim iam sibi ipsa insi diatur. Ipsaq; hostis sibi est. Documentum no bis apertissimum eius rei:infantes sunt qui cũ diutius matrem uberibus assuefacti fuerint: etiam cum non adsunt ubera digitos suos su gunt. Noui etiamquandam in anima tranq litatem ex summa puritate & laudabili simpli citate constantem: iustum enim adiutorium a domino:qui saluos facit rectos corde eosq; dum non sentiunt a malis liberat: si quidem & infantes cũ exuti fuerint ac uestimentis nu di nõ ualde id agnoscunt. Malitia quidẽ aut uitium in natura:naturaliter non sunt:neque enim creator ẽ uitiorũ deus:sed uirtutes certe naturales plurime in nobis ab eo facte sunt

Ex quibus iste : absq̃ ulla contradictione sunt. Elemosina. & gẽtiles. n. miserentur. Caritas: nam & mute animantes cum alterius orabantur illacrimari uidẽtur: Fides oẽs. n. hanc in nobis ipsis gignimus: Spes nã & cũ baptizamur: & cum feneramur & nauigamur & serimus meliora speramus. Igitur si ut demonstratum est. Caritas in nobis naturalis uirtus est h̃ uero uinculũ atq̃ impletio legis ẽ: profecto nõ longe a natura uirtutes sunt: erubescãt ergo q̃ in istarũ exercitatione uirtutũ ĩbecilitatẽ atq̃ ĩpotentiã p̃tendunt: supra naturã sunt fateor. Castitas: iracondie euacuatio: humilitas: oratio: uigilie: ieiuniũ. Perpetuaq̃ cõpunctio. Ex his aliarũ quidẽ hoĩs: aliarũ uero angeli: aliarum archãgeli: Deus ip̃e uerbum magister & dator est. In comparatõne malorũ oportet nos quod leuius fuerit eligere. Puta cũ plerunq̃ ad orationem assistimus. Adueniunt fratres ad nos necesseq̃ ẽ e duobus alterũ cõtingere aut. s. orationẽ derelinquere: aut fratrẽ a nobis absq̃ responsione tristẽ dimittere. Sed maior ẽ caritas oratione. h̃. n. p̃ticularis est: illa uero uirtutes omnes cõtineri p̃ cõfessõ hẽtur. Cũ uenissem aliq̃do in castellum quoddã siue ciuitatẽ sederẽq̃ ad mẽsam iuuenis adhuc duobus simul uitiis me oppu

gnati sensi gule cõcupia atq inani gloria: me tuens tamen cũ isanissime gule ꝑgeniem inani glorie magis me superandũ dedi. Cognoui ego castimargie spm̃ sepe ĩ iuuenibus inanis glorie demonẽ uicisse & merito apud eos qdẽq in mundo sunt radix maloꝝ oium ẽ auaritia apud monachos uero gulle concupiscentia. Sũt apud spirituales uiros q̃dã plerũq uillissima uitia mira dei dispẽsatiõe ĩ eis derelicta ut ꝑ uilia illa q̃ sine peccato sunt se ipsos semp ualde accusãtes hũilitatis opes inuiolabiles acq̃rãt: Fieri nõ põt ut his qui sine subiectiõe uiuit hũilitatẽ statĩ ĩ principio acq̃rat. Siqdẽ & is q̃ artem aliq̃ instinctu ꝓprio nullo docente didicit umbras atq imagines sequitur: In duabus maxime generalibus uirtutibus actiuam uitam patres diffiniũt. Et merito uidelicet ĩ humili abstinentia & simplici obedientia: Alia uero hanc ꝑ humilitatẽ seruat illesã. Quo circa luctus quoq duplex ẽ qppe & q peccatũ iugulat & hũilitatẽ efficit Piorũ qdẽ ẽ oĩ petenti dare magis uero pioꝝ & nõ petẽti tribuere. ab eo autẽ qui tollit a se aliquid non exigere cum maxime id possint illorũ tãtũ modo proprium est quos nulla tãgit perturbatio. In omnibus ꝑturbationibus & uitiis omnibusq uirtutibus nos ipsos soli-

cite ingrere non desinamus ubi nam sumus 142
i initiis an in medio ueli fine. Cuncta aduer
sum nos temptationũ bella uel demonũ ex
his tribus maxime causis cõstant aut.s. ex uo
luptatis studio: aut ex superbia aut ex illorum
inuidia. Extremi qdem ex his beati. medii pr
sus ifelicissimi. primi uero usqꝫ i finẽ pmanẽt
inutiles. Est quidã sensus ymo uero habitus
q fere poĩs.i.laborum patientissimus dicitur
a quo is qui captus fuerit non iam iam formi
dabit nec laborem unquã aduersabitur. hoc
uenerando habitu martirũ aĩe detinebantur
cum suplicia fortiter pferrent ac facile contẽ
nerent. Aliud est cogitationum custodia. Ali
ud obseruatio aĩ. Quãtũ dista ortus ab occidẽ
te tãtũ secunda priore sublimor est & laboro
sior. Aliud est ꝯtra cogitatões orare. Aliud his
contradicere & reluctari aliud eas contemne
re ac penitus spnere. Atqꝫ priori illi qdem atte
statur q dixit. Deus in adiutoriũ meũ itende
& his similia. Sequenti uero his q ait. Et respõ
debo exprobrantibus mihi uerbum contradi
tionis. Et cursus. Posuit nos i cõtradictionem
inicis nostris. Tertii uero ẽ testis ille q cecinit
obmutui & humilitatus sum: & non ape
rui os meum & posui illi custodiam cũ consi
steret peccator aduersũ me. Et iteꝝ supbi age

bant inique usq; a cōtēplatione aūt tuā nō declinaui. Medius quidē hoꝝ modus priore ſp utitur quia non ſatis per ſe preparatus: & inſtructus ſit. Prior autem nundum ita inſtitutus ut ſecūdus: inimicos repellere poteſt. Tertius aūt penitus demones fugauit abiecit: & reſpuit impoſſibile ē per naturā ut res incorporea terminetur a corpore: ſed omnia tamē ei poſſibilia ſunt qui deum poſſederit: ſicut hi qui olphatus ſenſu integerrime uigent eum: qui clam habeat aromata ignorare nō poſſūt ita & aia puriſſima fragrantiam: odoris quā ipſa ex deo acquiſiuit fetoremq; a quo ipſa liberata ſit: ſi ſit in aliis agnoſcere ceteris ſine odoris ſenſu permanētibus ſolet. Non quidē oēs beata tranquillitate pacificos fieri poſſibile eſt cūctos tamē ſaluari ac recōciliari deo non eſt ipoſſibile. Non tui alienigene illi dominentur qui dei diſpenſationes archanas atq; ineffabiles ſiue uiſiones que fiunt in hominibus curioſe inquirere nolunt deūq; perſonarum acceptatorem eſſe clam ſuggerunt. Eiuſmodi quippe elationis filii & agnoſcuntur & ſūt ſepe cupiditatis atq; auaritie ſps humilitatem ſimulat: ita & inanis glorie ſps ſic: & uoluptatis ad erogandas elemoſinas hortatur ſi igitur utriſq; nos mundos ſeruemus

In omni loco miseri non desinamus. Aiunt q̄dam demones obluctari demõibus. Ego oẽs eos noui nostram ingrere p̄ditionẽ. spūtualẽ oẽm op̄ationẽ uisibilem sine intellectualẽ p̄cedit propositū nostrū optimūq; desideriū. que ex cooperatione dei i nobis fiunt nisi.n. priora precesserint: secundū subsequi non solet si tẽpus omni re sub celo est (ut ait ecclesiastes) inter homines uero nostre quoq; conuersationis sacrate res constant. Inspiciamus diligentius: si placet. Et quid quo tempore fieri conueniat: queramus. est enim omnino in his qui certant tempus subiectionis tranq̄litatis. & tempus perturbationis obcertantiū infantiam. Tempus lachrimarum: & tempus duritie cordis. Tempus subiectionis & tẽpus imperandi. Tempus ieiunii & tempus cõmunicationis. Tempus belli inimici corporis & tempus mortis concupiscentie feruentis. Tẽpus hyemis & tempestatis anime: & tempus serenitatis mentis: Tempus tristitie cordis: Et tempus gaudii spiritualis: Tempus docendi & tempus audiendi. Tempus iquinationum fortassis ob elationem: & tempus munditie propter humilitatem. Tempus luctationis: & tempus tutissime quietis uel remissionis. Tẽpus solitarie quietis & tempus necessarie: nec

dissolute discretionis. Tempus infatigabilis orationis tempusq; integerrimi & indissimulati ministerii. Non ergo ante tempus que sūt temporis propria queramus mentis superbia decepti. non in hyeme calorem neq; in seniē te inani pulos queramus. Est enim tempus serendi labores tempus metendi ineffabiles gratias. Alioquin in tempore que sunt propria tē poris feremus. Quidam ante labores: quidā in ipsis laboribus plerīq; post labores. Alii in ipsa morte: sacra laborum suorum premia per ineffabilem dei prouidentiam reportauerunt Querendum quis horum altero fuerit humilior. Est quedam desperatio: que ex peccatorum multitudine & conscientie onere; atque intollerabili merore uenit. Dum anima multitudine uulnerum plusquam submergitur: atque illorum pondere in desperationis profundum precipitatur. Est & alia que ex superbia nobis atque elatione contingit: dum scilicet nos ipsos ueluti indignos: ea que nobis forte accidit calamitate existimamus. Hanc uero in utrisque: qui diligenter obseruet proprietatem inueniet quidem: quot alter seipsum iam uiciis indifferenter exponit. Alter uero exercitatione desperationi proprior fit: quod absurdum atque omnino inconueniēs

uidetur.Sed horum alterum continentia bo-
ne ſpei coniuncta. Alterum uero humilitas:ac
nullum iudicare ſanare cõſueuit.Minime ue
ro admirari:ac uelut i re noua perturbari de-
bemus:cum aliquos uidemus mala operari
& bona ex ſe uerba proferre.Nam & in para-
diſo fortaſſe ſerpentem illum elatio cum ex-
tuliſſet perdidit.Hec tibi forma hec regula ſit
in omni conatu tuo:omniq; ui uendi genere
ſiue id ſubiectum.ſiue non ſubiectum ſit:ſiue
uiſibili.ſiue intellectuale. An ſecundum de-
um proprie ſit:uerbi gratia. Quotiens rudes
adhuc:aliquid omni ſtudio agere nituntur:
niſi ex eius actione plus humilitatis in anima
accipiamus quam prius habuerimus:nõ mi-
hi uidetur nos ſecundum deum moliri: ſiue
paruum ſiue magnum ſit. Atque i nobis qui
dem infantibus ac rudibus hoc diuine uolũ
tatis firmum ſignum eſt in mediis uero for-
taſſe ſit bellorum ſedatio ac diſceſſus. Porro i
his qui perfecti ſunt: diuini luminis adiectio
& copia ſecundum deum id eſſe qđ inſtituit
ſignificabit ea quidem: que parua apud ma-
gnos ſunt utiq; parua magna uero apud par
uos:nõ uſq; q̃q; pfecta:Aer purgatis nubibus
clariſſimũ ſolis iubar oſtendit. Aĩa uero anti-
cipatõibus libera & remiſſiõe dignata diuinã

lucem protinus aspexit. Aliud est peccatū aliđ ociositas. Aliud desidia. Aliud uitiū aliud ruina. Qui potest querere i domino apertius id querat. Quidam mirabilia opari esseq̧ i spiritualibus gratiis cōspicuum: pre omnibus beatum dicunt: ignorantes plurima esse excelentiora: q̄ idcirco tutiora sunt ac siue ruine metu q̧ sunt oculta. Is quidem qui perfecte purgatus est ipsam & si nō ipsam animam proximi uidet quomodo affecta sit. Qui autem adhuc imperfectus est ipsam per corporis habitum coniicit. Sepe ignis exiguus totam siluā emundauit sic & minima cauerna totum nō nunquam laborem corrumpit ac perdidit. Sepe fit ut requies p inimicitias uim anime exsuscitet nec tamen concupiscētie ardorem excitet. Fitq̧ item nonnunquam ut ingens carnis aflictio ipsos etiam fortasse motus moueat ut non in nobis ipsis confidamus sed in deo q carnem hanc incognite mortificatuiuentem Cum aliquos secundum deum nos diligere uiderimus id cautissime seruemus ut confidentiam omnino fugiamus. Nihil eni ita caritatem soluere odiumq̧ consueuit efficere sicut confidentia. Intellectualis ac ualde decorus ac lucidus est anime obtutus omnemq̧ speciem siue ideam post in corporeas sub-

statias excellit. Ex quo fit ut uitiosi quoq; sepe aliarũ animarum cogitationes pro ingenti ad illas dilectione possint cognoscere: idq; tũ magis cũ a carnis luto: demersi p sordes non fuerint. Si nichil ita dei purgatissime nature contrarium est: ut materia omnis qui legit intelligat. Obseruationes in secularibus quidẽ obsistunt diuine prouidentie. in nobis autem intellectuali scientie. hi quidem qui sũt ĩbecilles & ĩfirmi ex corporis calamitatibus & picu lis: exterioribusq; temptationibus a deo se uisitari cognoscant. Qui uero pfecti sunt ex presentia sacti spiritus & adiectiõe gratiarũ. Quotiens quietis causa lectulo decubuerimus. Adueniens ĩ mũdus spiritus iniquas ac sordidas cogitatiões ueluti spicula q̃dã iaculatur ĩ nos ut cum p desidiã ad orationẽ nõ exurgimus neq; contra illũ otius armamur ĩ sordidis obdormiamus cogitationibus sordidaq; ui deamus somnia. Est e spiritib9 unus qui p̃cursor dicitur qui nos e somno surgentes protinus excipit primumq; nostrum cogitatum inquinare nititur. Da domino primitias diei tue. Erit enim tota eius qui prior occupauerit. Memorabile uerbũ atq; auditu dignissimũ operarius quidam optimus locutus est ab ipso inqt matutio tẽpore cursũ totũ meũ diei scio. Mul

ta sunt pietatis ac pditõnis itinera. Quo circa sepe dũ qs alteri aduersatur alii libētius & carius iũgitur amboȝq̃ ĩtentio grata & accepta ē apud deũ certãt q̃dē aduersum nos totis uiribus demones: & ĩ eis q̃ nobis cõtingũt tētatiõibus idignũ aliq̃d uel dicere: uel facere suggerũt. Quod cũ nõ potuerint efficere iã q̃etis nobis: astãtes ut supbã deo gratiaȝ actionem referamus hortãtur: hi quidē q̃ supna sapiũt si separentur sursum iteȝ p ptes redeũt. Qui uero infima ĩfra rursus eunt: eoȝ.n.q̃ separãtur nullũ pterea est mediũ. una ex creaturis in alio nõ ĩ se ipo: ut esset accepit. Miȝq̃ sane ē quõ extra eũ ĩ quo esse cepit. Cõstare solet. Pias q̃dē filias matres pariũt matres ãt Domus cõdidit. Predicta quoq̃ regula in cõtrariis uti nõ ĩscipiēter possumus Formidolosum ad pliũ egredi moyses (Imo p moysem Domius) uetat: ne forte sit error aĩe nouissimus maior priore lapsu corpis atq̃ pnitiosior. ac merito.

De Eadem Gradus. xxyii.

Quẽadmodũ ceruus solis adustus ardorib⁹ latices desiderat. Ita apd monachos desideratur diuine bone uolũtatis cõphẽsio. Pretereaq̃: & cõmixte & ɔtrarie cognitio. De q̃b⁹ multis te uera nobis ē sermo atq̃ ad iterp̃tãdũ diffi-

cilis:ut scire possumus: q̃ nã illa sunt nostra opa q̃ sine dilatõe fieri:atq̃ oi mora citius debeant:scd̃m eũ qui dixit:uere q differt diẽ de die & tp̃s ex tpe.q̃ nã rursus mo osius atq̃cũ cõsultatione:sicut ille admõet q ait:cũ gubernatõe fit bellũ.& rursus:oia honeste & ordinate fiãt.Nõ ẽ sane una minima℞ re℞ huiusmo di ad iudicãdũ difficilia citius:iudicio nõ ab errãte:discernere. Nẽpe .n.& diuinus dauid: q & sp̃m scm̃ hẽbit i se loquẽtẽ:hoc sepius orare uideẽ.Nũc qdẽ Doce me facere uolũtatem tuã dicẽs qa tu es deus meus.Nũc uero ddu c me i ueritate tua.Et rursum Notã mihi fac domine uiã i q̃ ambulẽ qm̃ ad te ab oi cura ac p turbatiõe seculari.Leuaui aiam meã & exaltaui. Quicũq̃ re uera uolũtatẽ xp̃i addiscere uolũt suã p̄usuolũtatem studiose mortificare debẽt.Deinde uero fide atq̃ inocua simplicitate orãtes:Pat℞ q̃ siue frat℞ aias sũmã cordis hũilitate:ac sine cogitatõnũ hesitatõe iterrogãtes q̃ illi ɔsulũt:tãq̃ ex dei ore suscipiãt. Et si cõtraria itẽtõi sue sint q̃ ad illis fuerit dcã: ẽt si hi q iterrogãtur nõ ualde sp̃uales sint.Neq̃.n. ẽ iniustus deus ut aias decipiat:q̃ se p fidẽ & inocẽtiã:pxi ɔsilio atq̃ iudicio hũilit̃ sb̃miserit.Et si.n.irrõabiles ac muti illi fuerit a qbɔpetimus Is tñ q loq̃t:i materialis ẽ atq̃ iuisibilis ingẽti

humilitate pleni sunt qui predictam regulam nihil hesitãtes secuntur. Nã si quidam in psalterio suum impleuit problema:quantũ putatis rationalem mentẽ atq; intellectualẽ aĩam muto sono esse excellentiorem?Plurimi uero cũ nec dum perfectum hoc & leue bonum. Ideoq; sibi nimiũ placerent percepissent sed ex se ipsis atq; in seipsis quidquid deo gratũ atq; acceptũ sit niterentur comprehẽdere uana ualde & plurima de hoc nobis iudicia dictarunt:Quidã uero talia q̃rẽtes cogitationẽ suã ab oi affectione remouerunt & in utrisq; consiliis ac uoluntatibus aĩe collocauerunt uidelicet in enitente & contradicente mentẽ q; suam omni uoluntate propria mũdatã p ardentissimã orationẽ domino sistentes ad certum diem agnitione uoluntatis illius potiti sunt.siue intellectuali mente cum mẽte nostra intellectualiter loquente siue intentione una perfecte ex aĩa deleta.Alii ex ea que conatũ sequitur uexatione & distributõe hanc eẽ uolũtatem dei didicerunt.secundũ eum q ait uolumus uenire ad nos & semel & secundo & ipediuit nos sathanas.Contra alii rursus ex insperato dei adiutorio hoc gratum deo atq; acceptũ esse senserunt.Illud dicentes. oi proponẽti bonum deus cooperatur.Is qui deũ ĩ

ſemetipſo per illuſtrationē poſſidet & in urgē tibus & i moroſioribus rebus ſecundo modo nō tēpore certior fieri adeo ſolet heſitare ue ro i iudiciis ac diu in incertū nutare:aie lumi ne carentis atq; inani glorie dedite certū ar gumētū eſt. Abeſt adeo i iuſtitia eoſq; qui cū humilitate pulſant excludi nō patitur. Inten tio ſemper in oibus apud deū diſentiēda his eſt:& in que urgent & in his que differri de bent. Oia.n.que affectiōe uituperabili & in quinatione oi mūda propter dominū ꝓprie: nec pp aliud aliquid fiunt & ſi non ſint oino optima nobis tamen ut optima imputabun tur. Nam earum rerum que ſupra nos ſūt in quiſitio nequaquā finē ſecurū atq; tutū poſſi det Archanū eſt ualde dei circha nos iudiciū mira namq; diſpenſatione ſepe uoluntatem ſuam a nobis abſcondi deus uult: ſciens q; ſi hanc didiciſſemus non illi obtēperaremus pluraq; uulnera ſuſciperemus. rectū cor ua rietate rerum liberum euaſit: Atq; in innocen tie nauicula tute nauigat. Sunt aie quedam diuino amore & cordis humilitate fortes:que eas quoq; actiōes que supra se sunt alacriter agrediuntur. Sunt item superbia corda que hoc ipſum faciunt. Intentio eſt inimicis no ſtris que supra uires noſtras sunt nobis sepe

ſuggerere.ut dum illa pficere nō poſſumus merore atq̧ anxietate animi fatigati in his q̄ poſſumus cadamus : Rixumq̧ maximum inimicis noſtris faciamus:uidi imbecilles ani mas ac debilia corpora pro peccatorū multi tudine ſuperiora ac maiora ſe certamina arri pere nec ea poſſe ſuſtinere. Quibus ego hūili tatis in quam non laborum magnitudine de us penitentiam metitur ac iudicat. Plerumq̧ peruerſio ſuppremorum malorum cauſa eſt interdum uero & familiare peſſimorū contu bernium.Sepe tamen etiam peruerſa aīa ip̄a ſibi ad perdictionem ſufficit. Qui a duobus illis ſegregatus eſt:A tertio quoq̧ fortaſſe libe rabitur.q uero a tertio tenetur reprobus in oī loco erit.Nullus.n.celo certior ac tutior ē.Ab his quidēq aduerſum nos mala uoluntate di micant.ſiue infidelibus ſiue nō recte fidei ho minibus:poſt primā & ſecundam correptio- nem quieſcamus his autem qui ueritatem ad diſcere cupiunt benefacere in eternum non laſſeſcamus utriſq̧ autem ad confirmationē noſtri cordis utemur.Irrationabilis ill e ualde eſt qui uirtutes ſanctorum que ſupra natur ā ſunt audiens:de ſeipſo deſperat. ymo uero il le in altero e duobus te optime erudiunt Aut.n.ab.Imitationem ſancte forme excitant

aut ad tui ipsius agnitionē:& eius que in te ē fragilitatis:demonstrationem per beatissimā humilitatem te conuertunt. Sūt inter i mundos spiritus iniquis nequiores. Qui peccatū solos operari nos minime consuluūt ut grauiori supplicio mulctandos parent: uidi consuetudinem malam alterū ab altero didicisse eumq̄ q docuerat i se ipsum reuertisse & penitentiam agere cepisse atq̄ a malo quieuisse sed tamen pro mala discipuli actione inualida fuit illius penitentia summa re uera:sūma est atq̄ ad comphendendum p difficilis.malignorū spūū nequitia paucissq̄ pspecta & cognita:ne paucis quidē(ut reor)tota cognita: Quomodo & delicatius uiuentes & saturitate distent uigilamus: tanquam maxime sobrii sumus:Ieiunantes autem & in erumnis degētes somno miserabiliter deicimur:soli qescentes obduramur:& degentes cū aliis cōpungimur.fame confecti in somniis temptamur.Impleti uero sine temptatione psistimus p i ediā ob tenebrati sine sensu cōpunctiōis efficimur Porro i potu uini yllares atq̄ ad compunctionem proni ac faciles sumus. Ad hoc qui in domino potens ac ydoneus est eos qui sunt sine lumine illustret. Nos enim hactenus ad hmōi sine lumine & minus ydonei sumus

Illud tamen dicimus: q non semper ex demonibus huiusmodi mutatio fit. Sed plerunq etiã ex concretione date mihi(nescio quo pacto)sordide atq illecebrose pinguedinis. Ceterum p hac ad discernendum nõ facili pdictorum concidentia: sincerissime semp depcemur deum. Et siquidẽ post orationẽ atq post eius tempus eodẽ mõ id q fit opari inueneri mus proculdubio sciemus id non ex demonibꝫ eẽ sed ex natura. Plerũq uero diuĩa prudẽtia per cõtrarias res nobis benefacere uult elationem p ola comprimens naturam. Est qdem grauissimũ: uelle abyssum iudiciorum dei curiose pscrutari. Nam in nauicula elationis curiosi nauigant. dicenda tamen aliqua sunt ob multorum ĩbecillitatem. iterrogauit qdam aliquem ex his qui uidere poterant qd nam sit q pnoscens dominus quorundam ruinas eos maxime gratiis exhornat. ad quẽ ille: ut reliquos quoq: ait spirituales uiros cautiores faciat liberumq ostendat arbitriũ atq in iudicio inexcusabiles eos qui lapsi sunt faciat. Lex quidem ut in perfecta: Attende (ait) tibi ipsi. dominus autẽ ut perfectissimus: etiã correptionem fratris nobis mandauit dicens si peccauerit in te frater tuus & q̃ secuntur. Si munda est ergo rephẽsio tua atq hũilis ymo

uero ad monitio qđ pcepit. Dominus iplere
nō negligas:& in eis que maxie possibilia sūt
Quodsi nūdum ad hoc puenisti uel in legis
exercere seruitio. Noli mirari cū uideris etiam
amantissimos tuos rephensionū tuarum cā
inimicos tibi fieri. Demonum quippe istrumē
ta sunt huiusmodi leues:& maxime q sibi ini
mici sunt. Tenet me uehemens admiratio
quō cum in uirtutibus quidem omnipotentē
deū sanctosq angelos adiutores habeamus
In contrariis autem malū & solum demonē
paratius tamen ac uelocius aduitia flectimur
De his ergo diligētius loqui nec possum nec
uolo. Si cūcta que facta sunt naturā suam ser
uent sicq ut facta sint pmaneant: Quō (ut ait
magnus gregorius) dei sum & luto cōmisce
or. Sin autem creatura aliqua aliter quam fa
cta fuerit constat: oino cognationem suā in
explebiliter appetit oī arte (ut ita dixerim) om
niq studio quisq uti debet ut lutum hoc a
terra eleuans in dei solio collocet. Nullus ita
q difficultatē causetur ascensus uia. n. &. Ja
nua cunctis apta est. Auditio qdē earū uirtu
tum quas gessere spirituales patres mentem
atq animam ad emulationem excitat. Porro
doctrine auditus ad imitationē huiusmodi
emulos pducere solet. Discretio ē ī tenebris lu

cernã errãntium reditus cecutientũ illum ina tio.Discretus est sanitatis inuentor morbiq; emendator.Duobus modis omnes qui parua queq; admirantur (hoc enim est nucrothait masti)hoc ppeti solẽt Aut propter sumã igno rantiã:aut ex intẽtione seruãde hũilitatis pro ximi opera magnificantes atq; extollẽtes. Cõ tendamus toto annixu nõ luctari sed etiam bellare contra demones.Nã qui luctatur nũc qnidem uulnerat nunc autem uulnera exci pit.Qui uero bellum gerit semper insequitur hostem.Qui uicerit uitia demones uulnerat ac per id q; se habere uitia simulat inimicos fallit perdut atq; in expugnabilis.Quidam ex fratribus aliquãdo ignominia affectus est & cum oinõ corde motus non fuisset in mente secretius orauit:atq; ita in ignominiis lamen tari cepit hac ficta perturbatione tranquillita tem suam sapientissime abscondens.Alius itẽ ex fratribus cũ primã sessionẽ oino nõcupet hanc se appetere auidissime finxit.]llius uero castitatẽ quibus.Verbis eloquat qui quasi pec candi causa lupanar ingressus meretricem ip sam ad penitentiã traxit?Cuidam itẽ solitario Cũ primo mane qdã uue botrũ attulisset iã-q; is qui obtulerat profectus ab illo esset:sum

mo quodam ac celeri impetu illū deuorauit absq; appetitu ullo p hoc se ipsum gule adictum demonibus indicans atq; illos ludens. Alius item cū modicas amisisset palmas tota die se merentem finxit; Sūma istis uigilantia opus fuit ne forte dū hostes ludere nituntur illis magis ipsi ludibrio fierent.hi.n.re uera illi sunt de quibus ait apostolus ut seductores & ueraces.si qui corpus castum offerre xp̄o cupit & cor mundissimū illi obstendere obseruet omni studio ut nō irascatur atq; continētiā custodiat.Absq; his enim oīs labor noster erit inutilis. Sicuti uaria sunt humanorū occulorum lumina:ita per multe sunt ac differētes que in aīa fiunt intellectualis solis illustrationes.Alia nāq; est q̄ p corporis lachrīas.Alia que p aīe Alia itē q̄ p corporis oculos.Alia q̄ p itellectuales. Alia que ex auditu uerbi.Et alia que sua sponte mouetur in aīa letitia.Alia itē que ex solicitudine.Et alia que ex obedientia nascitur.Preter hec omnia:alia est singularis que mores solito quodam proprio mentem christo per extasim intellectuali lumine secrete atque ineffabiliter sistit.Sunt uirtutes & sint uirtutū matres.Sapiēs itaq; magis ut uires acqrat cōtendet.Matrum quidē:Deus ipse in

sua actione est magister filiaꝝ aũt plurimum. Caueamus ne forte deliciaꝝ abstinentiá multo somno suppleamus. Hoc.n.inscipientiũ ẽ opus. Sicuti ecõtra uidi pietatis athletas cum casu aliquo modice uentri indulsissent citius totis noctibus stando miseꝝ fortiter cruciasse iamq̇ cũ gaudio saturitatem fugere, adq̧ aduersari didicisse. Luctatur acriter auaricię sp̄s cum his qui nihil possident. Cũ uero illos deicere instituto suo non potuerit: tunc iá occasioné paupeꝝ p̄ferens expeditissimos mundanis rebus iterum implicari & impediri suadet. Quotiens pro peccatis nostris meremus & tristes sumus: p̄ceptum domini ad petrũ: ad memoriá reuocare nõ desinamus: Ignoscendi.s. septuagies septies peccãti. Quod.n.alteri.mã dauit ip̄e profecto magis implebit. Cum uero nostris meritis extollimur eius rursum meminerimus qui ait. Qui totá legem spiritualem impleuerit: offenderit autem in uno factus est omnium reus. quidá sunt neq̄ inuidorũq̧ spũum status: qui sponte a scisse subtrahũt: ne se illos his bellis que uincere nõ possũt inquietent: coronas eis in uiri ministrent. Beatos quidem esse pacificos. Nullus est qui refragetur. Ego discordantes ẽt beatos uidi. Duo quidam ípuro se inuicem amore diligebant:

qd cũ aiaduerteret uir prudens atq; probatiſſimus ſerendi inter illos odii se miniſtrũ fecit: illi quidẽ apud hunc derogãs: ut qui eũ maledictis inſectaretur: & huic apud illũ similiter ualuitq; sapientiſſimus humano aſtu demonum nequitiam replere odiũq; inſerẽs fornicationis uinculum soluit: Sunt qui mandati gratia mandatum excludant. uidi enim iuuenes se inuicem caſtiſſimo amore: ac secundũ deum diligentes qui tamen dũ alio⁊ cõſciam inde ledi cõſpicerent: conuenit inter eos ut se abinuicẽ ad tp̃s elongarẽt. Sicuti cõtraria sũt nuptie & funus ita male sibi conueniunt. Superbia & deſperatio. uideas tamẽ ex demonũ puerſitate & in conſcia sepe inconſtanti utraq; simul. Sunt nõnulli ex spiritibus ĩmundis: qui interp̃tationem diuina⁊ scriptura⁊: nobis in exordiis enũtiãt. Hoc aũt ĩ illo⁊ ut plurimũ cordibus agere solent: qui inani glorie ſtudent: & illo⁊ ĩ primis qui extreme sapie litteris eruditi sunt: ut illos senſim fallẽtes ĩ hereſes: & blaſphemias deducãt. ex ea uero turbatione effuſaq; ac turpi letitia: quã enũtiationis illius tpe ĩ aĩa noſtra fieri senſerimus demonum theologiã imo uero bachologiã. i. loq̃citatem agnoſcimus. Ordinem quidem: & initium quidã uero ex his que facta sunt Finem

etiam ab eo qui illa fecit acceperunt. uirtus uero finem habet infinitum. Siquidam boni ac probati operarii ex uita actiua profituit in uirtutem contemplationis. Si caritas nunq̄ desinit si dominus custodiat introitū timoris tui & exitum caritatis tue: huius profecto possessio infinitus est finis in qua proficere nunquam desistemus non in presenti non in futuro lumini scientie lumen adicientes. Et si .n. plerisq; quod dicturi sumus nouum uidebitur: dicemus id tamen secundum eā quā ꝑdiximus, demonstrationem. E quidem o admirabilis pater nec ipsas quidem intellectuales angelicasq; substantias dixerim carere profectu. Sed eas quoq; magis glorie gloriam & scientie sciētiam semper adicere diffinio. Noli mirari si demones nōnūq̄ nobis bonas cogitatiōes suggerūt eisq; ītellectualiter cōtradicūt ea ē.n. inimicis nostris ītētio ut p hoc nobis psuadeant se nostras quoq; ītimas cogitationes agnoscere. Noli amarus esse ac nimiū seuerus iudex quotiēs aliquos uideris docere magna & operari negligētius. sepe nāq; suppleuit defectum operis utilitas uerbi. Nō omnes equaliter omnia habemus. In quibusdā enim sermo uberior est opere. In aliis rursus secundum primo maius est. Malum quidem

deus neq̄ fecit neq̄ creauit. ſeducti ſunt ergo qui aiunt uitia quedā in anima eſſe naturalia ignorantes ꝙ conſtantes nature proprietates nos conuertimus in uitia. Puta ſemen ī eſt in nobis ꝑ naturā ob liberorum procreationem. Nos illud in fornicationis turpitudinem tranſtuli. mus ineſt nobis a natura furor ut illo contra ſerpentem utamur. Nos aduerſus proximos illo uſi ſumus ineſt emulatio ut uirtutes emulemur. Nos in malam partem emulamur. Adeſt anime per naturam gloriam deſiderare ſed ſupernam. Adeſt illi ſupbie ſed aduerſus dēones. i ē. Similiter & gaudium ſed ut in domino & de proximi proſperitate letemur. Accepimus & ſeruare memoriam iniuriarum ſed contra inimicos anime: Accepimus ab illa cibi appetitum non luxurie. Anima impigra & alacris contra ſe demones prouocat. Multiplicatis aduerſus eam bellis corone quoq̄ multiplicantur. Qui non pulſatur bellis prorſus non coronabitur Qui in his caſibus q̄ contingunt nō ꝑturbaē neq̄ aīo laſſeſcitꝰ is ut fortiſſimus bellator ab angelis glorificabitur. Tres quidam noctes ī terra cū feciſſet pēitus reuixit. q̄ uero tres horas ulcerit nō morit̄. Siq̄do ex diſciplia diuia nobis diſpenſatiōe ꝑmiſſa ſol ille iuſtitie poſt q̄ inobis ortus fuerit agnouit ꝑmū occaſum

suū posuit oīo tenebras & facta ē nox. In ipsa uero iā ptransibūt ad nos:hii qui prius recesserant feri leonū catuli oēsq; bestie spinosarum passionū rugientes ut rapiāt eā que est in nobis spēm:& querentes sibi adeo uitioꝝ escā siue per intentōnem & uolūtatem siue etiā per actum.Ortus est iterum nobis sol per obscurā humilitatem: & ad se ipas bestie cōgregate sunt atq; in cubilibus suis uidelicet in cordibus uoluptuosis collocabuntur & non in nobis.tunc dicent inter demones.Magnificauit dominus facere misericordiam cum eis. quibus nos respondebimus. Magnificauit dominus facere nobiscum.facti sumus letantes uos autem persecutionē passi estis. Ecce dominus sedet super nubem leuem animā uidelicet ab omni concupiscentia terrena exaltatam.Et ueniet in egyptū.s.cor pridie ob tenebratū & mouebuntur manufacta simulacra:& sordide cogitationes mentis. Si xp̄s ab herode corporaliter fugit & qdē oīpotēs. Adiscant improbi & temerarii nō se ipos in medias tēptatiōes imitere.Nō des.n.iqt in cōmotionem pedē tuū & nō dormitabit qui custodit te angelus connexus atq; adiūctus est fortitudini fastus: ueluti cipsso taxus arbor. Cura sit nobis perpetua atq; indefessa ne tenuis

quidem cogitatio ascendat in mente nostrã que bonum nos ullum uel minimũ habere suggerat. Quod si hanc ꝓprietatem diligenter obseruantes inueneiimus mentem nostram huiusmodi cogitatiõe pulsari. Tunc re uera nos indefectu ad huc esse intelligamus Inquire etiam infatigabiliter uitiorum argumenta tuc͡q plura ex his tibi iesse cognosces que dum in morbis ad huc sumus discernere siue p infirmitatem siue ꝙ nos ante ꝑfũdissime occupauerint & penitus sibi uendicauerunt: non possumus: propositum iudicat dominus. In his uero que possibilia sunt nobis Actionem quoq͡ clementer inquirit. Magnus ille quidem qui nichil ꝙ factũ possibile fuerit facere omisit. Maior autem qui per hũilitatem etiã que ultra uires suas sunt agere conatur Plerũq͡ demones eam que leuiora sunt & magis utilia nos uetant. Que uero difficiliora. laborisq͡ pleniora sunt ea magis arripere hortantur. Inuenio ioseph illũ castissimum ideo beatum dici ꝙ peccatum caute declinauerit non ꝙ se impassibilem ostentarit. Querendũ uero nobis est: quot quibus ue modis peccati declinatio: coronis donetur. Aliud est enim umbram fugere. Aliud ad solem iustitie accurere obtenebratio causa fit offensionis offen-

sionis offensio uero lapsus occasio ẽ. Lapsus uero mortis. sepe hi qui ꝑ nimiam uini potationem obtenebrati sunt: aquam bibẽtes ad sobrietatem mentis reuocati sunt. Ita & q obscurati uitiis fuerant ꝑ lacrimas resipuerunt. Aliud est perturbatio. Aliud effusio. Alius excecatio: priorem illam sanauit continentia sequentem quies solitaria. tertiam obedientia &. Deus: qui propter nos obediens effectus ẽ Nos ex duobus exemplis: eorum q terrena: & infima purgare solent: duas conuenientissime purgationes eorũ qui superna sapiũt collegimus. Et fulonum qdem officinam (extra causa) dicimus cenobium secundum deum ꝙ sordes & crassitudines atq turpitudinem aĩatũ diluit ac resecat. Tigentiũ uero officina est anachoresis: his q I cenobii exercitatiõe lasciuiã & memoriã iniuriatum & iracundiam deposuerũt: iãq ex eo ad qetẽ solitudinis migrauerunt. Aiunt quidam ꝙ in eadem delicta denuo incidere ex defectu contingat penitentie cõgrue ex qua prioribus malis emẽdatio inferri solet. q̃rendum uero num oĩs quoq q in eadem peccata nõ. Incidit digne etiam penitentiam egit. Inciderunt qdã i ea dẽ delicta siue prioribus ꝓfunda obliuione sepultis atq obrutis: siue ꝙ ex uoluptate nimi

um clementē deū sibi suggesserunt. sine q̄ đ 154
salute sua despauerunt. Si q̄s uero me nō mi-
nus dementer accusare uelit: id quoq; addi-
derim. quibusdam hoc ideo contigere: q̄ ini-
micum istū iā uincere non possunt se p con-
suetudinis tyramnidem uiolenter sub ingen
tem. Inquirendū quoq; diligentius: quō aīa
cum sit in corporea eiusdem substantie spiri
tuū ad se ueniētiū naturā uidere solita non
sit: num forte pp coniunctionem. quā solus
ille nouit q̄ coniunxit. Interrogabat aliq̄do
me quidā sciētia maxime illustris his me uer-
bis compellans. Dic oro dic scire cupienti mi
chi qui nam spiritus hūiliare mentem: qui ue
exaltare in peccatis soleant? Ego cū ad huius
modi consultationem hesitarē me que id ne
scire iuramēto firmarē demū me is q̄ discere
uenerat īstruxit ita paucis dicens. Cū tibi di-
scretionis fermentū dedero reliqs tibi cum
labore inquirendum relinquam fornicatiōis
& iracūdie spiritus castimargie itē accidie &
somni mentis cornu extollere non fere con-
sueuerunt. Porro auaritie & principatus appe
tēdi & loquacitatis spiritus Aliiq; plurimi ma
lum malo adducere solent; id circo iudicādi
quoq; spiritus his proxime accedit: Si qui
cum ad seculares profectus fuerit aut eos

ipse susceperit ex illorũ separatione tristitie iaculum & non magis letitiam susceperit: ut pote impedimento & laqueo expeditus: Hic aut ab inani gloria aut a fornicationis spiritu illuditur. Ante omnia qua ex parte uenti flatus ĩpellat inquiramus. ne ulla in aliam partem q̃ debuimus expandisse iueniamur. Exortare ex caritate senes scientia & actione claros qui corpora sua in exercitatione contriuerũt modicum sibi qetis idulgere. Iuuenes continent uiuere coge: qui animas suas ĩ peccatis cõtriuerunt: sempiternum illis cruciatum ad memoriam reuocans. Possibile non est: quod & alibi diximus: statim in ipsis conuersationis initiis gulle concupiscentiam: atq; inanẽ gloriam a nobis omnino superari. Nõ tamẽ erit nobis tutum uelle p delitias inani glorie resistere superata namq; inanis gloria iterum in anem gloriam gignit in eis potissime q rudes adhuc sunt. Imo uero per inediam aduersus illam confligamus ueniet enim hora & nunc uolentibus est ut: & hanc subitiat dominus sub pedibus nostris non eisdem oppugnantur uitiis qui. Iuuenes & qui senes ad dei seruitium accedunt. Sepe enim diuersis & penitus contrariis morbis laborant. Quo circa beata sane est: & multum necessaria facta hu-

militas: que & i minoribus & senioribus certi sim i simul penitentia efficitur: Non id pturbet qd dicturus aduenio. Rare quidem sunt: sunt tamen anime recte & ab omni malitia & nequitia: & simulatione & astu aliene. Eis uero aduersatur maxime hominibꝫ admixta conuersatio:cum possint(si ducem nacte fuerint) ueluti ex portu quodam quietis:in celũ conscendere:atqꝫ uite cõmunis tumultibus & scandalis libere sine ullo horum expimento psistere lasciuientes quidem.homines. Iniquos autem angeli curare solent.Superbis uero solus deus mederi potest. Et hoc nonnunquam fortasse sit caritatis species: proximo cũ se ad nos contulerit pmittere in omnibus facere ut uult.Nobis tamen omnem illaritatem ostendentibus.Inquirendum quomodo & q̃tenus & quando & an penitentia:ut mala ita & bona soluere sit solita.Summa nobis discretione utendum erit ut nouerimus quando stare & in quibus & quatenus aduersus uitiorum materias luctari debeamus: & quando nos a coluctatione subducere pstat enim iterdum fugam potius ob imbecillitatem nostrarum uirium eligere ne moriamur.uideamus atqꝫ obseruemus cautius quo in tempore & quomodo p amaritudinem uilem exinanire

possumus qui demonum extollant & humilient: qui obdurent & qui consolentur qui tenebras nostris mentibus obducant & q rursus illustrationem simulent qui tardos & hebetes: & qui contra astutos: qui tristes & letos nos efficiant. Non perturbemur si initio stati nosipsos procliues in uitia uiderimus in stadio nostre in hoc mundo cõuersatiõis. Oportet. n. causas omnes prius moueri atq3 ita demum castitatẽ nobis obuenire. Fere. n. uitiorum bellue dum interim occulerentur non pspitiebantur. Quotiens casu aliquo hi qui iã pfectioni propinquabant i aliquo tenui delicto superati a demonibus fuerint omni arte utantur ut hoc rursus ab eis centuplum diripiant. Sicuti uenti aliquando perseueritatem summa crispãt equoris terga aliq̃do maris p fundum turbare & uertere solent. Ita & in tenebrosis malignitatis flatibus itellige. In his enĩ qui uitiosi hactenus sunt ip̃m sẽsũ quoq3 cordis intimum; fluctibus iactare solent. In his uero qui iam pfecerũt mentis tantũ supficiem pturbãt. Quo circa hi quoq3 titius trãquillitatem propriam in contaminatam per stitisse sentiunt. Perfectorum ẽ agnoscere semper in animo que nam sit cõscientie que dei & que demonum intentio. Neq3. n. contraria

omnia ab initio statum demones decẽs sug gerunt. Ideo tenebrosa est re uera atq; ad inueniendum per difficilis. 156

Compendiosaq; supradictorũ recapitulatio: Gradus. xxviii

Fides. Firma abrenuntiationis ẽ mater quid autem contrariũ sit liquet Spes indeclinabilis reiciende affectionis est ianua. Quid item cõtrarium sit manifestũ est. Caritas dei peregrinationis materia est. Quid contrarium sit item constat. Subiectionem genuit sui ipsius reprehensio appetitusq; sanitatis. Mortis meditatio continentie est mater: Fixaq; memoria aceti dominici & fellis. pudicitie adiutrix est solitudinis quies: incentiuorumque confractio ieiunium. cogitationum temporum aduersatrix est contrictio aie fides & peregrinatio mors est auaritie. Misericordia uero & caritas prodiderunt corpus. Oratio intentissima: & iugis accidiam perdidit. Iudicii memoria alacritatẽ cõstitit medicina furoris ignominie dilectio hymnorũq; cautus atq; misericordia. Nuditas rerum omnium tristitiam suffocat. Nullisq; sensibilium rerum affici intellectualium speculationem parit: Silentium: & solitudo inanis glorie sunt hostes: quot si fueris

in medio ignominiã arripe nec pudeat te ex hibere inhonorũ.uiſibilẽ ſupbiã ſanabũt meſtus & abiectus habitus. inuiſibilẽ uero ſolus qui eſt ante ſecula curabit oĩum ferarũ uenenatarum ſenſibiliũ interemptor eſt ceruus intellectualiũ uero humilitas interfectrix eſt.Poſſumus ex naturalibus rebus cũcta intellectualia addiſcere.Sicut ĩpoſſibile eſt ut serpens uetuſtatẽ ſuã exuat niſi anguſtã cauernã prius ingrediatur:ita nos quoq; anticipationes ueteres & uetuſtatẽ aĩe ueteriſq; hoĩs niſi p anguſtam & arctã ieiunii & ignomĩe trãſeamus uiã.Sicut ĩpoſſibile eſt ut grauate nimis carnibus uolucres in celũ euolent:ita & qui carnẽ ſuã nutrit & fouet illuc aſcendere non poterit.Exiccatũ lutũ nõ iam porcis uſui eẽ ut ibi se uolutent poteſt ita & caro per abſtinentiã marcida effecta demonibus ultra non prebebit in se quieſcendi locũ ſicut uiridiũ lignorũ multitudo.plerũq; ſuffocat & extinguit flammam fumũq; ingentem excitat. Ita sepe ĩmodica triſticia fumo ac tenebris plenam aĩam efficit lachrimarũq; exſiccat aquas ut sagittarius cecus reprobus eſt Ita & diſcipulus cõtradicens pariter:Sicut probatum ferrũ improbũ acuere poteſt.Ita fratrem letus & alacer negligentiorẽ sepe seruauit. Sicuti uolucrum oua

si foueantur in stercore uiuificantur & in fetũ erumpunt ita & cogitationes nisi ex cordis abditis producte manifestentur in opus prodeunt Sicut currentes equi cursu inuicẽ certant Jta & optima queq; societas se inuicẽ excitat. Sicut nubes solem abscondit.Jta cogitationes male obtenebrant & perimunt mẽtem. Sicut is qui sententia cõtra se lata ad damnationẽ proficiscitur nichil de spectaculis curat aut loquitur.Jta ne ille quidem qui ueraciter luget uentrẽ fouebit aliquando. sicuti pauperes cũ thesauros regios aspiciũt suã pauptatẽ amplius agnoscunt.Jta etiã magnificas patrum uirtutes relegens mentem suã oĩno amplius humiliat.Sicut ferrum etiam si nolit ad magnetem perfugit nature ui secretissima ptractũ. Jta & qui anticipationibus delictorũ assueti ĩ earum habitum transierunt uiolenter ab eis opprimuntur.ut oleum mare inuitum etiam tranquillum facit.Jta & ieiuniũ nolentia quoq; & reluctãtia incentiua corporis extinguit. Sicut aqua angustiis conclusa in altitudinem tumens erigitur ita sepe aĩa angustata periculis.Sicut is qui fert aromatata etiam si nolit ex odore proditur.Jta & qui dei spiritum habet ex uerbis suis atq; ex humilitate propria agnoscitur.ut uenti perturbant abyssum ita furor

157

plusquam reliqua exagitat mentem. Sicut q̄
oculus non uidit ea ex auditu solo quis non
nimium gustare appetit ita & uirgines casti
corpore ingens inde leuamen habent. Sicuti
fures cum arma regis aliquo in loco posita ui
derint non illuc facile ascendunt. Ita & qui
cordi orationem coniunxit non fortuito ab
intellectualibus lationibus uiolari poterit: Si
cut ignis niuem ex se non gignit. Ita & qui in
hoc seculo honorem querit nunq̄ celesti ac
perenni honore potietur. Sicut una sepe fauil
la ingentem siluam consumpsit. Ita unum re
peritur bonum quod magnorum scelerū in-
gētem multitudinem delere possit. Sicut sine
armis feras beluas perimere non possumus
ita nec sine humilitate in irascentiam acquire
re. Sicuti per naturam uim absq̧ cibo non po
test. Ita & ei qui saluari cupit ad mortem us
q̧ uel ad breue momentum negligere non li
cet ut solis radius domum perforamen ingres
sus cuncta que in ea sunt illumiat ita & timor
domiui si fuerit in anima cūcta ei peccata sua
etiam minutissima ostēdit. Sicuti hi qui dicū-
tur cancri capi facillime possunt eo q̧ aliquā
do ante aliquādo retro gradiuntur ita & ani-

ma nunc quidem ridens nunc lugens.nunc uero delitiis affluens proficere unquam non poterit.Sicut qui somno grauantur facile furibus patent ita & qui secus mundum uirtutes arripere gradiũtur a predonibus facile uiō labuntur.Sicut his qui aduersus leonem pugna si ab eo oculum aliorsum deflectat confestim periit ita & qui contra carnem suam pugnat si hanc per quietem nimium fouerit.Sicut hii qui scalam putrem & fragilem ascendunt ruere periclitantur. Ita honor omnis & potẽtia & gloria que humilitati aduersissima sunt omnem se habẽtem deiiciunt.: Sicut impossibile est ut qui esurit nō recordetur panis Ita fieri non potest ut qui saluari cupit exitus sui extremiq; iudicii obliuiscatur. Quẽadmodum aqua delet litteras.Ita & lachrime ab olere peccata solent.Sicut hii quibus non adest modus is:aliis litteras delere solent : Ita & aie quibus de sunt lachrime per merorem & gemitum summamque tristitiam peccata delent atque abscidunt.Sicut stercoris copia multitudinẽ gignit uermiũ.Ita multitudo ciboꝝ lapsuũ & malarum cogitationũ atq; somniorum

opatur multitudinē. Sicut is q̄ ꝯpeditus ē am bulare nō ualet ita & qui pecunias sibi thesau rizāt i celū ascēdere nō possint: sicut plaga re cens facile curari potest. Ita & diuturna aīe uulnera difficillima ad sanandū sunt etiam si sanari unq̄ possint. Sicut impossibile ē mortu um incedere: Ita possibile non est eum qui desperauerit saluari. Qui fidem rectam seruāt nec a peccatis desistunt. hi uultui: sine oculis assimilantur. Qui fidem nō habet & bona q̄ dam forte opatur. Is ei similis est: qui haustam aquam in pforatum dolium imittit. Sicut na uis optimo gubernatore freta in portum tutū deo auxiliāte ingreditur. Ita & aīa que pastori optimo īnititur facile in celum cōscendit etiā si mala plurima gesserit: Sicut q̄ si est duce est Etiā si prudentissimus sit facile in uia errabū dus incedit. Ita & qui suo arbitrio monasticā uiam pergit etiam si in omni mundana sapiē tia fuerit instructus facillime parit. Cum quis post grauia scelera: corporis mala ualitudine i peditus fuerit uiam sancte humilitatis: eiusq̄ proprietatem securus incedat. Aliam enim sa lutis uiam non inueniet. Sicut fieri non po test: ut his qui lōgissima ualitudine laborauit uno momento sanitatem acquirat. Ita ne ui tia quidem. Imo uitium aliquod protinus su-

perari potest.Cuiusq3 uirtutes:ac uitii signum quantitatis tibi deuota: atq3 ita poteris nosse profectum tuum:Sicut hii qui luto aurum cōmutāt detrimētum omnino patiuntur. Ita & qui pro corporalibus spiritualia sua in publicum efferentes enunciant: summis afficiuntur icommodis. Remissione quidem cito plurimi potiti sunt.beatam uero tranquilitatem: nemo repete possedit.hanc enim ut acquirere possumus tempore longo ac dei adiutorio & singulari gratia nobis opus est:sollicite queramus:atq3 obseruemus: que nobis in scientie: que in herba:que in messe:fere uolucres insidientur:ut laqueos illi :& pedicas conuenientes parare:ac tendere possimus:sicut iniustum simul est:& idignissimum:ut is qui febrem patitur seipsum necet.Ita minime cōuenit: ut qs ante extremum spiritum aliquando desperet. Sicut turpe est atq3 inhonestum:ut cū quis patrem suum sepelierit:mox ut a funere surrexit ad nuptias proficiscatur:Ita eis quoq3 qui pro sceleribus lugent incōuenientissimum est honorem:atq3 gloriam in presenti seculo ab hoībus querere.Sicut alia est ciuium: alia rectorum habitatio ita omnino immutatus & uarius esse debet pro culpis lugentium : atq3 insontium status.Sicut eum militem.qui in pre

lio duriſſima in faciem uulnera ſuſcepit imperator militia non abdicat ymo uero amplius in ea illum prouehit atq; maximus honoribus cumulat. Ita & monachum : qui pericula plurima: a demonibus perpeſſus fuerit celeſtis iperator glorioſiſſime coronat. Senſus anime. proprietas illius: eius autem ſenſus: peccatum eſt: collapſus. Senſus ſanitas mali uel ſedationem uel Immunitionem ex ſe gignit ex qua rurſus conſcientia oritur. Conſcientia uero eſt ratio: atq; reprehenſio cuſtodis noſtri: q ex ipſo baptiſmi tempore nobis aſſignatus ē Atq; id circo non uſq; adeo inueniemus eos: qui adhuc in animo illuminati non ſunt pro malis operibus percuti. Sed multo leuius: atq; dementius q̄ qui iam lumine accepto peccauerunt. Et diminutio quidem mali: mali abſtinentiam parit. Mali uero abſtinentia initiū eſt penitentie. Porro penitentie initium. Initiū ſalutis eſt. Initium autem ſalutis propoſitum eſt: bonum. Ex bono autem propoſito gignitur laborum tolleratio. Cuius item initiū uirtutes ſunt. Porro uirtutū initiū flos. Flos āt uirtutis: initiū bone actionis: Ex uirtute aſſiduitas naſcitur. Aſſidue uero meditationes germ̄ ac fructus eſt habitus. Ex eo item ea qualificatio oritur: que timoris eſt genitrix: Timor aūt

gignit mandatorum dei obseruantiam man datorum custodia: Charitatis argumentum est: charitatis uero initium: humilitatis est copia. Copia autem humilitatis tranquilitatem parit. Eius uero possessio plenitudo caritatis est: siue dei pfecta habitatio in his q beatam tranquillitatem habentes mundi sunt corde. Ipi.n. deū uidebūt: ipi gloria in secula. Am

De sacra corpis & aie qete. Gradus. xxix.

nOs quidem. cum simus ueluti empticii quidam serui atq immundissimis uitiis obnoxii: ex hoc ipo dolos quoq & mores: & imperia etiā astutias eorum. qui infelici anime nostre diu dominati sunt: spirituum uel tantisper nouimus. Alii uero sunt: qui per operationem sancti spiritus: & q his iam liberati sint. Artes omnes illorum probe calent. Alius enim est: qui ex dolore infirmitatis quietem sanitatis coiicit. Et alius qui ex sanitatis gaudio: & requie morbi merorem coniectura comprehendit: Itaq ut imbecilles trepidamus ad modum d tranquillissimo quietis portu in hoc opere phi losophari: non ignorantes canem quendam sancti conuentus mense semper assistere: panemq ex ea: uidelicet: animam diripere

conari:quem cum ori suo apposuerit iam ide cursu discedere atq illum secretius comede re quo circa ne cani huiusmodi locū demus nostrum propter sermonē utiq occasionem amputemus querētibus occasionem. nephas esse arbitrati sumus his qui in ardore plii sū ma animi uirtute & constantia constituti sūt imperatoris nostri bellatoribus modo de pace differere. Id solū dicimus q hi qui fortiter pu gnant tranquilitatis etiam & pacis coronis do nandi sunt. Ceterum ne quem fortasse contri stemus: Si sermonem de hoc indiscussum re liquamus: pauca si placet ueluti sub discretio nis forma nūc loquamur. Est quidem corpo ris quies morum ac sensuum cognitio & mo deratio. Quies autem anime est cogitationū scientia atq furibus inuiolabilis itētio. Quie tis amicus est fortis quidā & pertinax uigilq sensus sempi cordis ianuis excubans: Cogi tationesq accedentes aut necās aut remouēs. Qui sensu cordis intimo quiescit qd diximus intelligit & recognoscit. Qui uero adhuc in fans est hoc quia non gustauit ignorat. Quie tis sectator prudens uerbis non indigebit. uer ba enim illustrantur operibus. Initiū quietis ē strepitus omnes ut qui fraudum anime per turbant amouere. Finis uero tumultus nō me

tuere sed inter eos sine ullo eorum sensu dū
rare.quietis amicus est qui progrediens non
uerbo progrediem mansuetus est totius cha
ritatis domicilium.Is difficile ad uerba moue
ri & immobilis esse ad iracūdiā solet.Quid
autem huic contrarium sit satis constat.Quie
tis est emulus is,qui in corporee substantie ꝑ
prietatem in fragili corporis domo(quod est
oīno mirabile)cōcludere nititur. Obseruat
murem que hunc uenatur bestiola.Intellectu
alem uero demonem:quietis solitarii intētio
Non tibi uile uel reiciendū uideatur hoc do
cumentum.Sin uero alias mundum quid sit
quies agnouisti:uerus monachus ꝑfecto nō
sic erit ut monachus alteri monacho adiun
ctus.Monachus enim summa opus habet ui
gilantia:& mente omni elatione uacua. Prio
ri quidem sepe alter opem tulit secundo ue
ro operatur angelus. Intellectuales uirtutes
spiritualiter quietis sectatori simul astant:atq;
unam ministrant & in eo ueluti in iocundo
diuersorio libentius inhabitant: quid huic sit
contrarium tacebo.Dogmatū ingens est & al
ta profunditas: mēs aūt solitarii nō absq; peri
culo insiliet ī ea. Tutū nō est cū ueste neq; cū
passione aliqua theologiā attingere. Cella so
litari conclusio corporis est intusq; habet do

De

miciliũ scientie. Is qui aie morbo laborans ge tẽ solitudinis arripere nititur ei similis est qui ex inani in pellagus exiliens per tabulam ad terrã puenire querit. Quicunq; aduersus car nẽ luctãtur his sue tẽpore quies non erit si ta mẽ ducẽ nacti fuerũt. Ei enim qui solus hanc persequitur angelica uirtute opus est. aũt mi hi sermo est de his qui re uera quietẽ & corpo re & spũ sectãtur. Solitarius negligẽs menda cia loquetur & per enigmata se a quiete desti tisse hoibus psuadere queret. Cum reliquerit cellam demones culpat latetq; se ipsum miser q̃ demon effectus sit. Vidi ego quietis studio sos flagrãtissimos suũ in deũ desideriũ inex plebiliter p huiusmoi quietẽ ipleuisse & ignẽ igne desideriũq; desiderio genuisse, solitarius est forma terrestris angeli. Qui orationem suã carta desiderii & solicitudinis litteris desidia & torpore liberauit. Solitarius est qui re uera clamare potest paratũ cor meum deus. Solita tius quietus ille est qui ait. Ego dormio & cor meum uigilat. Claude ianuam cellule corpo ri & lingue ianuã locutioni interioremq; aĩ fenestram spiritibus immũdis serenitas quidẽ ac meridianus sol naute patientiã arguit ne cessariorum uero indigentia quieti solitarii tollerantiam ostendit. Ille quidem indignans

innatat undis hic aũt accidia pressus miscet multitudini. Ne timeas sonituum ludibria lu ctus quippe formidinem nescit neq̃ illa agita tur. Quorum mens ueraciter orare didicit hi deo facie ad faciem tanq̃ regi ad aurem lo quuntur. Hi autem quorum os orat ei simi les sunt qui regi coram omni senatu prodũt. Qui autem in seculo morantur hii in medio totius multitudinis plebis regem obsecrant. Si artẽ perite didicisti. quod diximus nõ igno rabis. In sublimi quedam loco residens te ip sum obserua: si tamen id facere nosti: & tunc ꝓspicies quõ q̃do qua expte quot: & q̃ fures ir rumpere ac furari botros ueniãt. Cũ fatigata fuerit intẽtio sergẽs orabit & iterũ residẽs uiri liter priorẽ operatiõnẽ tollerabit. Volebat q̃ dã hec exptus de his subtiliter diligenterq̃ dis serere: sed timuit ne q̃do pietatis oparios ne gligẽtiores faceret uerborũq̃ strepitu currẽtes atq̃ alacres terreret: q de gete subtiliter & dili genter & sũma cũ scia disserit aduersũ se dẽo nes excitat. Nẽo q̃ppe alius horũ turpitudies in misericordiasq̃ nocendi artes ita in apet tum producere potest. Qui solitariam arripit quietem profundum misteriorum nouit. Nõ autem in illud prius descendit: quã fluctuũ

uentorumq; tumultus uel audierit uel uiderit. uel eis etiam fortasse fiunt resperfus. Confirmat autem hoc quod diximus: magnus apostolus paulus: qui nisi in paradisum uelut in quandam secretissimã quietẽ raptus fuisset nunq̃ profecto arcana uerba audire potuisset quieta auris accipiet adeo grandia. Id circo & ni Iob. quies hec sapientissima dicebat. Putas ne m uni suscipiet auris mea ab eo ingentia? Solitarius quietus ẽ qui ita omnes absq; odio fugit nolens intermissionem diuine dulcedinis pati: sicut alius prompte & festinus accurreret. Perge bonaq; tua celerius disperge uendere (enim moram temporis habet) & da pauperibus monachis ut tibi per orationum suffragia ad quietem solitariam cõcurrant & tolle crucem tuam eam per obedientiam baiulans onusq; amputationis tue uoluntatis fortiter tollerans. Et tum ueni sequere me ad cõiunctionem beatissime & placidissime quietis & docebo te uirtutum intellectualium uisibilem actionem preclaramq; conuersationem. Nunq̃ illi satiabuntur in secula seculorum laudare conditorem neq; is qui celũ quietis fuerit ingressus unq̃ fatigabitur creatorem collaudare. Non erunt de materia soliciti quibus est natura agilis & oi materia libera neq; de ali-

mento hi cũ ex materia p naturã sint materiã tamen oẽm excesserunt. non allentur priores ullo cibo: neq indigebunt secundi promissio ne nõ erunt soliciti illi de pecuniis uel posses sionibus neq isti de uexatione spirituum neq Non est celestibus uisibilis ullius creature de siderium neq terrenis celestibus inest concu piscentia ullius aspectus quem sensus attigat. Nunq desistent illi i caritate proficere ne isti quidem cottidie cum illis profectu isto cõten dere. Non sunt illis ignote pfectuum diuitie neq istis ascensionis amor incognitus. Non desistent quousq ad ipsa seraphin pertingant neq unq fatigabuntur quo ad angeli fiant. Beatus qui sperat ter totidem beatus qui id fu turus est quod sperat. angelis cum id conse cutus fuerit quod sperat.

De differentia quietis. Gradus. xxx.

Unt. In oĩbus disciplinarũ statibus q etiã omnibus manifestũ est sen tentiarum uoluntatumq differen tie. Neq enim sunt oĩa pfecta: Ob defectũ studii uirtutisq indigentiam. Sũt igit p portũ istum: Immo uero pelagus siue ma gis fortasse profundũ id circo. Ingrediant: q ad continendũ os atq ad frenãdas anticipa ones corporis imbeci lliores sint. Alii q pro

ni nimiũ ad iracõdiã sit & hāc cũ multitudie
ᵭgentes miseri supare nõ possit. Alii rursus iõ
ꝙ nutu magis ꝑprio atq̃ ꝯsilio q̃ alioꝝ ductu
ex nimia elatiõe nauigare decreuerũt. Alii qͥ i
medio materie cõstituti materia abstiere non
possit. Nõnulli qdẽ ut ex secreto solitudis stu
diosiores fiãt. Alij ut secretiꝫ & liberiꝫ ꝑ culpis
se ipos ꝯterẽtes uerberẽt: Quidã ut ꝑ hoc sibi
gloriã acqrãt. Sũt itẽ alii (si tamẽ dũ uenerit fi
liꝫ hoi hmi iueniet sup t͞rã) q ob delitias ac siti
diuie caritatis & dulcedis scẽ huic solitarie qe
ti ꝯiũcti sĩt q tñ hoc nõ ꝑus fecerũt q̃ õ i accidie
libellũ darẽt repudii. Eiꝯ.n. cõiũctio ꝑori illi
ꝯpata fornicatio existiat. Scdm eã q̃ mihi data
ẽ admodũ tenuẽ sciam ut architectus paꝝ sa
piens scalã ascẽsciõis fabricatus sũ. uideat.n.
unusq̃sq̃ quo nã gradu consistat. Ait ut nutu
suo uiuat. An ut hoium gloriã captet. An pp i
becilitatẽ ligue siue ob iracũdie icõtinentiam
siue ne cui rei uitiose afficiat. Dũ opportuni
tas sit: siue ut penas reatꝫ ab se exigãt: siue ut
studiosi fiãt: sive ut diuie caritatis ignem sua
uissimũ acqrãt. Erũt nouissimi ꝑmi. & ꝑmi no
uissimi: Septẽ qppe sũt ebdomode ꝑsentis se
culi: opatões quaꝝ alie acceptabiles alie repro
be sint. Octaua uero futuꝝ potius seculum s
gnificat: cautius obseruat solitarius mõachus
feraꝝ beluaꝝ horas. Aliogn cõuenientes laq̃

os tendere nō poterit. Si iā pfecte discessit cui repudiū decū. labor iā necessarius nō erit. sui uero adhuc pcatius incōbit nescio quō pacto qescere possim. Cur q̄so nō tāta apud tabesio nitas q̄ta apud scithicā heremū fuere; Iuiaria Qui itelligit itelligat. Ego.n. id dicere neqo. Imo uero uolo. Degūt i hoc pfūdo q uitia im muniāt. Item q psallēdo plurimū i orōne pse uerent: & q cōtemplatōi itentius uacent. Sed ppositū scale modū pblema istd inqrat. Qui capit i domino capiat Sūt aīe q̄ iā negligētes imorātes i cenobiis q̄rū desidie cū materia fa cile suppeteret i pditionem pfecte pcipitate sē Sūt itē q negligentiā suā p aliorū cōtuberniū & societatē repulerūt qꝫ nō solū i negligētiori bus uerū studiosis quoqꝫ hac solicitis sepe fa ctū est. Eadem regula ēt i solitudinis utamur qete dicentes: plurimos probabiles suscipiens reprobauit: ideoqꝫ mitu suo mallent uiuere uoluptatis eos esse studiosos deprehendens atqꝫ arguens: Alios item suscipiens ex metu & ppetua cura iudicii ac dānatōis suos solicitos ac feruētes fecit: Nullo q uel furore uel elatōe uel simulatōe uel iiuriarū mēoriā ptubeē: soli tarie qetis uestigiū unq̄ uel uidre audeat ne forte stuporē ai ide forte lucenē. Qui uero his pturbationibus mūdus est ipse iam qd expe

dit agnoſcet ymo ne ipſe quidem ut reor eo-
rum qui ratione ſolitariam arripiunt quietem
ſigna & ſtadia & argumenta iſta ſunt mens
tranquilla nulliſq; agitato perturbationū flu
ctibus. Caſtiſſima intentio. raptus ad deū pre
ſens ſemper crutiatuum memoria mortis pro
peratio infatigabilis' at inſatiabilis oratio cu
ſtodia inuiolabilis nulliſq; predonibus pates
Fornicationis mortificatio:totius affectionis
mortalis ignoratio:mundi mors caſtimargie
faſtidium theologie materia diſcretionis fōs
prompte lachrime ſemper atq; in poteſtate:lo
quacitatis exterminatio & ſi qd huiuſmodi ē
cibi contraria atq; infeſta ſolet eſſe multitu-
do.Porro eorum:q ſine ratione hanc ſubeūt
Iſta eſt diuitiarum inopia incrementum ira-
cundie armarium memorię illate cōtumelie
caritatis in minutio faſtus ac ſupbie aſſūptio
Sciens ac prudens tacebo reliqua.Quoniam
uero ad id ſermo noſter pceſſit neceſſe eſt ut
de his quoq; q ſub obia & ſubiectione uiuūt
hic loq̄mur.Id.n.mihi nūc maxime ſermo ē.
Eorū q legiptime & caſte atq; incōtaminate
ornatiſſime huic & pulcerrime uirtuti coniū
guntur.iſta eſſe argumenta a ſanctis patrib9
diffinitum eſt que ſuo quidem tempore pfi-
ciuntur quottidie tamen extenduntur & ad-

lectionem profectumq; suscipiunt. Primitiue humilitatis icrementum furoris in minutio exinanito: enim felle quid aliud fieri potest? caritatis assumptio uitioru m aliena tio odii liberatio qd ex rephensione fit in minutio lasciuie. Ignoratio accidie studii accumulatio misericordie dilectio supbie pegrina tio uirtus sane oibus optanda paucisq; pueniens. Cu fonti aqua deest ia no proprie dicit fons. Quid sequatur. Intelligit q mentem ha bet. Adolescentula q no seruauit. thorum cor pus inquinauit: Aia uero q no seruauit pactu contaminauit spm & illam qdem sequitur ui tupatio odium uerbera & q oibus miserabili us e sepatio atq; diuortium. hanc uero secun tur. Inquinationes obliuio mortis inexplebi litas uetris oculoru icotinentia inanis glorie opatio: soni isaciabilitas cordis duritia iselibi litas cogitationu otreu captiuitas cordis tur batiois opatio i obia otradictio ifidelitatis cor nulla certa salutis fidutia securu multiloqu uitiosa affectio & q oibus grauior e cofidetia qq; oibus miserabilius e cor absq; ulla opuntio nis gratia cui succedit i eos potissimu: qui no aduertut indoletia spuum: ac mater lapsuum. Solitarie quietis emulos: qnq; ex octo spiritib; subiectos uero tres precipue oppugnat. Solita

rius aduersus accidiã pugnãs sepe. iacturã facit tp̃s.n.orationis atq; cõtẽplatiõis:aduersus hãc excogitãdo ac luctãdo cõsumit. Cũ aliquãdo i cella sedẽs desidia torporẽ cellulãq; ipam fere cogitatem deserere:aduenientes uiri quidã:ut solitarium sũmis attolebãt laudibus:ac beatum p̃dicabãt.citiusq; negligentie spũs ab inani gloria fugatus abscessit Admiratus: quã sum quõ spiritibus oibus tribulus iste. Aspice horis singulis cõiugis & cõtubernalis tui motus:atq; obreptiones:mõ mẽta p̃.& cõuersiões quõ & quorsum uergãt.Qui p spm scm̃ trãqlitatẽ acqsiuit solus nõ ignorat hãc speculatione.Principale solitarie qetis opus est oĩa negotia siue rõnabilia sint:siue irrõnabilia neglige re.Nã q apuerit prioribus ĩ sequentia ẽt incidet.Impigra orõ sedm: & tertiũ operatio cordis furibus inuiolabilis.possibile non est:ut q litteras nõ didicit ĩ libris se naturaliter exerceat se lõge ẽ ipossibilius:ut q prius illud adeptus non ẽ duo seqñtia rõnabiliter arripiat.Cũ medium illud arripuissem inter medios effectus sum:ac sitientem me illuminabat.Et ecce rursus erat in illis quid quidam in eo erat ante uisibilem formam princeps docere non poterat neq; enim permittebatur. quomodo autem nunc est:ut diceret.Orabam . In pro-

priis quidem inquit:sed nunc in istis. Et ego q̃ nam inquam est dextra statio:atq; i auctore sedes.Impossibile est h̃ aure ꝑdiscere.Ego autem quo me trahebat affectus adhuc me inq̃ ad tempus illud.Nūdū ait uenit hora.ob defectum ignis incorruptionis. Ista siue cum luto hoc nescio:sine absq; eo dicere non possum. Difficile ac durum est extiuo maxime tempore excutere meridianum somnum. Tūc enim & solum fortasse nequaquam reiiciendnm ē opus manuum.Noni accidie spiritum ꝑpara re ac preire fornicationis spm̃ solere:ut ualide corpus resoluens atq; in somnum precipitans uelut per somnium inquinationis quiescenti bus inducat:Si illis omnino resistas fortissime oppugnabunt te omnino acriter. ut quasi nihil proficientem a certaminibus reuocēt:nullum certius argumētum est ꝙ demones a nobis uicti sint: ꝙ si nos acerrime oppugnent. Cum procedis congregata custodi. Solent enim aperta ianua incluse aues auolare:tunc uero nulliq; iam quietis inueniemus emolumentum: modicus pilus perturbat oculum: & modica cura demolitur quietem. Quies enim est dispositio sensuum curarumq; rationabilium abnegatio.Is qui re uera qetē appre

hendit:ne ipsius qdem carnis sibi geret curam Nullā neq̃.n.mentitur qui ait. Qui mentem pura deo cupit sistere curisq̃ agitatur. Is ei similis est: qui pedes suos fortiter uinciens celeriter incedere nititur. Rari quidem sunt q secularem phiam: ad sūmum eruditi sunt. Ego uero pauciores esse dico: q ueram qetis sapiam secūdū deū nouerunt. Qui domini nundū nouit quieti ydoneus nō est plurimaq̃ picula sustinet quies īperitos suffocat nā cū dulcedinē dei nō gustauerit ī captiuationibus: & furtis: & meroribus: & fatigatōnibus aī tp̄s cōsumūt Qui pulchritudinē orationis attigerit fugiet turbas ut onager. Quis.n.nisi hic dimisit onagrum libeꝝ: ab oī cōsortio hoīum. Is q passionibus obsessus moratur in heremo hoꝝ exercitationi totus imobit. Sicut & senex sanctus arsilaites. Georgius. Quem & caritas tua non ignorat: cum aliquādo formaret: atq̃ instrueret inutilem aīam meā: & erudiret ad solitudinis qetem me de huiusmodi loquens edocuit Notaui inqt mane ut plurimum inanis glorie atq̃ cōcupie spūs solere aduenire. meridie uero accidie & iracundie & tristitie. uespere autē īfelicis uentris stercutos tirannos melior ē subditus paup q̃ solitarius q hinc īde distrahitur g tōnē quietē arripit. neq̃ ipsius lucra cottidie

cōsiderat.]s āt nō rōne & ſcd̄m qd̄ cōuenit ge ſcit: Aut elatione ſubripitur. Quies ē perpetuo atque intentiſſimo cultu deo iugiter aſſiſtere. Jesu memoria fac ut ſpūi tuo uniatur. tūnc q; agnoſces: que ſit quietis utilitas. lapſus quidē ſubditi uolūtas eſt propria: quieti uero ſolitarii orōnis ītermiſſio. ſi aduentu fratrꝫ ad celā tuā gaudeas: ſcito te ipm̄ accidie uacare ſoli: nō deo. Exēplar oratiōis tibi ſit uidua illa euāgelica ab aduerſario ſuo diutius afflicta quietis uero forma. Magnus ille. parq; angelis ſolitarius Arſenius. Memento qui in ſolidine degis angeli huius ſolitarii inſtitutum: atq; itu ete quō ad ſe aduenientes ne id qd̄ erat maius amitteret īſalutatos plꝰ ꝙ remiſſerit. Certum eſt demones perſuadere: his qui irrōnabiliter circuire ſunt ſoliti: ut ad eos ſepius proficiſcātur: q ſtudioſiſſime ſectantur gētē ut hoꝝ cauſa operarios dei uel parum impedire poſſint. Nō eos qui ſunt huiuſmodi O cariſſime neq; uenias religioſe & pie contriſtare negligentes Fortaſſis ex hac ſalubri contriſtatione circuire deſinent. Caue enim ne predicte intentionis occaſione fruſtra: & ſine cā animam cōtriſtes que forte preſitis ardore haurire abſte aquam uenit. Jn oībus uero lucerna tibi opus ē. Vita qeſcentium Jmmo uero monachoꝝ ſcd̄m cō

ſcientiam ex intimo cordis ſenſu fiat. Is q ra-
tionabiliter currit ſtudia ſua ac locutiones &
cogitationes & inceſſus & motus omnia ſecū
dum deum fiāt ſtudioſiſſime atq ex affectu
cordis coram domino operatur. Quod ſi ad
huc ſubripitur: nūdum ſecundum uirtutem
operatur: Apiam ut quidam ī pſalterio propo
ſitionem meam & conſilium obdefectū ha-
ctenus diſcretiōis: Ego uero p orationē apiā
uoluntatem meam: atq ide certū aliqd exau
ditionis iudicium accipiam: Fides eſt oratiōis
penna quam niſi habeat. ſurſum in ſinū meū
reuertetur. Fides eſt anime nichil heſitans ſta
tus adeo fixus ut uulla aduerſitate motus agi
te tur fidelis eſt non qui deū oīa poſſe arbitra
tur ſed qui credat oīo potietur. Fides ē in ſpa
tago rerum īdultrix atq hoc latro ille felix oſtē
dit. Fidem genuit labor & rectum cor ex qui-
bus ille quidem nihil hexitantem efficit. h aūt
erat quieſcentium mater eſt firma fides niſi
enim crediderit qs quomō quieſcere poterit
Qui ɔpeditus in carcere eſt torquētis deterreē
metu. Qui uero in celula quieſcit timorē pe
perit domini. Nō ita prior ille q̄ſtionē: ut ferus
eternū iudicis iudiciū metuit. Sūmo tibi metu
opus ē cariſſime in ſolitudine. Nihil.n. pſēq
& fugere accidiam ut timor pōt. Inſpectabit

assidue reus quando iudex adueniat in carce rem. uerus aũt oparius quando exire urgeat. uenturus sit alligatũ ẽ priori tristitie pondus sequẽti uero lacrimarũ fons. Si patientie q̃sie ris baculũ cito desistẽt cães ĩpudice agere. Patientia ẽ infractus aĩ nulla laber. nullis uel p ximis rationabilibus fragoribus agitatur. Patiẽtia ẽ uexatiõis cottidie expectata diffinitio Patiẽtia ẽ occasionũ amputatio: suaq; sibi cu iusq; solicita uacatio. Nõ ita suo alimento ut patientia oparius indiget. Si. n. illud desit coronã accipiet, sin uero h nõ adsit pnitiẽ refert Patiens ante monumẽtũ mortuus ẽ sepulcrũ. n. celulã suã fecit. Patientiã spes & luctus peperit: nam qui absq; his duobus ẽ accidie seruus efficit. Scire debet palestrites xpi quos hostes animus persequi & quibus communis congredi expediat. Luctatio quippe aliquãdo coronas ministrauit. Aliquando uero lucte declinatio improbos fecit. Sed hoc uerbis edocere possibile non est. Neque enim eisdẽ omnes neq; eodem modo afficimur. neque qualitas una: omnium est: unum spiritum obserua uigilantius. nam ille: & te infatigabiliter oppugnat i statu in transitu in sessiõe i motu in accubitu in oratione i somno. Plu-

rimi ex his q̄ i scē quietis cursu assident eā sp
in se ipis operationē continent: q̄ psalmista si
gnauit. Prouidebā dominum in aspectu meo
sp. Neq̃. n. omnes panes ex celesti tritico spūa
lis alimenti eiusdem spei sunt. Alii i eo se exer
cent qd dominus ait. In patientia uestra possi
debitis aīas uestras. Alii in eo q̄ rursus ait. ui-
gilate & orate. Alii itez in eo qd scriptum est
Prepara in exitū tuū opa tua: Alii in eo q̄ dici
tur humiliatus sum & saluauit me. Plerique id
sp inspitiunt. Nō sunt cōdigne passiōes huius
tpis ad futuram gloriam: que in nobis reuelā
da ē. Quidā uero illud. Ne quando rapiat ut
leo aīam meā: & non sit: qui eripiat intentissi-
me cogitant. Oēs quidē isti currūt. Sed unius
accipit brauium ex his sine labore. Nō solum
uigilans: uez ēt dormiensis q̄ iā profecit opa
tur: unde nōnulli i ipis quoq̃ somnis accedē
tes ad se demones ignominiis: & contumeliis
castigant impudicasq̃ mulierculas de castita-
te admonent. Ne scis in expectatione aduenīē
tium solicitus. neq̃ te id antea p̄pares. simplex
. n. totus ac oī nexu liber ē quietis status. Nul-
lus qui turrim uel cellā quietis hedificare uelit
id ante conatur q̄ sedens p orationē cōputet
an hēat proprietates pfectioni necessarias: ne
forte postq̄ fundamēta iecerit risum inimicis

faciat opariisq̧ reliqs impedimētū. Inspice diligentius aduenientē in te suauitatē: ne forte ab auaris medicis imo uero isidiatoribus sub dole tibi pparata sit. Noctu qdē plurimū orationi insiste. psalmodie parę. die uero rursus pro tuis uiribus te parare satage: Solet lectio nō mediocriter illuiare atq̧ colligere mentem uerba.n.sūt sci sps accedentesq̧ ad se oio dirigūt & moderātur. sit tibi opanti lectio que i formet actionē. nā si adsit opatio superflua: iā erit lectio. laboribus potius q̄ libris salubritatis uerba itelligere satage. Noli anteq̄ uirtu te spūali pditus sis: eos libros legere qui mēti nocere possint. Nā cū uerba te uera tenebrosa sint. Imbecillioribꝫ tenebras obducūt: unus sepe calix uini gustū dedit: unusq̧ sermo solitarii: his qui gustare possunt: oēmq̧ illius interiorem actionem statim patefecit: Immotum a se oculum aduersus elationē constanter tene. Nihil quippe aduersus spiritalia furta: hac perniciosius inuenies. cū processeris parcito ligue: plurimos enim labores hec subito spagere & dissipare nouit. In eo te statu exerce: qui curiositatem nesciat: Nihil enim: ita quietem inquinare potest: ut curiositas: his qui ad te ueniunt necessaria: atq̧ utilia propone corporis: scilicet atq̧ spiritum. Et si quidem illi sapien

tiores sint:silentio philosophiam nostram in dicemus.Sin autem fratres fuerint: eiusdem q nobiscum status:moderate ianuam operiamus.Prestat tamen omnes superiores nobis extimare.Cũ uellem :|his qui iuniores adhuc sunt:acceperis opus incollectis omnino iterdicere:Continuit me:qui in ora palii tota nocte ferebat. Sicut rationi aduersantur dogmatis sancte & increate:& adorãde sancte trinitatis que de dispensatione:carnis unius ex tribꝫ personis eiusdem laudatissime trinitatis legimus illa q̃ ibi pluralia:in hoc sunt singularia & que illic singularia:hic pluralia sunt. Ita & alia solitudinis qeti:alia obedientie:alia subiectioni studia conueniunt. Quis agnouit sẽsum domini?ait diuinus apostolus. Ego aũt dico:quis agnouit sensum hominis & corporis & spiritu quieti solitudinis dediti.

De oratione uirtutũ matuꝛ Grad. xxxi.

O Ratio. Inqualitatem quidem suã coniunctio atqꝫ unitio est hois uidelicet & dei secundum actionem uero. Constantia mũdi natus collectio reconciliatio dei lacrimarum mater earumqꝫ item filia.Peccatorum propitiatio. Tẽptationum fons. Tribulationum interpositus paries bellorum confractio angelorum opus

Incorporearum omnium uirtutum cibus.Fu tura letitia ifinita operatio uirtutum fons gra tiarum miniſtra: Profectus inuiſibilis. Nutri- mentum anime.mentis illuminatio .Deſpera tionis amputatio.ſpei eſt demonſtratio.Triſti tie ſolutio monachorum diuitie: Solitariorũ theſaurus.]re minutio ſpeculum profectus: Menſurarum indicium.ſtatus inſinuatio fu- turorum reuellatio fluctibus:clementie ſigni ficatio.Oratio eis qui recte orant:curia & iu dicium & tribunal domini ante futurum tri bunal eſt.Exurgentes audiamus ſacram hãc uirtutum reginam excelſa ad nos uoce clamã tem ac dicentem.Venite ad me omnes qui la boratis & omerati eſtis & ego uos reſitiam. Tollite iugum meum ſup uos. Et inuenien tis requiem animabus ueſtris:plagiſq; ueſtris medicinam.Jugum enim meum ſuaue eſt & peccata ſanat maxima.Quicunq; regi noſtro aſſiſtere & colloqui Proficiſcimur nõ iperati curſum hunc faciamus.Ne forte nos abſque armis & ſtolla regio digna conſpectui longa nimis illa conſpiciens miniſtris:& famulis iu beat ut uinctos nos longe a facie ſua in exiliũ mittat negligenteſq; & interuptas orationes noſtras in faciem nobis exprobrent.Cum uni tui domini aſtare proficiſceris ſit tibi tu-

nica aie filo omnificatie.i.obliuionis iniurie rum oio cõsuta. Alioquin nihil ex oratione ip sa lucraberis. Sit tibi totus oratõis tešus unus neq̃ ulla uarietate maculatus. uno.n . uerbo & publicanus ille ex euangelio: & pdigus fili us domini sibi reconciliauerunt unus quidẽ est oratiũ status: sed his ingentem sane uarie tatem ac differentiã possidet. Alii nãq̃ ut ami co & domino illi famularius astiſtunt p alio rum iam non p suo adiutorio uel p̃ces illi uel laudes offerẽtes. Alii diuitias & gloriã & confi dentiã ampliorem sibi dari q̃rũt. Alii ab aduer sario suo oĩno liberari exposcunt. Nonnulli ut dignitatem aliquã accipiãt p̃cantur quidã uero perfectã debiti securitatẽ: Alii custodie li berationem. Alii criminum solutionem cõse qui exoptant. Ante omnia: in oratiõis nostre cirographe gratiarũ actionem sinceram sta tuamus. In scdo aũt uersu cõfessionẽ & cõtri tione m ai ex itimo affectu pdeuntem atque ita demum regi modo postulationem indice mus nostram. Optius hic quẽ p̃dixi orationis modus ẽ. Sicut cuidã ex fratribus ab angelo dei demõstratum est. Si unquam uisibili iudi ci obnoxius, fuisti non tibi alia forma iam opus erit quam immitari debeas dum ora tioni insistis. Quod si neque ipse reus exti-

tisti neque alios examinari perspesisti. Vel ex infirmorū precibus quas medicis dū secā di uel uren di sunt fundunt huiusmodi aliqd addisce. Noli uerbis exultioribus in oratione tua uti. Sepe enim infantium simplicia & pura & balbutientia uerba patrem suū qui est in celis placuerunt. Noli conari multū loqui ne mens tua ad inquisitionem uerboꝶ distendatur unius publicani sermo placauit deum unumqꝫ fidele uerbū saluauit latronē Multum in oratione loqui mentem sepe ymaginibus illusit intentionem dissoluit. Parum autem aut unum etiā uerbū in oratione loq. Colligere mentem consueuit. Cū in oratio nis uerbo uel dulcedine perfundi uel compū gi te sentis in ipso persiste. Tunc quippe custos noster nobiscū orat. Noli cōfidere quā tūlibet mūditia poleas: sed suma potius humilitate ad orationē attende tūcqꝫ āpliorē cōfidentiā accipias. & si totā uirtutū scalā ascēdisti tamē pp remissionē peccatorū ora audiēs de peccatoribus clamātē paulū. Quorū ꝑmus sū ego. Cōdire obfirma oleū solet & sal orationem uero in sublime leuare puditicia & lachrime. Si omnē mansuetudinem ne uacuitate indueris non nihil tu laborabis ut eruas de captiuitate mētem tuā. Quousque

orationẽ fixã certãq̃ nõ possidemus: his qui infantes ad incedendũ initio exercẽt similes sumus. Cõtende ut ad superna feras. Imo uero ut excludas intelligentiã in oratiõis uerbis. Quod si debilitata ꝑ infantiam ceciderit rursus illa introducere cura: est quippe ꝓpriũ mentis instabilitas. Dei uero proprium sistere oĩa posse. si ĩfatigabiliter certes adueniet in te penitus qui mentis mari terminũ ꝑ gyꝝ posuit. diceteq̃ illi. huc usq̃ uenies & non trãsgre dieris. possibile non est spm̃ ligare. Sed ubi cõditor spũum est: oĩo obtemperãt. Si solem unq̃: sicut oportet cõspexisti poteris illi quoq̃ decẽter colloqui. Sin aũt: eũ quẽ nõ uidisti ueraciter interpellare poteris. Orationis quidem initiũ est fluctus in aĩo aduenientes solo & tacito mẽtis ĩperio ex ĩpis initiis fugare.

Modũ uero cũ ĩ his q̃ dicũtur uel cogitantur mẽs tota est. Finis ãt raptus ad deũ. Alia letitia est: q̃ in oratione cõtingit: ĩ congregatiõe degentibus: & alia que in solitudine orãtibus prouenit illa nanq̃ fortasse modice fantasiis luditur hoc autem in humilitate tota plena ẽ.

Si te semper exerceas ut mens tua nunquã longius coagetur: etiam in ipsa mense appositione: prope te erit. Sin autem effreni libere uagari patieris nunquam tecum permanere po

terit. Magnus quidẽ magne & perfecte ora tionis oparius: uolo ait uere uerba menti mee dicere & reliqua: Sed hoc a pueris & iunioribus alienum est. Id circo & nos cum qualitate & qualitatis multitudine. Vt imperfecti obsecramus. per hoc enim postremum ad primũ illud peruenitur: Qui dat inquit orationẽ mundam impigre oranti: & sordide: & cũ labore. Aliud est orationis sordes. Aliud exterminatio. Aliud furtũ. Et aliud macula. Sordes est deo assistere & iniquam cogitationes in animo uersare. Exterminatio ẽ aduras inutiles captiuum pertrahi. furtum est dum latenter & sine nostro sensu omnes aliquo strepitu agitatur intrinsecus. Macula est qualiscunque impetus: tunc nobis appropiãs: quotiens soli eo tempore non sumus quo ad orationem assistimus: Formemus intrinsecus oratiõis impetum. Sin uero non adsunt laudum ministri etiam exteriorem habitum ad preces componamus. Nam in his qui hactenus sunt in perfecti mens corpori sepe configuratur. Omnes quidem sed hi longe amplius: qui debiti remissionẽ accipere a rege cupiũt: igẽti cõtritiõe idigẽt. Si i carcere sumus adhuc: audiamus dicentem petro. Accingere obediẽtie lintheo &

ex calciate uoluntates tuas atq; his nudus & liber accede ad dominum in oratione tua. solius eius uoluntatem implorans. tuncq; susci pies dominū aīe tue tenentem gubernacula ea que tuto regentē surgēs ab amore seculi & uoluptatū labe. proiice curas exue ītelligen tias abnega corpus Nihil enim est ad oratio nisi mundi uisibilis : & inuisibilis alienatio. Quid est mihi in celo? Nihil nisi semper tibi ī oratiōe absq; ulla distractione adherere. Non nullis quidem opes in desiderio sūt. Aliis glo ria quibusdā mortaliū quarūlibet rerū acquisi tio. Mihi adherere deo bonū est atq; desidera bile & ponere in eo spem tranquillitatis mei fides orationis est penna qua sine ī celū euo lare nō pōt. Quicunq; pturbationibus uariis obnoxii sumus oremus instanter dominum: Omnes enim qui eiusmodi fuerunt ex pertur bationū tempestate in beatā trāqlitatem pro fecerunt. & si non deū ut domini metuit iu dex tamen quia sibi molesta sit aīa que p pec catum & ruinam uiduata fuerat faciet tamen ultionem eius ex aduersario illius corpore su isq; inimicis spiritibus. Gratos quidē clemens negotiator noster per celerem postulationis ef fectū ad dilectionem suam pertrahit ingratas uero canum animas per esuriem petitionisq;

sitim sibi assidere per orationis studium hortatur. Ingratus.n.canis cum panem tulerit.ab eo qui statim dedit abscedit. Noli cum in oratione perduras dicere.nihil profeci. Iã.n.satis profecisti. Quid enim sublimus esse possit q̃ adherere domino.atque in Ita q; cum illo iugiter perseuerare? Non sic is qui cõdemnatus est:pene sue sententiam metuit: ut qui orationis curã solertius habet cũ ad illã assistere assistit trepidat. Quo circa qui sapiens & acutus est ex hac memoria maledictũ omne & iracũdiã & curã & occupationem & uexationem & saturitatem. & tempta tionem : & cogitationem aduersari potest & fugere. Preparate ante per sempiternam anime orationem ad assistendum p̃cibus tuis & cito ꝓfities. Vidi quosdã obedientie uirtute fulgẽtes deiq; memoriã ꝓ uiribus nõ negligerentes prõpte ad orationis studiũ occurrere mentemq; suam cito colligere lachrimas que fentium i morem profundere. Erant enim p̃parati p sanctã obedientiam. psalmodiã quidem cũ multitudine captiuationes & mentis cogitationes sequũt solitariam uero non ita. sed hanc quidem accidia opugnat illam uero alacritas adiuuat caritatem quidem militis ad imperatorem suum iudicat bellum monachi uero caritas ad

deum maxime quo tempore astat oratiõi deprehenditur. Statum tuum oratio tua manifestat tibi. Hanc enim monachi esse speculũ tradũt theologi rectissime q quodlibet opus incipit & oratiõis tempore aduenĩete adhuc in illo moratur a demonibus illuditur. Intentio namq furibus est horam p horã a nobis furari. Cum ut pro anima aliqua ores postularis. noli deuitare & si uirtutem oratiõis nõ possideas. Fides. n. portentis etiã cum contrictione oranti sepe causa salutis fuit. Noli extolli cum pro alio oras si exaudieris. Illius nã q fides opata est atq pualuit. Solent pueri id quod a magistro didicerũt ab eodem diebus singulis exigi ita & mens omnis eam quam a deo accepit uirtutẽ i oĩ oratiõe iuste exigitur. Quo circha attẽdẽdũ solicite ẽ. Cũ uigilãtius orare operis citius in iracondiã oppugnaberis. Hoc. n. subtrahere uel suggere moliuntur inici nostri ut priuemur orationis fructu. Ad omnẽ q lẽ uirtutẽ pcipue tamen orationem sũmo cordis sensu & affectu semper exerceri debemus. Tũc uero aĩa sibi orat cũ iracundiã sapior euaserit. Ea q plurimis tẽporibꝰ pcibꝰ ac lachrimis acqruntẽ solida sũt atq durabilia Qui dñi possidrit nõ iã sibi ipi i oratõe itẽtiõ nẽ dictabit. Tũc. n. spũs pro eo iterpellat gemi

tibus ineffabilibus. Omnem sensibilem fanta
siam noli in oratiõe suscipere: ne forte stupo
rē atq amentiam incurras. Oīs petitionis no
stre q suscepta fuerit certum indiciū maxime
ī oratiõe percipimus. Porro ad iudiciū ambi
guitatis liberatio est incerteq rei dignissima
certissimaq atq imobilis ifirmatõ. Misericors
esto uehemēter si orõ reuera tibi cordi ē. In ip
sa.n.cētuplū accipiēt mõachi. & qd seqtur in
futuro. Ignis quidem aduenienś ī cor oratio
nē excitauit. Ea uero excitata atq in celū assū
pta. ignis in cenaculū aīe descendit. Aiūt qui
dā meliorē esse orationē q̄ memoriā mortis
Ego unius substantie duas essentias collau-
do. Equus probatus q̄to ultra pgreditur fue
re magis & cursui adicere solet. cursum hym
norū cantū intelligo. Equū uero uirillem ani
mū huiusmodi uero de lõge odoratur bellū
& preparatus iam ad oīa insuperabilis perma
net. Dirum est aquā ex sitientis ore dirripere.
sed longe est dirius aīam summo affectu cō-
pūctiõis orātē priusq̄ pfecte cõsumet oratio se
ipsū pūare iocūdissimo isto nõnūq̄ desidera-
bili statu. Noli ab oratõe desilire quo ad iude
as ignē & aquā diuina dispensatõe cessauisse
neq.n. huiusmodi tps remissiõi pcõrū fortas-
sis ultra in oī uita tua inuenies. Qui oratiõis

gustum cepit uno sepe uerbo I cautius emis-
so ingnauit mentem atq in oratione assistēs
quem cupiebat nequaquam ut solebat inue
niet. Aliud est crebrius corde speculari. Aliud
ipm cor in spectare mentis offitio principis ĩ
morem rōnabiles hostias xpo offerentis!. Nō
nullos qdem: ut ait quidā appellatus a theo
logie cognomie. Sanctus atq celestis ignis
aduenien s cōburit eo q adhuc satis purgati
non sunt. Alios rursus per mensuram pfectio
nis illuminat. Idē.n.& ignis cōsumens & lux
illuminans dicitur unde & qdam ab oratiōe
exeuntes ueluti ex fornace ignis egrediuntur
sordis cuiusdam ac materie leuamen sentien
tes. Alii uero ueluti a luce illustrati atq dupli
ci hūilitatis & exultatiōis amitti ueste idem
procedunt. Qui uero absq his duobus effecti
bus ab oratione exeūt corpe nō spū iudayce
dixeri orant. Si corpus p tactū appropiqs cor
porii mutatur actiōe quō nō īmutabitur qui
dei corpori manibus inocentibus ppinqtur?
Possumus ad terreni regis similitudinem no
strū quoq celestem. & clementissimū regem
aliquando per nos ipsos inspicere. aliquando
per amicos aliquando per seruos. Nonnunq
etiam incognito modo militibus suis donati
na largientem. Iam uero etiā qlitate tunice

eius que in nobis fuerit humilitatis quemad-modum terreno regi execrabilis est is qui illi astat & domini sui inicos alloquitur. Ita eum quoq; dominus abhominatur: q in oratiōe existens imundas cogitationes recipit. accedē tem canem armis isequere: & si ipudentius la tret non ei cesaris. pete p luctū & p obedien-tiā quere. Pulsa p lōganimitatem. Nā qui sic q̄rit inuenit: & sic pulsanti apietur. Obserua cautius ut nō temere ac libenter p feia in ora tione tua ores, ne adextris fortasse te p̄daroꝝ inuadat. Noli corpis actus ut sunt distincte ac per ptes in oratione deo cōfiteri ne tibi ipi isidiator fias. Noli illud orationis tempus de-putare tibi curie necessariis sine spiritualibus negotiis instandum est Alioquin id qd̄ p̄stan tius est tibi fur ille uersutus eripuit. Qui bacu lū orationis iugiter tenet nō offendet. Sed & si offendere eum cōtigerit non penitus cadet Quippe oratio pie deo uim ifert Eius utilita tem ex his q̄ sinasis tempore contingūt demo num ipedimentis colligere possumus. Eius & fructū ex inimici pfligatione cognoscimus In hoc enim cognoui qm̄ uoluisti me qm̄ nō gaudebit inimicus meus super me. Belli tem porē clamaui iqt p̄s. In toto corde meo uide licet corpe & aio & spū ubi. n. sūt iduo postre

mi congregati:illic deus est in medio eorum neq corporalia neq spiritualia omnia omni bus eodem mõ insunt.Quibusdam enim ce-lerius. Quibusdam uero morosius psallere p fuit.Dum hi aduersus captiuationem.Illi ad-uersus imperitiam pugnare se dicunt Si cõtra inimicos tuos regem iugiter interpellaueris cum ad te accedunt confide nõ laborabis ipi sua abste sponte discedent.Neq enim impuri & contaminati spiritus patiuntur inspicere dum coronam ex illorum ipugnatione p ora tionẽ suscepis Preterea uell it ab oratõis igne uerberati diffugient.Fortissimo semp sis aio deũq magistrum hẽbis orationis tue : Non possumus uerbis discere aspicere . Naturam enim id sequitur.Neq orationis pulchritudi nem per alterius doctrinam adiscere poteri-mus. Ipsa eni in se ipsa deũ habet magistrũ q docet hoiem sciam datq orationẽ orãti & benedicit iustorũ animas.Amẽ.

De beata tranquillitate anime Gradus.xxxiii:

e Cce nos quoq qui in profundissi mo ignorantie lacu tenebrosisq perturbationibus : & umbra mor tis huius corporis constituti sum mus summa improbitate & audatia de terre stri çelo philosophari incipimus.Habet firma.

 176

mentũ hec stellarum pulchritudinem beata uero tranquilitas uirtutum ornamentũ. Nihil enim aliud eiusmodi tranquilitatem esse ego reor nisi mentis intimum celum uersutias demonum ludibria iam extimans. Ille igitur ꝓprie tranquillus est & intelligitur: qui carnem quidem oĩ corruptionis labe purgauit· mentem uero supra creaturã oẽm elleuãs omnes illi subicit sensus: atꝗ uultui domini aĩam si stens supra uirium suarum modũ in illum se semper extendit. Quidam rursus beatã hanc tranquilitatem esse diffiniunt anime resurrectionẽ ante resurrectionem corporis. Alii perfectam cognitionem dei ab angelis secũdam esse aiunt: Hec itaque pfectorũ perfecta & infinita perfectio sicut mihi quidam qui illius gustum ceperat aperuit ita sanctificat atque a terrenis oĩbꝰ rapit ut plurimũ iã carnalis uite ptẽ postꝗ̃ hũc celestẽ portũ occupauerit ueluti i celo p excessũ mẽtis ad speculationem attollet. De quo is q bene fuerit expertus quodã i loco ait. Q ̃m dii fortes terre uehemẽter elleuati sũt hmõi fuisse egyptũ illũ nouius q quotiẽs cũ aliqbus orabat mãus suas diutius in oratione extensas non dimittebat. Est inter hmõi beatos alius alio tranqlior. Alius.n. fortiter aduersatur atꝗ odit iniqtatẽ. Alius ex plebiliter uirtutibus ditatur. Etiam & castitas

tranquilitas dicitur & merito sane principiũ
est enim communis resurrectionis atq̧ corru
ptibiliũ incorruptionis. Trãquilitatem osten
dit qui ait sensum domini possideo:hãc item
Insinuauit egiptius q se ait nõ tierei dominũ
eam item ille ostendit qui ut ad se pturbatio
nes & temptamenta redicent orauit.Quis an
te futurã ͗claritatem,ita ut sirus iste sacra hac
tranquilitate dignus habitus est.Nempe celẽ
berimus inter prophetas dauit.Remitte inqt
ad dominum ut refrigerer hic autẽ dei athle
ta remitte ait fluetur gratie tue tranquilitatẽ
habet anima que ita uirtutum qualitatẽ atq̧
habitum sicut uitiosi inuoluptatũ traducta
est.Si hic finis est castimargie se ipsum etiam
& nõ oppetentem auide ad cibum ĩpellere:
hic profecto finis erit continentie etiam esu-
rientem se continere:natura iam libera atq̧
nulli rei penitus obnoxia.Si hic finis ẽ libidi
nis in ipsa muta ani malia resq̧ inanimatas
in|sanire.Iste profecto castitatis finis erit:ĩ om
nibus ueluti ea sint sine anima sensus ĩnocu
os seruare si finis iste auaritie ẽ nunquam cõ
gregare desinere uel satiari.Hic profecto finis
nuditatis erit neq̧ proprio corpori parcere si
is accidie finis quantalibus requie carere pa-
tientia agitari.Hic erit patientie finis ut quã

uis in tribulatione quis sit requiē tam se habe re arbitretur. Si hoc est inanis glorie culmen etiā cū nullus adsit: qui laudare possit fingere simultatiōis opa: hoc pfecto cōtrarie rei spēs erit si nunq̄. etiā in cōspectu laudātiū nostra i tentio ab inani gloria subrrpiatur. Si est iracō die pelagus nemine pñte irritari atq; effera ri. Sane istud erit longanimitas profundū si ue sit pñs: siue absens: qui maledictis inseq tur eadem aī trāq̄litate durare: Si h̄ species pdi tionis uel supbie est in uilli atq; humili habi tu extolli: Istud certe saluberrime humilitatis argumētū in excelsis conatibus & recte factis humilem tenere mentem. Si hoc perfecte ui ciositatis argumentum est oībus que demōes inserunt protinus cedere: hoc reor beatissime tranquilitatis indicium ego posse efficaciter dicere: declinantem a me malignum non co gnoscebam neq; quō aduenit: neq; cuius rei gratia: neq; quō abscessit: s;oio ad huiusmōi i sensibilis sum. Qui totus hoc statu dignus ha bitus fuerit adhuc in carne degēs ipm i se ha bitantem deum in omnibus uerbis & operi bus & cogitationibus ducem & gubernatorē habet. unde & quasi ex diuine uoluntatis adi to uocem quandam per illuminationem in terius percipit: atque humana omni doctrina

celsior factus:dicit. Quando ueniam & apparebo ante faciem domini? Neq; enim iā fero desiderii ui atq; efficatiā sed quero: q̄ dedisti mihi āte carnis huius luctū:imortalē pulchritudinē. Qui eiusmodi est (ne multa dicā) uiuit q̄dē iā nō ip̄e uiuit aūt ī eo.xp̄s ut ait.Qui bonū certamē certauerat cursūq; ɔsumauerat & fidē seruauerat.Nō cōstat ex uno p̄cioso lapide diadema regni.Neq; ɔsumat' ista beata tranq̄litas si uel unā aliq̄ uirtutē negligamus Trāq̄litatē itelliges tu q̄dē celestis regis ī celis regiā:multas uero māsiōes easq; sūt itra ciuitatē istā habitatiōes.Porro celestis huius ierusalē murū:peccatorū remissionē itellige.Curramus fratres currāus rogo quatenus igressu thalami regie aule potiri mereamur. Q̄ d si ex aliquo uel onere uel anticipatiōe uel tēpore ob calamitatē nō ferēdā p̄occupati fuerimus uel māsionē aliq̄ circa thalamū ip̄m occupere studeāus.Sin uero adhuc tepescimus & remissi sumus.uel itra mēia ipsa modis oibus.Inueniri curēus.Nā q ante finē uite i ea non fuerit īgressus.Imo uero illa etiam transcenderit.in solitudine demonum & uitiorū ɔmorabitur.Id circo etiam q̄dam orabat dicens in deo meo transgrediar murū.Et alius quasi ex p̄sona dei ait.Nō ne peccata uestra

sunt que seperant iter me & nos.Persigamus 178
o amici mediũ sepis parietem quem male
p obedientiã edificauimus. Accipiamus hic
debiti solutionem eo qꝫ i inferno desit q sana
re uel debita dimittere possit uideamus ergo
fratres & festinemus ad hoc.n.in militiã cele-
stis ĩpatoris ascripti sumꝯ qcũqꝫ.n·p regenera
tõis lauacrũ dñmrecepunt dedit eis ptãtẽ fili
os dei fieri dicẽs.uacate & uidete & agnoscite
Q m̃ ego sum deus tranquillitasqꝫ & a uitiis
redemptio.ipsi gloria in secula seculorũ.Amẽ
Suscitat qdem a terra mentem in opem atqꝫ
a stercore uitiorum erigit pauperem. Bea-
ta tranquilitas que uidelicet liberatio uitiis
cordisqꝫ munditia est laudatissima uero sem
perque ueneranda caritas collocat cum prin
cipibus populi domini & sedere facit cum
spiritibus angelicis.

De uinculo fidei spei &.Caritatis.

Gradus. xxxiii.

n Vnc itaqꝫ post predicta omnia ma
nent.Fides.Spes.Caritas.Tria hec
qbus reliqua oĩa cõiũgũtur atqꝫ ar
ctissime colligata ꝯtinentur.Maior
aut ex his.Caritas ẽ.Deus.n.rite appellat. Eq
dẽ harũ uirtutũ p̃mã radiũ secũdã lucẽ tertiã
circulũ itelli go.Ex quibus oibus unus splen-

dor atq; una claritas efficitur deniq; prima sa cere oia & condere pōt.sequēs dei misericordiā circuit & incōfusam facit.tertia uero nūq̄ excidit:neq; unquā carere desistit:neq;.n.q a beata insania uulneratus fuerit ultra quiescere iā finit. Qui de caritate loqui instituit de pfecto loqui nititur. Enim uero de deo uerba facere & anceps simul & periculosum ē.hi patrum caute qd moliātur aduertunt.Sermo de caritate solis angelis notus est atq; illis ipis p efficaciam illuminationis est cognitus.Caritas deus est eius uero finem qui loqui instituit cecus cuius sit in abysso metiri harenam cupit:caritas quidem scdm qualitatem similitudo dei est qd i hoibus fieri pōt. scdm efficatiā aūt ebrietas est aie:scdm pprietatē uero:Fons est fidei lōganimitas abyssus:altissimumq; humilitatis pelagus.Caritas deniq; pfecta est cuiusq; aduerse praueq; intentōis cogitationisq; depositio:Caritas.n.nō cogitat malū: Caritas & tranquilitas: & filiorū adeptio solis noibus distincta sunt.Sicut enim lumen ignis: & flāma in unā actionē cōueniūt.Ita de his quoq; intelligendū ē.Pro defectus illustratiōisq; mēsura timor iest aie. Nā qui sine timore est: aut caritate plenus:aut in aīa mortuus ēst. Ex pfecta tamen caritate uerus & sanctus timor do

mini nascitur:ex quo rursus dei amor profici-
scitur.Nihil absurdum uel iniquũ facere uide
bimur si ab humanis rebus desiderii:& timo
ris & studii & zeli seruitutisq & amoris di exẽ
pla cepimus. Beatus q tali in deũ feruet amo
re quali tpis atq uesanus amator in eã mulie
rẽ quã diligit flagrat.Beati qui sic dominũ ti-
ment:sicut rei:& morte mulctãdi iudicem ac
tortorem metuũt:Beatus q ita uera solicitudi
ne solicitus erga deũ est: ut prudẽtes serui er-
ga dominũ suũ.Beatus qui i eo zelo uirtutib9
inuigilat:quo zelotipi erga uxores suas. bea-
tus qui sic i orõne domino assistit:queãdmo-
dũ ministri q regi astãt. Beatus q ita dominũ
ut hoies iugiter placare atq obsequio tueri con
tendit.Nõ ita mater lactẽti puero:ut caritatis
filius domino:adherere sp cõsueuit. Is qui ue
raciter amat:eiusq amat sp sibi proponit faci
em eã que intus sũma cũ uoluptate cõplectit.
Nempe qui eiusmodi est nõ iã uel i sõnis põt
quiescere:sz tũc quoq eũ quẽ desiderat uidet
atq cũ illo una imoratur:sicut icorporalibus:
sic icorporeis rebus fieri solet:hoc iaculo:qdã
uulneratus dicebat ð se ipõ:id qþ admiror eq
dem.Ego dormio propter necessitatem & cor
meum uigilat per amoris magnitudinem.Id
insignum tibi erit:o uirorum optime qþ cum

interierint fere belue a ceruo anima tūc maxime concupiscit & deficit ad dominum caritatis igne ueluti quodam spiculo percussa famis quidem efficatia & causa in certa simul & obscura est:Sitis uero apta atq; manifesta ardoremq; solis omnibus manifestat quo circa & his qui deum cupiebat aiebat. Sitiuit anima mea ad d. um fontem uiuum. Si] facies eius quem diligimus uerissime nos totos immutat serenosq; & letos ac sine merore efficit quid actura est domini facies inuisibiliter in animam at omni labe mundatam aduenientis timor quidem quotiens ex initio cordis p dierit affectu liquefacere atq; consumere sor desconsueuit Cōfige eni iquit a timore tuo carnes meas.Sed autem caritas nonnullos q dem uastare solita est & consumere. secundū eum qui dixit unlnerasti cor meum:quosdam uero etiam exultare facit ac totos irradiat. In ipso enim ait sperauit:cor meum & aduitus sū & refloruit caro mea:& gestiente corpore uirescit facies. Cum uero iam totus homo diuine caritati fuerit unitus atque fere :ut ita dixerim commixtus. Tunc etiam exterius i corpore ueluti per speculum quoddam claritatem serenitatemq; anime ostendet eāgloriam consecutus est Moyses ille dei speculator. Atq;

hi:qui huiusmodi equalem angelis gradum 180
adepti sunt:sepe cibi corporalis obliuiscantur
imo uero illũ rarius appetunt. Nec sane mirũ
nã si sepe etiã contraria affectio cibi memoriã
exclusit:reor eũ qui ĥ incorruptibilia gustaue-
rit:cum supra naturã factus sit. Nulla iam cor
poris imbecillitate detineri. Id enim ueluti iã
incorruptibile e... :um per caritatis flamam
expiatum est:qua.i.omnis reliqua flama per-
rupta atq extincta est. ymo uero ne ipm quo
q oblatum sibi cibum cũ uoluptate ulla su-
scipere oio posse arbitror. A qua quidem sub
terranea uirgulti radicem irrigat. Horum ue-
ro animas celestis ignis:nutrire consueuit. In
crementum timoris initium est caritatis finis
uero caritatis theologie argumentum est. Cu
ius deo perfecte: sensus uniti sunt: hic ab eo
uerbis eius in secreto instruitur. Nisi enim il-
li deo copulati fuerint graue:ac periculosum
est de deo loqui. Substantiale quidem uerbũ
caritatem perficit: presentia sua mortificans
mortem. Hoc autem cum mortificata fuerit
prothinus theologie discipulus Illuminať uer
bũ dei qđ ex deo est castũ est pmanẽs i seculũ
seculi. Qui.n.deũ nõ cognouit:scolastice loq-
tur. Castitas discipuli theologum facit: per se
ipm afferentem trinitatis dogma. Qui diliges

dominū fratrem suum dilexit prioris.n.demō stratio.secundum est. Qui diligit proximum nunquam aduersus illum obloqntes tollerabit. Qui se deum dicit diligere: fratriq̧ suo irascitur: similis ei est qui in somnis currit fortitudo caritatis est spes. per hanc mercedem caritatis expectamus. Spes est incertarum diuitiarum opulentia. Spes est indubitatus ante thesaurum thesaurus. ħ laborum requies. ħ caritas ianua est. ħ desperationis iugulatio. ħ absentium ymago est spei defectus exterminatio est caritatis. Simul atque illuxit spes caritas apparuit. huic annexi sunt labores ex hac pēdēt fatigatiōes. hac misericordia circundat. Spe subnixus mōachus accidie iugulator est. Ex illa huius gladio triumphans spem parit diuinorum munerum experimentum. Nā q. ħ expertus non est non sine hesitatione perstat. Spem soluit iracondia. Hic enim illam confundit uir autem iracundus nunquam erit honestus. Caritas prophie industrix est caritas prodigia fieri p̄stat. Caritas illustrationis abyssus est. Caritas fons igneus q quanto mundat tanto magis sitientem amplius exurēdo consumit. Caritas angelorū status ē pfcūsq̧ seculorꝝ. Annūtia nobis o dcoraliter uirtutes ubi pascis oues tuas ubi moratis

meridie illumina nos irriga nos deduc nos 181
oramus Iā.n.ascēdere cupimus ad te.tu quip
pe dominaris omnium· Nunc autem in inti
mus penetralibus uulnerasti animam meam
nec possum continere flāmam tuā . unde cū
te laudauero quo proficiscar. Tu dominaris
potestati maris motum aūt fluctuum eius tu
mittigas atq; mortificas Tu humilias.Vt uul
neratum superbum cogitationē. In brachio
uirtutis tue dispersisti inimicos tuos inexpu
gnabilesq; facis amatores tuos Quo nam ue
ro modo Iacob te scale innixam uiderit addi
scere festino.Queso que nam sit ascensus isti
us species auide sciscitanti in loquere qui mo
dus quod compendiū illius quos ueluti ascē
siones compositionis graduum in corde suo
disposuit amator tuus.Quis preterea sit horū
numerus scire sitiebā:q̄'ūq; cursus illius tem
pus sit ductores.n.anūciauit:is qui uctā tuā
uisionemq; didicerat.Ceterū clarius aliud no
luit(imo uero non ualuit)dicere illa uero ue
luti e celo mihi uisa regina in auribus anime
mee colloquens ait nisi solueris ista crassitu
die o feruens amator spēm meā cuiusmodi
sit addiscere nō potes.Scala uero uirtutū spi
ritualē cōpositionem te doceat.In ipsius ergo
uertice formata sū:sicut de me magnus ille

arcanoꝝ cognitor aiebat. Nūc uero manent Fides.Spes.Caritas tria hec maior aūt omnibus est caritas.

Interita Conclusio.

h Is qui i libro uite noia sua ascribi uolunt.optiam cursus uiā liber iste apertius ostendit.hūc.n.plegētes:inuenie mus absq errore seq se uolētes: dicere atq ab oi lapidis offensione seruare illesos scalāq nobis a terrenis adusq scā scōꝝ erectā pferentē dominiq dilectiōis ipius culmini inixū indicātē:q̄ scalā ut reor supplantator ille uitioꝝ Iacob i cubili exercitatōis qescēs uidit.ceteꝝ ascēdamus q̄lo prōpte atq fideliter itellectualem hūc atq celestē ascēsū cuius qdē initiū ē terrenorum omnium ab renūtiatio.Finis uero caritatis deus.

Hortatur ad ascensum Scale.

a Scēdite.Frēs ascēdite:ascēsiōes i corde pmpte disponētes.eiusq memores. q ait.uenite ascēdamus i mōtē domini & i domū dei nostri: q pfecit pedes nostros sicut cerui & sup excelsa statuit:ut uicamus in uia sua.Currite obsecro cū illo q ait festiemus dōec occurramus oēs i unitatē fidei & agnitionis dei i uirū pfcm̄ i mensurā etatis plenitudi ex x p̄i:q p uisibilē etatē.xxx.ānoꝝ baptizatus

trigesimũ gradũ ĩ spũali scala sortitus ẽ. Quippe. Caritas deus est. Illi laus illi imperium illi fortitudo: illi omnium bonorum causa inest. Fuitq́ & erit in infinita secula. Amen.

Aureus sermo eiusdẽ. Ad pastore. In quo docet: q̄lis esse debet rõnaliũ ouiũ pastor.

In inferiori qdẽ libro extremũ ego te oium o uenerande constitui: In supno ãt p̃mũ oium nostꝝ fore mihi ip̃e psuasi. Est. n. uera illa diffinitio q̃ dicit: erũt nouissimi sensus humilitate. Primi dignitate. Pastor ẽ ꝑprie q pditas p uitiũ rõnales oues p idustriã suã & rõnẽ regrere & dirigere põt: Gubernator est q adeo propriisq́ laboribus spãliq́ uirtute pcepta nõ solũ ex tẽpestate sed ex ip̃o quoq́ ꝓfundo nauẽ trahere atq́ illesam seruare põt. Medicus est q corpe & aio sanus atq́ iteger: nullo hoꝝ gratia medicam̃to idiget. Doctor ille: re uera: est: q spãlẽ libꝝ scie digito dei (uidelicet: illustratõis ui & efficatia) cõscriptũ ab illo p se ip̃m accepit nullaq́ iã libroꝝ ceteroꝝ illi necessitas est. Minime doctoribus cõuenit ex exemplaribus instruere sicut neque pictoribus ex tabulis ueteribus: ymagines exprimere. quando inferiores docere instituis superne atq́ sublimi ex corde edoce & figura atq́ hitu itimo erudi.

Noli eius obliuisci qui ait. Nō ab hoīe neq̧ per hoīem magistrū accepi neq̧ edoctus sum Neq̧ enim possibile est ut sursum sunt ifima unq̄ curēt. Optimus gubernator seruabit nauem. Bonusq̧ pastor uiuificabit atq̧ morbidas seruabit oues. Quanto oues indesinētis pastorem proficiendo secuntur tanto ꝑ eis ille pater familias rationem amplius reddet. lapidet sermonibus pastor eas oues que uel per desidiā uel per gulle concupiscętiā retro remanent. Est.n.& hoc boni pastoris argumētū. Quotiens oues ex ardore uel adustione solis (imo uero corporis) dormitare aio ceperit tunc ad celū intuens pastor uehementius ꝑ ipsis ac super eas inuigilet. Illo.n.maxime incendii tempore plurime luporū morsibus patere solent. Verū & si ipse (ut in oībus uisibilibus fieri solitū est) illius adustiōis tempore caput aīe infra terram inclinent: habemus eum qui dixit: cor contritum & humiliatum deus non despitiet. Cum uero perturbationū tenebre & nox gregem apprehenderit: statues immobiliter canem qui ad dominū latret in nocturna custodia uieq̧.n. inconueniens est canere animū tuum intelligere belluarum interfectorem. Et hinc quippe nature proprietatem Bonus dominus noster eē uoluit: ut cū

medicum uiderit infirm us letetur : & si nihil ab eo fortassis capiat. Sint tibi quoq₃ o uenerande mihi emplastra nouacula colitia potiones spongie uel penicilla flobothomia.i.emissoria sanguinis cauteria unctiones medicamina somnum inducentia gladius ligature & ea que auaritia dicitur uidelicet nausce priuatio. Nam si his omnibus indigeamus non uideo quomodo artem ostendere possimus. Neq₃ enim uerbis sed rebus merces redditur Emplastium est medicina passionum uisibilium siue corporaliū. Potio intestinis morbis medetur sordesq₃ inuisibiles euacuat. Noua clausula.n.mordens ignominia q̄ elationis extergitur putredo. collyrius est acerba quidem atq₃ aspera sed que postmodum curat: inuectio. Flobothomiū est celerrima inuisibilis & dura prorsus pro salute languentium atq₃ acus inuectio. Penicillum est ea que post sāguis emissionē sine cirurgiam ; per placidos gratos blandosq₃ ac molles medici sermones sequitur cura & refrigerium . Cauterium est finis atq₃ pena que ad certum tempus in penitentiam datur clementer. Vnctio est ea que post cauterium siue per sermonem siue p breuem admonitionem languentes sequitur cōsolatio Somniferum medicamentū est quod

obedientis onus excipere:ac per subiectionē requiem illi in somnemq somnum indulge re sanctamq recitatē per quā bona sua nō ui deat inducere solitū est uincula siue ligature sunt patiētia & admonitiones quibus hi qui inani gloria hactenus soluti emoliebantur: per tollerantiā usq ad mortem uinciūtur at q in sui odium firmantur. Vltimus oīum gla dius est terminus.s.atq sententia ad exciden dum spiritaliter mortificatū corpus ac putre membrū ne reliquis quoq eius contagio cō munis fiat. Beata sane est in medicis nausee priuatio i his aūt qui presunt. passionū oīum uacuatio. Illi enim si non perturbentur a nau sea. Ad oīs fetoris curationē impigre decurrē t Hi uero omnem emortuā aīam suscitare po terunt: Atq hec una ex plati orationibus sit q oret intentius: ut oībus secūdū singulorū me rita affici atq conuenire possit. ne forte ut ia cob ipse quoq & dilectū & filios ledat. Quod hi pati maxime solent qui mundū aīe sensus exercitatos habent perfecte ad discretionem boni medii ac mali. Suam sane plato cōfusio est id ut discipulo donetur orare quod mūdū ipse possideat Sicut qui faciem regis aspiciūt eiusq sibi amicitias conciliauerunt: possunt iam ministros eius omnes fortasse & ignotos

siue etiam inimicos: si uelint reconciliare regi
sueq; glorie participes facere. Ita uelim & in sanctis intelligas. summos quippe & uere amicos reuerentur amici: eisq; obtemperant. fortassis uero & coguntur ab eis. Conuenit sane multumq; necesse est amicos habere intellectuales. Nemo. n. est que ut illi nobis ad uirtutem conferre atq; opitulari potest. Narrauit mihi quidá famulꝰ atq; amicus dei q; semper siquidem: maxime tamen in solemnitatibus dominicis annuis deus famulos suos gratiis ac muneribus donat. Medicus perfecte debet esse integer ac uitiis liber ut certo tempore possit maxime iracundum se fingere Nisi enim fuerit huiusmodi perturbationibus liber penitus non poterit rursus absque perturbatione ista simulare. Vidi equum adhuc parum exercitatum: qui cũ freno actus quietus incederet relaxato modice freno domino suo repente insidiatus est. In duobus spiritibus ut plurimum hoc problema consueuit accidere: qui inquirere hoc uolunt cum labore inquirant. Tunc maxime ea que est data medico sapientia a deo cognoscitur cũ eos morbos qui plurimis isanabiles fuerũt ipse curare poterit. Nõ ille magister admirãdus

qui ingeniosos ac peritos pueros sapientes facit: sed qui impitos atq insipientes: & eruditos & sapientes efficit. Tunc enim militum laudatur ingenuitas oibusq conspicua fuit cum in equis parum ydoneis uicerint: equos q seruauerint. Si accepisti a deo gratiam preuidendi tempestates: predic illis aptius qui in naui sunt. Aliogn tu naufragii causa illis eris Qui gubernationem tibi pre omnibus credita negligis securoq obdormis: uidi medicos qui cum infirmis morborum causas nō patefecissent & sibi ipsis & illis maximi laboris: & erumne causa fuerunt. Quāto is q preest subditorum atque eorum etiam qui: & extranei & sibi crediti non sunt: maiorem erga se fidē ac deuotionem uiderit tanto debet se ipsum omni studio seruare cautius in oibusq uel agit uel loquitur. sciens omnes in se ueluti in propositum exemplar intueri eaq omnia q̄ ab eo uel fiūt uel dicuntur diffinitam aliquā legem quam p̄teriri non liceat putari. Verum pastorem caritas indicat propter caritatem. n. pastor ille summus. Cruci fixus est. Bona oīa que in aliis uideris tua facere cōtende p imitationis studium nec tibi iam a confuxione metues. Non te pigeat imbecilitatem uerbis contristate ad tempus: ne p tuum execrabile

silentium infirmus lõgo tempore egrotet uel moriatur. Multi cum ex gubernatoris silentio prospere se nauigare arbitrantur: impegerunt repente in saxa & scopulos audiamus quid. Paulus ad thimotheũ scribat. Iuxta opportũe: oppottune ego dici arbitror eum hii qui arguuntur increpatione libenter sustinent. Importune cũ increpatiõibus aguntur qui cor tipiuntur. Nam: & nemine sepe sitiente fontes emanant aquas. Solent qui presunt plerũ ꝙ ex humilitate uitare reuerentiã utiliaꝙ discipulis tepidius dicere uel ẽt reticere oĩo. Sed nõ debent in erudiendis formãdisꝙ discipulis magistri officium atꝙ auctoritatẽ declinare: uerum quid fieri debeat ꝑcepta dominicã quoque ex diuinis litteris docere. Audiamus diuinam scripturã dicentẽ de quibusdam Abscide eã ut quid etiam terrã occupat. Et aufer te malũ ex uobis ipsis: & rursus noli orare ꝓ populo isto. Et ꝓ saule samuel orare ꝓhibet hec oĩa cognoscere pastorem decet manibus qũo & q̃do fieri debeant. Deo qppe nihil uetius est. siquis seorsũ reꝑhensus nõ confundatur neꝙ erubescit. hic si cotã multitudĩe corripiatur ĩpudentior fiet ac spõte salutẽ suã execrabitur. Et illud solicite reuolue qd a multis infirmis prudentibus fieri uidi. Qui cũ infir-

mitatem suā nō ignorant medicos ultra depcati sunt ut se ligarent & ui uoluntaria curārent: eo ꝙ spūs quidē promptus esset p futurā spem: caro aūt infirma propter inueteratā consuetudinem. Ego itaque hec uidens medicos ut eis acquiescerent oraui. Neqꝫ uero uniuersis aduenientibus dux angustam & arctam uiā semp pdicere: sed ne suaue quidem iugū & onus leue omnibus policeri debet: sed excogitare magis atqꝫ miscere antidota & illis quidē qui peccatorū molibus oppressi faciles ac proni indesperationē sunt secūdū antidotū conuenit. Eis uero qui ad elationē suiqꝫ inanem extimationē sunt procliuiores: primū illud utile erit. Quidā iter longū profecturi cū uiā ignorent: scilcitādo rectum cursum tenuerūt & absqꝫ piculo reuersi sunt. Alii cū uiā se scire putassent: secuti profecti circha itineris mediū oberrauerūt aut perierunt uel reuersi ad tribulatiōes iparati iuenti sunt. Vt hii sunt felices q pitū ducē nacti fuerit. Ita cōtra intelligendū de his qbus cōtra euenit. Vbi amor dei cor tetigit ibi uerborū metus ultra nō preualet. Vbi gehēne tior illuxit: ibi laborū oiu m tolerātia floruit. ubi regni spēs isinuatur ibi inferioꝝ firmatur despectio. Debet bonus ē probus magister militā singuloꝝ q subductione

ſua ſunt ſtationē: atq̧ ordinē noſſe. forte. n. inter eos ſunt ſingulares pugnatores: q ultra cō militones ſuos honorari debeāt: & cu illo pariter ſedere. Nō pōt gubernator ſolus abſq̧ nautaꝝ miſterio ſeruare nauē neq̧ medicus infirmū curare niſi prius ab eo exoratus fuerit: ac prodendo uulnus tota fide ad illū īfirmus cōuertatur. Qui erubeſcūt medicos uulnera putreſcere fecerūt. Dū paſcūtur oues nō deſinat paſtor ſermonis iſtrumēto uti atq̧ id maxie eū obdormire ceperint. Nihil. n: ita lupus metuit ut paſtoralis inſtrumenti cōcentū. Is qui p̄eſt neq̧ ſp ſeip̄m irrationabiliter humiliare: neq̧ rurſus inſipienter debet extollere. Cum paulum uideat in utraque re cautiſſime pergentem. Plerunque ſubditorum oculos ne quoſdam ducis ſui defectus aſpiciant clauditur: quos ipſe aperiens infidelitatem genuit. uidi eum qui preerat ſua ex humilitate propriis filiis conſulere. uidi item alium: q uicum inſipientem ſuam ſapientiam pro ſumma elatione manifeſtare uellet eis maxime nocuit. raro quidem caſu tamen aliquo uidi uitioſos cum ab omni labe puris prefuiſſent: paulatim ſubditos uereri cepiſſe propriaque uitia circuncidiſſe: hoc autem: ut reor eorum merita: qui ſub eis ſaluabantur egerunt: factus

&ii

186

que est eis uitiosus conatus deponendi uitia occasio. attendendū cautius ne quādo eaq̄ in portu collegimus dispgamus in pellago. norūt qđ dictū ē hi q ad exteriores tumultus nūdū exercitati sunt. Magnum quidē re uera & admirabile est equanimiter ac fortiter soli tudinis incendiū tranqlitatemq̄ & curarum omniū depositionē tollerare: neq̄ extra cellu le nauiculam leues processus & consolatiū culas querere ut faciunt negligentiores nau te quos tranquilitatis tempore in undis nata re delectat. Manus uero incompabiliter atq̄ mirabilius ne tumultus qdē trepidare sed in ter illorū crepitus impreteritum & imobilem corde persistere. Cum hominibus quidem ex tra: intus uero cum deo morando sit tibi o admirabilis exteriorum iudiciorum habitus & status nostrorum argumentum. Accedit alius in nostrum terribile ueraxq̄ iudicium Reus: alius insons. Ambo ad dei opus atque seruitium properant. Contrarius oio est utris q̄ accessus: ueraq̄ ambo indigent institutio ne. Interrogentur ante omnia is q reus adue nit seorsum tamen que nā illius per singulas speties fuere opa fiat id utiliter duarū rerum causa ut. s. ex hac cōfusionis uerecūdia semp cōpungatur. Et nūq̄ fiduciā sumat & ꝑterea

ut sciens nos uulnerum suorū conscios qua liaq; apud nos peccata deposuerit ad diligen dū nos ardentius excitetur. Ne illud quidem te lateat o uenerande pater sicut neq; latet ab sit penitus id penitus debere.s.considerari & loca & resipiscentias & habitus eorum apud deū. Est enim earum rerum summa uarietas atq; differentia Sepe eni is qui fuerit infirmi or humilior ēt corde inuenitur quo circa leui us quoq; puniri a spiritualibus iudicibus de bet. Quid aūt cōtrariū sit liquet. Equū non est ut leo oues pascat Ita nec tutū est q adhuc ui tiosus est uitiosis presit. Turpe spectaculū est inter aues uulpes.sed sane turpius iracundo pastore nihil. Illa enim aues: hic rōnales aīas pturbat & pimit. Caue ne sis nimiū scrupulo sus minimorū inquisitor Iam.n.nō eris dei iu uitator.habeas ipse quoq; deū moderatorem ac ducē tuorū oīum interiorū & exteriorū ue luti gubernatorē quēdā optimū: ac p illū uo lūtatē tuā abscidēs eris tu quoq; securior nu tu illius solo actus & hoc tibi atq; oībus q̄ren dū est. Ne forte ex accedētiū fide & nō ex no stra purgatione gratia diuina plurima p nos opari disposuerit. Nam & pleriq; uitiosi. Eo modo q'10 prediximus mirabilia fecerunt. Si multi inquit dic ent mihi in illa die.d.domie

nonne in nomine tuo pphetauimus & q̄ se-
cuntur.Incredibile nō est id qd̄ p̄diximus ca-
pitulum.Qui deū sibi proprie ac germāe pla
cauit & germane fecit.Is fatigatis ouibus clā
& sine ullo sensu hominum: fratre opem ua-
let.duoq; maxima lucrabitur: ꝙ se ip̄m ab in
ani gloria(ueluti ab ea que dicitur ergo)serua
bit illesum:& eis q̄bus miseretur soli deo gra
tias agere parabit eis quidem qui cursum. Iu
uenili robore atq; nimium strenue maxima
uie spatia p̄teruolant prestantiores semp atq;
excellentiores cibos prepara eis uero qui re-
tro uel sententia uel moribus eunt lac ueluti
infantibus prebe.habet enim tempus suum
queq; consolatio eadem esca quibusdam ala
critatis aliis defectionis causa plerūq; fuit.Ad
seminū doctrine mutationē p̄sētibus attēden
dū ē atq; ad eis succedētiū receptionē i tpe p
sona q̄litate & quantitate,Quidam.n.regimi
nis officium ac iudicium nil extimantes aīas
sine ratiōe regere conati sunt & certe cū mul
tas antea diuitias haberēt uacis ide manibus
pfecti sūt.Aliisq; piecerit demones sūt pprii
& legitimi filii & sūt ex bigāia filii ex ācil lis &
alii fornicario ɔcubitu.Ita & huiusmodi assū-
ptionū plurima consona esse noscuntur est
igitur assumptio regiminis proprie animam

pro fratris aĩa p oia ponere. Est item pceden tium solum delictorũ & est sequentiũ solũ & pceptorũ propriorũ solũ onus:p spiritalis uir tutis indigentiam atq; tranquilitatis] iopiam subire]. Et in ipsa quoq; prima ac pfecta susce ptione regiminis onus etiã ferimus per am putationem proprie uoluntatis carus ac legi ptimus filius in absentia maxime patris agno scitur.[nspitiat diligenter his qui pest & sũma cara] denotet qui sibi ex grege suo cõtradicãt & reluctentur eosq; corã aliquibus maioribus natu' grauissimis obiurgationibus increpet ut aliis incutiãt metum etiam si grauiter illi p has ignominias agãtur.Est.n . putile & neces sarium.]ta unum ledi ut plurimi ex ea lesione corrigantur.|Sunt nonnulli qui spirituali cari tate inducti ultra uires suas onera aliorum su scepunt:]llius mẽores qui ait. Maiorem hac dilectionem nemo habet:& que secũtur . Sũt item alii qui cum uires a d id onus suscipien dum adeo fortassis acceperint.|Non se liben ter fraterne salutis gratia oneribus subici unt Sed hos ego ut caritatis expertes miseri mos duxi :|de illi s autem . prioribus quo dam in loco dictum inueni . Si seperaueris preciosum ab indigno:quasi os meum eris &

quemadmodum fecisti fiet tibi & illud queso solicite inspice. Sepe fit ut prelati peccatum sola cogitatione admissum deterius ac pnicio sius indicetur quã ꝙ subditus actu etiã admisserit. siquidem & leuius est multis peccatum: quã ducis pessimũ consilium. Admone subiectos: ut corporalia quidẽ atq̃ lasciuiora nõ p species singula cõfiteantur. Reliqua uero oĩa p species nocte ac die mente solicita reuolant delicta simplicis quidem omnio esse ad inuicem eos qui tibi subiecti sunt. Iube atq̃ ĩ hoc maxime exerce te ipsum illis exemplũ ad Imitandum p̃bens. Prudẽtes aũt ualde aduersus demones. Non te omniũ tuarũ in suis affectibus lateat intentio. Student. n. lupi solicitos quosq̃ negligentiorũ exemplo dissoluere. Nõ pigeat cum requireris: ẽt p omnino negligẽtibus orare. Nõ id oras ut misericordiã ɔseq̃t hoc. n. iteri possibile nõ ẽ nisi illi cooperentur sed ut adeo exercitentur ad studium postulãs Infirmi qdẽ ĩfide cũ hereticis nõ contendãt sicut patrũ regulis sancitũ ẽ q uero in domio potentes atq̃ ĩ fide solidi sunt. Si ab ĩfidelibꝫ orentur: & pgere uolũt: pgant ad gloriã domini. Noli ignorãtiã obtẽdere. Nã q nesciens digna plagis fecerit: iõq̃ nõ didicit uapulabit. Confusio pastori est mortem metuere. Quan

doquidem obedientia mortis cōtēptus esse diffinit? iquire solicitus o beatissime q̄ uirtus ē sine qua nemo uidebit deum: atq̧ illam pre omnibus filiis tuis conciliare stude molli oī ac feminea facie abste reiecta. Erunt itaq̧ omnibus qui sub nobis degunt. Instituta atq̧ habitationes pro corpore: etatis uarietate differentes. Neq̧. n. quispiam reici a portu debet ante secularem legiptimamq̧ prudentiā manus cito nulli imponamus ne forte oues aliq̄ in etate discretionis ignara adducte: Cū postmodum scire iā atq̧. Intelligere cepint onus atq̧ estum ferre nō possint atq̧ ita deuoluātur ad seculum. Quod eis qui obtulerūt neq̧ tutū erit neq̧ itegrū. qs ergo huiusmōi ex deo dispensator ē q suis ultra fontibus laboribusq̧ nō idigens eis iam pro purgatione aliorū affatū utat ad dominū nūq̄ dsiuis sordidatas aīas & corpora maxime extergere & diluere: ut nō solū ppriaꝝ sed alienaꝝ quoq̧ aīaꝝ coronas ab agonitheta nostro publice reqras. uidi infirmū ifirmi alterius morbū ex fide mūdasse ī probitate laudabili ad deū p illo orāte aīamq̧ suam p illius aīa ī hūilitate tamē: ponentem: ac sic pro illius cura se ipm̄ quoq̧ curauisse. Vidi item qui ex elatione similiter faceret audisse cū in crepatione dicentem medice cu

ra te ipsũ.Poteſt id qđ bonũ eſt:maioris bõi cã deuitari:ut fecit qui martyrium nõ formidãs ſed ob eorum qui ab ſe ſeruabãtur utilitatem declinauit.Eſt iterum qui ſe ipſum ob honorem aliorum ignominie exponat:qui tametſi a pleriſq; uoluptati deditus:exiſtimetur:tañ ut ſeductor:& uerax perſiſtit. Si is qui ſermonem utilitatis habet eũq; uberti non cõmunicat:impunitus nõ erit.q̃to illi ſe periculo exponunt:o amicum caput: qui cum poſſint ex ipſo quoq; opum ſtudio afflictis opem ferre: & collaborare:facere id renuũt.libera: qui adeo liberatus es:ſalua:qui ſaluatus es eos qui ducuntur ad mortem.neq; parcas eos eruere: q a demonibus iam iam necandi erant hoc enĩ maximi eſt apud deum meriti omnemq; ſiue actionem ſiue contemplationem mortalium excedit.Si enim re uera ueluti adiutorem incorporearum intellectualiumq; uirtutum idicat:qui per idultam ſibi a deo mundiſtiã:aliorum detergit ſordes atq; de maculatis immaculata deo munera offert. hoc enim & ſolum diuinorum miniſteriorum ſemper opus eſt. Omnes quippe qui ſunt in circuitu eius offerunt munera & animas. Nihil deniq; ita conditoris noſtri bonitatẽ ſummãq; clementiam

Indicat ut nonaginta nouem ouium in de-
serto derelictio: & uitus quo ab errauerat stu
diosa inquisitio. Attende igitur & tu o admira
bilis: & omne studium tuum omnēq̧ carita-
tem: & diligentiam feruoremq̧: & ad deum
supplicem postulationem super eum q ualde
oberrauerat & ɔtrictus fuerat ostende. Nam
ubi maiores morbi & uulnera deteriora sunt
inde procul dubio maior merces aquiritur.
Inspiciamus obseruemus faciamus. Non enī
semper iustitiam preferre ꝑlatus debet ꝑpter
imbecilitatem. s. uidi ego duos apud sapiētis-
simum iudicem iudicari qui in iustū quidem
ueluti leuiorem iustificauit. Iustum uero tan
quam iiustum quia fortem ac magnanimā
sciebat cōdemnauit ne iustitia scissitra fieret
maior seorsum tamen ac secretius singulis
postmodū proprie & uere locutus ē & ei ma
xime qui anime morbo tenebatur. Herbidus
campus & uirens ouibus omnibus aptus est:
Doctrina uero mortisq̧ admonitio rationali
bus omnibus quā accomodatissima est: ex
qua scabies omnis sanari potest. Explora ma
gnanimos eosq̧ frustra coram infirmioribus
fratribus ignominiis affice: ut per illius me-
dicinam alterius minus ciues: melioresque

patientes fieri doceas. Núquam auditam cõfessionem deus publicasse cernitur: ne ꝯfitentes per hanc publicationem frangeret iãq; illos insanabiliter egrotare faceret. Etiam si ꝑ scientie participes scimus. Nunquam nos lapsis errata sua ante dicere incipiamus sed magis p signa aliqua eos ad confitendum ꝓuocemus. Nõ enim mediocris uenia illis ex hac ad nos ꝯfessione promittitur. Post ꝯfessionem uero maiori illos ꝯfidentia quam ante habuerint ad nos maiori q; cura & diligẽtia dignemur. Ex hoc enim eximie in fide nostra & dilectione proficiunt summe ꝑterea humilitatis forma illis ostendere debemus: atq; ut ad nos timorem habeant. Instrue i omnibus patientissimum te esse oportet preterquam i eorum que iusseris in obediẽtia. Caue ne ultra tuum debitum: humilitas carbones ignis supra filiorum tuorum caput exaggeret. Explora solicitus si forte uideas in agro tuo arbores terram occupantes: que in altero agro fructum fortasse ferre possint: eas uero p caritatis euulsionẽ: cõsilio nostro trãsferre non euitemus. Interdum is qui preest: tuto uidelicet frequentioribus & uoluptati proximis in locis & in propriis uirtutem operatur. Igitur in pecorum susceptione diligenter inspitiãt.

Neque enim omnis transgressio: & simulata auersio nobis adeo interdicitur: si quidem ad sit spiritali medico intima quies animi: non usq; adeo corporali indiget ad egrotantium curam: atsi prioris expers est. utatur secunda. Nullum a nobis deus munus gratius suscipit quam cum illi rationales animas: per penitẽtiam offerimus: mundus totus dignus nõ est qui cum anima una conferatur. Ille enim trãsit: hæc immortalis est & permanet. Non itaque eos beatos dicas: qui pecunias: uirorum optime: sed qui rationales oues Christo domino litant: Immaculatum fac holocaustum: nihil enim terrenum ac mortale deo gratũ est. Sicut illud. Intelligendum est: oportet quidem tradi filium hominis: ue autem homini illi p quem tradetur. Itaq; econtra itellige: multos quidem saluari oportet. Omnis penitus: qui saluari cupiunt. Merces uero illis reddetur: q post dominũ salutis causa illis facti sunt. Ante oĩa spiritali nobis uirtute opus est. o Amãtissime: ut quos in sancta sanctorum ducere nitimur: ex quibus christum in secreta mensa recombentem ostendere conamur, cum a turba impedire uolẽtium affligi atq; angustiari uiderimus in ipsis maxime ingressionis ianuis apprehensa illorum ueluti infantium

manu eos a cogitationum turbis liberemus Quod si paruuli adhuc: & nimis imbecilles sut super humeros nostros eos tollere|& quo usq ianuam ingressionis uere angustam per transeant portare necesse est. Illic enim maxi me omnis suffocatio omnisq angustatio fie ri solet. Quo circa de illa quidam aiebat Hoc labor est ante me donec intime in sanctuari um dei. Dictum quidem iam a nobis est. O patrum pater etiam in prioribus de illo patre patrum & doctore doctorum cuiusmodi fue rit: superna sapiētia totus amictus absq simu latione reprehensor diligēs pudicus: pudicus pius misericors animo letus & splendidus & q mirabilius: est omnibus quiscunque salua ri cupientes uidisset: eos excellentiori quadā diligentia erudiebat: Quos item uoluntatem propriam uel affectionem aliquam habere se sisset: ita illos ista priuabat: ut iam omnes cau te obseruarent nulla prorsus in re uoluntatē se habere ullam habebat autem illud in ore iugiter uenerandus ille melius esse aliquam ex monasterio expellere: quam uoluntatem propriam hunc implere permittere. Sepe enim is qui expullit: sic fugatum humiliorem fecit sueq iam uoluntatis inimicum fecit uel

constituit. Qui uero sub clementie & misericordie obtentu talibus indulget, facit ut exitus sui tempore se illi miserabiliter: ut qui magis fefellerit quam profuerit execrentur. Erat igitur dulce spectaculum expletis uespertinis orationibus uidere magnum illũ ueluti regẽ in solio sedentem extrinsecus qdẽ ex lignis fabrefacto. Intrinsecus uero spiritalibus gratiis ornato. Cui circumstabat ueluti sapiẽtes apes decorus. Ille cetus & ꝯgregatio eiusq͂ sermões tanquam dei uerba ascultabant. Et unus quidem quinquaginta. Alius triginta. Alius. Centum psalmos ante somnũ memoriter dicere alius totiens genua flectere. Alius uero sedẽdo somnum capere iubebatur. Hic diffinitã legendi horam: ille similiter ad orationẽ standi acceperat. Constituerat adhuc duos fratrũ inspectores qui quidem congressus & colloquia & otiositatem solicite inspicerent & prohiberent. nocte uero intempestiuas uigilationes & q̃ scripture tradere fas est nõ arcerent. Non solum autem hoc sed insumendo cibũ eis magnus ille suum cuiq͂ ordinem distribuerat. Neq͂. n. unum erat omnium uiuendi genus neq͂ simile sed singulis ꝑ status sui q̃litate diuisum aliis. n. austeriorẽ aliis remissiorem uictum preclarus dispensator decernebat

Et q̄ mirũ sit ita absq̄ murmure singuli qđ si bi iubebatur pficiebant:quasi id ex dei ore p-cepissent.Erat preterea huic laudabili subiecta & laura ĩ qua ex monasterio eos qui ad solitu dinem essent ydonei constituebat. Is qui p-fectus erat ĩ oibus.noli obsecro. simpliciores quosq̄ uersutiis cogitatione astutos: ac uari-os facere:ymo uero si fieri pōt uarios quodli bet ad simplicitatem transeo. Quod erit pro fecto mirabile.Is qui ad sũmum menditie p-uenit ex trãquilitate sũma: ut diuinus iudex sũma ēt diligentia utetur:defectus' n.huius-mōi trãquilitatis cor iudicis percutit nec finit secundum merita punire atq̄ purgare.Ante oĩa fidei inuiolabilis piorũq̄ dogmatũ he-reditatem filiis relinque.ut non solum filios: sed etiam totam futuram progeniem ad do-minum per uiam recte fidei pducas.sanos & uegeto corpore iuuenes mortificare ac labo tibus edomare ne desinas.neq̄ illis ut miseri cors parcas:laudabũt.n.& gratias tibi refe-rēt exitus sine tempore.Magnus ille moyses ĩ hoc quoq̄ tibi forma sit. Qui q̄libet obedien tes ysraelitas non prius a pharaone & egypto liberare potuit q̄ cum lactucis agrestibus azi ma comederent. Azimum est anima uolun-tatis proprie anticipatione ex qua inflari:atq̄

extolli possit destituta:azima.n. cum semper pssior:atq; humilior fit.lactucas agrestes duritiam & frigiditatem intelligimus: que subditis aliquādo coniunguntur.Amaritudinē uero:ieiunii afflictionem:& laborē.Ego itaq; pater patrꝫ eximie cum ista ad te scriberē timui: ne dicentem audirē. Qui aliū doces quare te ipm doces. Jam uero finiendus est orationis cursus:cū hoc solū adidero:aīa que p munditiā unita deo ē:alterius uerbo & doctrina nō idiget:cū sempiternū uerbū in se ipa mystice ferat a quo secretis mysteriis ibuitur:& a quo deducitur & in se ipa illuminatione: & perfectiōe sua beata est.

Mystica auctoris cōmendatio a Johanne abbate Raytu:

Valiter esse opportere scripsisti talem profecto esse tuum sanctissimum & mitissimum: & splendidissimum uerticem didici.Didici autem non uerbo exili: sed opere & expimento castissimam uoluntatem tuam: atq; institutū reliquis uero uirtutibus precipue tamen humilitatem beluarum perditrice ac mansuetudine corruschare penitus agnoscēs: illius maximi legiferi in morem:cui patientissime atq; per ordinem ueraciter inherens: semperq; ad.

altiora progrediens :illum fere etiam diuitiis superasti:per continentie.s.castitatisq; gloriosa certamina:per que melius atq; excellentius q̄ p cetera appropinquare deo possumus:mūdissime.s.uirtutisq; superne tranquilitatis indultori & adiutori:& per eas uirtutes:a terra ī celum eos transferenti qui adhuc in terris uersantur:& mare hoc procellosissimū nauigant. Quibus profecto tu super igneum currū: ut ille castissimus helyas apparuisti: Factusq; diuini chori ductor inuigilantie pedibus otiositate reiecta·Non solū occidisti egyptium:atq; in humilitatis sabulo triumphās opuisti : sed ad montis excelsa cucurristi:deumq; per rubum & dumosam ac beluis in uiā & ī accessam cō uersationem uidisti diuinamq; uocem: & luminis fulgorem superne suscepisti:caltiamentū quoq;(mortalia.s.uellamenta oīa)iuscepisti uel soluisti: & caudam hoc est finem eius: qui ex angelo in draconē conuersus est:ap̄phendisti eumq; ueluti in fouea sua.in lacu inferiore:in egypto &in tenebris uinciens in caliginis eterne confusionē tradidisti:sublimēq; superbum pharaonem supasti egyptios quoq; plagis pcussisti.Et q̄ maius omnibus ē illorum progenita triumphans.occidisti : Atque ī deo tibi dominus fratrum principatum cre-

didit:ut te duce illi diligerēt quos a pharaōe & sordida luti & laterum operatione liberaueras ipsisq3 diuini ignis ac nubis castitatis.s. flamas omnes uitiorum extinguentis uisionē affatim exhibuisti. Neq3 uero id solum sed & rubrum & flammeum mare in quo periclitari soliti sumus diuisisti:tu atq3 uirga & pastorali scientia uictores & triumphatores ysraelitas eos omnes qui se persequebantur i finem submergere fecisti. Non solū autem & post modum super amalech:postquam i mari triumphauerant uictoribus cum armis occurentē manuum extensione pugnās debellasti. Ac pro populo tibi credito atq3 a deo illuminato: medius inter actionem & contemplationem stans uicisti gentes:& in superne ac felicissime tranquilitatis montem altissimū eos qui tecum sunt induxisti:sacerdotesq3 constituens circumcisionem tradidisti per quam q mundati non fuerint uidere deum non poterunt in altitudinem supernam ascendisti: nebulam omnem & caliginem & procellam nebulosas se ignorantie & insipientie tenebras i propulsans atq3 discutiens appropiquasti luci longe reuerentiori uenerabilioriq3 atq3 clariori quam fuerat olim illa lux rubi dignus effectus es uoce dignus speculatione di

gnus prophia.uidisti fere adhuc iterris degēs que multo post futura sunt. Futuram uideli cet post hoc seculum nouissimam scien- tiā illuminationem deinde per uocem au- disti que non uidebit homo. Quo circa & in profundissimam humilitatis uallem ex dei inspectione deuenisti: Faciemque & corporis & anime glorificatam preferens Attulisti in super & tribulas secrete specialisque ascensio nis. Ve simulacro formati uituli(mee.n.con gregarionis hoc est)ue tabulorum confractiō ni.deinde apprehensa manu populi desertū peruadasti: qui dum sui ignis flamma estua- ret aliquando fontem lacrimarum per lignū crucifixionem.s.carnis cum uitiis & concupi scentiis perduxisti: expugnans obuias gentes atq3 igne domini consumens eas uenisti ad iordanem(nihil enim me prohibet hystoriam paululum pretergredi)diuisisti populum uul ti Iesus priores deniq3 aquas defluere in ma- re salsuginis & amaritudinis precepisti carita tis uero sublimes aquas in oculis omniū tuo rum spiritalium ysraelitarum sursum dire- ctas stare fecisti lapides postea duodecim por tari iubes.siue apostolice perfectionis culmē sub eis inferens & super hedificans siue octo gentium uel uitiorum uictoriam: & quatuor

maxime generalium uirtutum assumptionē laudans. Mare demum mortuum & sterilē retrorsum omnino conuerti fecisti. Ad urbem inimicorum demens. Tubaq orationis per sonans septeno hoc humane uite circuitu: eādem diruisti & uicisti. Ita ut: Iam letus contra spiritalem pugnatorem inuisibilemq inimicum decantes. Inimici mei defecerunt framee infinem & uitiorum meorum ciuitates destruxisti. Loquar ex animo atq sinā id qđ omnibus & singularius & potius ē ascendisti in ierusalem uisionem .s. perfecte pacis aiarū xp̄m uides pacis deum collaboras ut bonus ac p̄clarus miles. Concrucifixus ex carne uitiis & concupiscentiis. Et merito sane quippe & ipse pharaonis totiusq aduerse eius potestatis deus effectus es. Cum sepelieris iā atq una ad infernum descendis theologie .s. atq secretissimorum misteriorum immensam altitudinem: unguentis postmodum & odoribꝰ profunderis a cognatis & amicis mulieribus siue uirtutibus quid enim p̄hibet me & istud dicere. Quando quidem & in celo ad dexteram sedens consistis. O uulgatum furtum resurgis & ipse die tertia post uictoriā tuum tyrannorum siue forte (ut germanius loquar) post uictoriam corporis & aīe: & sp̄s: aut etiā

195

post purgationem triptite anime affectus.s. Iracondie:& rationis in monte oliuarum ue-nisti Oportet.n.circūcidere sermonē nec plu-ra loqui quam satis fit.Cum potissimum scri-bamus ad te totius sapientie plenum: & scien-tia omnes qui ante nos fuerunt antecedentē De quo mōte ut reor:Cursor qdem optimus aiebat.Montes excelsi cernis:animabus.s.ser-pentes necantibus. Huc igitur & ipse cursu sequens atq; una currens ad montis ascensū peruenisti:aspiciensq; in celum & celestis uerbi formam ad sermonis nostri rationē reductā & nos discipulos tuos benedicens:uidisti pre-paratam firmatamq; uirtutum scalam cuius tn secundum datam a deo gratiam ut sapiēs architectus fundamentum posuisti:ymo ue-ro & ipsam perfecisti: quamuis tuis uerbis atq; insensatis ex humilitate sordidum os nec dicente ista mutuasse asseras nec puide-ri uelis nec mirum solummodo: & moysi secundum historie proposita formam se ipsū exilis uocis impitiorisq; ligue appellare. Sed ille qdem optimo ministerio fruebatur.Aarō cui quid dici uelet iniungeret. At tu o arca-norum cognitor nescio unde iduci potueris ut ad fontem sine aqua egypriis ranis. Imo uero corbōibus plenum aduenires. Quoniā

uero misericordie cònuenit òrationis ad te 196
cursum imperfectum reliquendo pire : O ce
lestis cursor te rursus pulchritudinis breuem
narrationem subtexētes ita dicimus. Appro
pinquasti item sanctissimo monti intentisq;
in celum luminibus atq; in ascensum pedē
ponēs & cucurristi & recurristi & exaltatus es
& ascendisti super cherubin uirtutum & uo-
lasti & ascendisti in iubilatione uersis in fugā
inimicis uiamq; preuius ipse fecisti & perfeci
sti. Imo uero nunc quoq; ducis & precedis
nos omnes ad ipsum scē scale recurrens uer-
ticem unitusq; caritati. Caritas autem deus
est. Amen:

Impressum Mediolani per Iohannemmariā
de Ferrariis. Ad Impensas Iohannisiacobis
& Fratris. De Leguano. Anno domini.
Mccccc vi. die. xix. Decembris.

Arte Nova
di M. S. tti
Latina -
1976

Digitized by Google